

ΕΚΛΟΓΗ

Σ Δ'

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1948

ΑΡΙΘΜ

Τί θα πούμε στους ανθρώπους ; <i>Antoine de Saint-Exupéry</i>	1057
Θά έχουμε ποτέ κοινό νόμισμα στην Εύρώπη ; «Carrefour», Παρίσι	1063
Κορέα <i>J. M. S. Hertrich, K. P. S. Menon</i>	1066
Η ιστορία ενός πελεκάνου <i>Albert Schweitzer</i>	1076
Στέγαι χωρίς στηρίγματα «Nature», Λονδίνο	1080
Ο ιμπεριαλιστικός μύθος <i>Kaθ. Byelodukhowsky</i>	1082
Τό «Νιού Γιόρκερ» και η θέση του στην αμερικανική ζωή. «The Saturday Review of Literature», Νέα Υόρκη	1086
Κολλέγιον εργαζομένων . . . «Picture Post», Νέα Υόρκη	1095
Ρόδος <i>Γιώργος Θεοτοκάς</i>	1097
Αί κοινωνικαί μεταβολαί και τὸ δίκαιον Rolf Normann Torgersen	1101
Ἐφημερίδες διὰ φωτοτυπίας . . . «Manchester Guardian»	1107
Μία Καναδή νοσοκόμος	1109
Οἱ δύο ἀντίπαλοι (διήγημα) <i>Martin Armstrong</i>	1110
Ἐδιμβούργο <i>Διάφορες πηγές</i>	1114
Ἐπάρχει ἐλευθερία εἰς τὸ ραδιόφωνον ; <i>Διάφορες πηγές</i>	1136
Καταμέτρησις τῆς δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου E. D. Adrian	1143
«Καὶ ἔζησαν αὐτοὶ καλὰ...» <i>Fritz Lang</i>	1149
Τὰ λαχανικά και ἡ ἱστορία τους	1154
Ἀπομνημονεύματα τῶν ἐν Γαλλίᾳ μεταβάντων Ἑλλήνων ἐθελοντῶν κατὰ τὸ 1870 (ἀποσπ.) <i>Ἀλέξ. Φ. Ἀλεξάνδρου</i>	1156
Ο Κομφουκιανισμός και οἱ ἀρετὲς τῆς μετριοπάθειας Arthur Waley	1165
«Ἄρπα τον ἀπ' ὅπου μπορείς» <i>Erich Kästner</i>	1169
Η. Hesse: «Das Glasperlenspiel» <i>M. Brion, E. Peters</i>	1173
Σιμπέλιους, ὁ ἄνθρωπος <i>Ralph Hill</i>	1177

Σοφέ μου, τὸ τετράσοφο
πὺν σὲ φωτᾶει λυχνάρι
νά 'τανε, λέει, φεγγάρι
κ' ἐσὺ εἴκοσι χρονῶ !

τὰ μύρια πὺν δὲν γνῶρισε
νερὸ θᾶν τὰ εἶχεσ μάθει,
μὲ δάσκαλο τὰ πάθη,
μ' ἕνα κλεφτὸ φιλί.

Νά 'τανε τάχα ἡ γνῶμη σου
μὲ τὸν ἀγέρα ἀμάχη,
γιὰ δασωμένη ράχη
ξεκίνημα πρωινό...

Πολὺ τὴν καταφρόνεσε
τὴ ζωή, π' ἀνάθεμά τη...
Καὶ τώρα ; Εἶναι φευγάτη
σὰν ὄνειρο πρωινό.

Νά 'τανε τάχα ἡ σκέψη σου
συρτοῦ χοροῦ τραγούδια,
μιὰν ἀγκαλιὰ λουλούδια,
μιὰν ἱστορία τρελλή,

Χειλάκια ἀνθοῦν στὴ γειτονιά,
γαρούφαλλα στὴ γλάστρα —
κ' ἐσὺ διαβάζεις τ' ἄστρα
καὶ τὸ βαθὺ οὐρανό.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

*I wish to you good luck
and happiness for all your
life. —*

Η « ΕΚΔΟΓΗ »

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά :

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλία).
INTERNATIONAL ECHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).

PARHAAT (Φιλανδία).

NEUE AUSLESER (Γερμανία, Αὐστρία).

ECO DEL MONDO (Ἰταλία).

WEN CHIEN, Καθόκετης (Κίνα). — WITYA : Γνώση (Σιάμ).

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ 1 9 4 8

Ηλεκτρονική, διακομιστής J. Kaudry & Co. - Καίσαρ
 διδασκάλων - διακομιστής
 - η διακομιστής του Πόντου -
 - αργ. 27-7-1949
 J. Kaudry & Co.

Τί δά ποῦμε στοὺς ἀνθρώπους;

Γράμμα στὸ Στρατηγὸ Χ...

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

(Ἀπὸ τὸ «Le Figaro Littéraire», Πορτογαλικά)

Τὸ «Φιγκαρό Λιτεραίρ» δημοσίευσε πρῶτο στή Γαλλία τὸ γράμμα αὐτὸ τοῦ Σαιντ-Ἐξυπερύ καὶ παρουσιάζοντάς το στὸ γαλλικὸ κοινὸ λέει: «Τὸ Γράμμα στὸν Στρατηγὸ Χ...» πὺν βρέθηκε μέσα σιὰ χαρτιά τοῦ χαμένου συγγραφέα, γράφηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1943. Ὁ Ἀντουάν ντε Σαιντ-Ἐξυπερύ ἦταν τότε διοικητὴς ἐνὸς ἀεροπορικοῦ σμήνους στήν Μάρσα κοντὰ στήν Τύνιδα καὶ ἔκανε ἀναγνωριστικὲς πτήσεις μὲ ἀεροπλάνο τύπου «Λάϊτινγκ Π. 38» δικινητήριον μονοθέσιο, χωρὶς ἐξοπλισμὸ, προορισμένον γιὰ πολὺώρες πτήσεις σὲ μεγάλον ὕψος. Τὸ γράμμα αὐτὸ τοῦ ἐξαιρετικοῦ ἀεροπόρου πὺν κάνει τόσο ἐντύπωση μὲ τὴ δύναμή του καὶ συγκινεῖ μὲ τὴν ἀπλότητά του, εἶχε γραφῆ γιὰ ἓναν στρατηγὸ τῆς Ἀεροπορίας καὶ συνέχισε, ὅπως φαίνεται κάποια προηγούμενη συνομιλία. Γιὰ κάποιο λόγο ὅμως πὺν δὲν ξέρουμε, δὲν ἔφτασε στὸν προορισμὸ του. Μέσα στοὺς ἀγῶνες καὶ τοὺς κινδύνους τῆς ἐποχῆς μας ἡ φωνὴ αὐτὴ

πὺν ὑψώνεται ἔχει μιὰ παράξενη ἀπήχηση, εἶναι ἡ διαθήκη ἐνὸς ἀνθρώπου, ἐνὸς ἥρωα πὺν ἔπαιε γιὰ τὴ Γαλλία».

Ἐκανα μερικὲς πτήσεις μὲ τὸ Π 38. Εἶναι ἓνα πολὺ ὁμορφο ἀεροπλάνο: Θὰ ἤμουν εὐτυχισμένος ἂν μοῦ ἔκαναν ἓνα τέτοιο δῶρο στὰ εἴκοσί μου χρόνια. Βλέπω μὲ λύπη μου πὺς σήμερα, στὰ σαράντα τρία, ὕστερα ἀπὸ κάπου 6.500 ὥρες πτήσεων σ' ὅλους τοὺς οὐρανοὺς τοῦ κόσμου, δὲ βρίσκω καὶ τόση εὐχαρίστηση μὲ ἓνα τέτοιο παιχνίδι. Τὸ ἀεροπλάνο δὲν εἶναι πιά παρὰ ἓνα μέσο μεταφορᾶς. Ἄν ἀφήνω νὰ κυβερνᾷ τὴ ζωὴ μου ἀκόμη ἡ ταχύτητα καὶ τὸ ὕψος σὲ μιὰ ἡλικία πολὺ προχω-

ρημένη γι' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα εἶναι πιὸ πολὺ γιατί δὲν θέλω ν' ἀπαρνηθῶ καμιὰ ἀπὸ τὶς σκοτοῦρες τῆς γενιᾶς μου παρὰ γιατί ἔχω τὴν ἐλπίδα νὰ ξαναβρῶ τὴν παληὰ ἀπόλαυση.

Εἶναι ἴσως μελαγχολικὸ αὐτὸ πού λέω· μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴν εἶναι. Ἀσφαλῶς, ὅταν ἤμουν εἴκοσι χρονῶν γελιόμουν. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1940 γυρίζοντας ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἀφρικὴ ὅπου εἶχε μεταφερθῇ τὸ συμῆνος 2—33, ἀναγκάστηκα νὰ ἀφήσω τὸ αὐτοκίνητό μου γιὰ κάποια ἐπιδιόρθωση σ' ἓνα σκονισμένο γκαράζ. Τότε ἀνακάλυψα τί εἶναι τὸ ἀμάξι καὶ τὸ ἄλογο. Μ' αὐτὸ γνώρισα τὸ χορτάρι σὶς ἄκρες τοῦ δρόμου. Τὰ πρόβατα καὶ τὶς ἐλιές. Τὰ δέντρα αὐτὰ εἶχαν ἓνα ἄλλο ρόλο ἀπὸ τὸ νὰ φεύγουν σὰν τρελλὰ πίσω ἀπ' τὰ τζάμια τοῦ αὐτοκινήτου πού ἔτρεχε μὲ 130 χλμ. τὴν ὥρα. Τὰ ἔβλεπα στὸν ἀληθινὸ τους ρυθμὸ πού εἶναι νὰ δένουν σιγὰ-σιγὰ τὶς ἐλιές.

Τὰ πρόβατα πάλι δὲν εἶχαν γιὰ μόνο σκοπὸ τους νὰ μᾶς κάνουν ν' ἀλλάζουμε ταχύτητα. Ξαναζωντάνευαν. Ἔβοσκαν καὶ ἔβγαζαν ἀληθινὸ μαλί. Καὶ τὸ χορτάρι εἶχε κάποιο νόημα ἀφοῦ τὰ ἔτρεφε.

Ἔνοιωσα πὼς ζοῦσα στὸ μοναδικὸ μέρος τοῦ κόσμου ὅπου ἡ σκόνη μυρίζει ὥραϊα (εἶμαι ἄδικος, καὶ στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἔτσι, ὅπως καὶ στὴν Προβηγγία).

Μοῦ φάνηκε πὼς σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ ἤμουν ἓνας ἡλίθιος.

Σ ἡμέρα αἰσθάνομαι μεγάλη καὶ βαθειὰ θλίψη. Λυπᾶμαι γιὰ τὴ γενιά μου πού εἶναι κενὴ καὶ ξένη πρὸς τὴν οὐσία τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ τὴ γενιά αὐτὴ πού ἐπειδὴ δὲ γνώρισε παρὰ τὰ νομικὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ σὰν μόνη μορφή τῆς πνευματικῆς ζωῆς, κάνει σήμερα μιὰ ζωὴ ὁμαδικῆς δράσης, πού δὲν ἔχει πιὰ κανένα χρῶμα. Δὲν μπορούμε παρὰ νὰ τὸ παρατηρήσουμε. Κοιτάξετε τὸν πόλεμο πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια. Παρατηρήστε πόσες προσπάθειες ἀπαιτοῦσε γιὰ νὰ σταθῇ στὸ ὕψος τοῦ ἀνθρώπου, τῆς πνευματικῆς, τῆς ποιητικῆς ἢ ἀπλᾶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς του. Σήμερα πού εἴμαστε πιὸ στεγνοὶ καὶ ἀπὸ τὰ τοῦβλα, χαμογελοῦμε μπροστὰ σ' αὐτὲς τὶς ἀνοησίες. Οἱ στολές, οἱ σημαῖες, τὰ τραγούδια, ἡ μουσικὴ, οἱ νίκες (σήμερα δὲν ὑπάρχουν νίκες, τίποτα πού νὰ ἔχη τὴν ποίηση ἑνὸς Ἀουστερλιτς· σήμερα ὑπάρχουν μόνο φαινόμενα γρήγορης ἢ ἀργῆς καταστροφῆς), κάθε λυρισμὸς φαίνεται γελοῖος καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀρνιοῦνται νὰ ξυπνήσουν γιὰ νὰ ζήσουν κάποια πνευματικὴ ζωὴ. Κάνουν, πολὺ τίμια, μιὰ μονότονη δουλειά. Ὅπως λέει ἡ ἀμερικανικὴ νεολαία: «Δεχόμαστε τίμια αὐτὴ τὴν ἀχάριστη δουλειά» καὶ ἡ προπαγάνδα σ' ὅλο τὸν κόσμο, κάνει ἀπελπισμένες προσπάθειες.

Ἡ ἀρρώστεια τῆς νεολαίας δὲν εἶναι πὼς τῆς λείπουν τάλέντα μὰ πὼς τὶς ἔχουν ἀπαγορεύσει νὰ στηριχθῇ, χωρὶς νὰ φα-

νῇ ἐπιδεικτική, στοὺς μεγάλους εὐεργετικοὺς μύθους. Ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ τραγωδία, ἡ ἀνθρωπότητα στὴν παρακμὴ τῆς ξέπεσε στὸ θέατρο τοῦ κ. Λουὶ Βερνέϊγ (δὲν μποροῦμε νὰ πᾶμε πιὸ μακριά). Αἰώνας τῆς διαφημίσεως, τῶν ὀλοκληρωτικῶν καθεστώτων καὶ στρατῶν, χωρὶς σάλπιγγες, οὔτε σημαῖες, οὔτε δεήσεις γιὰ τοὺς νεκροὺς. Μισῶ τὴν ἐποχὴ μου μ' ὅλη μου τὴ δύναμη. Ὁ ἄνθρωπος πεθαίνει ἀπὸ δίψα.

Στρατηγέ μου, δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνα πρόβλημα, ἓνα καὶ μόνο στὸν κόσμος. Νὰ ξαναδώσουμε στοὺς ἀνθρώπους ἓνα νόημα πνευματικό, ἀνησυχίες πνευματικές.

Νὰ ρίξουμε ἐπάνω τους κάτι πού νὰ μοιάζῃ μὲ ἓνα γρηγοριακὸ ἄσμα. Ἄν πίστευα, εἶναι βέβαιον πὼς μόλις θὰ περνοῦσε ἡ ἐποχὴ αὕτῃ «τῆς ἀναγκαίας καὶ ἀχάριστης δουλειᾶς» δὲ θὰ ἀνεχόμουν τίποτα. Βλέπετε, δὲν μποροῦμε πιά νὰ ζοῦμε μὲ ἡλεκτρικὰ ψυγεῖα, πολιτικὴ, προϋπολογισμοὺς καὶ σταυρόλεξα. Δὲν μποροῦμε νὰ ζοῦμε χωρὶς ποίηση, χωρὶς χρῶμα, χωρὶς ἀγάπη. Ἀκούγοντας ἔστω καὶ ἓνα χωριάτικο τραγούδι τοῦ 15ου αἰώνα, καταλαβαίνουμε τὸν κατήφορον πού κατεβήκαμε. Δὲν μένει πιά τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ ρομπότ τῆς προπαγάνδας (συγχωρέστε με γι' αὐτό). Δυὸ δισεκατομμύρια ἄνθρωποι δὲν ἀκοῦνε παρὰ τὸ ρομπότ, γίνονται οἱ ἴδιοι ρομπότ. Κάθε καταστροφὴ πού ἔχει γίνῃ στα τελευταῖα τριάντα χρόνια

δὲν ἔχει παρὰ δυὸ ἀφορμές: τὸ ἀδιέξοδο τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος τοῦ 19ου αἰώνα καὶ τὴν πνευματικὴ ἀπελπισία. Γιατί καθέννας ἀκολουθεῖ κάποιον, ἂν ὄχι ἀπὸ δίψα; Γιατί ἡ Ρωσία; Γιατί ἡ Ἰσπανία; Οἱ ἄνθρωποι δοκίμασαν τὶς καρτεσιανὲς ἀξίες: ἐκτὸς ἀπὸ τὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες, δὲν τοὺς χρησίμευσαν σὲ τίποτα ἄλλο. Δὲν ὑπάρχει παρὰ ἓνα πρόβλημα, ἓνα μόνο: νὰ ἀνακαλύψουμε καὶ πάλι πὼς ὑπάρχει μιὰ ζωὴ τοῦ πνεύματος ὑψηλότερη, ἡ μόνη πού ἱκανοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος ξεπερνᾷ τὸ πρόβλημα τῆς θρησκείας πού δὲν εἶναι παρὰ μιὰ μορφή τῆς (παρ' ὅλο πού τὸ πνεῦμα ὁδηγεῖ ἴσως ἀναγκαστικὰ σ' αὐτήν). Καὶ ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος ἀρχίζει ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου «ἓνα» ὃν θεωρεῖται πάνω ἀπὸ τὴν ὑλικὴν του ὑπόστασιν. Ἡ ἀγάπη τοῦ σπιτιοῦ — αὕτῃ ἡ ἀγάπη πού εἶναι ἄγνωστος σὲ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς — εἶναι κιόλας ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ πνεύματος.

Καὶ τὸ πανηγύρι τοῦ χωριοῦ καὶ ἡ δέηση γιὰ τοὺς νεκροὺς τὸ ἴδιο, (ἀναφέρω ξανά τὴ δέηση γιὰτὶ ἀπὸ τὸν καιρὸ πού ἤρθα ἐδῶ σκοτώθηκαν δυὸ ἢ τρεῖς ἀλεξιπτωτιστὲς ἀλλὰ τοὺς ἐξαφάνισαν· εἶχαν πάψει νὰ προσφέρουν ὑπηρεσίες). Αὐτὰ εἶναι σημάδια τῆς ἐποχῆς, ὄχι τῆς Ἀμερικῆς εἰδικά: ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει πιά κανένα νόημα.

Πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ μιλήσουμε στοὺς ἀνθρώπους.

Τί σημασία θὰ ἔχη νὰ κερδί-
σουμε τὸν πόλεμο ἂν ὑποφέ-
ρουμε γιὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ κρί-
ση ἐπαναστατικῆς ἐπιληψίας;
Ὅταν τὸ γερμανικὸ ζήτημα ἐπι-
τέλους κανονιστῇ, τότε θὰ ἀρχί-
σουν νὰ παρουσιάζωνται τὰ ἀλη-
θινὰ προβλήματα. Εἶναι πολὺ
ἀπίθανο πὼς ἡ κερδοσκοπία
ἐπάνω στὶς ἀμερικανικὲς μετοχὲς
θὰ εἶναι ἀρκετὴ, σιὸ τέλος αὐ-
τοῦ τοῦ πολέμου γιὰ νὰ τραβή-
ξη, ὅπως στὰ 1919, τὴν ἀνθρω-
πότητα, μακριὰ ἀπὸ τὶς ἀληθι-
νὲς τῆς φροντίδες. Ἀφοῦ δὲν
θὰ ὑπάρχει ἓνα δυνατὸ πνευμα-
τικὸ ρεῦμα, θὰ φυτρώσουν σὰ
μανιτάρια τριάντα ἔξη, ἃς ποῦμε,
διαιρέσεις πού θὰ χωριστοῦν
ξανά μετὰξὺ τους. Ὁ ἴδιος δ μαρ-
ξισμός, γερασμένος πιά, θὰ ἀνα-
λυθῇ σὲ ἓνα πλῆθος ἀντιφατι-
κῶν νεο-μαρξισμῶν. Τὸ εἶδαμε
αὐτὸ στὴν Ἰσπανία. Ἐκτὸς ἂν
ἓνας Γάλλος Καίσαρας μᾶς κλεί-
σει σὲ κανένα νεοσοσιαλιστικὸ
στρατόπεδο συγκειρώσεως γιὰ
πάντα.

Τί παράξενο βράδυ ἀπόψε, τί
παράξενη αἰτμόσφαιρα. Βλέ-
πω ἀπὸ τὸ δωμάτιό μου ν' ἀνά-
βουν τὰ φῶτα στ' ἀπρόσωπα κτί-
ρια. Ἀκούω τοὺς διαφόρους ρα-
διοφωνικοὺς σταθμοὺς νὰ στέ-
λουν τὴν ἀνόητη μουσικὴ τους
σ' αὐτὸ τὸ ἄεργο πλῆθος πού
ἦρθε ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ
ὠκεανοῦ καὶ πού δὲν νοιώθει
οὔτε κὰν νοσταλγία.

Θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ νομί-

ση πὼς ἡ καρτερικὴ αὐτὴ ἀντί-
ληψη δείχνει ἓνα πνεῦμα θυσίας
ἢ ἠθικῆς ἀνωτερότητας. Αὐτὸ
θὰ ἦταν ἓνα μεγάλο λάθος. Οἱ
δεσμοὶ τῆς ἀγάπης πού ἐνώ-
νουν τὸ σημερινὸ ἄνθρωπο μὲ
τοὺς ἀνθρώπους, ὅσο καὶ μὲ
τὰ πράγματα εἶναι τόσο λίγο
τεντωμένοι, τόσο λίγο δυνατοί,
ὥστε ὁ ἄνθρωπος δὲν αἰσθάνε-
ται πιά τὴν ἀπουσία ὅπως ἄλ-
ποτε. Εἶναι ἡ φοβερὴ ἐκείνη λέ-
ξη πού μᾶς λέει μιὰ ἐβραϊκὴ
ἱστορία: «Πηγαίνεις λοιπὸν ἐκεῖ
κάτω; Πόσο μακριὰ θὰ εἶσαι!

— Μακριὰ ἀπὸ ποῦ;»

Τὸ «ποῦ» αὐτὸ πού ἄφησαν
οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦταν πιά γι'
αὐτοὺς παρὰ μιὰ δέσμη ἀπὸ
συνήθειες. Στὴν ἐποχὴ τοῦ δια-
ζυγίου, χωρίζεται κανεὶς τὸ ἴδιο
εὐκόλα καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα. Τὰ
ψυγεῖα ἀνταλλάσσονται καὶ τὸ
σπίτι ἀκόμη. Καὶ ἡ γυναίκα. Καὶ
ἡ θρησκεία. Καὶ τὸ κόμμα. Δὲν
μπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ ἀπιστήση.
Σὲ τί θὰ εἶναι ἀπιστος; Μακριὰ
ἀπὸ ποῦ καὶ ἀπιστος σὲ τί; Ἐ-
ρημιὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Πόσο σοφοὶ καὶ ἥρεμοι εἶναι
αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πού ζοῦν ὅ-
λοι μαζύ. Ἐγὼ σκέπτομαι τοὺς
ναυτικοὺς τῆς Βρετάννης τοῦ πα-
λιοῦ καιροῦ πού ἔφταναν σ' ἓνα
λιμάνι, σκέπτομαι τὸ Μαγγελάνο,
τὴ Λεγεώνα τῶν Ξένων, ὅλους
πού βρίσκονται ριγμένοι σὲ μιὰ
πόλη. Σκέπτομαι τοὺς πολυσύν-
θετους δεσμοὺς πούς γίνονται
ἀπὸ τὶς βίαιες ἐπιθυμίες καὶ τὴν
ἀβάσταχτη νοσταλγία. Ἔτσι ἦ-
ταν οἱ ἄνδρες τότε καὶ τοὺς πε-

ριώριζαν ίσως κάπως πολύ αυστηρά. Χρειάζονταν για να τους συγκρατήσουν δυνατοί χωροφύλακες ή δυνατές αρχές ή δυνατή πίστη. Από κανέναν όμως δεν έλλειπε ο σεβασμός για την πιο άπλη βουσκοπούλα. Το σημερινό άνθρωπο τον κρατούν ήσυχο, αναλόγως με το περιβάλλον, με το βούρδουλα ή το μπρίτζ. Μας έχουν καταπληκτικά καλά ακρωτηριάσει. Έτσι είμαστε επί τέλους ελεύθεροι. Μας έκοψαν τα χέρια και τα πόδια, και ύστερα μάς άφησαν ελεύθερους να περπατήσουμε. Ωστόσο μισώ αυτήν την εποχή που ο άνθρωπος γίνεται, με τον διεθνή ολοκληρωτισμό, ένα γλυκό ζώο, ευγενικό και ήσυχο. Μας έκαναν να πιστέψουμε πως αυτό είναι μια ήθικη πρόοδος! Αυτό που μισώ στον Μαρξισμό είναι ο ολοκληρωτισμός στον οποίο οδηγεί. Ο άνθρωπος διορίζεται παραγωγός και καταναλωτής, το κυριώτερο πρόβλημα όμως είναι το πρόβλημα της διανομής. Έτσι γίνεται στις πρότυπες φάρμες. Εκείνο που μισώ στο ναζισμό, είναι ο ολοκληρωτισμός που επιδιώκει. Βάζει τους έργατες του Ρουρ να παρελαύνουν μπροστά σ' ένα πίνακα του Βάν Γκόγκ, ή του Σεζάν ή σε μια λιθογραφία. Και βέβαια ψηφίζουν την λιθογραφία. Αυτή είναι η αλήθεια του λαού. Άλυσσοδένουν γερά σ' ένα στρατόπεδο συγκεντρώσεως τους δπαδούς του Σεζάν, του Βάν Γκόγκ, όλους τους μεγάλους επαναστάτες καλ-

λιτέχνες και τρέφουν με λιθογραφίες ένα υποταγμένο κοπάδι. Άλλά που πηγαίνουν οι Ένωμένες Πολιτείες και που πάμε εμείς, ναι εμείς, σ' αυτή την εποχή της παγκόσμιας «άμιλλας»; Στον άνθρωπο ρομπότ, στον άνθρωπο τερμίτη, στον άνθρωπο της ρουτίνας, του μαστίγιου· στον άνθρωπο που έχει χάσει τη δημιουργική του δύναμη και δεν ξέρει πια μέσα από το χωριό του, να φτιάξη ούτε ένα χορό ούτε ένα τραγούδι· τον άνθρωπο που τον τρέφουν με ψεύτικο πολιτισμό, με πολιτισμό τυποποιημένο όπως τρέφουν τα βόδια με σανό. Αυτό είναι ο σημερινός άνθρωπος.

Και γώ σκέπτομαι πως δεν είναι 300 χρόνια που μπορούσε κανείς να γράψει το «La Princesse de Clèves» ή να κλειστή σ' ένα μοναστήρι για όλη του τη ζωή για μια χαμένη αγάπη, τόσο θερμή ήταν αυτή ή αγάπη. Σήμερα, βέβαια, οι άνθρωποι αυτοκτονούν· ωστόσο ο πόνος τους είναι μια αβάσταχτη λύσσα. Αυτό δεν έχει καμιά σχέση με τον έρωτα.

Άσφαλώς υπάρχει κάποιο τέλος, δεν μπορώ να υποφέρω την ιδέα να ρίχνουμε γενεές νέων Γάλλων στην κοιλιά του γερμανικού Μολώχ. Η ίδια ή ύπαρξή μας απειλείται. Άλλά όταν σωθώ, τότε θα τεθώ και το βασικό πρόβλημα, πρόβλημα της εποχής μας. Το πρόβλημα της

ἐννοίας τοῦ ἀνθρώπου πού προορίζεται νὰ μείνῃ ἀναπάντητο καὶ ἔχω τὴν ἐντύπωση πὼς βαδίζω πρὸς τὴν πιὸ σκοτεινὴ ἐποχὴ τοῦ κόσμου.

Μοῦ εἶναι ἀδιάφορο ἂν σκοτωθῶ στὸν πόλεμο. Ἐπ' αὐτὰ πού ἀγαποῦσα τί θὰ ἀπομείνῃ; Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐννοῶ τὶς συνήθειες, τὶς ἀναντι-κατάστατες στιγμές, κάποιο πνευματικὸ φῶς. Τὸ πρῶινὸ φαγητὸ στὴν ἐπαρχιακὴ φάρμα κάτω ἀπὸ τὶς ἐλῆες, ἀλλὰ καὶ τὸν Χαϊντελ. Τὰ πράγματα; δεκάρα δὲ δίνω ἂν σωθοῦν ἢ ὄχι. Ἐκεῖνο πού ἀξίζει εἶναι κάποια διάταξη τῶν πραγμάτων. Ὁ πολιτισμὸς εἶναι μιὰ ἀόρατη περιουσία ἀφοῦ δὲ βρίσκεται στὰ πράγματα ἀλλὰ στοὺς ἀόρατους δεσμοὺς πού τὰ συνδέουν. Ἔτσι εἶναι. Θὰ ἔχουμε τέλεια μουσικὰ ὄργανα, ἄφθονα καὶ μοιρασμένα ὅπως πρέπει, ἀλλὰ ποῦ θὰ εἶναι ὁ μουσικός; ἂν σκοτωθῶ στὸν πόλεμο, ἀδιαφορῶ, ἢ ἂν ὑποστῶ μιὰ λυσσασμένη ἐπίθεση ἀπὸ ἱπτάμενες βόμβες πού δὲν ἔχουν καμιά σχέση μὲ τὴν πτήση καὶ κάνουν τὸν πιλότο νὰ φαίνεται ἀνάμεσα στὰ κουμπιά καὶ στὰ καντράν του σὰν ἓνας ἀρχιλογιστής (καὶ ἡ πτήση εἶναι κι αὕτὴ μιὰ σειρὰ ἀπὸ δεσμούς). Ἀλλὰ

ἂν γυρίσω ζωντανὸς ἀπ' αὐτὴ τὴν «ἀναγκαστικὴ καὶ ἀχάριστη δουλειά», δὲν θὰ ἔχω ν' ἀντιμετωπίσω παρὰ ἓνα πρόβλημα: τί μποροῦμε, τί πρέπει νὰ ποῦμε στοὺς ἀνθρώπους;

Δὲν ξέρω γιατί σὰς τὰ διηγοῦμαι ὅλα αὐτά. Χωρὶς ἀμφιβολία γιὰ νὰ τὰ πῶ σὲ κάποιον, γιατί δὲν εἶναι πράγματα πού ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὰ πῶ σὲ κανέναν.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ἄρχισα νὰ γράφω, δυὸ συνάδελφοί μου κοιμήθηκαν μπροστὰ μου μέσα στὸ δωμάτιο. Πρέπει καὶ γὼ νὰ κοιμηθῶ, γιατί πιστεύω πὼς τὸ φῶς μου τοὺς ἐνοχλεῖ (αὐτὸ εἶναι πού μοῦ λείπει πολὺ· μιὰ δική μου γωνιά!)· αὐτοὶ οἱ δυὸ συνάδελφοι, στὸ εἶδος τους εἶναι θαυμάσιοι. Εἶναι δίκαιοι, εὐγενικοί, καθὼς πρέπει καὶ πιστοί. Καὶ δὲν ξέρω γιατί καθὼς τοὺς βλέπω πού κοιμοῦνται μοῦ γεννιέται κάποια ἀδύναμη συμπόνοια. Γιατὶ ἂν αὐτοὶ δὲν ξέρουν τὴν ἴδια τους τὴν ἀνησυχία, ἐγὼ τὴ νοιώθω πολὺ καλά. Δίκαιοι, εὐγενικοί, καθὼς πρέπει, πιστοί, ναί, ἀλλὰ καὶ φοβερὰ φτωχοί. Θὰ τοὺς χρειάζονταν τόσο πολὺ ἓνας Θεός. Συγχωρῆστε με ἂν αὐτὸ τὸ ἀπαίσιο φῶς πού τώρα θὰ σβύσω σὰς ἐμπόδισε νὰ κοιμηθῆτε, καὶ πιστέψετε στὴ φιλία μου.

Ἡ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ πείρα μέσα σὲ χιλιάδες χρόνια δὲ βρῆκε ἄλλο καλὺτερο σύστημα κυβερνήσεως ἀπὸ τὴ Δημοκρατία. Κάθε παρέκκλιση ἀπ' αὐτὴν ἀνάγκασε τὶς κοινωνίες πού τὴν εἶχαν ἤδη γνωρίσει νὰ γυρίσουν σ' αὐτὴν τόσο γρήγορα ὅσο βίαια εἶχαν θελήσει νὰ τὴν διώξουν.

Πρόεδρος ΜΠΕΝΕΣ, «Πολεμικὰ Ἀπομνημονεύματα».

Θά έχουμε ποτέ κοινό νόμισμα στήν Εὐρώπη;

Τοῦ Μ. Λ. LAMBILLIOTTE
(Ἀπὸ τὸ «Carrefour», Παρίσι)

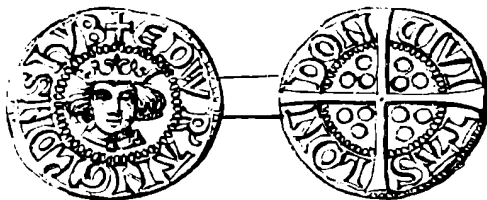
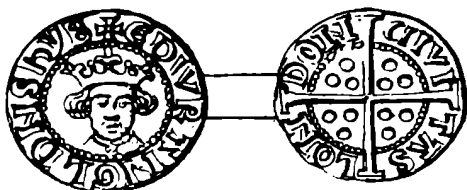
Ἡ Εὐρώπη δὲν εἶναι φτωχή· ἔχει τὴν μεγαλύτερη καταναλωτικὴ δύναμη, τὴν μεγαλύτερη διανοήσῃ μὲ τοὺς θεωρητικούς καὶ τοὺς τεχνικούς της· οἱ δυνατότητες ποὺ ἔχει γιὰ νὰ πλουτίσῃ εἶναι τεράστιες, καὶ ἂν μπορέσωμε νὰ ἰσορροπήσωμε καὶ νὰ ἐπεκτείνωμε τὴν κατανάλωσιν καὶ τὴν παραγωγὴν, ὁ ἄνθρωπος πάλι θὰ εἶναι αὐτὸς ποὺ θὰ κερδίσῃ τὴν χαρὰς τῆς δημιουργικῆς αὐτῆς προσπάθειας.

Πρέπει νὰ δημιουργήσωμε ἓνα εὐρωπαϊκὸ νόμισμα.

Μόνο ἂν ἔχη ὡς ἐγγύτησιν τὴν δύναμιν τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἐργασίας, τὰ ὑπάρχοντα βιομηχανικά μέσα τῆς ἐνεργείας, τὰ μέσα τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τὸν ἐνεκμετάλλευτο τεράστιον πλοῦτον τῶν

ἀποικίων, τὸ Εὐρωπαϊκὸ αὐτὸ νόμισμα θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ πραγματοποιήσωμε τὴν ἀποκατάστασίν μας. Στὴν ἀρχὴ τὸ νόμισμα αὐτὸ θὰ εἶναι ἓνα ὑπερνόμισμα, μὲ αὐστηρὰ τεχνικὸ χαρακτῆρα. Θὰ δημιουργηθῇ μίᾳ οἰκονομικῇ καὶ νομισματικῇ ἐπιτροπῇ στὴν ὁποία θὰ συμμετέχουν ὄχι μόνον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐνδιαφερομένων χωρῶν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν ποὺ εἶναι συγχρόνως οἱ παραγωγοὶ καὶ οἱ καταναλωτές. Αὐτὸ θὰ βοηθήσῃ νὰ ἐνωθοῦν οἱ ἐργατικὲς καὶ ἀγροτικὲς τάξεις στὴν προσπάθειαν γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ ἔχη ὡς κύριόν της ἔργο νὰ μοιράξῃ αὐτὸ τὸ ὑπερνόμισμα, ἀνάλογα μὲ τὴν ἀνάγκην τοῦ καθενός, ὡ-

Αὐτὸς δὲ τύπος Ἀγγλικὸν νόμισμα· καὶ οἱ εὐρωπαϊκὲς ἀπομιμήσεις του εἶχαν μεγάλη κυκλοφορίαν ἐν τῇ Γαλλίᾳ, τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, τῇ Κάτω Χώρῃ καὶ τῇ Σκανδιναβίᾳ στὸν 14ο καὶ 15ον αἰ.

Ἡ ἀγγλικὴ χρυσὴ λίρα πῆρε τὸ βάρος ποὺ ἔχει σήμερον στὰ 1817, καὶ ἀπὸ τότε ἔχει καθιερωθῇ διεθνῶς ὡς νόμισμα ἢ ὡς νομισματικὴ βάση. Στὸ βάρος εἶναι σχεδὸν ἴδιον μὲ τὸν Μακεδονικὸν στατήρα, ποὺ στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰσχυροῦ σὲ δὶα τὰ μέρη ποὺ βρισκόνταν κάτω ἀπὸ Ἑλληνικὴ ἐπικρατείαν καὶ τὸν χρησιμοποιοῦσαν καὶ σὲ μεταγενέστερες ἐποχές.

Έως τὸν πόλεμο τοῦ 1914-1918, ὁ-
στερα ἀπὸ κυβερνητικὰς συμφωνίαις τῶν
κρατῶν τῆς Λατινικῆς Ἑνώσεως, τὰ
ἀργυρὰ νομίσματα κυκλοφοροῦσαν ἐ-
λκυόμενα σὲ ὅλες τὰς
χώρας τῆς Ἑνώσεως,
στὴν Ἑλλάδα, Βουλ-
γαρία, Σερβία, Ρου-

μανία, Ἰταλία, Ἰσπανία, Ἑλβετία,
Γαλλία καὶ Βέλγιο. Τὸ νόμισμα τῶν
χωρῶν αὐτῶν ἰσοδυναμοῦσε μὲ 25.22
τῆς χρυσοῦς λίρας καὶ 5.18 τοῦ δολ-
λαρίου.

Παραθέτουμε μερικὰ
παραδείγματα αὐτῶν
τῶν νομισμάτων.

στε νὰ βοηθήσῃ τὸ ἐμπόριο ἀνάμεσα στὶς χώρες τῆς Εὐρώπης, ποὺ οἱ συναλλαγματικοὶ περιορισμοὶ σήμερον τοὺλάχιστον, τὸ κάνουν ἐντελῶς ἀδύνατο. Θὰ εἶναι ἀπαρσίτητο νὰ ἐνεργήσῃ μὲ φρόνηση ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ ὁ πληθωρισμός. Σήμερα τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Βελγίου μελετᾷ αὐτὸ τὸ ζήτημα ἀπὸ τεχνικὴ ἄποψη καὶ ἐρευνᾷ τὰ πρακτικὰ μέσα γιὰ τὴν ἄμεση πραγματικοποίησίν του.

Τὸ νόμισμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ ἐνισχύσωμε τὸ ἐμπόριο ἀνάμεσα στὶς χώρες τῆς Εὐρώπης, νὰ αὐξήσωμε ἐπομένως τὴν παραγωγή, νὰ ἀπαλλαγῶμε ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῶν διαφόρων συμφωνιῶν, νὰ ἀποφύγωμε τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ κηδεμονία τῶν ἐξω-εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν καὶ νὰ ἐλευθερωθῶμε ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὸ ζυγό.

Δὲν σημαίνει ὁμοῦς ὅτι τὸ νόμισμα αὐτὸ θὰ συναγωνισθῇ τὸ δολλάριο. Ἡ Ἀμερικὴ θὰ μπορούσε πολὺ καλὰ

νὰ δεχθῇ ὡς πληρωμὴ αὐτὸ τὸ εὐρωπαϊκὸ νόμισμα καὶ νὰ ἀγοράσῃ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην τὰ πράγματα ποὺ θὰ χρειαζόταν. Δὲν πρόκειται λοιπὸν νὰ δημιουργήσωμε ἓνα νέο οἰκονομικὸ μπλόκ ἐναντίον τοῦ δολλαρίου ἀλλὰ νὰ ἐπιτρέψωμε στὴν Εὐρώπην, σύμφωνα μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀμερικῆς, νὰ ἀνοργανωθῇ μόνη της.

Μιὰ ἀπὸ τὶς σημαντικότερες συνέπειες τῆς ἐκδόσεως ἐνὸς εὐρωπαϊκοῦ ὑπερ-νομίσματος θὰ ᾔتون ὁσοῦλως ἡ ἐπέκταση τοῦ ἐμπορίου, τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς καταναλώσεως, καὶ ἡ δημιουργία μιᾶς πραγματικῆς ἐλπίδας.

Ἡ αὐστηρότητα, δὲν εἶναι ἀλήθεια, οἰκονομικὴ ὁρεγὴ: βελτιώνοντας τὶς βιοτικὰς συνθῆκες, θὰ ἐξασφαλίσωμε τὴν ἐλπίδα στοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ Εὐρώπη ξανσβρίσκοντας τὴ ζωτικότητά της, θὰ μπορέσῃ νὰ συντελέσῃ ἀποτελεσματικὰ στὴ διατήρησιν τῆς παγκόσμιας εἰρήνης.

Ο ΕΛΕΓΧΟΣ τῶν τιμῶν ἀπὸ τὸ κράτος ἂν καὶ χαρακτηριστικὸ τοῦ Ἀτομικοῦ Αἰῶνος, δὲν εἶναι κάτι καινούριον. Ἀπὸ τὶς πρὶ φιλόδοξες προσπάθειες αὐτὸ τὸ πρῶτον εἶναι ἓνα διάταγμα τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορα Διοκλητιανοῦ, ποὺ ἐξεδόθη στὰ 301 π.Χ. Ὁ Διοκλητιανὸς πίστευε ὅτι διάφοροι κερδοσκόποι θέλοντας νὰ ἐπωφεληθῶν, δὲν ἔβγαζαν στὴν ἀγορὰ μὲ ἀφθονία τὰ διάφορα εἶδη. Τὸ Διάταγμα ὁρίζει τιμὰς γιὰ τὸ λάδι, ἀλάτι, μέλι, κρέας, ψάρια, ποσινὰ, λαχανικά, φρούτα, ἀκόμη καθορίζει τὴν ἀμοιβὴ τῶν γεωργῶν, τῶν δασυλάων καὶ ρητόρων καὶ προχρεῖ στὶς τιμὰς τῶν φορεμάτων, παπουτσιῶν, ξύλων, κρασιῶν, δερμάτων.

Ἡ τιμωρία γιὰ τοὺς μαυραγορίτες ἦταν θάνατος ἢ ἐξορία, ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτά, τὸ Διάταγμα δὲν ἐφαρμόστηκε μὲ ἐπιτυχία. Οἱ ὀριζόμενες τιμὰς ἦταν ἴδιες γιὰ ὅλη τὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ δὲν λαμβάνονταν ὑπ' ὄψιν οἱ τοπικὲς συνθῆκες. Ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ παρατηρηθῶν σοβαρὰς ἐλλείψεις στὶς μὴ παραγωγικὰς χώρες καὶ πολλοὶ ἔμποροι νὰ καταστραφῶν. Ἐτεῖ το Διάταγμα γρήγορα ἐπᾶνσε νὰ ἐφαρμόζεται.

«THE MANCHESTER GUARDIAN»

Κ Ο Ρ Ε Α

I

Η ΧΩΡΑ
ΤΟΥ ΗΣΥΧΟΥ ΠΡΩΪΝΟΥ

Τοῦ

JEAN-MICHEL HERTRICH

(Ἀπὸ τὸ «Le Monde Illustré», Παρίσι)

Μικρὸ ἔθνος μὲ σπάνια φυσικὴ καλλονὴ ἐντελῶς διαφορετικὸ ἀπὸ ἄποψη φυλῆς, γλώσσας καὶ πολιτισμοῦ ἀπὸ τοὺς ἄμεσους γείτονές του, ἡ Κορέα ὀφείλει στὴ γεωγραφικὴ τῆς θέσῃ τὶς δυστυχίες ποὺ ἐπὶ αἰῶνες τὴν ἐμπόδισαν νὰ ζήσῃ ἀνεξάρτητῃ καὶ τὴν ὑποχρεώ- νουν, ἀκόμῃ καὶ σήμερα, παρ' ὅλη τὴν ἥττα τῆς Ἰαπωνίας καὶ τὶς ὑπο- σχέςεις τῶν μεγάλων Δημοκρατιῶν, νὰ περναίῃ μιὰ ἐντελῶς αὐθαίρετῃ διπλῇ κατοχῇ καὶ διαίρεσιν. Ἡ Κο- ρέα ἔχει περισσότερα καὶ νομιμότερα δικαιώματα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίᾳ τῆς ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ἀσιατικούς λαούς. Καὶ ἀκόμῃ ἐπειδὴ ἀντιστά- θηκε γενναῖα καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια στὶς προσπάθειες τῆς Ἰαπωνίας νὰ τὴν ἀπορροφήσῃ, κανεὶς δὲν ἀμφέ- βαλε στὰ 1944 γιὰ τὴν ἀπόφασιν ποὺ θὰ τῆς ξανάδινε τὴ θέσιν τῆς ἀνά- μεσα στὰ ἄλλα ἔθνη. Ὁ Ροῦζβελτ, ὁ Τσῶρτσιλ καὶ ὁ Τσάνγκ Κάϊ-Σέκ ὅταν συναντήθηκαν στὸ Κάιρο στὶς 11 Δεκεμβρίου τοῦ 1945 εἶπαν: «Οἱ τρεῖς Μεγάλαις Δυνάμεις ξέροντας τὴ δουλείᾳ ποὺ πέρασε ὁ λαὸς τῆς Κο- ρέας εἶναι ἀποφασισμέναι νὰ ἐνεργή- σουν ἔτσι, ὥστε γρήγορα νὰ ξανα- βρῇ ἡ χώρα τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς».

Ἡ ἀπόφασιν τῆς Σοβιετικῆς Ρω-

σίας νὰ πάρῃ μέρος στὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Ἰαπωνίας ἔκπηκε ὥστε νὰ τεθοῦν πάλιν τὰ πάντα ὑπὸ συζή- τησιν. Ρῶσοι καὶ Ἀμερικανοὶ μοιρά- ζονταν τὸ ἔργον τῆς ἐκδιώξεως τῶν Ἰαπώνων ἀπὸ τὴν Κορέαν. Ὑστερα ἀπὸ τὸ Πότσδαμ, ἡ χώρα βρέθηκε χωρισμένη σὲ δύο ζῶνας ἐπιρροῆς, σύμφωνα μὲ μιὰ ὀροθετικὴ γραμμὴ ἐντελῶς τεχνητῇ: τὸν 380 παράλληλον.

Ἡ Κορέα ἀποτελεῖ σήμερα ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα θέατρα τοῦ ψυ- χροῦ πολέμου μεταξὺ τῶν δύο με- γαλυτέρων δυνάμεων, σκοπὸς τῆς ὁμῶς εἶναι πάντα ἡ ἀνεξαρτησία τῆς. Ἐξακολουθεῖ, ἀντίθετα μὲ τὴ θέλησίν τῆς, νὰ μένῃ ἓνας κόσμος κλειστὸς ποὺ δύσκολα δέχεται ξέ- νους παρατηρητὰς καὶ δὲν μπορεῖ ἀκόμῃ νὰ ἐπωφεληθῇ ἀπὸ τὶς σχέ- σεις τῆς μὲ τὰ ἄλλα ἔθνη.

Τὸ ἀρχικὸ ὄνομα τῆς Κορέας εἴ- ναι: Τσοέν δηλ. τὸ «Ἡσυχον Πρωῖνόν», ἓνα ἄλλο ὁμῶς ἀπὸ τὰ ὀνόματά τῆς σημαίνει «Βασίλειον-Ἐ- ρημίτης».

Ἐχει 25 ἑκατομ. κατοίκους καὶ ἔκτασιν ὅση ἡ Μεγ. Βρεταννία καὶ στρατηγικὰ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιη- θῇ σὰν προγεφύρωμα καὶ ἐναν- τίον τῆς Κίνας καὶ ἐναντίον τῆς

Ρωσίας, αν και από τα Ίαπωνικά νησιά την χωρίζουν μόνο 20 χιλμ. Η προνομιακή αυτή αλλά και επικίνδυνη θέση, οι εμπορικές ευκολίες που προσφέρει ο αναμφισβήτητος πλούτος του εδάφους και του υπεδάφους της, πάντοτε υποκίνησαν την πλεονεξία των γειτόνων της, τον φθόνο και τη δυσπιστία τους κάθε φορά που την κατακτούσαν.

Αν η ανατολική πλευρά αυτής της χερσονήσου είναι απότομη και εϋθύγραμμη, οι μεσημβρινές και δυτικές της άκτες έχουν βαθείς κόλπους και είναι σπαρμένες από χιλιάδες μικρά νησιά. Οι άκτες της έχουν μήκος 8.700 χιλμ. και 3.479 νησιά την περιβάλλουν. Στο έσωτερικό της βουνά με ποιητικά ονόματα διαδέχονται το ένα το άλλο. (Όρος των Λευκών Νεφών, Μέγα Λευκό Όρος, Όρος της Αιώνιας Γαλήνης, Διαμαντένια Όρη). Στο ήπιο αυτό κλίμα τα άνθη όπως και οι πεταλούδες αϋθονοθούν. Έρωδιοί, γερανοί και φαλακροκόρακες περιμένουν τα ψάρια. Στα δάση του βορρά, που όλο το χειμώνα τα σκεπάζει το χιόνι, υπάρχουν τίγρεις και λεοπαρδάλεις, αρκούδες, λύγες και ζιμπελίνες. Και πάνω πετούν τ' αποδημητικά πουλιά: χήνες, πάπιες και κύκνοι. Αν στο βορρά δε βρίσκη κανείς παρά μεγάλα δάση από κωνοφόρα δένδρα άμέσως ύστερα φανερώνονται τα μεγαλοπρεπή ριπίδια των κορυφών των μπαμπού, οι λεμονιές με το ζωηρό τους χρώμα, οι ανοικτοπράσινοι ρυζώνες.

Τη γη αυτή με την εξαιρετική φυσική όμορφη, οι Κορεάτες την έχουν κατοικήσει με πνεύματα και δράκοντες. Λαϊκά παραμύθια και λόγια ποιήματα ψάλλουν τη γοητεία, το μυστήριο, τη μεγαλοπρέπεια της, και στο άπειρο των παρθένων βουνών αντιθέτουν την αδυναμία του χωρικού που σκάβει τη γη γύρω από το αγρόκτημά του, εκεί όπου βρίσκεται ή καλύβα του με την καλαμения στέγη. Αν βρίσκη κανείς το-

πία που μοιάζουν με της Κίνας και της Ίαπωνίας, το σύνολο μένει ασύγκριτο. Η Κορέα έχει πολύ δικό της χαρακτήρα και ως προς τη γη της και ως προς τη φυλή που την κατοικεί.

Ο Κορεάτης, κυρίως αγρότης ή ψαράς, είναι ψηλός, με αϋθονα μαλλιά και γένια μαύρα σαν τον έβενο. Τα μάτια του δεν είναι λοξά. Τα κάτασπρα ρούχα που συνήθως φορεί, λάμπουν, και ή περιποίηση τους είναι μιá από τις κυριότερες φροντίδες της γυναίκας του. Τα παιδιά, πάντοτε περιποιημένα, άκόμη και τα πιο φτωχά, είναι ντυμένα με ζωηρόχρωμα ρούχα. Οι γυναίκες ψηλές και αδύνατες, ελαφριές και γερές, παραμερίζουν μπροστά στον άνδρα για να άσχοληθούν με τις βαριές δουλειές και τις φροντίδες του σπιτιού. Το σπίτι αυτό έχει ένα έντελως δικό του τύπο: πολύ χαμηλό, με τη βαρεία καλαμения στέγη του και με μόνη έξοδο προς το δρόμο μιá στενή πόρτα. Το έσωτερικό του είναι γυμνό: δεν έχει έπιπλα. Υπάρχουν μόνο πλάκες που χρησιμεύουν για κρεβάτι και για τραπέζι. Παντού βασιλεύει μιá ζέστη άκανόνιστη γιατί κάτω από το πάτωμα περνούν γιατί κάτω από το πάτωμα περνούν πηλινί σωλήνες με ζεστόν άέρα που τον παράγει ένα καζάνι. Ο έπισκέπτης συχνά διστάζει να καθίση πάνω σ' αυτές τις ζεστές πλάκες. Οι έσωτερικοί τοίχοι είναι σκεπασμένοι με χαρτί άσπρο όπως στην Ίαπωνία. Τα παράθυρα είναι από λαδόχαρτο και οι πλάκες του πατώματος σκεπάζονται από χονδρό κίτρινο λαδόχαρτο.

Τα σπίτια των πλουσίων είναι τα ίδια, μόνο που αντί για καλαμения στέγη έχουν κεραμίδια. Το διακοσμητικό στοιχείο υπάρχει κυρίως έξω: μιá ωραία πηγή, λιμνούλες με ψάρια σπάνια με χρυσές και άσημένιες ανταύγειες, κήποι σκιεροί όπου κάθεται και όνειροπολείς με την άνεσή σου. Η «χώρα του ήσυχου πρωινού», είναι ή χώρα των ανθρώπων με τις ήσυχες ψυχές και ή φυσική

ραθυμία τῶν ἀνδρῶν — γιὰ τὴν οἱ γυναῖκες δὲν στέκονται καθόλου—συνοδεύεται ἀπὸ μιᾶ διάθεση γιὰ συζήτηση. Ἰὸν ταξιδιώτῃ καὶ τὸν ξένο τὸν δέχονται πάντα μὲ πολὺ εὐχарίστηση. Οἱ οἰκοδεσπότες μένουν ἐπὶ ὥρες μὲ σταυρωμένα τὰ πόδια κοθισμένοι πά·ω στὶς χλίσρες ἢ ζεσιές αὐτῆς· πλάκες, καπνίζουν μεγάλες πίπτες, κουβεντιάξουν λίγο, σωμαίνον καὶ ξαναρχίζουν.

Τὸ κρέας εἶναι σπάνιο. Ὑπάρχουν λίγα πουλερικά. Τὰ ζῶα χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὶς ἀγροτικὰς δουλειὰς πρὸ πολὺ πρὶν γιὰ τροφή. Ἡ κυριώτερη τροφή εἶναι τὸ ρύζι, καὶ γιὰ τοὺς φτωχοὺς τὸ κεχρί. Τὸ συνοδεύουν μὲ λάχανα, μὲ ραδιχία βρασμένα σὲ ἀλατισμένο νερό, μὲ λεπτὰς φέτες ἀπὸ ξερὰ ψάρια ἢ μὲ μιὰ σουπα μὲ πιπέρι. Ἡ μουστάρδα, τὸ σκόρδο καὶ τὸ πιπέρι νοστιμεύουν αὐτὴν τὴν κάπως ἀνυστερη τροφή. Τὸ ὠραιότερο φαγητὸ τοὺς εἶναι λαχανα διατηρημένα μέσα σὲ ξύδι καὶ πιπεριές, ξερὰ φύκια, κουκουνάρια, βολβοὶ καὶ χοιρινὸ βρασμένο μέσα σὲ κρασί ἀπὸ ρύζι. Οἱ Κορεάτες δὲν πίνουν τσάι ἀλλὰ ρυζόνερο ἢ ἀπόσταγμα ἀπὸ φλοιὸ ποριοκαλλιῶν μὲ ζάχαρη.

Στὰ χωριά καὶ στὶς πόλεις οἱ ἔμποροι τῆς Κορέας, (ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ Κινέζοι ἔμποροι ποὺ εἶναι καὶ ἐργατικότεροι), κρατοῦν ἀκόμη τὶς πωλιὰς μεθόδους. Κοθισμένοι σταυροπόδι σὲ μιὰ γωνιὰ μέσα στὸ μαγυζὶ τοὺς, παρατηροῦν σχεδὸν ἀδιάφοροι τὸν τυχεῖο ἀγοραστή ποὺ ἐξετάζει τὰ κοράλλια, τὶς πολύτιμες πέτρες, τὶς κορδέλλες, τὰ γυαλιστερά κουτιά ποὺ γεμίζουν τὰ ταμεία.

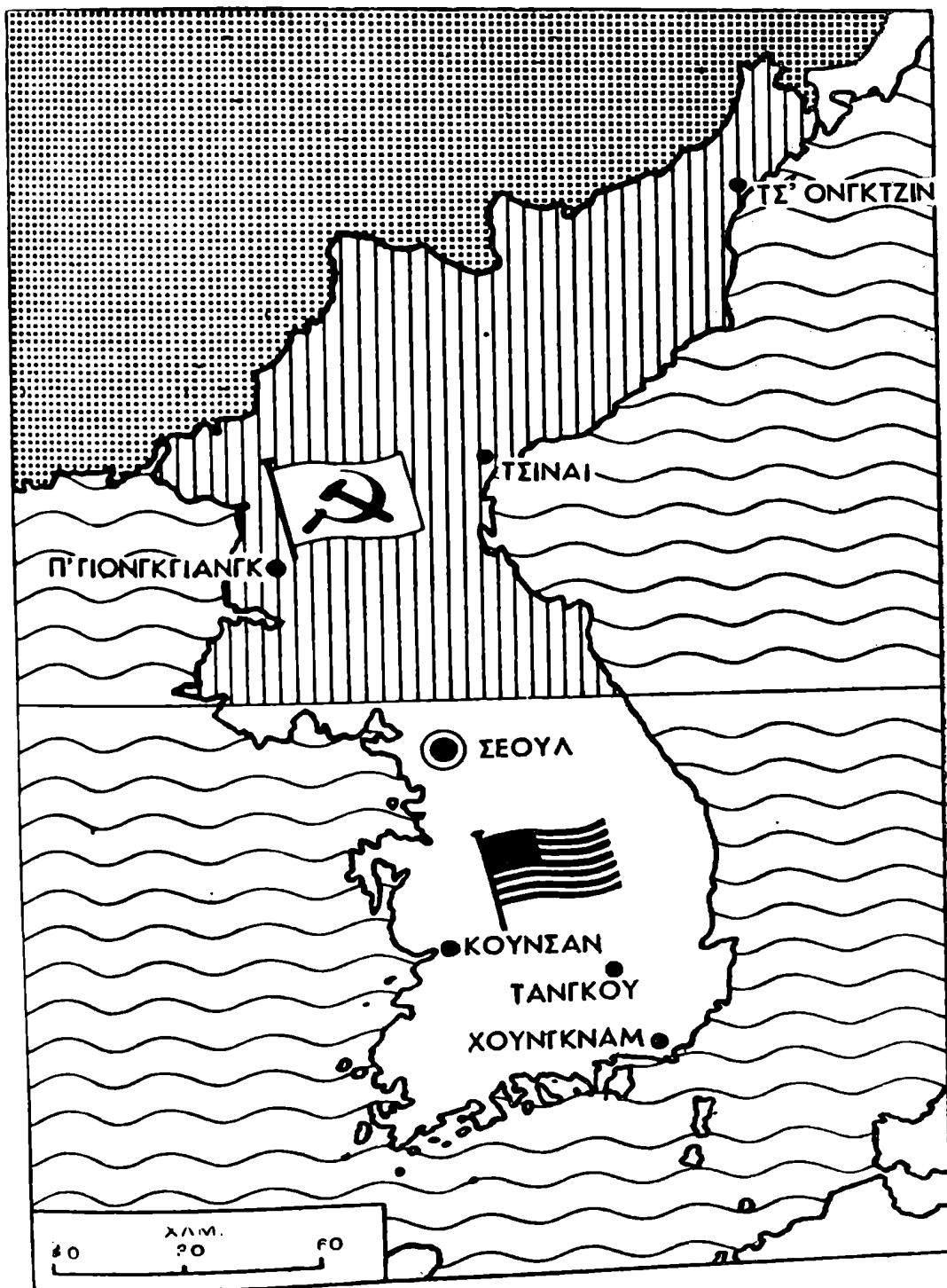
Τὸ πλῆθος, ἄνδρες κυρίως, φοροῦν φαρδύ ἀσπρα πατερόνια, μὲ ἓνα ἢ περισσότερα πουκάμισα ἀνάλογα μὲ τὴν ἐποχὴ, πρὶν τὰ σκεπάζει ἓνας μανδύας μακρὺς καὶ κάποτε ἄλλος ἓνας γιὰ τὶς τελετές. Τὰ παπούτσια τοὺς εἶναι ἀπὸ ὕφασμα, καὶ ἔχουν δερμάτινες σόλες. Οἱ γυναῖκες φοροῦν φουστὲς ἄσπρες ἢ ἀνοιχτὰς γαλάζιες. Τὸ χειμῶνα, φοροῦν ὅλοι τὸ ἴδιο

παλτὸ φοδραρισμένο μὲ γούνα. Ἡ γυναικεῖα χόρη ἐξοίρεται μὲ σιολίδια καὶ ψιμύθια, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦν κυρίως οἱ «Keesangs» πρὶν ὅπως οἱ Γιαπωνέζες γκιῖσσες τραγουδοῦν. χρεοῦν καὶ συζητοῦν γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς πλουσίους.

Πρὶν ὅλο πρὶν ἢ μοῖρα τῆς δὲν εἶναι καθόλου ἀξιοζήλευτη, ἡ γυναικα γενικὰ εὐνοεῖται περισσότερο ἀπ' ὅτι σὲ ἄλλες χώρες τῆς Ἀνατολῆς. Ἄν δὲν ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ θυσάζῃ τοὺς θεοὺς κρατᾷ τὸ ὄνομα τῆς ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο τῆς καὶ μπορεῖ νὰ κυκλοφορῇ σχεδὸν ἐλεύθερα. Ἡ θέση τῆς εἶναι πολὺ δυσκολὴ ἂν δὲν μπορέσῃ ν' ἀποκτήσῃ ἄγρην κληρονόμους. Οἱ γεννήσεις εἶναι πολλὰ καὶ ἡ μέση οἰκογένεια ἔχει 5 - 6 ἄτομα. Μόνον οἱ πλούσιοι Κορεάτες ἔχουν περισσότερες γυναικες, ὅποτε σὶν ἴδιο σπίντ ζοῦν 15 καὶ 30 ἄνθρωποι.

Αὕτη εἶναι ἡ πατροπαράδοτη ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου ποὺ ἀποτελοῦν τὰ 80 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κορέας, τρία ἑκατομ. ἀγροτικοί σπίντ σὲ ὅλη τὴ χώρα στεγάζουν χωρικούς, κυρίως γεωργούς, ποὺ ἡ φτώχεια τοὺς εἶναι ἀνάλογη μὲ τὴν ἔλλειψη ὁργανώσεως ποὺ ἐπικρατεῖ στὴ χώρα. Ἀγράφματο, πνιγμένο στὶς φόρους, πεισματάρικο στὴν κοθημερινή του ζωὴ καὶ στὶς δεισιδαιμονίες, τὸ σύνολο αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔχει καμία σχέση μὲ τὶς συγχρονισμένες ὁμάδες τῶν πόλεων ποὺ τείνουν νὰ ἀποτεινᾶξουν τὴν Κορεατικὴν ραθυμίαν καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸν σὶν ὅποιο ἀπὸ καιρὸ κρατᾷ τὸν τόπο τοὺς ὁ Ἰάπωνας κατακτητῆς.

Η καταγωγὴ τῆς Κορεατικῆς φυλῆς ἀνάγεται ὅπως λένε, σὲ μιὰ ὁμάδα 5.000 Κινέζων ποὺ μετανάστευσαν ἐ·εἰ 1.000 χρόνια π.Χ. καὶ σιτοὺς ἐξόριστους μιᾶς φυλῆς τουγκού, καθὼς καὶ σὲ θαλασσοπόρους μαλαίους. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ περίοδο κινεζικῆς κατακτητικῆς πολὺ σκοτει-

Χάρτης τῆς Κορέας

νῆς, τὸ βασιλείο ἔφτασε ἀνάμεσα στὸν 7ο καὶ 10ο αἰῶνα, σύμφωνα μὲ τὴ δική μας χρονολογία, σ' ἓνα πολιτισμὸ ἀνθηρὸ καὶ ἰδιότυπο. Ὁ Βουδδισμὸς καὶ ὁ Κομφουκιανισμὸς διαδόθηκαν καὶ ἀπομάκρυναν τελικὰ τὴν ἀρχικὴ θρησκεία τοῦ τόπου ἢ «σαμανισμό» πού βασιζόταν στὴ λατρεία τοῦ θεοῦ Ἡλίου καὶ πολλῶν παντοδύναμων πνευμάτων. Καὶ σήμερα ἀκόμη στὰ βουνὰ καὶ στὶς ἐξοχὲς πολλοὶ εἶναι οἱ βωμοὶ οἱ ἀφιερωμένοι στὰ πνεύματα πού μαρτυροῦν μιὰ πρωτόγονη ψυχολατρεία· πάντοτε ζωντανή.

Ἡ μογγολικὴ εἰσβολὴ πού ἔκανε διάσημο τὸ ὄνομα τοῦ Τζέγκινς Χάν ἦταν μοιραία καὶ γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς Κορέας πού γνώρισε συγχρόνως πολυάριθμες ἰαπωνικὲς ἐπιδρομές. Μόνο στὸ 130 αἰῶνα χάρη σὲ μιὰ στρατιωτικὴ ἐπανάσταση, ἡ Κορέα ξαναβρῆκε τὸ ὄνομά της: Τσὸ-Σέν, καθὼς καὶ τὴν ἀνεξαρτησία της, ἀν καὶ περιορισμένη, γιατί ἡ Κορέα ἀναγνώρισε τὴν ὑψηλὴ κυριαρχία τῆς Κίνας. Ἡ περίοδος αὕτῃ ἦταν πάλι λαμπρὴ καὶ πράγμα πολὺ λίγο γνωστὸ, οἱ Κορεάτες ἀνακάλυψαν τὴν τυπογραφία στὰ 1403, 20 χρόνια πρὶν ἀπὸ τοὺς Κινέζους καὶ 90 χρόνια πρὶν ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους. Στὰ 1592 γίνεται νέα ἰαπωνικὴ εἰσβολὴ καὶ στὰ 1627 μιὰ ἐπιδρομὴ μαντσού. Διακόσια πενήντα χρόνια ἡ Κορέα ἔμεινε κλειστὴ στὶς ἐξωτερικὲς ἐπιδράσεις. Μόνο στὰ 1882 κατῳρθώσαν νὰ εἰσχωρήσουν οἱ πρῶτοι Ἀμερικανοὶ χάρη σὲ ἓνα ὄρο μιᾶς «συνθήκης ἐμπορίου καὶ φιλίας» πού ἐπέβαλε ἡ Ἰαπωνία στὴν Κορέα. Στὰ 1895, μὲ τὴ εὐκαιρίαν ἐσωτερικῶν ἐπαναστατικῶν ταραχῶν, ἀποφάσισαν νὰ ἐπέμβουν ἡ Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὕτῃ καὶ παρ' ὅλη τὴν ἰαπωνικὴ ἀντίδραση, εἰσχώρησε στὴ χώρα ὁ Χριστιανισμὸς τόσο πολὺ, ὥστε σήμερα 500.000 Κορεάτες εἶναι χριστιανοί, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία δηλαδὴ ἔχει περισσότερους ὁπαδοὺς καὶ ἀπὸ τὸ Βουδδισμό.

Στὰ 1895 οἱ Ἰάπωνες νικητὲς ἐγκαθιστοῦν μία κυβέρνησις νευροσπαστο καὶ κρατοῦν τὸν βασιλέα αἰχμάλωτο ὥς τὴν ἡμέρα πού θὰ καταφύγῃ στὴ Ρωσικὴ Πρεσβεία· ὁ Ρῶσος πρεσβευτὴς θὰ κρατήσῃ τὸ βασιλεῖον ὑπὸ τὴν προστασία του ἓνα χρόνον καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ τοῦ παραδώσῃ ἀνθρακοφόρους περιοχὰς καὶ δάση. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ὑπερσπερικοῦ σιδηροδρόμου, ἡ ἐγκρισὴ γιὰ τὴν κατασκευὴ μιᾶς σιδηροδρομικῆς διακλαδώσεως ὥς τὸ Νταϊ Ρέν, ἔδειξε στοὺς Ἰάπωνες τὰ μεγάλα συμφέροντα πού εἶχαν οἱ Ρῶσοι στὴν Κορέα. Καὶ τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1914 ἀπάντησαν μὲ μιὰ ξαφνικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τοῦ Πόρτ Ἀρθούρ, τόσο ξαφνικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ ὅσο καὶ τοῦ Πέρλ Χάρμπορ 40 χρόνια ἀργότερα. Ὁ θρίαμβος τῶν Ἰαπώνων συνοδεύτηκε ἀπὸ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας τους ἐπάνω στὴν Κορέα ἀπὸ τὶς μεγάλες δυνάμεις. Ἐνας Ἰάπων στρατηγὸς ἐγκαταστάθηκε μονίμως στὸ Σεούλ, καὶ ἡ πολιτικὴ του καθοριζόταν ἀπ' ἐξω. Στὰ 1910 ἡ κυβέρνησις τῆς Κορέας ἀναγκάστηκε νὰ ὑπογράψῃ τὴν προσάρτησιν. Οἱ πολιτικὲς ὀργανώσεις διαλύθηκαν, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ὀνομάστηκε «Βασιλικὸς πρίγκιψ τῆς Ἰαπωνίας»· ὁ στρατηγὸς Τεραούτσι πῆρε τὸν τίτλον «Τίγρις τῆς Κορέας» καὶ ἐπέβαλε μιὰ αὐστηρὴ ἀποικιακὴ δικτατορίαν.

Ἐντελῶς ἀπομονωμένος ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον, ὁ λαὸς τῆς Κορέας ὀργάνωσε μόνος του τὴν ἀντίστασίν του. Τὸ ἔκανε μὲ πείσμα καὶ ὅσο σκληρὴ καὶ ἀν ἦταν ἡ καταπίεσις, τὸ 1906, 1910, 1919, 1924 καὶ 1928 σημειῶνουν τοὺς κύριους σταθμοὺς αὐτῆς τῆς ἀντιστάσεως. Εἶναι ἀκόμη χρονολογίαι πού θυμίζουν αἷμα καὶ πένθος. Ὁ παγκόσμιος πόλεμος ἤρθε νὰ ξαναζωντανέψῃ μιὰ κίνησιν πού τυχαία. Ἐνας στρατὸς ἀπὸ 15.000 σχηματίστηκε ἀπὸ ἐργάτες πού εἶχαν δραπετεύσει, ἀνέβηκε στὰ βουνὰ καὶ ἄρχισε νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τὴν 8ῃ Κινεζικὴ στρατιάν. Στὴ χώρα οἱ συλλή-

ψεις πολλαπλασιάζονταν. Μὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου περισσότεροι ἀπὸ μισὸ ἑκατομμύριο ἄνθρωποι συμμετείχαν στὴν ἀντίσταση. Ὅταν ἔγινε ἡ συνθηκολόγηση λαϊκὲς ἐπιτροπὲς γιὰ τὴν τάξη καὶ τὴ δικαιοσύνη ἐτοίμασαν τὴν ἐπάνοδο στὴν ἀνεξαρτησία. Ἀπὸ τότε δὲν ἔπαυσαν νὰ τοὺς ἐξοπλίζουν.

Απὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀντιστάσεως οἱ χριστιανοὶ ποὺ εἶχαν ἀμερικανικὴ μόρφωση ἐπαιξαν σημαντικὸ ρόλο. Τὸ πρόγραμμά τους ἦταν νὰ προκαλέσουν τὴν παρέμβαση τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Κορέας. Ἀρχηγὸς τους ἦταν ἕνας συμμαθητὴς τοῦ Οὐίλσον. Ἀπὸ τὸ 1925 ὁμοῦς ὑποκελίστηκαν ἀπὸ ἐθνικιστικὲς ὁργανώσεις τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς, ἐπηρεασμένες ἀπὸ τὴν Μαρξιστικὴ ἰδεολογία καὶ τὴν Κινεζικὴ ἐπανάσταση. Μὲ τὸν Δεύτερο Παγκόσμιον Πόλεμον σχηματίστηκε πάλι μιὰ ἐξόρριστη Κυβέρνηση ποὺ περιεῖχε καὶ φιλοαμερικανικὰ στοιχεῖα.

Ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση αὐτὴ γρήγορα ἔφυγαν τὰ Μαρξιστικὰ στοιχεῖα καὶ συνενώθηκαν μὲ τοὺς κομμουνιστὲς τῆς Βορ. Κίνας.

Στις 12 Αὐγούστου τοῦ 1945 τὰ σοβιετικὰ στρατεύματα μπῆκαν στὴν Κορέα ἀπὸ τὸ Βορρῖα. Γρήγορα καταλήφθηκαν τὰ κυριώτερα λιμάνια. Παρ' ὅλο ὅτι ἀπὸ τὶς 5 Αὐγούστου ἡ Ἰαπωνικὴ Κυβέρνηση δήλωσε ὅτι ἦταν πρόθυμη νὰ συνθηκολογήσῃ, τὰ ἰαπωνικὰ στρατεύματα ἀντιστάθηκαν ὡς τὶς ἀρχὲς Σεπτεμβρίου. Στις 8 Σεπτεμβρίου 20 000 Ἀμερικανοὶ στρατιῶτες ἀποβιβάστηκαν στὰ νότια τῆς Χερσονήσου. Ὁ ὑποστράτηγος Χάτζ διηύθυνε τὶς ἐπιχειρήσεις. Ἀπὸ τὶς 10 Σεπτεμβρίου ὁ Ἰάπωνας γενικὸς διοικητὴς Ἀμπὲ υπέγραψε τὴν συνθηκολόγηση τῶν ἰαπωνικῶν στρατευμάτων ποὺ βρισκόνταν στὴν Κορέα.

Ἀνάμεσα στοὺς νέους κατακτητὲς ὁρίσθηκε μιὰ ἐπίσημη ὁροθετικὴ

γραμμὴ ὕστερα ἀπὸ τὴ συνδιάσκεψη τοῦ Πότσταμ: ὁ 38ος παράλληλος, ποὺ κόβει βουνά, ποταμούς, δρόμους καὶ πόλεις ἀκόμη. Τὸ φράγμα αὐτὸ ἔγινε ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα ἐντελῶς ἀδιαπέραστο. Ἀπὸ τότε οἱ δύο ζῶνες ἐξελίσσονται ἀντίθετα.

Ἡ Κορέα ποὺ ἐγκαταλείπουν οἱ Ἰάπωνες ἔχει χάσει κάθε ὁργάνωση. Ὁ ἐπισιτισμὸς εἶναι ἀνεπαρκής, οἱ συγκοινωνίες κακές, ἡ κρίση στέγης σημαντικὴ, ἡ μαύρη ἀγορὰ ἀνθεῖ καὶ τὸ νόμισμα ἔχει ξεπέσει.

Η οἰκονομία τῆς χώρας εἶχε τεθῇ ἀποκλειστικὰ στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἰαπωνίας: ἡ παραγωγὴ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος — ἡ ὁρεινὴ αὐτὴ χώρα εἶναι ἐξαιρετικὰ πλούσια σὲ ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια — βρισκόταν στὰ χέρια ἰαπωνικῶν ἐταρειῶν. Τὰ ἀνθρώποφώρα κοιτάσματα — 6.000.000 τόννοι στὰ 1945 — ἐξαργιόνταν ἀπὸ ἰαπωνικὰ τράστ. Σὲ ὅλα τὰ ὄρυχέα, (χρυσοῦ, γραφίτου, μίκας, νικελίου, μόλυβδου, τουξτενίου καὶ ψευδαργύρου) οἱ ἐργάτες ἦταν Κορεάτες. Στὴ βαρεία βιομηχανία (ὕφαντουργία, μεταλλουργία καὶ χημικὴ βιομηχανία) οἱ Κορεάτες οὔτε συνεταῖροι ἦταν καὶ ὅλο τὸν πλοῦτο ἐκμεταλλευόνταν ἡ μητρόπολη. Στὴ μεσαία βιομηχανία καθὼς καὶ σὲ ὅλα τὰ ἐργατικὰ ἐπαγγέλματα, ὁ ἕνας στοὺς δέκα ἐργάτες ἦταν Ἰάπωνας.

Ὅσο γιὰ τὴ γεωργία, τὸν κυριώτερο πλοῦτο τοῦ λαοῦ τῆς Κορέας, εἶχε τελείως ὑποταχθῇ στὶς πολεμικὲς ἀνάγκες τῆς Ἰαπωνίας, καὶ ἀνάμεσα στοὺς μεγαλοῦδιοκτῆτες οἱ περισσότεροι ἦσαν Ἰάπωνες.

Αὐτὰ τὰ ἀναφέρω γιὰ νὰ δείξω τὴ διάλυση ποὺ ἀκολούθησε ἀναγκαστικὰ ὕστερα ἀπὸ τὴ συνθηκολόγηση.

Καὶ ὁμοῦς δυὸ ἡμέρες προτοῦ φθάσουν οἱ Ἀμερικανοὶ ἔγινε στὴ Σεούλ μιὰ σημαντικὴ συνδιάσκεψη. 1500 ἀντιπρόσωποι ἀπὸ 13 διαμερίσματα τῆς Κορέας ἀντιπροσώπευαν κυρίως τὰ τρία μεγάλα κόμματα τῆς ἀντι-

στάσεως : τὸ λαϊκό, ἀπὸ μετριοπαθεῖς ἐθνικιστὲς τῆς ἀριστερᾶς, τὸ Τιέν Τάο Τσάο, θρησκευτικὴ ἀντιπαλωνικὴ ὀργάνωση καὶ τὸ κομμουνιστικό.

Ὅλοι ἔλεγαν ὅτι θὰ σχηματιζόταν μιὰ προσωρινὴ κορεατικὴ ἐπιτροπὴ ποὺ θὰ ἐτοίμαζε μιὰ λαϊκὴ δημοκρατία μετὰ βία τὶς λαϊκὰς ἐπιτροπές, γενικὲς ἐκλογές γιὰ τὴν 1 Μαρτίου 1945, ἄμεση ἀπαλλοτρίωση τῶν Ἰαπωνικῶν περιουσιῶν, διανομὴ γαιῶν στοὺς φτωχοὺς χωρικοὺς, τὴν κατάρρευση τοῦ τοκογλυφικοῦ συστήματος καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῶν δασμῶν καὶ τῶν φόρων.

Ὁ στρατηγὸς Χόιτς δὲν ἀπάντησε στὶς προτάσεις τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς τῆς συνδιασκέψεως.

Σύμφωνα μετὰ τὶς διαταγές τοῦ στρατηγοῦ Μάκ Άρθουρ ὁ στρατηγὸς Χόιτς δὲν ζητοῦσε νὰ χρησιμοποιήσῃ παρὰ μόνον τὶς ὑπάρχουσες Ἰαπωνικὲς ἀρχές. Ἔτσι ἓνα λαϊκὸ συλλαλητήριο, τὴν ὥρα ποὺ ἀποβιβάζονταν οἱ Ἀμερικανοί, διαλύθηκε ἀπὸ τὴν Ἰαπωνικὴ Ἀστυνομία ποὺ εἶχαν διατηρήσει οἱ Ἀμερικανοί.

Ἡ ἀντίδραση τῶν Κορεατῶν εἶχε ἀντικειμενικὰ στὴν Οὐάσινγκτον καὶ κατέληξε στὴν ἀπομάκρυνση τῶν Ἰαπωνικῶν στοιχείων ὁ γενικὸς διοικητὴς Ἀμπὲ ἀντικαταστάθηκε στὶς 14 Σεπτεμβρίου. Οἱ Κορεάτες ποὺ εἶχαν συνεργασθῇ μετὰ τὸν ἐχθρὸ ἔμειναν ὁμως στὶς θέσεις τους καὶ ἐξἱκολοῦθον νὰ τὶς ἔχουν, ἐνῶ ὁ σημερινὸς διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ἔλεγε στὰ 1941 : «Ὁφείλομε ἀνεπιφύλακτα νὰ συνεργασθοῦμε μετὰ τοὺς Ἰάπωνες.»

Στὸ διάστημα αὐτὸ στὴ ζώνη ποὺ κατέχουν οἱ Ρῶσοι (57 % τῆς χώρας) συμπληρώθηκε ἡ διάλυση τῆς Ἰαπωνικῆς Διοικήσεως καὶ ἡ κατάδιωξη τῶν δοσιλόγων. Οἱ τοπικὲς ὀργανώσεις τῶν λαϊκῶν ἐπιτροπῶν ἀναγνωρίσθηκαν καὶ ὑποστηρίχθηκαν. Ἄν πιστέψουμε ἓναν ἀμερικανὸ ἀνταποκριτὴ : «Οἱ πλουσιοὶ Κορεάτες θεωρήθηκαν φίλοι τῶν Ἰαπῶνων καὶ προδότες τοῦ ἔθνους». Στις 9

Φεβρουαρίου τοῦ 1946 ἐξελέγη μιὰ προσωρινὴ Κορεατικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἐπικεφαλὴς τῆς ἦταν ἓνας νέος κομμουνιστὴς στρατηγός. Τὸν Νοέμβριον 1946 ἔγιναν ἐκλογές μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ πάρουν οἱ κομμουνιστὲς ὅλες τὶς ὑπεύθυνες θέσεις.

Σ' αὐτὴν τὴν οὐσιαστικὰ βιομηχανικὴ χώρα, τὸ πρῶτο μέτρο ἦταν ἡ ἐθνικοποίηση τῶν κυριωτέρων βιομηχανιῶν. Οἱ κοινωνικοὶ καὶ συνδικαλιστικοὶ νόμοι ἐφαρμόσθηκαν ἀμέσως. Οἱ Ἰάπωνες αἰχμάλωτοι πολέμου χρησιμοποιήθηκαν καὶ Ρῶσοι τεχνικοὶ ἤρθαν γιὰ νὰ διεισδύουν τὰ ἔργα. Ἡ παραγωγή τοῦ 1947 θὰ ἦταν διπλασία ἀπὸ τὴν παραγωγή τοῦ 1946.

Σὲ συνέχεια μετὰ τὰ πρῶτα αὐτὰ μέτρα μιὰ ἀγροικὴ μεταρρύθμιση ἔλλαξε τὴ χώρα. Μεγάλες ἐκτάσεις γῆς ποὺ ἀνήκαν σὲ Ἰάπωνες, σὲ «συνεργασθέντες», σὲ μεγάλους ἰδιοκτῆτες ποὺ εἶχαν ἐκμισθώσει τὰ κτήματά τους σὲ ἐκκλησίες, μοναστήρια καὶ ἄλλες θρησκευτικὲς ὀργανώσεις, δημεύτηκαν. Συνολικὰ 35 % τῶν κτημάτων δημεύτηκαν μ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ἀποδόθηκαν στοὺς ἐργάτες, στοὺς ἀγρότες καὶ στοὺς χωρικοὺς.

Στὴν ἀμερικανικὴ ζώνη, ἡ οἰκονομία, οὐσιαστικὰ ἀγροτικὴ, σύμφωνα μετὰ τὶς τελευταῖες ἐκθέσεις ἔμεινε μικρὴ. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπερβῇ τὴν ἐπιτυχία τοῦ Β' ὁρῶ. Ἐνῶ ὀρισμένα ἐργασία ἀρχίζουν νὰ ἐπανέρχονται στὴν κανονικὴ τους λειτουργία, ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ δώσῃ οἰκονομικὴ βοήθεια γιὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἰσορροπία.

Ὁργανώθηκαν δύο Συνδικάτα. Τὸ ἓνα πολὺ ἐπαναστατικὸ, τὸ ἄλλο ἐνωτικό. Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ πρῶτου συνελήφθησαν μετὰ τὴν πρώτη ἀπεργία ποὺ ἔγινε στὴ χώρα καὶ ἐτελείωσε μετὰ αἱματοχυσία. Ἀπὸ τότε τὸ δημοκρατικὸ καὶ κοινωνικὸ ἀναταραχὲς ἐμποδίζουν τὴν ἄσκησιν τῆς συνδικαλιστικῆς ἐλευθερίας καθὼς καὶ τὴν διαπίστωση τῶν ἀληθινῶν τάσεων ποὺ ἐπικρατοῦν στὴ χώρα.

Σήμερα ὑπάρχουν πραγματικὰ πε-

II

ΚΟΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ

ΤΟΥ Κ. Ρ. Σ. ΜΕΝΟΝ
(Από το «United Nations Bulletin»)

Γιὰ αἰῶνες ἡ Κορέα ἦταν κράτος ἀνεξάρτητο· λίγα κράτη μποροῦν νὰ κτυχηθοῦν γιὰ μιὰ τόσο μακρόχρονη περίοδο ἀνεξαρτησίας καὶ ἡ ἱστορία δείχνει διὰ τὴν Κορέα μπορεῖ νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν ἐλευθερία. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ 16ου αἰῶνα, ἐνίκησε τὸν πρόδρομο τοῦ Ἰαπωνικοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ Χιντεγιόσι, καὶ τοῦ ἔδωσε — ὅπως καὶ στοὺς Ἰάπωνες — ἓνα μάθημα πού ἐπὶ τρεῖς αἰῶνες δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ ξεχάσουν, γιατί μόνο στὸν 20ὸ αἰῶνα ἡ Ἰαπωνία ξανατόλμησε νὰ ἐπιτεθῇ ἐναντίον τῆς Κορέας καὶ νὰ τὴν προσαρτήσῃ. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ Κορέα ἐπολέμησε ὅπως καὶ στὴ μεγάλη ἐξέγερση τοῦ 1919. Οἱ ἡγέτες τῆς συνέχισαν τὸν ἀγῶνα στὸ ἐξωτερικό, ἀπὸ τὴν Κίνα καὶ τὴς Ἠνωμένους Πολιτεῖες.

Ἄν οἱ Κορεάτες πολεμοῦν μὲ πείσμα γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τους, μὲ τὸ ἴδιο πείσμα ἀγωνίζονται καὶ γιὰ τὴν ἐνότητά τους· τίποτε δὲν εἶναι πῶς ἀξιοσημείωτο ἀπὸ τὴν ὁμοιογένεια τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. Ἀνήκουν ὅλοι στὴν ἴδια φυλὴ, μιλοῦν τὴν ἴδια γλῶσσα, καὶ εἶναι περήφανοι γιὰ τὴς ἰδίες παραδόσεις.

Ἡ Θεία Πρόνοια θέλησε νὰ εἶναι ἡ Κορέα μία ἐνότητα· ὁ Βορρὰς δὲν μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς τὸν Νότο, καὶ ὁ Νότος χωρὶς τὸ Βορρά. Ὁ Νότος ἔχει τὴ γεωργία καὶ ὁ Βορρὰς τὴν βιομηχανία. Ὁ ἓνας εἶναι ὁ σιτοβο-

λώνας τῆς Ἀσίας, στὸν ἄλλον ἐναποθηκεύεται ἡ δύναμη. Ὁ Νότος καλλιεργεῖται, ὁ Βορρὰς ἔχει σίδηρο, κάρβουνο, ξυλεία καὶ ὑδροηλεκτρικὴ ἐνέργεια. Ἔτσι ἡ Κορέα εἶναι ἀδιαίρετη ὅπως καὶ ἂν βλέπῃ κανεὶς τὸ πρόβλημα· ἀπὸ οἰκονομική, ἱστορικὴ ἢ πολιτικὴ ἄποψη. Βαθεῖα, μέσα στὴν καρδιά κάθε Κορεάτη εἶτε ζῇ στὸν Νότο εἶτε στὸ Βορρά, ὑπάρχει αὐτὴ ἡ νοσταλγία γιὰ τὴν ἐνότητα.

Ἄν ἡ Κορέα ἐπιθυμεῖ τόσο πολὺ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, εἶναι καὶ ἐτοιμὴ γι' αὐτήν. Ἡ ἀνεξαρτησία εἶναι δικαίωμα κάθε ἔθνους ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού δημιουργήθηκε. Καὶ ἡ Κορέα πρέπει νὰ τὴν ἀποκτήσῃ. Ἀκόμα καὶ ἂν ὑπῆρχαν ὁρισμένες ἀρχές σύμφωνα μὲ τὴς ὁποῖες νὰ μπορῇ νὰ κρινεῖται ἡ ἱκανότητά μιᾶς χώρας γιὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν της, ἡ Κορέα θὰ τὴς εἶχε.

Τὰ μειονεκτήματα τῆς δημόσιας ζωῆς στὴν Κορέα εἶναι μᾶλλον ἐπιφανειακά. Ὑπάρχουν πάρα πολλὰ κόμματα—ἀναφέρονται κάπου 400—καὶ οἱ πολιτικὲς ἀρχές τους ἔχουν πολὺ μικρὲς διαφορές. Ἰσχυρὰ προσωπικὰ μίσθ ὑπάρχουν ἀνάμεσα στοὺς ἡγέτες πού τὴ μιὰ μέρα εἶναι φίλοι καὶ τὴν ἄλλη ἐχθροί. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς μὲ μεγάλη εὐκνησίαν γλυστίζουν ἀπὸ τὴν ἀριστερά στὴ δεξιὰ παράταξη καὶ ἀν-

τίθετα. Αὐτὰ ὁμως δὲν εἶναι ἐθνικὰ χαρακτηριστικὰ ἀλλὰ συμπτώματα μᾶλλον μιᾶς ἀνώμαλης ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποία ὁ λαὸς τῆς Κορέας εἶναι ἀβέβαιος, ὅχι γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία του ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐπιβίωσίν του σὰν ἓνα ἐνωμένο κράτος. Ἀκόμη τὰ πολλὰ κόμματα δείχνουν ὅτι ὁ Κορεάτης εἶναι ἄνθρωπος καὶ δὲν μπορεῖ εὐκολὰ καὶ γιὰ πολὺ νὰ καταπιέζεται μὲ τρόπο ἀπολυταρχικό.

Ἄν οἱ Κορεάτες μείνουν ἐλεύθεροι—ὅχι μόνο κατ' ὄνομα ἀλλὰ πραγματικὰ—θὰ πραγματοποιήσουν μόνοι τους τὴ σωτηρία τους καὶ θὰ ἐγκαταστήσουν τὴ δική τους δημοκρατικὴ κυβέρνησις. Ἀσφαλῶς δὲν εἶναι λιγότερο κατάλληλοι γι' αὐτὸ ἀπ' ὅτι ἦταν τὸ ἔθνος πού τοὺς διοικούσε σχεδὸν μισὸ αἰῶνα.

Στὴν Ἰαπωνία αἰσθάνεται κανεὶς σήμερα μιὰ μηχανικὴ, μονότονη καὶ ἀφύσικη ὑποταγὴ στὴ στρατιωτικὴ κατοχὴ. Στὴν Κορέα ὑπάρχει μιὰ ἀνήσυχη, ἐνστικτώδης καὶ γενικὴ ἐπαναστατικὴ ἐναντίον τῆς στρατιωτικῆς κατοχῆς. Αὐτὸ εἶναι κυρίως πού ἔκαμε τὸ στρατηγὸ Χότζι, ἀρχηγὸ τῶν Ἀμερικανικῶν δυνάμεων, νὰ γίνῃ ἀπὸ πολλὰς πλευρὰς ὁ στόχος τῆς ἐπιθέσεως καὶ τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν.

Ὁ χωρισμὸς τῆς Κορέας σὲ δυὸ ζῶνες μὲ τὸν 380 παράλληλο ἦταν στὴν ἀρχὴ μιὰ δευτερεύουσα στρατιωτικὴ ἀπόφασις. Ὅσισο συνεχίστηκε καὶ κατέληξε νὰ γίνῃ ἓνα μεγάλο πολιτικὸ ἐμπόδιο στὸ δρόμο τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Κορέας. Ὅπως ἔθεσε τὸ ζήτημα ὁ δοκ. Μὰκ Κιουν «ὁ 38ος παράλληλος ἐγίνε μέρος τῆς μεγάλης συνοριακῆς γραμμῆς ἀνάμεσα στὴν ἀμερικανικὴ καὶ σοβιετικὴ σφαῖρα ἐπιρροῆς τοῦ πλανήτη μας». Γιὰ τὴν Κορέα τὰ ἀποτελέσματα ἦταν καταστροφικὰ. Καὶ ἀναφέρομε πάλι τὰ λόγια τοῦ δοκ. Μὰκ-Κιουν «οἱ Ἰάπωνες ἀνέπτυξαν τὴν οἰκονομίαν τῆς Κορέας μὲ βάση τὴς πλουτο παραγωγικῆς τῆς πη-

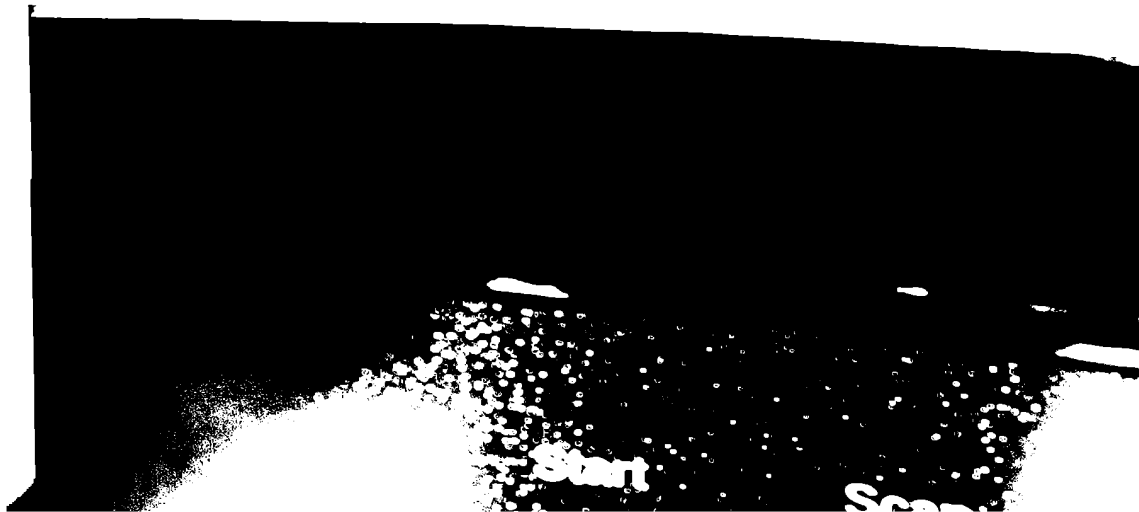
γῆς σὶν μία ἀκέραιη ἐνότητά ὅπου ὅλα τὰ μέλη ἦσαν ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συνόλου». Ἀλλὰ ὁ 38ος παράλληλος ἔκοψε τὴν Κορέαν σὲ δύο καὶ διέσπασε τὴν οἰκονομικὴ καθὼς καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς ὑπόστασιν.

Οσο γιὰ τὸ Βορρά, ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ Πόν-Γιάν καθημερινῶς κατήγγελε τὴν ἐπιτροπὴν ἀλλὰ μὲ πόση ἀκρίβεια ἢ κομπή τοῦ γλώσσα ἀπηχεῖ τῇ φωνῇ τοῦ λαοῦ, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ καταλάβῃ. Ἄλλο μέσο γιὰ νὰ βεβαιωθῇ γιὰ τὴν τάσιν τῆς λαϊκῆς γνώμης δὲν ἔχει ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες τῆς Β. Κορέας, πού ὑπολογίζονται σὲ δυὸ περίπου ἑκατομμύρια καὶ εἶναι φανερό ὅτι δὲν συμπαθοῦνε τὸ καθεστῶς πού ἐπικρατεῖ ἐκεῖ.

Ὑπάρχει σημαντικὴ ἀντίδρασις ἐναντίον τοῦ καθεστώτος στὸ Βορρά δὲν μᾶς εἶναι ὁμως δυνατό νὰ ὑπολογίσωμε τὴν ἔκτασιν αὐτῆς τῆς ἀντιδράσεως.

Ὅσο γιὰ τὴ Νότιον Κορέαν γιὰ νὰ τακτοποιήσωμε κάπως τὰ πράγματα, τὰ κόμματα στὸ Νότιον μποροῦν νὰ χωριστοῦν σὲ τρεῖς ομάδες. Τοὺς δεξιούς, τοὺς μετριοπαθεῖς καὶ τοὺς ἀριστερίζοντες. Οἱ δεξιοὶ ἔχουν τρία κύρια κόμματα—τὸν Ἐθνικὸν Σύνδεσμον Ἀμέσου Πραγματοποιήσεως τῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς Κορέας μὲ πρόεδρο τὸ δόκτορα Ρῆ Σύνγκμαν ἢ Δρα Σύνγκμαν Ρῆ, ὅπως εἶναι γνωστός στὸ ἐξωτερικόν· τὸ Κόμμα τῆς Κορεατικῆς Ἀνεξαρτησίας μὲ ἀρχηγὸ τὸν Κίμ Κού καὶ τὸ Δημοκρατικὸν μὲ τὸν Κίμ Σούνγκ Σού.

Ἀπὸ τὰ κόμματα αὐτὰ τὸ πρῶτον δὲν εἶναι τόσο πολιτικὸ ὅσο συνδυασμὸς διαφόρων ἐταιρειῶν καὶ ἀτόμων πού ἀποβλέπουν στὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν, μὲ ἀρχηγὸ πάντοτε τὸν δόκτορα Ρῆ Σύνγκμαν, τὸν πρῶτον πρόεδρον τῆς προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Κορέας, πού σχηματίσθηκε στὴ Σαγκάη στὰ 1919.

Τὸ Κόμμα τῆς Ἐθνικῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς Κορέας ἔγινε κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος, ἀπὸ τὴν προσωπικὴ γοητεία τοῦ Δρος Κιμ Κού ἄλλου παλαιοῦ ἡγέτη πού ἐβοήθησε τὸν σχηματισμὸ προσωρινῆς κυβερνήσεως καὶ ἐξακολούθησε νὰ ἐνεργῇ ὡς πρόεδρος τῆς ὅταν ὁ Δρ. Ρῆ ἐπῆγε στὶς Ἠνωμένες Πολιτείες: Τοῦ ἀποδίδουν μερικὰ περὶ ἔργα κατορθώματα, ὅπως π.χ. ὅτι ἐστραγγάλισε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια τὸν λοχαγὸ Τσουσιντα, τὸν Ἰάπωνά πού δολοφόνησε τὴ Βασίλισσα τῆς Κορέας, καὶ ὅτι ἐβομβάρδισε τὸ πάρχο Χόνγκ τῆς Σαγκάης τὸ 1932, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ σκοτωθῇ ὁ Ἰάπωνας Γενικὸς Διοικητὴς, στρατηγὸς Σιραγκάβα, νὰ χάσῃ τὸ ἓνα του μάτι ὁ ναύαρχος Νομούρα, πρεσβευτὴς τῆς Ἰαπωνίας στὴν Οὐάσινγκτον τὴν ἐποχὴ τοῦ Πέρλ Χάρμπορ καὶ τὸ ἓνα του πόδι ὁ Ναμούρου Σιγκεμίτσου πού υπέγραψε τὴν παράδοση τῆς Ἰαπωνίας ἐπάνω στὸ Μισσοῦρι.

Ἡ πολιτικὴ ἐπικροτὴ τῶν δύο αὐτῶν ἡγετῶν μεγαλώνει γιατί σχετίζεται μὲ ὁρισμένες νέες ὁργανώσεις τῆς δεξιᾶς πού υπερασπίσθηκαν μὲ δύναμη καὶ ἐπιμονὴ σὲ διάφορες περιστάσεις τὶς ἀντιλήψεις τους.

Ἀπὸ τὰ δεξιὰ κόμματα τὸ Δημοκρατικὸ Κόμμα Χάν - Κούνγκ, πού πρόεδρος του εἶναι ὁ Κιμ Σούνγκ ἔχει τὴν καλύτερη ὁργάνωση. Ἐχει τὴν ὑποστήριξη μερικῶν ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους γαιοκτῆμονες τῆς Κορέας καὶ μὲ τὶς σχέσεις αὐτῶν στὶς ἀγροτικὰ περιοχὲς κατάρθωσε τοὺς τελευταίους κυρίως μῆνες, νὰ εὐρύνῃ τὸ δίκτυο τῆς ὁργανώσεώς του.

Παρ' ὅλο πού οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων ἀρνήθηκαν, πολλοὶ κατήγγειλαν στὴν Ὑπο-Ἐπιτροπὴ ὅτι

ιδίως στὶς ἐπαρχίες οἱ ἐνέργειες τοῦ Κόμματος ὑποστηρίζονταν ἄμεσα ἢ ἔμμεσα ἀπὸ μέλη τῆς Κορεατικῆς Ἀστυνομίας.

Απὸ τίς ὁμάδες τοῦ Κέντρου σπουδαιότερη εἶναι ἡ ἔθνικὴ ὁμοσπονδία ἀνεξαρτησίας, πού ὁργάνωσε ὁ πολιτικὸς καὶ σοφὸς Δρ Κιμ Κιούσικ, τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς «τριᾶδος»—τὰ ἄλλα δύο εἶναι ὁ Δρ Ρῆ καὶ ὁ κ. Κού. Κι' οἱ τρεῖς τοὺς ἀγωνίσθηκαν σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς Κορέας. Ἡ Ὅμοσπονδία αὕτη, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ 14 πολιτικὰ κόμματα καὶ 51 κοινωνικὲς ὁργανώσεις, ἔχει γιὰ σκοπὸ τῆς «τὴν ἐνωση ὅλων τῶν κομμάτων, τῶν ὁργανώσεων καὶ τῶν ἀτόμων γιὰ νὰ ἀποκτηθῇ ἔτσι καὶ ὀνομαστικὰ καὶ πραγματικὰ ἡ δημοκρατικὴ ἔθνικὴ ἐνότητα». Τελευταῖα ὁ σκοπὸς αὐτὸς πῆρε τὴ μορφή μιᾶς προσπάθειας γιὰ τὴν ἐνοποίηση τῆς Βορ. καὶ Νοτ. Κορέας.

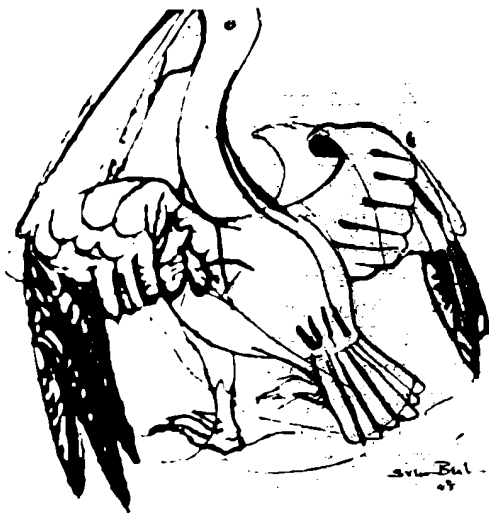
Τὰ σπουδαιότερα κόμματα τῆς ἀριστερᾶς εἶναι τὸ Ἑργατικὸ Κόμμα τῆς Νότιας Κορέας (τὸ ἄλλοτε Κομμουνιστικὸ Κόμμα) καὶ τὸ Λαϊκὸ Δημοκρατικὸ Ἐθνικὸ Μέτωπο, τὸ Λαϊκὸ Ρεπουμπλικανικὸ Κόμμα καὶ τὸ Λαϊκὸ Ἑργατικὸ Κόμμα. Ἀπ' αὐτὰ τὸ Λαϊκὸ Δημοκρατικὸ Ἐθνικὸ Μέτωπο εἶναι μιὰ μεγάλη ὁμοσπονδία ἀπὸ πολιτικὰ κόμματα, συντεχνίες, γεωργικοὺς καὶ γυναικείους συνδέσμους καὶ πολιτιστικὰς ἐταιρίαις. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς ἡ κομμουνιστικὴ ἰδεολογία ἔχει ἐισχωρήσει σὲ ὁρισμένα ἀπὸ τὰ κόμματα αὐτά, θὰ ἦταν ὁμως ἄδικο νὰ τὰ καταδικάσαμε ὅλα, ὅπως ἔκαναν πολλοί, ὅτι εἶναι ὄργανα γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς κομμουνιστικῆς κυριαρχίας.

Ἡ ἱστορία ἐνὸς πελεκάνου

Ὅπως τὴν διηγήθηκε ὁ ἴδιος στὸν
ALBERT SCHWEITZER
στὸ Λαμπάρν

(Ἀπὸ τὸ «Atlantis», Ζυρίχη)

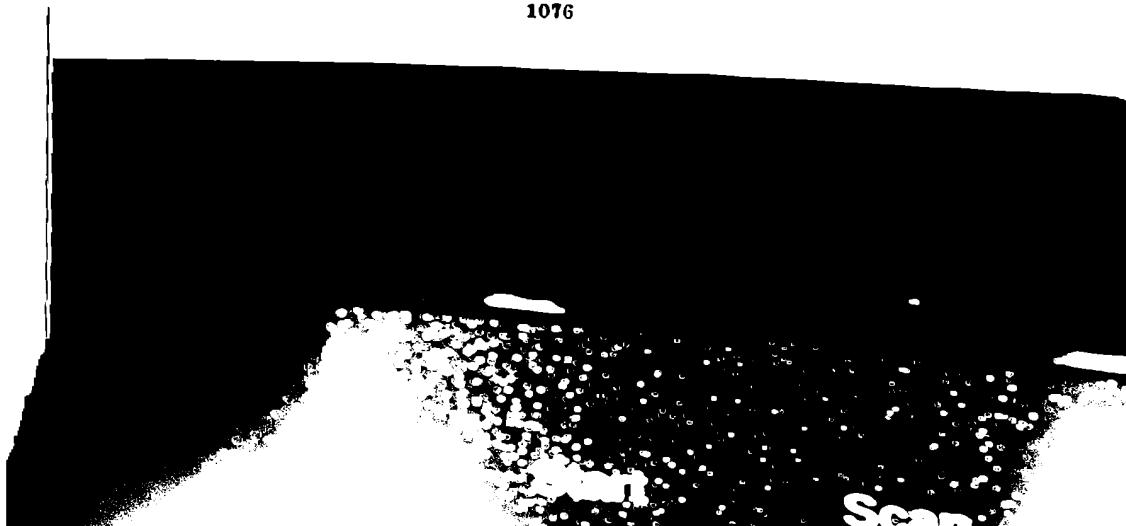

Ἡ διασκεδαστικὴ αὐτὴ ἱστορία ἐνὸς ἐξημερωμένου Ἀφρικανοῦ πελεκάνου δὲν θὰ εἶχε ἰδιαιτέρο ἐνδιαφέρον ἂν ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ πελεκάνου — αὐτὸς ποὺ τὴν ἔγραψε — δὲν ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ μεγάλους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ Ἀλμπερτ Σβάϊτσερ, ὁ προτεστάντης θεολόγος τῆς Ἀλσατίας εἰς συμβάλει μὲ πρωτοτυπία, ἀνόμνη καὶ ἐπαναστατικότητα σὲ τρεῖς σφαῖρες τῆς γνώσεως — στὴ μελέτῃ τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς σκέψεως τοῦ Ἀγίου Παύλου· στὴ μουσικὴ καὶ ἰδιαιτέρα στὴν ἐρμηνεία τοῦ Μπαχ καὶ τέλος στὴ φιλοσοφία τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς. Ὑστερὰ ἀπ' ὅλα αὐτά, στὰ μέσα τῆς ζωῆς του, αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ γίνῃ γιατρός καὶ νὰ ἐργασθῇ ὡς ἱεραπόστολος στὴ Γαλλικὴ Ἀφρική τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἐκεῖ ἐργάσθηκε ἥσυχα γιὰ πολλὰ χρόνια γυρίζοντας κατὰ καιροὺς στὴν Εὐρώπῃ γιὰ νὰ δώσῃ κενσεῖρα καὶ νὰ μαζέψῃ χορήματα γιὰ τὸ νοσοκομεῖο του. Σὲ ὅλο τὸ διάστημα τοῦ πολέμου τίποτα δὲν ἀκούσθηκε γι' αὐτόν. Τώρα, στὰ 73 του χρόνια, ἐξακολουθεῖ νὰ ἐργάζεται στὸ Λαμπάρν τῆς Ἀφρικῆς. Ἀμερικανοὶ ἱεραπόστολοι ποὺ τὸν ἐπισκέφθηκαν πέρσι, εἶπαν ὅτι τὸν βρῆκαν νὰ ἐργάζεται σὲ ἓνα πελώριο φιλοσοφικὸ σύγγραμμα. Τὸ ἄρθρο ποὺ δημοσιεύοῦμε ἐδῶ ἀπὸ ἓνα ἐλβετικὸ περιοδικό, εἰδειξε καὶ μία ἄλλη πλευρὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, ποὺ ἡ ἀπλότητά του ἀποκαλύπτεται καὶ σὲ μία βιογραφία του ἀπὸ τὸν Τζῶρετζ Σήβερι «Ἀλμπερτ Σβάϊτσερ: ὁ ἀνθρώπος καὶ ἡ σκέψη του» (ἐκδ. Α. C. Black, Λονδίνο).

Ἐχω μπερδέψει τὶς ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν παιδική μου ἡλικία. Θυμάμαι πῶς τὰ δυό μου ἀδελφία καὶ ἐγώ, μέσα σὲ μιὰ φωλιά ποὺ δέσποζε πάνω ἀπὸ τὸν ποταμὸ καὶ τὸ δάσος, κρατοῦσαμε τὰ ράμφη μας ἀνοιχτά καὶ περιμέναμε τοὺς γονεῖς μας νὰ μᾶς φέρουν τὸ φαί. Δὲν ξέρω πῶς καταβαίναμε γιὰ νὰ τοὺς συναντήσωμε στὶς ἀμμουδερὲς δχθες, ἀνάμεσα στοὺς παπύρους· μιὰ φορὰ καταβαίναμε. Τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ θυμάμαι καθαρά εἶναι μιὰ φοβερὴ ἡμέρα ποὺ ἦρθαν κάτι μαῦροι ἄνθρωποι, μὲ φωνές καὶ ξύλα. Ἀδραξάν τοὺς γονεῖς μας καὶ μᾶς πήραν μὲ δεμένα τὰ πόδια. Μᾶς πήγαν στὸ χωριὸ τους καὶ μᾶς ἔβαλαν σὲ ἓνα λιγαρένιο καλάθι ὅπου δὲν μπορούσαμε νὰ κινηθοῦμε.

Τὴν ἄλλη μέρα, πάντα μέσα στὸ καλάθι, μᾶς ἔβαλαν σὲ ἓνα μονόξυλο καὶ μὲ δυὸ ἄνδρες στὰ κουπιά κατεβήκαμε στὸν μεγάλο ποταμό. Δυὸ νύχτες ταξιδεύσαμε.

Τὸ μεσημέρι τῆς τρίτης ἡμέρας μπήκαμε σὲ ἓνα μέρος μὲ πολλὰς κόκκινες οὐκείες, κάτω ἀπὸ φοίνικες καὶ μάγγε, καὶ μεταφέρανε τὸ καλάθι πάνω στὸ λόφο, σὲ ἓνα μεγάλο σπίτι. Ἀπὸ τὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ ὤρμησαν μερικὰ σκυλιὰ καὶ γαύγιζαν σὰν τρελλὰ. Μιὰ δυνατὴ φωνὴ ἀπὸ μέσα τὰ ἔκανε νὰ σωπάσουν. Ἐνας τεράστιος ἄνθρωπος βγήκε ἔξω καὶ πίσω του μιὰ γυναίκα ντυμένη σι' ἄσπρα. Γρή-

γορα μάθαμε πώς ήταν ο δρ. Σβάι-
τσερ και η αδελφή Έμμα Χάουσκ-
νεχτ.

Ο γιατρός έριξε ένα εξεταστικό
βλέμμα στο καλάθι μας και στους δύο
έρπαγες και είπε στην Έμμα: «Τρεις
πελεκάνοι για να τους τρέφουμε. Ισα-
ισα αυτό που χρειαζόμασταν». Στρε-
μάτησε, και ύστερα γύρισε στους συ-
νοδούς μας: «Τι καταλαβαίνετε παίρ-
νοντας τα νέα αυτά πλάσματα μακριά
από τους γονείς τους; Δεν ξέρετε πώς
είναι έγκλημα; Δεν σάς τό έμαθαν οι
Ιεραπόστολοι στο σχολείο; Ο Θεός
θα σάς τιμωρήσει. Περιμένετε και θα
δείτε».

Στό μεταξύ οι άλλες νοσοκόμες και
η γυναίκα που τή φώναζαν «Γιατρός»
ήρθαν κοντά. «Πόσο νόστιμα και κου-
τά φαίνονται!» έλεγαν και προσπα-
θισαν να μάς χαϊδέψουν, μά τις διαγ-
κώσαμε. Ύστερα ο Γιατρός φώναξε
τόν μαυρο ξυλουργό, του έδωσε λίγες
σανίδες και σίδερα και αυτός άρχισε
να φτιάχνει ένα σπιτάκι για μάς ά-
νάμεσα στους στύλους που στήριζαν τό
σπίτι.

Τό βράδυ ήταν έτοιμο. Η αδελφή
Έμμα και ο Γιατρός φρόντισαν να
μάς μεταφέρουν προσεκτικά. Εαπλώ-
σαμε στην ψάθα που
μάς είχαν στρώσει
μέσα και κοιμηθή-
καμε ήσυχα ώσπου
μάς ξύπνησε ο πρωί-
νός ήλιος, τά γαυγι-
σματα τών σκυλιών,
τά κακαρίσματα από
τις κόττες και τις
πάπιες και η πείνα
μας.

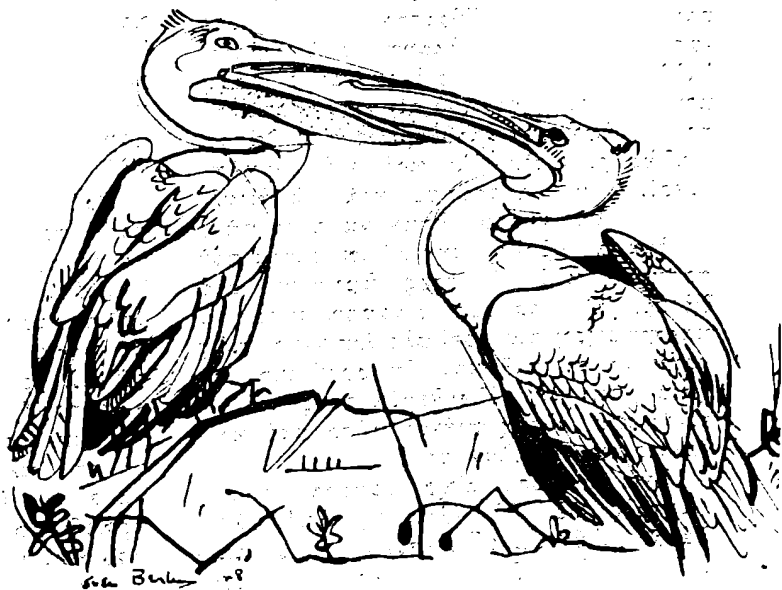
Βγήκαμε από τό
κλουδί μας σά μια
αλλή εμπρός στο δω-
μάτιο του Γιατρού,
που τήν Ισκιωναν φαί-
νικες και μάγγες. Έ-
κει έφεραν μια λε-
κάνη μέ νερό και
ο γιατρός μαζί μέ
τήν δεσποινίδα Έμ-
μα άρχισαν να μάς

ταΐζουν. Μάς έδαξαν τό ψάρι στο στό-
μα. Ήμασταν άγριοι και γεμίζαμε τά
χέρια τους δλο γραντζουνιές.

«Αν τουλάχιστο ήταν άρκετά με-
γάλοι ώστε να τρώνε μόνοι τους!» ά-
ναστέναξε ο Γιατρός.

Αυτό συνεχίστηκε επί τρεις εβδομά-
δες, όποτε πιά μάς πετούσαν τό ψάρι.
Τό δεύτερο βήμα ήταν να μάθουμε να
πετοΰμε. Τά άδελφια μου τό έμαθαν
φυσικά, χωρίς καμιά περισσή προσπά-
θεια. Έγώ όμως προσωπικά βρήκα
μεγάλη δυσκολία ιδίως να πετώ από
τό νερό, αλλά στο τέλος τά κα-
τάφερα.

Μέ τό καλοκαίρι, ήρθε η εποχή
της ξηρασίας. Πολλοί πελεκάνοι
έρχονταν εκεί από τά γύρω ποταμάκια
γιατί τους τραβούσε τό καλό ψάρεμα
στά ρηχά νερά του ποταμού. Άνάμεσα
ο' αυτούς δηήρχαν και άλλοι που εί-
χαν έρθει στο νοσοκομείο, αδύνατα
μικρά πλάσματα όπως έμεις, είχαν
μεγαλώσει εκεί, είχαν πετάξει μακριά
και τώρα ξανάρχονταν πάλι μαζί μέ
τά μικρά τους. Μπορούσαμε να διακρί-
νουμε τους πρώην τρέφιμους του νοσο-
κομείου από τόν τρόπο που κολυμπού-

σαν κοντά στις δχθες του ποταμού, και σκαρφάλωναν, σαν έμδες, χωρίς να φοβούνται διόλου τους ανθρώπους. Οι άλλοι, άπλοι ταξιθιώτες, ή τά παιδιά των πελεκάνων του νοσοκομείου έμεναν στο ποτάμι και όταν πλησίαζαν άνθρωποι έφευγαν.

Τί ζωή περάσαμε εκείνη την πρώτη εποχή της ξερασίας, παιδιά άκόμη! Μάθαμε να πετάμε ψηλά και διαγράφαμε δμορφους κύκλους πάνω από το νοσοκομείο ή εκάναμε μεγάλους γύρους πάνω από τη χώρα.

Όταν τελείωσε ή εποχή της ξερασίας και οι άλλοι πελεκάνοι ξεναγύρισαν στα μικρά ρυάκια, τά αδέρφια μου έφυγαν μαζί τους. «Είμαι ευχαριστημένος που γλυτώσαμε απ' αυτός» είπε ο Γιατρός στη Μίς Έμμα. «Έλπίζω και ο μικρός να μάς κάνει την ίδια χάρη».

Έγώ όμως, ο μικρός, ήμουν άποφασισμένος να μήν τους την κάνω. Το νοσοκομείο ήταν το σπίτι μου. Γιατί να πετάξω μακριά, σε μία άγνωστη ζωή;

Μου έκαναν και μένα, ότι έκαναν και στους πιθήκους που είχαν μεγαλώσει στο Νοσοκομείο, όταν ήθελαν να τους ξεφορτωθούν. Όταν μεγάλωσαν δύο νοσοκόμες και μερικά παιδιά τους πήγαν στο δάσος και τους άφησαν ελεύθερους. Γύρισαν ύστερα στο νοσοκομείο με δάκρυα στα μάτια. 'Αλλά εκεί, στη βεράντα τους περίμεναν οι πίθηκοι που είχαν προσπαθήσει να αφήσουν ελεύθερους στο δάσος. Καθώς γίνονταν όλο και πιο ένοχλητικοί, ο μόνος τρόπος για να απαλλαγούν απ' αυτούς ήταν να τους πάνε με ένα μονόξυλο στην άλλη μεριά του ποταμού και να τους αφήσουν στο δάσος. 'Ο Γιατρός προσπαθούσε να παρηγορήσει τις αδελφές λέγοντας πως γρήγορα οι πίθηκοι θα συνήθιζαν να χαιρώνται την ελευθερία τους και να είναι πιο ευτυχισμένοι μέσα στο καινούριο περιβάλλον τους.

Έγώ ώστόσο είχα όρκιστη πως ο Γιατρός δεν θα γλύτωνε από μένα. Ξέρω καλύτερα από κανέναν τί μου ταιριάζει. Και άκόμη, είχα συνειθίσει

τόσο στη ζωή του νοσοκομείου ώστε δεν είχα πιά καμιά επιθυμία να περάσω τη ζωή μου σε μοναχικές λίμνες και βάλτους. Πολλές «κυρίες» πελεκάνοι με πρότρεπαν ν' αφήσω το νοσοκομείο και να στήσω τη φωλιά μου μαζί τους σε κάποιο μακρινό δέντρο. Πάντα το άρνήθηκα και έχω σκοπό να κάνω το ίδιο. Δεν έχω καμιά επιθυμία να συναγωνισθώ τον κουκοντού, τον παπαγάλο του Γιατρού που τον ξελόγιασε μία παπαγαλίνα στα γεράματά του, και πέταξε μαζί της, ύστερα από τόσα χρόνια που είχε το νοσοκομείο σπίτι του και τριγύριζε ελεύθερα όπου ήθελε. Τώρα ζει μαζί της στην κοιλότητα ενός δέντρου στο βάλτο, κάτω από το νοσοκομείο. Πώς μπόρεσε να ξεχάσει που καθόταν στο χέρι της πολυθρόνας του κυρίου του στο τραπέζι και έπαιρνε το μερδικό του από κάθε φατ. Τώρα, το μόνο που μπορεί να έχη είναι λίγοι χουρμάδες της κακής ώρας και να σκέπτεται κανείς πόσο υπέφερε ο κύριός του!

Σιγά-σιγά έγιναν μία προσωπικήτητα της περιοχής. Κανένας πελεκάνος δεν τόλμησε ποτέ να μου άμφισβητήσει αυτή τη θέση. Θα άναφέρω μόνον περσοτικά ότι ένας ξιπασμένος και καυγατζής χήνος προσπάθησε κάποτε να με συναγωνιστή. Τώρα όμως δεν προσπαθεί πιά. Όταν έρχεται πετώντας από το ποτάμι μαζί με δύο χήνες, άποφεύγει να καθήση κοντά μου ή να κολυμπήση στα νερά μου. Του έδωσα ένα καλό μάθημα.

Βρίσκομαι σε άγαθές σχέσεις με τά πρόβατα και τις κατσίκες· ο γέρο-κρίος είναι στενός μου φίλος. Τά σκυλιά όμως είναι περίεργα και δεν μπορεί να τους έχη κανείς εμπιστοσύνη. Συνήθως δεν με πειράζουν όταν πετώ τά βραδυνά πάνω από την αλλη, κάποτε όμως τά βάζουν όλα μαζί έναντιόν μου. 'Αν κατορθώσω να σταθώ με την πλάτη σε κανένα δέντρο ώστε να είμαι άσφαλισμένος από πίσω, τους κρατώ μακριά χτυπώντας το ράμφος μου και τους άνταποδίδω τις επιθέσεις.

Μου έχουν κάνει πολλές βρωμοδου-

λείτε κατορθώνοντας να ξαγλυοστρίσουν πίσω μου με τέν ηπουλο τρόπο τους.

Ανάμεσα στα ανθρώπινα πλάσματα του νοσοκομείου, έναν έχθρο ξέρω: τόν μαύρο μάγειρο.

Βλέπετε ο γιατρός το έχει παί μια για πάντα πώς κάθε φορά που θα φέρουν φάρια, θα παίρνω ένα. Ο μάγειρος έχει άλλες ιδέες. Το βράδυ, αν ο Γιατρός ή η αδελφή Έμμα ρωτήσουν αν υπάρχει κανένα φάρι για μένα, είναι ικανός να τους πη ότι — ακόμη και όταν έχω δη με τα μάτια μου να τα φέρνουν στο νοσοκομείο. Υποθέτω πώς θα βάζει στην άκρη το φάρι μου και θα το τρώει αυτός. Το ξέρει πώς το ξέρω και δεν βγαίνει όσο στέκομαι έξω από την πόρτα της κουζίνας: γιατί ξέρει πώς το ράμφος μου δεν θα αφήσει μια τέτοια συμπεριφορά να περάσει ατιμώρητη. Μια-δυο φορές, όταν το είχε παρακάνει μπήκα στην κουζίνα σ' στιγμή που έτυχε κάποιος άλλος να ανοίξει την πόρτα, και ο μακαρής αναγκάστηκε να πηδήσει στο τραπέζι για να γλυτώσει. Ξέρει ως πεύ μπορώ να φθάσω. Αν μπόω στην αυλή είναι αναγκασμένος να φύγει τρέχοντας.

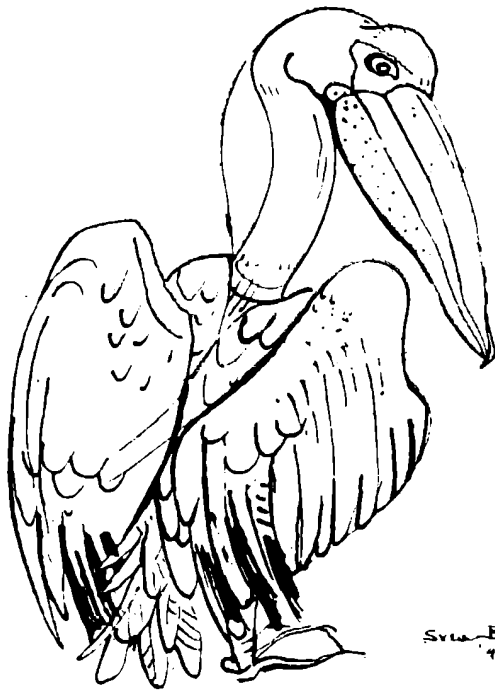
Επιμένω πάντως να κρατάω σ' απόσταση τους ανθρώπους άσχετα αν είναι μαύροι ή άσπροι. Μόνο τόν Γιατρό και την αδελφή Έμμα αφήνω να με πλησιάζουν.

Τους αφήνω να μου κρατούν κλειστό το ράμφος, να με τραβούν απ' αυτό, να με σηκώνουν και να με παίρνουν στα χέρια τους, τέλος πάντων να με κάνουν ότι θέλουν. Από όλους τους άλλους όμως απαιτώ να με σέβονται αλλοιώς τους χτυπώ με το ράμφος μου.

Μιά από τις αδελφές, ένα παχουλούτσικο μικρό πλασματάκι μου έβριξε κάποτε μια πορτοκαλλόφλουδα αντί για φάρι. Πρέπει να την προειδοποιήσω να μην τ'ά βάζει μαζί μου. Έχει σημάδια στα πόδια της από μένα, και μπορεί ν' αποκτήσει κι' άλλα.

Χαίρομαι που όταν έρχονται επισκέπτες ή λευκοί άρρωστοι, μόλις φθάσουν, ο Γιατρός τους λέει πώς δεν είναι ευγενικό να με μεταχειρίζονται με οικειότητα. Έτσι μπαίνουν στη θέση τους από μι' αρχής και δεν χρειάζεται να τους το δείξω εγώ. Πρέπει όμως να προσθέσω ότι πειράχτηκα πολύ μια φορά όταν άκουσα τη γιατρίνα να λέει: «Το άρρεσι να ποζάρη στο φακό. Κάθεται τόσο χαριτωμένα και ήσυχα το άνόητο πλάσμα!» Αυτά τα άνοητα λόγια με πλή-

γωσαν βαθειά. Δεν με ένοιαζε τί θα έκανε με το μικρό μαύρο κουτί που κρατούσε στα χέρια όταν την άφησα να έρθει κοντά μου και στάθηκε ήσυχος για χατήρι της: το έκανα απλώς γιατί ήθελα να της φερθώ φιλικά επειδή άνηκε στο σπίτι του Γιατρού.

Stuart B. 1977

Στέγαι χωρίς στηρίγματα

Ἡ νεωτέρα οἰκοδομικὴ μελετᾷ σήμερον τὴν κατασκευὴν ἡμισφαιρικῶν σιγῶν αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ χρειάζωνται τοὺς παλαιούς τρόπους στηρίξεως. Ἡ ἰδέα αὕτη ἔχει προωθηθῇ εἰς σιτάδιον κατὰ τὸ ὅποιον ἔγιναν πειράματα εἰς στέγας ὑποστηριζομένας μόνον διὰ πεπισμένου ἀέρος, καὶ ἐκτίθεται εἰς τὸ ἐπόμενον ἄρθρον. Τὸ ἄρθρον αὐτὸ στηρίζεται εἰς σχετικὴν μελέτην δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ τεχνικὸν περιοδικὸν «Nature» (Φύσις).

Απὸ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐστήριξε τὴν στέγην του μὲ κορμούς θένδρων, τὰ στηρίγματα τῆς ὀροφῆς ἐθεωρήθησαν, καὶ πολὺ φυσικῶς, ὡς οὐσιαστικὸν μέρος καθὲς οἰκοδομῆς, ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ὁμῶς ἀπόψεως εἶναι ἐνοχλητικά. Οἱ στῦλοι καὶ οἱ κίονες ἔδωσαν πάντοτε μεγαλοπρέπειαν εἰς τὰς προσόψεις τῶν ναῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὠραίαν θέαν εἰς τὰς στοάς των. Ἀλλὰ σκοπὸς τοῦ ἀρχιτέκτονος ὁ ὁποῖος σχεδιάζει μεγάλας συγχρόνους οἰκοδομάς, σιδηροδρομικοὺς σταθμοὺς, θεάτρα, ὑπόστεγα ἀεροπλάνων καὶ ἀθλητικὰ στάδια εἶναι νὰ εὑρῇ τρόπους οἰκοδομικῆς οἱ ὁποῖοι νὰ ἐλαττώνουν εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν ἀνάγκην τῶν μερῶν ἐκείνων τῆς οἰκοδομῆς τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὴν κίνησιν καὶ τὴν θέαν.

Ἐρευνᾷ αἱ ὁποῖαι ἤρχισαν πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἀπετέλεσαν τὴν ἀρχὴν μιᾶς σειρᾶς προσπαθειῶν μὲ σκοπὸν τὴν παντελῆ κατάργησιν τῶν ὑποστηρίξεων, ὑπὸ τὴν ὀρθόδοξον σημασίαν τοῦ ὅρου. Ὅλαι αὗται αἱ προσπάθειαι στηρίζονται εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ στέγη πρέπει νὰ κατασκευάζεται τόσο ἐλαφρὰ ὥστε νὰ στηρίζεται στερεῶς μόνον μὲ τὴν πίεσιν τοῦ ἀέρος. Ἐνα ἄρθρον τοῦ Χέρμπερτ Στήβενς εἰς τὸ περιοδικὸν «Φύσις» τοῦ Λονδίνου, περιγράφει μερικὰ αμερικανικὰ σχέδια καὶ ἀναφέρει μίαν

νέαν Βρεταννικὴν ἐφεύρεσιν σχετικὴν πρὸς ἕνα τύπον στηριζομένης ὑπὸ τοῦ ἀέρος στέγης.

Κατόπιν δοκιμῶν εἰς προπλάσματα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Νέας Ὑόρκης διὰ λογαριασμὸν τοῦ Ὑπουργείου Πολεμικῆς Παραγωγῆς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μία οἰκοδομὴ ἀπὸ χάλυβα μήκους 95 μ. περίπου εἰς τὴν Μινναάπολιν μετετράπη οὕτως ὥστε ἡ στέγη τῆς νὰ ὑποστηρίζεται μὲ πίεσιν ἀέρος, εἰς ἀναλογίαν μισθῆς λίβρας διὰ καθὲς τετραγωνικὴν ἴντσαν. Τὸ κτίριον αὐτὸ ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἀποθήκη σίτου ἐπὶ ἕν ἔτος. Καὶ καταδαφίσθη, ὅχι ἐπειδὴ παρουσίασαν οἰκοδομικὸν ἐλάττωμα ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ σκόνη τῶν σπόρων ἡ ὁποία ἐγέμιζε τὸν ἀέρα μπορῶσε νὰ προκαλέσῃ ἐκκρηξιν.

Ὁ Γκλέν Μάρτιν εἰδικὸς εἰς τὴν κατασκευὴν ἀεροπλάνων ἐπρότεινε τὸ 1945 νὰ κτισθῇ ἕνα ποδοσφαιρικὸν γήπεδον εἰς Βαλτιμόρην μὲ στέγην ἀπὸ φύλλα ἐκ μίγματος ἀλουμινίου πάχους, 0,109 ἴντσας, ὑποστηριζομένην μὲ 0,06 λίβρ. κατὰ τετραγωνικὴν ἴντσαν πίεσιν ἀέρος παρεχομένην ἀπὸ συνήθεις ἀνεμιστήρας. Ἡ πίεσις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ ἀυξηθῇ εἰς 0,22 λίβρας κατὰ τετραγωνικὴν ἴντσαν παραγομένη ἐπίσης διὰ τοῦ συστήματος ἀνεμιστήρων μὲ σκοπὸν ἡ γραμμὴ τῆς ὀροφῆς νὰ φθάσῃ εἰς σχῆμα θόλου ὥστε νὰ φύγῃ ἡ μεγάλη πίεσις ἀπὸ τὰ σημεῖα τῆς ἐνώσεως τῶν φύλλων. Ἡ τοιαύτη δύναμις ὑποστηρίξεως ὑπελογίσθη ὅτι θὰ ἐπιδέχῃ εἰς τὴν στέγην νὰ κρατᾷ στῶμα χιόνος πάχους 90 ἐκ. περίπου καὶ νὰ ἀνθίσταται εἰς ἀνέμους μὲ ταχύτητα 225 μιλ. τὴν ὥραν. Ἡ πραγματοποίησις τῶν σχεδίων ἀνεβλήθη δταν ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπηγόρευσε τὴν ἀνέγερσιν κτιρίων ψυχγωγίας καὶ ἔτσι δὲν γνωρίζομεν ἐάν οἱ φανατικοὶ τοῦ ποδοσφαίρου θὰ εἶναι ὀλιγώτερον ἐνθουσιώδεις δταν

θα υπάρχει φόβος μὲ τὰς ἐκδηλώσεις των νὰ γκρεμίσουν τὸ κτίριον.

Απὸ τὰς ἐγγενὲς πολλὰ οὐδέποτε μὲ σκοπὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἰδέα αὐτῇ, εἰς λέβητας φωταερίου, ἀποθήκας καὶ ἄλλα βιομηχανικὰ κτίρια. Οἱ ὁπαδοὶ τῶν ἐγκαταστάσεων θερμαντικῶν καὶ φυτικῶν μηχανημάτων εἰς τὰ κτίρια ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιασμόν αὐτὴν τὴν ἰδέαν, διότι ἡ πίεσις εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ κτιρίου θὰ ἐμποδίζῃ τὴν εἰσοδὸν ἀέρος, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὰ πατώματα καὶ οἱ τοῖχοι εἶναι ἀεροστεγεῖς καὶ αἱ περιστροφικαὶ θύραι ἐλαττώνουν κατὰ πολὺ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐσωτερικῆς πίεσεως. Παρουσιάζεται λοιπὸν ἡ δυνατότης αἱ ἀεροστηριζόμενα οἰκοδομαὶ νὰ μὴν εἶναι πολὺ δαπανηραὶ ὥστε εἰς τὰς τροπικὰς χώρας νὰ ἐξασφαλίζουσιν τὴν ὑπαρξιν μεγάλων

χωρῶν ἀπομεμονωμένων ἀπὸ τὴν δυνατότην ζέσεως καὶ θύρασιαν· εἰς τὸ ἐσωτερικόν δὲ τῶν κτιρίων αὐτῶν μπορεῖ νὰ δημιουργοῦνται ἡπιὰ κλιματικαὶ συνθήκαι.

Τελευταίως ἐσημειώθη καὶ ἄλλη πρόοδος μὲ τὰς ἐρεῦνας αἱ ὁποῖαι ἐγίναν διὰ τὴν ἀνεύρεσιν μιᾶς διαφανοῦς πλαστικῆς ὕλης διὰ τὴν στέγην καὶ, συμφώνως πρὸς τὴν πρότασιν Βρεταννοῦ ἐπιστήμονος τοῦ καθ. Ζ. Μπίρνελ, μία ὁμάς εἰς Σὼλτ Λέικ Σίτυ μελετᾷ τὴν δυνατότητα χρησιμοποίησεως φθηνῶν οἰκοδομῶν αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἰς ἀποθήκας σιτηρῶν εἰς ξηρὰς περιοχὰς ὅπου θὰ διατηρῆται ἡ θύρασις. Μία ἄλλη ὁμάς εἰς τὴν Οὐάσιγγτων ἐρευνᾷ ἐπίσης τὴν δυνατότητα χρησιμοποίησεως διαφανῶν στεγῶν ἐπάνω ἀπὸ μίαν κεντρικὴν ἀδλὴν εἰς μεγάλας πολυκατοικίας.

ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ καιρὸ ἡ λατρικὴ ἐκέρδιος ἄλλη μιὰ νίκη ἐναντίον τοῦ νόου. Ὅταν γίνῃ ἓνα δυστύχημα σὲ ἓνα ἐργαστάσιον χρειάζεται σχεδὸν μισὴ ὥρα ὥσπου νὰ μεταφερθῇ ὁ τραυματίας εἰς τὸ νοσοκομεῖο. Τοῦ παρέχονται βέβαια πρῶτες βοήθειαι, ἀλλὰ ὁ πόνος μένει ὁ ἴδιος. Ἀπὸ τῶρα κ' ὕστερα θὰ ὑπάρχῃ ἓνας μικρὸς σωλήνας ποῦ δταν τὸν ἀνοίξουν καὶ ὁ τραυματίας εἰσπνεύσῃ τὸ περιεχόμενόν του, θὰ ἀνακουφισθῇ ἀπὸ τὸν πόνο γιὰ μιὰ ὥρα τουλάχιστον. Μέσα εἰς τὸν σωλήνα ὑπάρχει μικρὴ ποσότης διτλισμένου τριχλωροαιθυλενίου. Ἡ χημικὴ οὐσία δὲν εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ προκαλέσῃ ἀναίσθησιν. Δὲν εἶναι ἀναισθητικὸ ἀλλὰ μόνο ἀνακουφίζει τὸν πόνο. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐφαρμόστηκε εἰς τὸν πόλεμον γιὰ τοὺς κομμάντος καὶ τοὺς ἀεροπόρους καὶ αὐτὸ ἐφαρμόστηκε νὰ ὑποφέρουν ἀπὸ πληγὰς ἢ ἐγκαύματα γιὰ πολλὰ ὥρα. Ἡ ἰδέα ἦταν Βρεταννικὴ ἀλλὰ τὰ περισσότερα πειράματα ἐγίναν στὴ Νότιο Ἀφρικὴ. Ἀπὸ 1.000 ἀσθενεῖς ὅλοι, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα 6 0/0, βρῆκαν τὸ φάρμακον ἀποτελεσματικὸ σὲ ἐγγειρήσεις, τοκετούς, κλπ.

JOHN LANGDON-DAVIES, στὸ «Daily Mail», Λονδίνο

‘Ο ἱμπεριαλιστικὸς μύθος τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσης

Τοῦ καθηγητῆ BYELODUKHOWSKY
(Ὁμιλία ἀπὸ τὸν Κεντρικὸ Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Μόσχας)

Στὸ τεῦχος 4/1948 τῆς «Ἐκλογῆς» δημοσιεύσαμε μιά ὁμιλία τοῦ καθηγητῆ Ἀργολνι Τζ. Τόυνμπε μὲ τὸν τίτλο «Τὸ δῆλημα τῆς Ρωσίας». Στὴν ὁμιλία αὕτῃ ἀπάντησε ἓνας Ρώσος ὁμιλητὴς καὶ μὲ χαρὰ μας ἀναδημοσιεύουμε τὰ ἐπιχειρήματά του. Μιὰ καὶ ἡ συζήτηση πῆρε διεθνή χαρακτῆρα, νομίζουμε ὅτι μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς πολλὰ ἀπὸ τὰ γεγονότα πάνω στὰ ὁποῖα ὁ καθηγητὴς Μπυσελοντιουχόβσκυ στηρίζει τὰ ἐπιχειρήματά του δὲν εἶναι σωστά καὶ οἱ ἀναγνώστες ἀσφαλῶς θὰ τὸ ἰδοῦν καὶ μόνοι τους. Καὶ ἀφοῦ τὸ καλύτερο πρᾶγμα στὴ δημοσιογραφία εἶναι ἡ πίστη πὼς τὰ γεγονότα εἶναι ἱερά καὶ τὰ σχόλια ἐλεύθερα, πιστεύουμε πὼς τὰ σχόλια τοῦ Ρώσου καθηγητῆ θὰ πρέπη νὰ μελετηθοῦν προσεκτικὰ σὲ συσχέτιση μὲ τὸ προηγούμενο ἄρθρο τοῦ Καθηγητῆ Τόυνμπε.

Ο καθηγητὴς Τόυνμπε ἀντικρούζει τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης σὰν ἱστορία δύο πολιτισμῶν—τοῦ Δυτικοῦ καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ. Στὸν ἀγῶνα αὐτῶν τῶν δύο πολιτισμῶν βλέπει τὸ κύριο περιεχόμενο τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως ἀπὸ τὴν πτώση τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ὕστερα.

Ὅταν οἱ ἀντιδραστικοὶ τῆς Βρεταννίας ἢ τῆς Ἀμερικῆς στὰ 1547 ἀντιθέτουν τὴν Δύση καὶ τὴν Ἀνατολή, δὲν μιλοῦν οὔτε γιὰ γεωγραφικὴ διαμόρφωση οὔτε γιὰ δυτικὰ ἡμισφαίρια. Γιὰ τοὺς νεόβγαλτους γεωγράφους τῆς Οὐάσιγκτων, ὁ μεσημβρινὸς τοῦ Γκρήνουιτς ἀνήκει στὴ Δύση, ἀκριβῶς ὅπως γιὰ τοὺς ἰδιόρ-

υθμούς γεωγράφους τοῦ Λονδίνου ἢ Αὐστραλίας ἀνήκει στὴ Δύση καὶ ἡ Γιουγκοσλαβία στὴν Ἀνατολή.

Πολὺ λίγες γεωγραφικὲς ἀρχὲς βρίσκονται κάτω ἀπὸ ἀξιοσημείωτες ἱστορικὲς μεταβολές. Στὸν σίῶνα τοῦ Περικλῆ, ἡ Ἑλλάδα ἀνῆκε στὴ Δύση, καὶ στὸν αἰῶνα τοῦ Ἰουστιανοῦ εἶχε μεταφερθῇ στὴν Ἀνατολή—ἐνῶ ἡ Ἑλλάδα τοῦ αἰῶνα τοῦ Γκρήγουωλντ, σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες τῆς ἱμπεριαλιστικῆς διαλεκτικῆς μεταφέρεται γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη στὴ Δύση. Ἡ Τουρκία, σύμφωνα μὲ τὴ νέα αὕτῃ γεωγραφία, πρέπει χωρὶς συζήτηση νὰ περάσῃ στὸ δυτικὸ ἡμισφαίριο.

Γιὰ κείνον πού ἔχασε τὸ δρόμο του μέσα στὸν ἀστικὸ τύπο, ὁ καλύτερος ὁδηγὸς πρὸς τὴ δύση θὰ ἦταν νὰ γυρίσῃ τὸ δείκτη τῆς πυξίδας πρὸς τὰ δεξιὰ. Μὲ λίγα λόγια ἡ Δύση ἔχει φθάσει νὰ εἶναι, τίποτα περισσότερο τίποτα λιγώτερο, ἓνας συμβολικὸς προσδιορισμὸς ἐνὸς δυναμικοῦ ἀντισοβιετικοῦ μπλόκ. Ἡ σημερινὴ Ἀγγλο-Σαξωνικὴ χρῆση τοῦ δρου δὲν ἔχει κανένα ἄλλο πραγματικὸ νόημα.

Ὁ σημερινὸς ἀγῶνας ἀνάμεσα στὶς δημοκρατικὲς καὶ τὶς ἀντιἱμπεριαλιστικὲς χώρες ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ τὰ ἀντιδημοκρατικὰ ἱμπεριαλιστικὰ κράτη ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἐρμηνεύεται ἀπὸ τὸν Τόυνμπε σὰν τὸ ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα μιᾶς προαιωνίας καὶ βέβαιης συγκρούσεως τῶν δύο πολιτισμῶν. Ἔτσι, μέσα στὴ σκέψη του οἱ σημερινὲς ἀντιλογίαις ἀνάμεσα στὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες καὶ τὴν Ε.Σ.Σ.Δ. εἶναι ἡ ἀναζωπύρωση μὲ μιὰ νέα μορφή τοῦ ἀγῶνα

ανάμεσα στη Ρώμη και στο Βυζάντιο, την εποχή της μεταναστεύσεως των λαών. Ο αγώνας ανάμεσα στους δύο πολιτισμούς, σήμερα όπως και τότε, γίνεται για την κυριαρχία, την πολιτική και ιδεολογική πάνω στις ούδετέρες χώρες που βρίσκονται ανάμεσα στις δύο συγκρουόμενες δυνάμεις.

Αυτή είναι η κυνική όψη της ιμπεριαλιστικής ιδεολογίας που εμφανίζεται κάτω από ένα επιστημονικό προσώπιο. Για τον Τόϋνμπη ή Ελλάδα, ή Αυστρία και ή Ούγγαρία δεν είναι οι χώρες του Ελληνικού, του Αυστριακού, του Ούγγρικού λαού που ανήκουν αποκλειστικά σ' αυτούς, πολιτικά, ιδεολογικά και οικονομικά. Γι' αυτόν, είναι νεκρές ζώες και χώρες για επέκταση που κάποια δύναμη θα τις υποτάξει απόλυτα σ' αυτήν, και θα τις υποδουλώσει.

Η έθνική ανεξαρτησία δεν υπάρχει γι' αυτόν, ούτε και σαν δυνατότητα των μικρών έθνων που καταστράφηκαν οικονομικά από τον Φασισμό. Τέτοια πράγματα δεν τα βλέπει. Το μόνο που βλέπει είναι μία διαίρεση του κόσμου ανάμεσα σε Μεγάλες Δυνάμεις, που έξασκούν απόλυτη κυριαρχία πάνω στα μικρά κράτη.

Ποιά είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στοιχεία του Βυζαντινού πολιτισμού που πρώτα ή Ρωσία και ύστερα ή Σοβιετική Ένωση κληρονόμησαν και που είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο δεν μπορεί να συμφιλιωθεί ή Ανατολή με την Δύση; Ο Τόϋνμπη έφιστά την προσοχή μας σε δυο αρχές που δεν αφήνουν την Ανατολή να συμβιβαστεί με τον δυτικό πολιτισμό. Η πρώτη αρχή είναι μία πεποίθηση εκείνων που ανήκουν στον Βυζαντινό πολιτισμό, ότι πάντα έχουν δίκιο. Θεωρώντας τον έαυτό τους ως τον «έκλεκτό» λαό και ως σκοπό της δημιουργίας, οι Βυζαντινοί έχουν πεισθεί, λέει, ότι πάντα έχουν δίκιο σε όλες τους τις διαφορές με τη Δύση.

«Η Μόσχα είναι ή Τρίτη Ρώμη» είναι ακριβώς ένα αποκαλυπτικό λεκτικό σχήμα της Βυζαντινής κληρονομίας με την οποία διαποτίστηκε ή Ρωσία. Χαρακτηριστικό είναι ότι ξέρει τι είχε γραφτεί για τη Νέα Ρώμη. Ξεχνάει όμως τι έγραφαν άργότερα όρισμένοι εκπρόσωποι του δυτικού πολιτισμού για το Τρίτο Ράιχ. Πρέπει να περιφρονή κανείς έντελως την ιστορική αλήθεια για να μιλάει εν όνόματι της επιστήμης για την ιδέα της έθνικής υπεροχής, να ήταν το διακριτικό χαρακτηριστικό του Βυζαντινισμού και το οποίο ο δυτικός πολιτισμός δεν έχει διόλου.

Ασφαλώς ο μεγάλος καθηγητής δεν θα έχη ξεχάσει τη «Φιλοσοφία της Ιστορίας» του Έγγελου με τους διθυράμβους της για τον Γερμανικό λαό, τον έκλεκτο λαό, το ιερό έθνος στο οποίο και μόνο ανήκει το μέλλον. Ασφαλώς δεν θα έχη ξεχάσει τους Γάλλους που έδραίωσαν τη φυλετική θεωρία, ανθρώπους που πολύ δύσκολα θα μπορούσε κανείς να αποκαλέσει αντιπροσώπους του Βυζαντινού πολιτισμού.

Δεν ξέρει ακόμη ότι και ο ίδιος ο συμπατριώτης του ο Τσάμπερλαιν ήταν ο πιο φανατικός υποστηρικτής της ιδέας της έθνικής και φυλετικής ανωτερότητας που ή ιστορία του αντιδραστικού σωβινισμού την ήξερε πριν να εμφανισθεί ο φασισμός;

Αν ο καθηγητής ρίξει μια ματιά σε οποιοδήποτε από τα αναρίθμητα βιβλία των τροβαδούρων του Αμερικανικού αιώνα, θα εύρη άκρότατα παραδείγματα έθνικής ολήσεως, σωβινισμού και περιφρονήσεως των άλλων έθνων.

Η αυστηρή αρχή του Βυζαντινού πολιτισμού κατά τον καθηγητή Τόϋνμπη είναι το ολοκληρωτικό Κράτος, ή υπαγωγή της πνευματικής και ιδεολογικής ζωής του λαού στην έξουσία του Κράτους, ή κατάπιση της έλευθερίας της σκέψης και του λόγου. Η έλευθερία της σκέψης που ο Τόϋνμπη εμφανίζει

σάν ούσιωδες χαρακτηριστικό του δυτικού πολιτισμού, είναι, κατά τον ίδιο, μιὰ συνέχιση τῆς πατροπαράδοτης ἀνεξαρτησίας τῆς Ρωμαϊκῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν κοσμικὴ ἐξουσία τοῦ Κράτους.

Παρακινούμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ κτυπήσῃ καὶ νὰ μολύνῃ μὲ κάθε θυσία τὴ σοσιαλιστικὴ δημοκρατία, ὁ Τόυνμπη δὲν καταλαβαίνει πόσο ἀσέβεια γίνεται ἡ ἴδια τοῦ ἡθέου. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ διαβάσῃ αὐτὴ τὴν ὁμιλία γιὰ τὶς Ρωμαϊκὲς Καθολικὲς παραδόσεις τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψης, χωρὶς νὰ χαμογελάσῃ. Ποιὸς δὲν ξέρει πῶς ὁ παπικὸς θρόνος ἐστάθην μέσα σὲ ὅλη τὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης τὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς τυραννίας, τῆς μισαλλοδοξίας, καὶ τοῦ ἀλύπητου χειπῆματος τῆς ἐλευθέρου δημιουργικῆς σκέψης; Καὶ ἂν γυρίσωμε σὲ μιὰ μεταγενέστερη περίοδο, δὲν εἶναι πάλι ἓνας ἐξέχων ὑπερασπιστὴς τῆς ἰδεολογίας τοῦ Δυτικοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὁ Ἄγγλος Τόμας Χόμπς μὲ τὸ παμμέγιστο καὶ παντοδύναμο Κράτος τοῦ Λεβιάθαν, ὁ πρωτοπόρος τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ; καὶ τέλος, πῶς μπορεῖ ἓνας λογικὸς ἄνθρωπος νὰ μιλήσῃ γιὰ τὶς ἱστορικὲς παραδόσεις τοῦ Ὀλοκληρωτικοῦ Κράτους, όταν οἱ πληγὲς ποὺ ἔφεραν στὸν κόσμον τέτοιαις ὁψιμεις ἀντίσεις τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ σάν τὰ κράτη τοῦ Μουσσολίνι καὶ τοῦ Χίτλερ εἶναι ἀκόμη νωπές; Μήπως καὶ τὸ Κράτος τοῦ Φράνκο εἶναι κι' αὐτὸ ὁ φύλακας τῶν παμπάλαιων φιλελευθέρων παραδόσεων τοῦ Ρωμαϊκοῦ Καθολικοῦ Πολιτισμοῦ;

Ἡ θεωρία τοῦ Τόυνμπη εἶναι ἐσφαλμένη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος καὶ ἐντελῶς ἀντίθετη μὲ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Μιλώντας γιὰ τὴν ἀσικὴ δημοκρατία σάν ἀντίθεση τῆς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας, μένει στὸν Τόυνμπη νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ γιατί ἡ κυριαρχία ποὺ ἀσκοῦν μονοπωλιακὰ στὸν τύπο, στὴν τέχνη καὶ στὴν ἐπιστῆμη μερικοὶ ἐνέθυνοι οἰκονομολόγοι, ἐχθροὶ τοῦ

λαοῦ, πρέπει νὰ λέγεται ἐλευθερία ἐνῶ ὁ τύπος, ἡ τέχνη καὶ ἡ ἐπιστῆμη ποὺ κατευθύνονται ἀπὸ κρατικὰ σφάματα, δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸ λαό, καὶ ἐκπληρώνουν τὶς ἐπιδιώξεις τοῦ λαοῦ, πρέπει νὰ ὀνομάζονται παραβίαση τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ γυρίζομε τώρα στὸ κύριο σφάλμα τοῦ Τόυνμπη, στὴν ταύτιση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ συστήματος ποὺ ἐγκαταστάθηκε στὴ Ρωσία ὕστερα ἀπὸ τὴν Μεγάλῃ Ὀκτωβριανῇ Ἐπανάσταση μὲ τὸ μεσαιωνικὸ Βυζαντινὸ κρατικὸ σύστημα. Τὸ σημερινὸ καθεστῶς στὴ Ρωσία, λέει ὁ καθηγητὴς Τόυνμπη, ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει σπᾶσει κάθε δεσμὸ μὲ τὸ παρελθόν τῆς ἀλλά, προσθέτει, ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀληθινός.

Ἡ Ρωσία πάντα ἀντιστάθηκε σιὸν δυτικὸ πολιτισμὸ καὶ σήμερα ἐξακολουθεῖ νὰ κάνῃ τὸ ἴδιο. Ὁ Λένιν διατύπωσε ἀπλῶς τὴν ἀντίδραση τῆς Ρωσικῆς ψυχῆς ἐναντίον τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Κάθε λέξη ἐδῶ εἶναι καθαρὴ ἀνοησία. Πρῶτα πρῶτα τὸ σημερινὸ καθεστῶς τῆς Ρωσίας δὲν ἰσχυρίζεται ὅτι ἔσπασε κάθε δεσμὸ μὲ τὸ παρελθόν. Τὸ Σοβιετικὸ σύστημα διαφύλαξε καὶ ἀνέπτυξε ὅλες τὶς ἐνδοξες ἐπαναστατικές, δημοκρατικές παραδόσεις τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας καὶ ὅλα τὰ λαμπρὰ κατορθώματα τοῦ Ρωσικοῦ πολιτισμοῦ. Βοήθησε καὶ πολλαπλασίασε τὴν ἀνεκτίμητη συμβολὴ τῆς Ρωσίας στὴν πρόοδο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ. Ὁ Σοβιετικὸς λαὸς εἶναι ὁ ἱστορικὸς κληρονόμος τοῦ Λομονόσοφ καὶ τοῦ Ράντσεβ, τοῦ Μπολίνσκυ καὶ τοῦ Τσερνόμωφσκυ, τοῦ Πούσκιν καὶ τοῦ Τολστόϊ, τοῦ Ρέπιν καὶ τοῦ Τσαϊκόφσκυ, τοῦ Μεντελέγιεφ καὶ τοῦ Πρόποφ, τῶν μεγάλων ἀρχιτεκτόνων τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.

Δεύτερο, τὸ σημερινὸ καθεστῶς τῆς Ρωσίας δὲν ἰσχυρίζεται ἀπλῶς ὅτι ἔχει σπᾶσει κάθε δεσμὸ μὲ τὸν Τσαρισμὸ μὲ τὴν ἐκμετάλλευσή του, τὴν ἀντίδραση καὶ τὸ σκοτάδι του.

Τὰ ἔχει καταστρέψει καὶ ξερρρίζωσι ὅλα αὐτά, παρ' ὅλα ὅσα ἔκαναν οἱ Βρεταννοὶ καὶ ἄλλοι γιὰ νὰ τὸ ἐμποδίσουν.

Ἄν ὁ καθηγητὴς Τόυνμπη καταλάβαινε διὸ σιτὴ βάση τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως δὲν βρίσκεται ἕνας ἀγώνας ἀνάμεσα σιτὸν ἀνατολικὸ καὶ δυτικὸ πολιτισμὸ, ἀλλὰ ἕνας ἀγώνας ἀνάμεσα σὲ δυὸ πνευματικὸς κόσμοι, δυὸ δρόμους ἐξελίξεως, δυὸ παγκόσμιες φιλοσοφίες μέσα σὲ κάθε ἔθνος, δηλ. ὁ ταξικὸς ἀγώνας, δὲν θὰ κατασκεύαζε ἕνα τόσο ψεύτικο οἰκοδόμημα ἱστορικῆς θεωρίας.

Πῶς μπορεῖ νὰ ρίχνη κανεὶς τὰ σφάλματα τοῦ Τσαρισμοῦ σὲ ἕνα λαὸ πού χεῖλησε τὸν Τσαρισμὸ τὸ καθεστῶς του καὶ τὴν ἰδεολογία του; Ὁ Μαρξισμὸς — Λενινισμὸς δὲν εἶναι ὁπλο σιτὸν ἀγώνα ἐναντίον τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ ἐναντίον τῆς ἀντιδημοκρατικῆς ἱμπεριαλιστικῆς ἀντιδράσεως πού ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καὶ παγκόσμιου πολιτισμοῦ.

Ὁ Σοβιετικὸς λαὸς περιβάλλει μὲ ἀγάπη τὰ προοδευτικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Βρεταννικοῦ, τοῦ Γαλλικοῦ καὶ κάθε ἔθνικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Σοβιετικοὶ ἐπιστήμονες ὑπερασπίζονται καὶ πιστεύουν σιτὰ διδάγματα τοῦ Βρεταννοῦ Δαρβίνου ἐναντίον Ἀμερικανῶν καὶ ἄλλων ἀντιθέτων, ἐνῶ σήμερα οἱ Βρεταννοὶ ἀντιδραστικοὶ ὑποστηρίζουν τίς μυστικιστικὰς παραισθήσεις τοῦ Ρώσου Μτερντιγιάεφ ἐνὸς ἐκφυλισμένου γόνου τοῦ ἀντιδραστικοῦ Σλαβοφιλισμοῦ.

Οἱ Σοβιετικοὶ λαοὶ εἶναι οἱ πραγματικοὶ συντελεστὲς ὅλης τῆς ἱστορικῆς πορείας γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ. Ἐκεῖνοι πού δὲν κατανοοῦν διὸ ἡ ἰδέα τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ πού ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὸν Λένιν καὶ τὸν Στάλιν ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύ-τερο ἐπίτευγμα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ

καὶ τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἡ διὸ ἡ δημιουργία τοῦ πρώτου σοσιαλιστικοῦ κράτους ἀνοίξε νέα ἐποχὴ τὸν πολιτισμὸ, ξαναφέρνουν τὴν ἱστορία πίσω σὲ ἕνα δωσιθυδρομικὸ σύστημα ζωῆς καὶ σὲ ἰδέες πού ἔχουν πιά ἐξαντλήσει τὴ χρησιμότητά τους.

Ὁ Καθηγητὴς Τόυνμπη δὲν βλέπει παρὰ μιὰ λύση σιτὸν φαντασιώδη προαιῶνιο ἀγῶνα ἀνάμεσα σιτὸς δυὸ πολιτισμοῦς τοῦς ὁποίους ἀνεκάλυψε. Τὴ λύση πού προτείνει τὴν ὀνομάζει δυτικοποίηση. Σιτὴ θεληματικὴ δυτικοποίηση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας δὲν ἔχει ἐλπίδες. Ὑπῆρξε βέβαια μιὰ ἐποχὴ, πού ἡ Σοβιετικὴ χώρα ἀρχισε νὰ ἐφαρμόζη τὸ σχέδια τῆς ἐκβιομηχανοποιήσεως τῆς, ὅταν ὁ Τοῦνμπη ἤλπιζε διὸ μαζὺ μὲ τὴν κυριαχία τῆς σύγχρονης τεχνικῆς προόδου τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση θὰ υλοθετοῦσε καὶ τὴν κοινωνικὴ συνείδηση τῆς μπουρζουαζίας. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ Τοῦνμπη εἶχε κάποιες ἐλπίδες γιὰ τὴν δυτικοποίηση τῆς Ρωσίας, μὲ τὴ σκέψη διὸ θὰ ἦταν ἀδύνατο ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση νὰ υλοθετήση ἕνα μέρος μόνο τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Μαζὺ μὲ τὰ τρακτέρ, κατὰ τὴ γνώμη του, θὰ ἔπρεπε ἡ ὑπαιθρος χώρα νὰ πάρη καὶ μιὰ ἀστικὴ νοοτροπία.

Ἀλλὰ ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας τοῦ Τοῦνμπη δὲν αὐτοδικαιώθηκε. Γιατὶ μαζὺ μὲ τὰ τρακτέρ ἐμφανίστηκε ἡ σοβιετικὴ φάσμα. Καὶ ἡ δυτικοποίηση δὲν ἤρθε.

Ἐνῶ ὅμως δὲν ὑπάρχουν ἐλπίδες γιὰ μιὰ θεληματικὴ δυτικοποίηση, ἀπομένει ἀκόμα ὁ ἐξαναγκασμὸς καὶ ἡ βία πού, κατὰ βάθος, ἀποτελεῖ καὶ τὸ σκοπὸ τῆς ὁμιλίας τοῦ Καθηγητῆ Τοῦνμπη. Δυτικοποίηση δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ ἡ Ἀγγλικὴ παραγωγή τοῦ Γερμανικοῦ «Drang nach Osten».

Τδ

« ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚΕΡ »

καὶ ἡ θέσις τοῦ στὴν Ἀμερικανικὴ ζωὴ

Τοῦ RUSSELL MALONEY

(Ἀπὸ τὸ «The Saturday Review of Literature»,
Νέα Ὑόρκη)

Τὸ «Νιὺ Γιόρκερ» (*New Yorker*) εἶναι τὸ καλὺτερον ἀμερικανικὸ χιουμοριστικὸ περιοδικὸ καὶ ἀπ' αὐτὸ ἡ «Ἐκλογὴ» ἔχει δημοσιεύσει ἀρθρὰ καὶ κυρίως πολλὰ σκίτσα καὶ γελοιογραφίαι. Ἀπὸ τὸ 1925 στίς σελίδας τοῦ βρίσκει κανεῖς τὰ ἔργα τῶν πρὸ γνωστῶν ἀμερικάνων χιουμοριστῶν καὶ γελοιογράφων. Τὸ «Νιὺ Γιόρκερ» εἶναι ἐκεῖνο πού ἐγκαινίασε ἕνα καινούργιο δεμένον καὶ κάπως ἐπιτηδευμένον ὕφος στὸ γράψιμο καὶ γενικὰ στὴν ἐμφάνισι τοῦ περιοδικοῦ. Ὅσοσο κάτω ἀπὸ τὴν παιγνιδιάρικη ἐπιφάνεια ὑπάρχει σοβαρότητα. Τὸ «Νιὺ Γιόρκερ» ἔχει ἀποκτήσει πεῖρα στὴν τέχνη νὰ διορθώῃ τὰ ἐλαττώματα τῆς κοινωνίας μὲ τὸ γέλιο. Οἱ συνεργάτες τοῦ ἔχρουν νὰ προσφέρουν λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς πληροφορίες καὶ οἱ περιοδεύοντες συντάκτες τοῦ καθὼς καὶ οἱ ἀνταποκριτὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ δίνουν ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ κάθε ἐβδομάδα μιὰ εἰκόνα τοῦ κόσμου τόσο πιστὴ ὅσο καὶ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἐφημερίδα.

Τὸ ἀρθρον αὐτὸ εἶναι γραμμένον ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπον πού ἦταν ἐπὶ ἔντεκα χρόνια μέλος τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ «Νιὺ Γιόρκερ» ἔγραψε γι' αὐτὸ κάπου δύο ἑκατομμύρια λέξεις καὶ τέλος παρητήθηκε γιατί αἰσθανόταν πὼς εἶχε ἀρχίσει νὰ γερναῖ νὰ κουράζεται.

Μιὰ φορὰ τὸν χρόνον στὴν ἐ-

πέτειο τῆς πρώτης ἐκδόσεως τοῦ «Νιὺ Γιόρκερ» στὰ 1925, δημοσιεύεται στὸ ἐξώφυλλο ἕνα πορτραῖτο καμωμένον ἀπὸ τὴν Ρέα Ἑρβιν τὴν πρώτη καλλιτεχνικὴ διευθύντρια τοῦ περιοδικοῦ καὶ πού εἰκονίζει ἕνα μυθικὸν πᾶν πρόσωπον γνωστὸ σ' ὅλους στὰ γραφεῖα μὲ τὸ ὄνομα Εὐστάθιος Τίλλεϋ. Ὁ Τίλλεϋ στὸ σκίτσο ἐξετάζει μ' ἕνα φακὸ μιὰ πεταλούδα· εἶναι ἕνας ἀλαζονικὸς τύπος ντυμένος ἐπίσημα καὶ ἐξεζητημένα. Ὁ Τίλλεϋ ἀντιπροσωπεύει τὸν μῦθον τοῦ «Νιὺ Γιόρκερ»· ἕνας τέτοιος μῦθος πλούσιο μίγμα ἀπὸ γεγονότα φαντασίες καὶ εἰκασίες, ἀσφαλῶς ποτὲ δὲν δημιουργήθηκε γύρω ἀπὸ μιὰ ἐπιχείρησι, ἀκόμα λιγώτερον γύρω ἀπὸ τὴν ἀπλὴ μικρὴ ἐπιχείρησι τῆς ἐκδόσεως ἐνὸς φτηνοῦ εβδομαδιαίου περιοδικοῦ.

Τὸν Φεβρουάριον ὁ Τίλλεϋ θὰ κἀνῃ τὴν εἰκοστὴν τετάρτην ἐμφάνισίν του στὸ ἐξώφυλλο τοῦ «Νιὺ Γιόρκερ». Ἡ ἐπιβίωσίν του συμβολίζει τὸ γεγονός ὅτι τὸ συντακτικὸν προσωπικὸν δούλεψε πάντα γιὰ τὸ γράψιμον καὶ τὴν ἐκδοσὴν κάθε τεύχους. Ὁ πιστὸς ἀναγνώστης

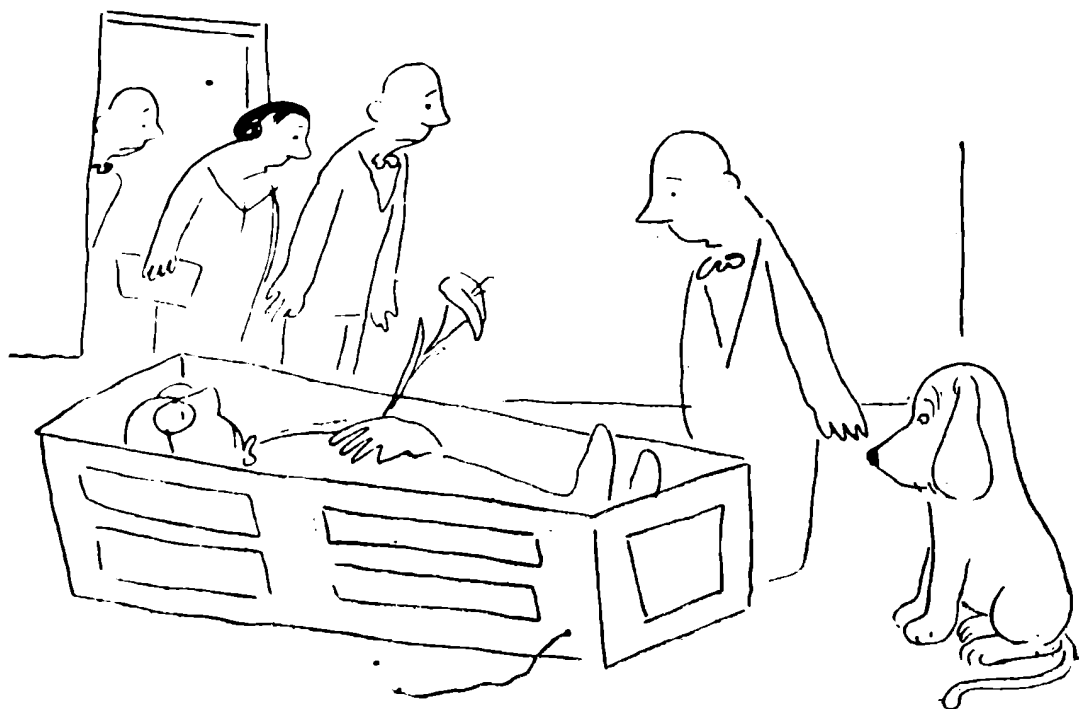
μπορεί να σᾶς πῇ ἀπ' ἔξω ὅλες τὶς κλασσικὲς πιά ἱστορίες τοῦ «Νιού Γιόρκερ» μὲ λεπτομέρειες. Ὅλοι ξέρουν γιὰ τὸν Θέρμπερ πὺν τὸν παρουσίασαν ξαπλωμένο στὸν τηλεφωνικὸ θάλαμο τοῦ Χὼλ νὰ κἀνῃ πὼς εἶναι πτώμα. Γνωστὴ εἶναι καὶ ἡ ἱστορία τοῦ εὐρειτηρίου πὺν ἐτοίμασαν γιὰ ἓνα καινούργιο διευθυντὴ συντάξεως καὶ πὺν βασιζόταν σὲ χρωματιστὰ δελτία· ὁ νέος δμως διευθυντὴς εἶχε ἀχρωματοψία.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μῦθο καὶ τὰ ἄλλα χαρίσματα τοῦ «Νιού Γι-

όρκερ» εἶναι σημαντικὰ. Ὁ σημερινὸς χαρακτήρας τοῦ Ἀμερικανικοῦ χιούμορ πηγάζει ἀπὸ τὸ «Νιού Γιόρκερ», Τὰ σκίτσα τοῦ ἔχουν γιὰ θέμα τὰ σύγχρονα γεγονότα καὶ τὸν ἀνθρώπινο χαρακτήρα καὶ ὄχι τὸν περιορισμένο κόσμο τοῦ χιουμορίστα.

ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ

Σ τὸ κατὰ κανόνα ἄγονο πεδίο τῆς καθημερινῆς δημοσιογραφίας τὸ «Νιού Γιόρκερ» ἔφερε καινούργιο ὕψος καὶ ἐνθουσια-

Ὁ Θέρμπερ ἔρριξε κάτω τὸν τηλεφωνικὸ θάλαμο, ξαπλώθηκε ἐκεῖ μέσα καὶ ἔκανε τὸν πεθαμένο.

Σκίτσο τοῦ HAL McINTOSH

κατὰ μίμηση τοῦ Θέρμπερ, ἀπὸ τὸ «The Saturday Review of Literature»

σμό. Οι σελίδες με τον τίτλο «Κουβέντες της Πόλης» (Talk of the Town) με το έξεζητημένο ύφος αλλά και την αυστηρή ακρίβεια, αναφέρουν μικροσυμβάντα που μένουν απαραίτητα από τις εφημερίδες. Ένα άλλο τμήμα με τον τίτλο «Προφίλ» (Profiles) έχει για θέμα διακεκριμένους ή φημισμένους πολίτες. Η Γαλλική λέξη προ-

φίλ έμεινε πια στο αγγλικό λεξιλόγιο αν και συχνά οι νομικοί σύμβουλοι του «Νιού Γιόρκερ» φώναζαν πώς δεν είχαν το «κο-πυράϊ» για να την χρησιμοποιούν. Με τον τίτλο «Ο ρεπόρτερ μιλά ελεύθερα» (Reporter at Large) δημοσιεύονται διάφορες μεγαλύτερες ιστορίες. Από τα πρώτα κιόλας χρόνια οι «Κουβέντες» άρχισαν να γράφονται από τον

ΤΟ «ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚΕΡ» ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ

Σ τις 128 σελίδες του «Νιού Γιόρκερ» περιλαμβάνονται κάθε εβδομάδα όλων των ειδών τα σκίτσα και κείμενα που μιλούν ελαφρά ή σοβαρά για χίλια δυο θέματα. Τα κανονικά περιεχόμενα είναι τα εξής:

«The Talk of the Town», οι Κουβέντες και τα Σχόλια με πολλά ανέκδοτα και κουτσομπολιά σε πέντε σελίδες.

«Profile», το Προφίλ μιας προσωπικότητας που μπορεί να πιάσει τρεις συνάψεις.

«A Reporter at Large», ρεπορτάζ σημαντικών γεγονότων με συναρπαστικές λεπτομέρειες.

«On and off the Avenue», νέα για τη μόδα και τα μαγαζιά για τις γυναίκες.

«Letter from London», Γράμμα απ' το Λονδίνο.

«Letter from Paris», Γράμμα από το Παρίσι.

«Books», κριτική βιβλίων από τον γνωστό κριτικό Έντμοντ Γουίλσον.

Σημειώσεις για κινηματογράφο, μουσική, αγώνες, φουτμπόλ και έστιατόρια.

«Goings On About Town», Τι γίνεται στη Νέα Υόρκη, ένας τέλειος οδηγός για μιá βδομάδα διασκέδασης στη Νέα Υόρκη, τί παίζουν τα θέατρα, οι κινηματογράφοι, οι αίθουσες συναυλιών. Ποι να φάτε και να χορέψετε. Ποιές εκθέσεις είναι ανοικτές και τί γίνεται στα Μουσεία, το ραδιόφωνο, τα αθλητικά και οι Συνεδριάσεις του ΟΗΕ.

Ή ανάμεσα σ' αυτά τα βιαστικά τμήματα υπάρχουν διηγήματα, ελαφρά άρθρα, κομμάτια και γνωμικά από βιβλία και άρθρα διαλεγμένα έτσι που συχνά δεν καλοσυστήνουν τους συγγραφείς και τους εκδότες, κι' αυτό γιατί τα χιουμοριστικά, τυπογραφικά και άλλα λάθη είναι ή άγαλλιαση του «Νιού Γιόρκερ».

Τζέιμς Θέρμπερ καὶ τὸν Ε. Β. Χουάιτ.

Ἄν τοὺς ἔκρινε κανεῖς μὲ τὰ κοινὰ δημοσιογραφικὰ μέτρα καὶ οἱ δυὸ ἦταν κακοὶ συντάκτες καὶ τὸ εἶχαν ἀποδείξει δουλεύοντας σὲ φημερίδες. Ἡ συνεργασία τοὺς ὅμως στὶς «Κουβέντες» συνέτεινε πάρα πολὺ στὸ νὰ ζωντανέψη τὴν μισοπεθαμένη τέχνη τῶν διηγήσεων, τῶν μικρῶν νέων, τῆς ἱστοριούλας. Προτοῦ περάση πολὺς καιρὸς κομμάτια τῆς δουλειᾶς τοὺς ἀναδημοσιεύονταν σὲ διδακτικὰ βιβλία καὶ ἀναλύονταν σοβαρὰ ἀπὸ καθηγητὲς τῆς δημοσιογραφίας. Γρήγορα γεννήθηκε ἀμιλλα ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους συντάκτες. Ἡ δημοσιογραφία ἀρχισε νὰ ἔχη τὸ κεφάλι ψηλά.

Ὁ Ε. Β. Χουάιτ ἦταν πάντα ὁ κυριώτερος συνεργάτης στὶς «Κουβέντες» μὲ τὰ «Σχόλια» του. Ἀκουγε ὅλες τὶς γνῶμες καὶ τὶς μικροπληροφορίες ποὺ ἔδιναν οἱ συντάκτες ἢ οἱ ἀναγνῶστες, τὶς συνδίαζε μὲ τὶς δικές του παρατηρήσεις καὶ ἔφτιαχνε ἀπ' ὅλα αὐτὰ μιὰ πρωτότυπη καὶ ἄψογα γραμμένη σελίδα.

Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ὀνομάσῃ τὰ σχόλια αὐτὰ τοῦ Χουάιτ ἀμίμητα γιατί ἄλλοι κατώτεροι συντάκτες τὰ μιμήθηκαν μὲ ἐπιτυχία. Ὡστόσο αὐτὸς ἦταν ὁ ἐφευρέτης καὶ εἶναι ἀκόμα ὁ καλύτερος στὸ ὕφος αὐτό, τὸ ταπεινό, πονηρό, φευγαλέο, σεμνό, γραφικό, σκεπτικό, γεμάτο ὑπονοούμενα καὶ—ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάῃ—πολλὰ καπρίτσια. Ἄν ὅμως τὸ

ὕφος αὐτὸ τοῦ Χουάιτ μπορῇ νὰ ἀντιγραφῇ, ἢ Νέα Ὑόρκη του γιὰ τὴν ὁποία γράφει μένει πάντα δική του ἰδιοκτησία. Μικροκαμωμένος καὶ νευρικός, ντυμένος ἀπλὰ καὶ χωρὶς κανένα ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό.

Τὰ «Σχόλια» τῆς πολεμικῆς ἐποχῆς δὲν ἦταν ὅλα γραμμένα ἀπὸ τὸν Χουάιτ καὶ ἔμεναν στὸ ἐπίπεδο ὅλων τῆς πολεμικῆς πεζογραφίας. Ἀπὸ τότε ὅμως ἔγινε θερμὸς ὁπαδὸς τοῦ διεθνισμοῦ καὶ ἔγραψε συχνὰ μὲ λυρισμὸ καὶ πειστικότητα γιὰ τὶς πεποιθήσεις του. Ὁ τόνος ὅλου τοῦ περιοδικοῦ, μαζὶ μὲ τὴν εἰκονογράφηση, τὰ ρεπορτάζ, τὶς κριτικές, τὰ διηγήματα ἦταν πάντα φιλελεύθερος, ὑπὲρ τοῦ «Νιὺ Ντῆλ», καὶ διεθνιστικός. Ὅπως-δήποτε τὸ «Νιὺ Γιόρκερ» ἀπλώθηκε πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα ἐνὸς καθαροῦ χιουμοριστικοῦ περιοδικοῦ.

Ο ΧΑΡΟΛΝΤ ΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΡΥΛΟΣ ΓΥΡΩ ΑΠ' ΑΥΤΟΝ

Ἀναπόσπαστα δεμένη μὲ τὴν ἱστορία τοῦ «Νιὺ Γιόρκερ» εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Χάρολντ Ρός, τοῦ ἰδρυτῆ καὶ διευθυντῆ τοῦ περιοδικοῦ. Δυστυχῶς εἶναι μιὰ ἱστορία ποὺ κανένας δὲν ξέρει καλά. Λίγοι ἄνθρωποι ἔγιναν θέμα τόσων πολλῶν ἀναλύσεων, ἐρμηνειῶν καὶ ἐξηγήσεων, μὲ τόσο λίγο οὐσιαστικὸ ἀποτέλεσμα. Στὰ εἰκοσιένα, σχεδὸν χρόνια φώναξε, ἐνόχλησε, αὐτοσχεδίασε, συμβίβασε καὶ ἔδωσε στοὺς ἀνα

Ὁ Ρὸς δὲν θέλει ἓνα Προφίλ· ζητᾷ γενεαλογικὸ δέντρο, τραπεζιτικὸ βιβλιάριο, ἐμπορικὸς συνεργάτης κλπ.

Σκίτσο τοῦ HAL McINTOSH

κατὰ μίμηση τοῦ Στάϊνμπεργκ ἀπὸ τὸ «The Saturday Review of Literature»

γνώστες του ἓνα περιοδικὸ κάθε ἑπτὰ μέρες. Δουλεύει σκληρὰ ἀκόμη. Ἐκτὸς ἀπὸ μερικὰ ἀθλητικὰ ἄρθρα καὶ κάτι γράμματα ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ πὺν φθάνουν τὸ Σαββατοκύριακο, αὐτὸς ἐπεξεργάζεται κάθε στήλη τοῦ περιοδικοῦ. Πηγαινοέρχεται στοὺς βρώμικους διαδρόμους τοῦ δημοσιογραφικοῦ του βασιλείου ἀδύνατος, μὲ τὰ μαλλιά του ἀχτένιστα καὶ τὸ στόμα μισάνοιχτο, παρακολουθώντας τὴν γέννηση τοῦ ἐπόμενου τεύχους καὶ συζητώντας τὶς παραμικρὲς λεπτομέρειες σὲ ζητήματα εἰδήσεων, γούστου, στίξεως ἢ πολιτικῆς. Ἐχει γίνεῖ αὐθαίρετα καὶ ἀνεξήγητα αὐθεντία στὶς ἀποδημητικὲς συ-

νήθειες τοῦ χειλιοῦ καὶ τὰ ἥθη τοῦ χαρεμιοῦ καὶ γι' αὐτὰ τὰ θέματα τοῦ ἀρέσει νὰ μιλᾷ ἐπὶ ὥρες μὲ καμιά νεαρὴ δημοσιογράφου πὺν προσπαθεῖ νὰ διακριθῇ. Δὲν εἶναι ἀπίθανο γιὰ ἓνα συγγραφέα νὰ δουλεύῃ σκληρὰ στὸ «Νιὺ Γιόρκερ» γιὰ χρόνια χωρὶς νὰ ἔχη συναντήσῃ οὔτε μιὰ φορὰ τὸν διευθυντή. Τὰ παιδιὰ τοῦ ἄσανσέρ ἔχουν αὐστηρὲς διαταγὲς νὰ μὴν τὸν χαιρετοῦν μὲ τ' ὄνομά του, γιὰ νὰ μὴν τὸν γνωρίσῃ καὶ τὸν πλησιάσῃ στὸ λεωφορεῖο κανένας ἀδιάκριτος συγγραφέας ἢ καλλιτέχνης. Εἶναι ἄνθρωπος πὺν δὲν τοῦ φαίνεται ἡ μόρφωσή του καὶ πὺν δὲν τοῦ κάνει ἰδιαί-

τερη ἐντύπωση ἢ πείρα. Ἔχει σχετικὰ λίγους φίλους καὶ ἄρκε- τοὺς ἐχθροὺς γιὰ τοὺς ὁποίους γενικὰ ὑπερηφανεύεται ἄρκετά. «Ἐνας δημοσιογράφος δὲν μπο- ρεῖ νὰ ἔχη φίλους» τοῦ ἀρέσει νὰ λέῃ. Στὴν ἐποχὴ μας τὴν τόσο μανιώδη γιὰ τὴν πολιτικὴ εἶναι δύσκολο νὰ καθορίσῃ κανεὶς ποῦ βρίσκεται ὁ Ρὸς. Εἶναι πολὺ πι- θανὸ πὼς εἶναι χλιαρὸς δεξιὸς παρ' ὅλο τὸν φιλελεύθερο τόνο ποὺ ἔχει τὸ περιοδικό.

Μιὰ δλόκληρη γενιὰ δημο- σιογράφων συνήθισε νὰ νομίζῃ τὸν Ρὸς μυστηριώδη ἄνθρωπο καὶ φαίνεται πὼς ὁ Ρὸς δὲν ἐνο- χλεῖται μ' αὐτὸν τὸν τίτλο. Ἡ συντακτικὴ δουλειὰ τοῦ Ρὸς μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἡ ἀποθέωση τῆς ἐντιμῆς ἀγνοίας. Τὸ μόνο ποὺ ζητᾷ εἶναι νὰ καταλαβαίνει ἀπολύτως ὅσα γράφουν οἱ συνερ- γάτες του. Τώρα ἔχει τὴν ἴδια ἀπαίτηση ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ποιητές. «Νὰ πάρῃ ἡ εὐχή» ξε- φώνισε μιὰ μέρα τὸ 1938 «ὑ- στερα ἀπ' αὐτὸ δὲν πρόκειται νὰ ἀγοράσω οὔτε ἓνα στίχο ποὺ δὲν καταλαβαίνω». Ὁ Ρὸς δὲν προσποιεῖται πὼς καταλαβαίνει οὔτε ἐλπίζει πὼς ἄλλοι θὰ ἔχουν καλύτερη ἀντίληψη ἀπ' αὐτόν. Δὲν ἔχει πνευματικὴ ἀλαζονεία καὶ εὐχαρίστως θὰ ἐμπιστευόταν τὸ πολῦτιμο περιοδικό του σὲ κάποιον ποὺ θὰ εἶχε μαζέψει ἀπὸ τὸν δρόμο γιὰ νὰ τὸν κἀνῃ βοηθό του. Μόλις ἀνακαλύψῃ τὴν ἀνικανότητα τοῦ καινούριου συνεργάτη τὸν διώχνει. Γιὰ νὰ γίνῃ ὁμως αὐτὸ θὰ περάσουν

δύο χρόνια καὶ στὸ διάστημα αὐτὸ ὁ τυχερὸς παίρνει ὅλο τὸ μισθό, ἐνῶ σιγὰ-σιγὰ δὲ τοῦ ἀ- φήνουν νὰ κἀνῃ καμιά δουλειά. Ὁ Ρὸς πιὸ εὐκόλα προσλαμβάνει παρὰ ἀπολύει ὑπαλλήλους γι' αὐτὸ σήμερα τὸ προσωπικό του εἶναι διπλάσιο ἀπ' ὅτι ἦταν πρὶν δέκα χρόνια.

Μετὰ τὸν Ρὸς οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἄφησαν βαθειὰ τὴν σφρα- γίδα τῆς προσωπικότητάς τους στὸ περιοδικό εἶναι ὁ Θέρμπερ καὶ ὁ Χουάιτ. Τὰ τελευταῖα 6-7 χρόνια ὁ Θέρμπερ δὲν συνεργά- στηκε πολὺ μὲ τὸ «Νιὸν Γιόρ- κερ» ἐξ αἰτίας τῶν ματιῶν του, ἄφησε ὅμως γιὰ πάντα τὴν ἐπί- δρασή του, θὰ ἔλεγε κανεὶς ἓναν ἰδιωτικὸ θρύλο τοῦ Θέρμπερ μέ- σα στὸ θρύλο τοῦ «Νιὸν Γιόρ- κερ». Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι θεωροῦν τὸν Θέρμπερ περισσό- τερο σκιτσογράφο παρὰ συγγρα- φέα ἂν καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θέρμπερ λέει πὼς βάζει τὸ γράψιμο πά- νω ἀπ' ὅλα. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Χουάιτ ἀντίθετα μὲ τὴ γνώμη τοῦ κοινοῦ προτιμᾷ νὰ πορα- μερίξῃ τὴν πρόζα του ποὺ ἔχει ἓνα τόσο σφιχτοδεμένο στύλ· τοῦ ἀρέσει νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτό του ποιητή.

ΕΝΑ ΕΙΔΟΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

Εἰς ἀναμφισβήτητο γεγονὸς ἐπὺ δὲν περιορίζεται στὸν θρύ- λο τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ», εἶναι ποὺ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀρχισυντάκτη ἢ καὶ τοῦ ἀπλοῦ συντάκτη ἐξαν-

τλει τὸν ἄνθρωπο κατὰ ἓνα τρόπο, τὸν ἀδειάζει πνευματικά, εἶναι ἓνας τρόπος αὐτοκτονίας χάριν τοῦ πλησίον.

Ὑπάρχουν πολλοὶ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ δουλειὰ στὸ «Νιὸν Γιόρκερ» εἶναι πιὸ κουραστική ἀπὸ ὅπουδήποτε ἄλλου. Πρῶτος λόγος καὶ σοβαρότατος εἶναι τὸ θλιβερὸ γεγονὸς τῆς τελειότητος τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ». Ἡ τελειότητα γιὰ τὸν Χάρολντ Ρὸς, δὲν εἶναι ἓνας σκοπὸς ἢ ἓνα ἰδανικὸ ἀλλὰ κάτι ποὺ τοῦ ἀνήκει ὅπως τὸ ρολοῖ καὶ τὸ καπέλλο του.

Ἄλλος λόγος ποὺ κάνει τὴ δουλειὰ στὸ «Νιὸν Γιόρκερ» ἓνα εἶδος ἐφιάλητῃ εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ποικιλία τῶν θεμάτων κάθε τεύχους. Ὑπάρχουν «Σχόλια», «Κουβέντες», σκίτσα, ποιήματα, εἰκόνες, διηγήματα, μελέτες, τὸ «Προφίλ» ἢ «Ὁ Ρεπόρτερ μιλά ἐλεύθερα», μισὴ ντουζίνα μικρὲς κριτικές, καμιά δεκαριά ἀποσπάσματα ἀπὸ ἐφημερίδες καὶ τὸ τμήμα «Τί γίνεται» μὲ εἰδήσεις ἀπὸ κινηματογράφου, θέατρο, κοσμικὰ ἐστιατόρια καὶ νυχτερινὰ κέντρα. Οἱ «Κουβέντες» γράφονται σύμφωνα μὲ μιὰ χαλαρὴ ἀλλὰ ἀναπόφευκτη ἀρχὴ ποὺ ἀπαιτεῖ νὰ ἔχουν τουλάχιστον τέσσερα μικρὰ ἀνέκδοτα καὶ τέσσερις πιὸ μεγάλες ἱστορίες, χαρακτηρισμοὺς γιὰ κάποια προσωπικότητα καὶ μιὰ συνέντευξη ἢ μιὰ ἀληθινὴ ἱστορία ποὺ τὴν διηγεῖται κάποιος συνεργάτης τῶν σελίδων αὐτῶν. Ἡ σύνθεσις πρέπει νὰ γίνεται ἔτσι ὥστε

τὰ θέματα ποὺ θίγονται στὶς «κουβέντες» νὰ μὴν ὑπάρχουν ἄλλου στὸ ἴδιο τεῦχος.

Τρίτος λόγος ποὺ συντελεῖ στὸ νὰ βγαίνει κάθε ἐβδομάδα ἓνα καλὸ περιοδικὸ ἀλλὰ κρατᾷ πάντα τεντωμένα τὰ νεῦρα τῶν συντακτῶν εἶναι ἡ μανία τοῦ πολὺπλοκου. Ὅλα ἔχουν τὴν τάση νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν ἀπλότητα. Ἄλλοτε γιὰ νὰ γραφῇ ἓνα «Προφίλ» π.χ. χρειάζεσταν δυὸ μέρες. Σήμερα δὲν ἀποκλείεται ὁ συγγραφέας νὰ θέλῃ τρεῖς μῆνες γιὰ νὰ μαζέψῃ τὸ ὕλικό του, δυὸ μῆνες γιὰ νὰ γράψῃ τὸ «Προφίλ» καὶ ἄλλο ἓνα μῆνα γιὰ νὰ δώσῃ διάφορες πληροφορίες καὶ νὰ κάνῃ τὸ τελευταῖο χτένισμα στὸ ἄρθρο. Ὁ Ρὸς δὲν ἱκανοποιεῖται πιά μὲ ἓνα ἀπλὸ «Προφίλ». Θέλει νὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἱστορία τῆς οἰκογένειας τοῦ ἀνθρώπου, συστατικὴ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴν Τράπεζα καὶ βιβλιᾶριο Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, κατάλογο τῆς παρουσίας του καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ζώντων συγγενῶν του, τὸν κατάλογο τῶν ἀνθρώπων μὲ τοὺς ὁποίους συνεργάζεται, τὶς πολιτικές του πεποιθήσεις, ὅλα αὐτὰ μαζί μὲ τὸ «Προφίλ». Τὰ ἄρθρα αὐτὰ μεγάλωσαν πολὺ καὶ συχνὰ δημοσιεύονται σὲ δυὸ ἢ καὶ τρεῖς συνέχειες.

Τὸ «Νιὸν Γιόρκερ» πληρῶνει πλούσια καὶ προκαταβολικά. Ὅταν κανεὶς συντάκτης ἀποχωρῇ, τὸ χρέος του καταγράφεται στὰ βιβλία μήπως τυχὸν ἐπιστρέψῃ καὶ γράψῃ τίποτε. Πάντως

κανείς συνεργάτης τακτικὸς ἢ ἔκτακτος δὲν ἔχει ποτὲ πάρει παραγγελία νὰ γράψῃ κάτι ἐπὶ πιστώσει.

Η ΒΕΛΟΝΑ ΤΟΥ ΠΛΕΞΙΜΑΤΟΣ

Τὰ συμβούλια τῆς καλλιτεχνικῆς ἐπιτροπῆς εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους θεσμοὺς τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ». Σ' αὐτὰ τὰ συμβούλια σύμφωνα μὲ μιὰ διορισμένη διαδικασία ποὺ δὲν ἀλλάζει μὲ τὰ χρόνια, διαλέγονται τὰ σκίτσα. Στὰ συμβούλια εἶναι πάντα παρόντες ὁ Ρὸς καὶ ἡ Ρέα Ἐρβιν, ἡ πρώτη καλλιτεχνικὴ διευθύντρια. Ἐπίσης ὁ σημερινὸς καλλιτεχνικὸς διευθυντὴς καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀρχισυντάκτες ἑνὸς ἄλλου τμήματος. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ κάθονται ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἐγὼς μεγάλου τραπέζιου καὶ τὰ διάφορα σκίτσα τοποθετοῦνται τὸ ἓνα ὕστερα ἀπὸ τὸ ἄλλο σὲ ἓνα καβαλέττο ἐμπρὸς τους. Μπροστὰ σὲ κάθε μέλος τοῦ συμβουλίου ὑπάρχει ἓνα μπλόκ, μολύβι, στακτοδοχεῖο καὶ μιὰ βελόνα τοῦ πλεξίματος ποὺ χρησιμεύει γιὰ νὰ δείχνουν τὰ ἐλαττώματα τῶν σκίτσων. Ὁ Ρὸς ἀπορρίπτει τὰ σκίτσα ἀποφασιστικὰ καὶ γρήγορα, ἴσως ἓνα σὲ δέκα δευτερόλεπτα. Συχνὰ ρωτᾷ «Ποιὸς μιλά ἐδῶ;» καὶ αὐτὸ σημαίνει πὼς τὸ σκίτσο πρέπει νὰ πάῃ πίσω στὸν καλλιτέχνη γιὰ νὰ κἀνῃ πὶὸ ἀνοικτὸ τὸ στόμα τοῦ προσώπου ποὺ μιλά.

Τὸ διοικητικὸ γραφεῖο τοῦ

«Νιὸν Γιόρκερ» εἶναι σὰν κάθε ἄλλης ἐταιρείας ποὺ δουλεύει καλά. Ὑπάρχει ἓνας ἄγραφος καὶ ἀπαράβατος νόμος ὅχι καὶ πολὺ συναδελφικὸς ποὺ τὸν ἐπιβάλλει ὁ Ρὸς καὶ τὸν δέχτηκε ἡσυχα ὁ Ραοὺλ Φλάϊσμαν ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ περιοδικοῦ: κανείς ὑπάλληλος τῆς διοικήσεως δὲν μπαίνει στὴν αἴθουσα συντάξεως ἐκτὸς ἂν τοῦ γίνῃ ἰδιαίτερη πρόσκληση. Οἱ διαφημιστὲς εἶναι τυχεροὶ ἄνθρωποι. Καμμιά ἀπαγόρευση στὴ δουλειά τους ἐκτὸς ἀπὸ τὸ βέτο τοῦ Ρὸς καμιά φορά. Τὸ περιοδικὸ τυπώνει 300.000 ἀντίτυπα καὶ θὰ μπορούσε νὰ ἀνεβάσῃ τὴν κυκλοφορία ἂν δὲν ἦταν ὑποχρεωμένο σύμφωνα μὲ τὰ συμβόλαια διαφημίσεων νὰ κυκλοφορῇ τὰ μισὰ τεύχη στὴν περιοχὴ τῆς Νέας Ὑόρκης. Ὁ Φλάϊσμαν ποὺ ὅταν ἰδρύνθηκε τὸ περιοδικὸ κατέβαλε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κεφαλαίων δὲν ἔπαψε ἐδῶ καὶ 18 χρόνια νὰ ἔχῃ λογαριασμὸ πιστώσεων.

Ἐνας περίπατος στὰ γραφεῖα τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ» θὰ φανέρωνε λίγα πράγματα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ κίνηση ποὺ ὑπάρχει ἐκεῖ μέσα. Τὰ γραφεῖα βέβαια εἶναι βρώμικα καὶ καθόλου ἄνετα, ἀλλὰ χωρὶς δική τους ἀτμόσφαιρα. Δὲν ὑπάρχουν χαλιὰ οὔτε κουρτίνες, οὔτε διακοσμήσεις, οὔτε μεγάλη διάθεση γιὰ τάξη καὶ καθαριότητα. Ἀκολουθώντας τὴν παράδοση τοῦ Θέρμπερ ποὺ ζωγράφιζε στοὺς τοίχους, οἱ μικροὶ τοῦ γραφείου ἔχουν ἀφήσει με-

ρικά μουτζουρωμένα και άσυνάρτητα δονιθοσκαλίσματα.

Τὸ μοναδικὸ σημαντικὸ χαρτακι τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ» δὲν εἶναι ὁ οἰκονομικὸς προϋπολογισμὸς, ὅσο καὶ ἂν εἶναι ἐντυπωσιακὸς ἀλλὰ τὸ γεγονὸς ὅτι

σήμερα κανεῖς ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τοῦ «Νιὸν Γιόρκερ» ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ρὸς δὲν ἔχει ἔλκος τοῦ στομάχου. Καὶ μόνο ὅταν ὁ προϋστάμενος κληρονομεῖ κάτι τέτοια βάσανα σὲ ἄλλους ἔνα περιοδικὸ ἀρχίζει νὰ πέφτει.

ΑΠΟ ΤΟ «ΝΙΟΥ ΓΙΟΡΚΕΡ»

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ εξέλιξη τῆς μελισσοκομίας στὴ Σοβιετικὴ Ένωση καὶ τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖς δίνουν ἓνα θαυμάσιο παράδειγμα γιὰ τὴ διαφορὰ ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς δύο κοινωνίες. Στὴ Ρωσία ὁ Εὐγένιος Ἀράφεβ πήρε ἓνα βραβεῖο «Στάλιν» γιὰ τὴν ἐργασία του γιὰ τὴν ἐπιτάχυνση τῆς παραγωγῆς μελιοῦ μὲ τεχνητὴ γονιμοποίηση τῶν βασιλισσῶν. Ἐπίσης γιὰ τὴν παραγωγή βιταμινούχου μελιοῦ καὶ γιὰ τὴν ἀνακάλυψή του ὅτι οἱ μέλισσες μποροῦν νὰ ζήσουν σὲ κυψέλες χωρὶς ἀερισμό. Στὴν Ἀμερικὴ ὁ Ε. Κ. Κλόζ ἀπὸ τὴν Καλλιφόρνια ὑπέβαλλε ὑποψηφιότητα σὲ ἓνα βραβεῖο Τρούμαν γιὰτι ἐπέτυχε νὰ παράγῃ μέλι σὲ ἑξὶ θαυμάσιες ποικιλίες σὲ ἀρώμα καὶ χρομὰ: φράουλα, μπανάνα, σοκολάτα, λεμόνι, ἀνανά καὶ μέντα.

ΚΑΠΟΙΟΣ ποὺ γύρισε ἀπὸ ἓνα ταξίδι του γιὰ δουλειὰς στὴν Αὐστραλία, ἔλεγε ὅτι ἐνῶ ἦταν στὸ Σίδνεϋ ἀνοιξε μιὰ μέρα κουβέντα μ' ἓνα ὁδηγὸ - ταξί, ὁ ὁποῖος ὅταν κατὰλαβε ὅτι ὁ πελάτης του ἦταν Ἀμερικανός, εἶπε ὅτι ἤλπιζε νὰ ἐγκατασταθῇ κι ὁ ἴδιος κάποτε στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖς. «Πιστεύω ὅτι θὰ τὰ καταφέρω πολὺ καλύτερα ἀπὸ πολλοὺς Αὐστραλοὺς», εἶπε ὁ σωφῆρ. «Μπορῶ νὰ μιλῶ ἀκριβῶς σὰν Ἀμερικανὸς ἀπὸ τότε ποὺ ἔσπασα τὴ μύτη μου».

ΚΑΠΟΙΑ ἡθοποιὸς ποὺ γύρευε δουλειά, μᾶς πληροφόρησε ὅτι τὴν περασμένη ἐβδομάδα ἐνῶ παινόβγαίνει δίχως ἀποτελέσματα γράφει τῶν διαφόρων θεατρικῶν μάναιτζερ, εἶδε μιὰ ἀγγελία κολλημένη στὴν πόρτα ἐνὸς ἀπ' αὐτοὺς. Ἡ ἀγγελία ἔλεγε: «Ἐάν κανένας νέος ἢ νέα ἢ μικρὸ παιδί μὲ ὕψος 1,50 ἕως 1,60 ἐπιθυμεῖ νὰ πηδήσῃ ἀπὸ ἓνα παρὰθυρὸ τετάρτου κατώματος μέσα σ' ἓνα ἀστυνομικὸ δίχτυ, παρακαλεῖται νὰ περάσῃ νὰ δῇ τὸν κ. Ρίτσαρντ ἀμέσως».

ΚΟΛΛΕΓΙΟΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Τῆς LORNA HAY

(Ἀπὸ τὸ «Picture Post», Λονδίνο)

Επὶ αἰῶνας οἱ ἄνθρωποι ἐκπαιδεύονται μέχρι σήμερον ἀκόμη εἰς τὸ παλαιὸν Πανεπιστήμιον τῆς Ὁξφόρδης, ὅχι βεβαίως πάντοτε διὰ μόνην τὴν χαρὰν τῆς μαθήσεως, οὔτε ὁμως καὶ διὰ νὰ ἀποκτήσουν μὲ τὰ τρία ἔτη τὰ ὁποῖα περνοῦν ἐκεῖ τὴν ἀρχὴν μιᾶς σταδιοδρομίας. Παρὰ τοὺς εὐφυεῖς φιλομαθεῖς νέους οἱ ὁποῖοι ἔρχονται μὲ κύριον σκοπὸν νὰ μορφωθοῦν, τὰ κολλέγια τῆς Ὁξφόρδης δέχονται καὶ τρέφουν καὶ ἄλλους οἱ ὁποῖοι πηγαίνουν ἐκεῖ εἴτε ἐκ παραδόσεως εἴτε διότι ἔχουν χρήματα.

Ὑπάρχει ὁμως ἓνα Κολλέγιον τὸ ὁποῖον δὲν βαρύνουν τοιαῦτα περιττά βάρη. Τὸ Κολλέγιον Ράσκιν δὲν εἶναι τμῆμα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης. Ἰδρύθη τὸ 1899 ὑπὸ δύο Ἀμερικανῶν, τοῦ Κου καὶ τῆς Κας Οὐῶλτερ Βροῦμαν καὶ προωρίζετο ν' ἀποτελέσῃ μέρος ἐνὸς σχεδίου ἐκπαιδεύσεως ἐργαζομένων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Τὸ ὄνομα Ράσκιν προετιμήθη διότι ὁ Ράσκιν ἐθεωρεῖτο ὑποστηρικτὴς τῆς Ὁρθοδόξου Οἰκονομολογίας, ἀκόμη δὲ διότι εἶχεν ἐπιδείξει ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἐργαζομένων. Τὸ κολλέγιον ἔχει τὴν ὑποστήριξιν τῶν Βρεταννικῶν Ἑργατικῶν Συνδικάτων, πολλῶν τοπικῶν ἐκπαιδευτικῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης, τὸ ὁποῖον ἐπεκτείνει καὶ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὴν φιλοξενίαν του, τὴν κηδεμονίαν του καὶ πολλὰ ἐκ τῶν προνομίων του.

Οἱ σπουδασταὶ τοῦ Ράσκιν Κόλλετζ—ἀριθμεῖ περί τοὺς 50 μετὰ τῶν γυναικῶν αἱ ὁποῖαι εἶναι 6-12—πηγαίνουν ἐκεῖ μόνον διὰ νὰ σπουδάσουν. Εἶναι ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰς

τοὺς ὁποίους μίαν φορὰν ἐδόθη ἡ εὐκαιρία καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐπωφεληθοῦν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. Δὲν τοὺς ἤτο πάντοτε τόσον εὖ-κολον νὰ ἀρπάσουν τὴν εὐκαιρίαν μόλις παρουσιασθῇ, ἀφοῦ πολλοί, ἢ μᾶλλον οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἄτομα μὲ ὑποχρεώσεις καὶ ὅχι νέοι ἐρχόμενοι κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸ σχολεῖον μὲ μίαν εὐπορον οἰκογενεῖαν ἐπὶ τῆς ὁποίας δύνανται νὰ στηρίζωνται. Εἶναι ἄνδρες μὲ συζύγους καὶ τέκνα οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ υποστηριχθοῦν ἢ τοῦλάχιστον νὰ βοηθηθοῦν, μητέρες διὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ληφθῇ κάποια μέριμνα, νέοι μὲ χήραν μητέρα. Πρέπει νὰ γίνουν πολλαὶ οἰκογενεακαὶ συζητήσεις προτοῦ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς σπουδαστὰς τοῦ Κολλεγίου Ράσκιν δεχθοῦν τὴν ὑποτροφίαν των.

Αἱ ὑποτροφίαι προέρχονται ἀπὸ διαφόρους πηγὰς καὶ ποικίλλουν ἀρκετά. Μερικαὶ δίδονται ἀπὸ τὰς τοπικὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀρχάς, ἄλλαι ἀπὸ τὰ ἐργατικά Συνδικάτα, καὶ τὸ Κολλέγιον Ράσκιν, ἂν καὶ δὲν εἶναι πλουσίως προικοδοτημένον ὅπως τὰ εὖπορα παλαιὰ ἱδρύματα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης δίδει καὶ αὐτὸ ὀλίγας ὑποτροφίας.

Τὰ δίδακτρα εἰς τὸ Ράσκιν εἶναι 125 λίρ. τὸ ἔτος καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο περιλαμβάνει διατροφήν, διαμονήν καὶ διδακτρα, Ἀλλὰ ὁ σπουδαστὴς χρειάζεται τοῦλάχιστον 25 λίρας ἀκόμη διὰ νὰ καλύψῃ τὰ ἐξοδα ταξιδίου, τὰ βιβλία καὶ ἄλλας προσωπικὰς του ἀνάγκας. Τοιουτοτρόπως μία ὑποτροφία 160 λιρῶν δὲν ἀφῆνει καθόλου περιθώριον διὰ τὴν κάλυψιν ἐπειγουσῶν οἰκιακῶν ἀναγκῶν, οὔτε ἀρκεῖ διὰ μίαν ἄνετον ζωὴν

εις την 'Οξφόρδην. Μία ύποτροφία τῶν 'Εργατικῶν Συνδικάτων ἐκ 250 λιρῶν ἐτησίως καὶ 3 λιρῶν τὴν ἐβδομάδα τῶν διακοπῶν, εἶναι ἐν συγκρίσει μὲ τὴν προηγουμένην βασιλικήν, κατὰ πόσον ὁμως θὰ ἐκπληρώσῃ καὶ αὐτὴ τὸν προορισμὸν τῆς ἐξαργυρᾶται βεβαίως ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ φοιτητοῦ.

Εὐνόητον εἶναι ὅτι θὰ ὑπάρχῃ κάποια αὐστηρότης εἰς τὸ Κολλέγιον Ράσκιν. Ὁ νέος ὁ ὁποῖος ἰσχυρίζεται ὅτι ἐὰν δὲν ἐπέτυχῃ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του ἔμαθε ὁμως ἀρκετὰ χρήσιμα πράγματα διὰ τὴν ζωὴν, δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ Ράσκιν.

Οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες τοῦ Ράσκιν ἔχουν ἤδη γνωρίσει τὴν ζωὴν.

Ἡ φοίτησις καὶ ἡ διδασκαλία εἰς τὸ Ράσκιν ἀκολουθεῖ γενικῶς τὴν γραμμὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 'Οξφόρδης. Τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Κολλέγιον ἔχει μόνον ἐσωτερικοὺς μαθητὰς ὅπως καὶ τὰ Πανεπιστημιακὰ Κολλέγια εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον διότι τοιοῦτοτρόπως οἱ φοιτηταὶ ἔχουν τὸ πλεονέκτημα τῆς συνεχοῦς καὶ ἀπερισπάστου ἀπὸ ἄλλας ἀσχολίας ἢ οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις μελέτης. Οἱ φοιτηταὶ παρακολουθοῦν τὰς παραδόσεις τοῦ Πανεπιστημίου καθὼς καὶ τοῦ Κολλεγίου καὶ ὅπως εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δίδεται καὶ ἐδῶ ἰδιαιτέρα σημασία εἰς τὴν κατὰ μικρὰς τάξεις ἐργασίαν καὶ τὴν ἀτομικὴν διδασκαλίαν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ πλήρης σειρὰ τῶν μαθημάτων τὴν ὁποίαν ὀφείλουν οἱ μαθηταὶ νὰ παρακολουθήσουν, ἐὰν δύνανται, διαρκεῖ δύο ἔτη, εἰς τὸ διάστημα τῶν ὁποίων συντελοῦνται πολλά. Τὸ πραγματικὸν κολλεγιακὸν ἔτος τὸ ὁποῖον περνᾷ κανεὶς ὡς οἰκότροφος ἐντὸς τοῦ Κολλεγίου εἶναι πρὸς τὸ παρὸν 33 ἐβδομάδες.

Ἡ σειρὰ τῶν παραδόσεων ἀποδει-

κνύει ὅτι τὸ Κολλέγιον ἐνδιαφέρεται ὅλως ἰδιαιτέρως διὰ τὰ Κοινωνικὰ καὶ Πολιτικὰ θέματα, γεγονὸς φυσικόν, ἐφ' ὅσον ἕνα ἄτομον τὸ ὁποῖον ἔχει ἔλθει κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν βιομηχανικὴν ζωὴν πρέπει νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὰ θέματα τὰ περισσότερον σχετικὰ πρὸς τὴν πείραν του. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τὰ μαθήματα ἀφιερῶνται εἰς τὰ Οἰκονομικά, εἰς τὴν Κοινωνικὴν καὶ Πολιτικὴν Ἱστορίαν, τὴν Γραμματικὴν τῆς 'Αγγλικῆς Γλώσσης καὶ τὴν Σύνθεσιν, 'Αγγλικὴν Φιλολογίαν, Πολιτικὴν Ρητορικὴν, Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν καὶ Ξένας Γλώσσας. Κατὰ τὸ δεῦτερον ἔτος, δύνανται, ἐὰν θέλουν, νὰ πάρουν δίπλωμα Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 'Οξφόρδης ἢ ἕνα ἄλλο δίπλωμα τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναλάβουν διοικητικὰς θέσεις εἰς δημοσίαις ἢ ἰδιωτικὰς Ὑπηρεσίας.

Τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας τὸ ὁποῖον οἱ φοιτηταὶ τοῦ Κολλεγίου Ράσκιν δύνανται νὰ ἐκλέξουν ὅταν φύγουν, φαίνεται καλύτερον ἀπὸ τὴν σταδιοδρομίαν τῶν παλαιότερων φοιτητῶν. Πολλοὶ ἔχουν ἐπιδράσει εἰς τὴν Ἐθνικὴν ζωὴν, πολὺ περισσότεροι ἔχουν ἐπιτελέσει ὠφέλιμον ἐργασίαν εἰς τὴν δημοσίαν ἢ κοινωνικὴν διοίκησιν. Πολλοὶ εἶναι διπλωματοῦχοι καὶ ἄλλων Πανεπιστημίων. Τὸ Κολλέγιον διατηρεῖ τὴν φήμην του καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ μετὰ ἕξ ἄλλων Κολλεγίων ἐργαζομένων, διότι καθημερινῶς διαπιστώνεται ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐνγλίκων δὲν πρέπει νὰ εἶναι μία φιλοδοξία ἢ ὁποία ἀναγκάζει τοὺς ἐργαζομένους νὰ ἐξαντλοῦνται εἰς μίαν στενόχωρον ζωὴν παρακολουθοῦντες βραδυνὰ μαθήματα μετὰ ἀπὸ τὴν σκληρὰν ἐργασίαν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ ὅτι εἶναι κάτι ἐντελῶς συνυφασμένον μὲ τὴν πρόοδον καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται σοβαρῶς.

Ὁ κ. Γιώργος Θεοτοκάς πού κι ἄλλοτε συνεργάσθηκε στήν « Ἐκλογή » μᾶς φέρνει σήμερα τίς πρόσφατες ἐντυπώσεις του ἀπό τήν Ρόδο. Ἡ ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου στήν Ἑλλάδα παρουσιάζει, ἀλήθεια, ποικίλα προβλήματα σέ ὅλα τὰ ἐπίπεδα καί φυσικά στό πνευματικό. Στίς σελίδες πού ἀκολουθοῦν, ὁ συγγραφέας θέτει μερικά ἀπό τὰ προβλήματα αὐτά μέ τήν σαφήνεια καί τήν δρθή κρίση πού τόν χαρακτηρίζουν καί ὑποβάλλει ὁρισμένες λύσεις πού δέν θά ἦταν ἄσκοπο νά συζητηθοῦν.

ΡΟΔΟΣ

Τοῦ κ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

Τολμηρή καί μεγαλοφάνταστη ὑπῆρξε ἡ τουριστική πολιτική τῶν Ἰταλῶν στή Ρόδο : σχέδια ἐπιβλητικά καί μακρόπνοα, κεφάλαια ἀπό κάθε ἄποψη δυσανάλογα μέ τή σημασία τοῦ νησιοῦ, διαφήμιση παγκόσμια. Ὁ σκοπὸς εἶτανε νά φέρουνε τὴ Ρόδο σὶ πρῶτο ἐπίπεδο τοῦ μεγάλου διεθνικοῦ τουρισμοῦ. Δρόμοι ἀσφαλτοστρωμένοι διασχίσανε τὸ νησί πρὸς ὅλες τίς μεριές. Τὰ ἱστορικά καί καλλιτεχνικά μνημεῖα του ὅλων τῶν ἐποχῶν σώθηκαν ἀπὸ τὴν διάλυση τῆς Τουρκοκρατίας, συντηρήθηκαν, ἀναστηλώθηκαν, ἀξιοποιήθηκαν μέ τὸν λαμπρότερο τρόπο. Οἱ δεινροστοιχίες, οἱ ἀνθῶνες, τὰ πάρκα σχεδιάστηκαν μέ γούστο ἀξιοθαύμαστο. Τὰ τοπία ἀναδείχτηκαν. Ἡ πρωτεύουσα ὀργανώθηκε μέ ἀξιώσεις μιᾶς πολιτείας τῆς Κυανῆς Ἀκτῆς. Εἴκοσι μεγάλα ξενοδοχεῖα εἶχαν σκοπὸ νά χτίσουν, τῆς ὁλκῆς τοῦ Ξενοδοχείου τῶν Ρόδων, χωρὶς νά λογαριάζει

κανεῖς τὰ μικρότερα καί φτηνότερα. Στὸ βουνὸ τοῦ Προφήτη Ἑλία λειτουργοῦσαν δυὸ ξενοδοχεῖα τῶν Ἀλπεων. Τὰ δάση ἀναπτύχτηκαν ὅσο πουθενὰ ἄλλοῦ σὶ Αἰγαῖο καί πλουτίστηκαν μέ κοπάδια ἀπὸ ἐλάφια.

Μέσα στήν πολυθόρυβη ὥστόσο διαφημιστικὴ προσπάθεια τῶν Ἰταλῶν, εὐκόλα ξεχώριζε κανεῖς τὴν ἄνομολόγητη πρόθεσή τους ν' ἀποκρύψουν τὸν ἐλληνικὸ χαρακτήρα τοῦ νησιοῦ, τονίζοντας ὑπερβολικά ἄλλοτε τὴν τεχνητὴ ἰταλικότητά του, ἄλλοτε τὸ λατινικὸ ρυθμὸ τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων τῶν Ἰπποτῶν τῆς Ρόδου καί ἄλλοτε μέ παράξενη μάλιστα ἐπιμονή, τὰ λείψανα τῆς Τουρκοκρατίας, μιναρέδες, γιασμάκια, σαρίκια, τούρκικα νεκροταφεῖα. Ἀπὸ γραμματόσημα καί διαφημιστικὲς εἰκόνες, ὁ ἀνίδεος ξένος θά εἶχε συχνὰ τὴν ἐντύπωση πὼς πρόκειται γιὰ καμιὰ μουσουλμανικὴ ἀποικία. Ὅλα τὰ μέσα εἶτανε καλὰ, φθάνει μονάχα νά σκεπάζανε τὸν

Ἑλληνισμό. Χωρὶς σύστημα ὁμως ὅλα αὐτὰ καὶ χωρὶς σταθερὴ γραμμὴ.

Γενικὰ ἡ στάσις τοὺς ἀπέναντι στὸν ἑλληνικὸ πληθυσμὸ πού εἶχανε κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοὺς φανερώγει ἑλλειψὴ ἀπὸ ξεκαθαρισμένη κατεύθυνση. Στενόκαρδα καὶ δίχως εὐφυΐα ἐθνικιστικὴ, ἡ πολιτικὴ τοὺς στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐκδηλώθηκε μὲ τάσεις ἀντιφατικές. Ἀπὸ τῆ μιᾶ μεριᾶ μιὰ τάσις ἀφομοιωτικὴ: νὰ κάμουν σιγὰ - σιγὰ τοὺς Ἕλληνας ν' ἀποχτήσουν ἰταλικὴ συνείδηση. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἐνίσχυσαν ὅσο μποροῦσαν τοὺς μικτοὺς γάμους, προσπάθησαν νὰ ἰδρῦσουν μιὰ αὐτοκέφαλη καὶ ἰταλίζουσα Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Δωδεκανήσου, ἀποκλείσανε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευση. Ἀκόμα καὶ στὸ διάλειμμα, τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου δὲν εἶχανε τὸ δικαίωμα νὰ μιλοῦν ἑλληνικά. (Καθὼς εἶταν ἐπόμενο διδασκόντανε τὴ γλῶσσα τοὺς κρυφὰ καὶ ὥς φαίνεται τὴ διδασκόντανε καλὰ. Συζήτησα μὲ ἐκπαιδευτικοὺς στὴ Ρόδο καὶ μοῦ εἶπανε πὼς τοὺς ἔκαμε πολλὴν ἐντύπωση τὸ πόσο καλὰ καταρτισμένα βρῆκανε τὰ παιδιὰ στὸ μάθημα τῆς ἑλληνικῆς γλῶσσας, μολονότι δὲν εἶχανε πάει σ' ἑλληνικὸ σχολεῖο). Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ οἱ Ἴταλοι ἔκαμαν μιὰ προσπάθεια ἐξιταλισμοῦ τῆς Ρόδου μὲ τὸ μέσο τοῦ ἀποικισμοῦ: δημιούργησαν μιὰ τεχνητὴ ἰταλικὴ ζωὴ στὴν πόλη, ἰδρυσαν μὲ μεγάλῃ δαπάνῃ τρία πρότυπα ἰταλικά χωριά καὶ κράτησαν συστηματικὰ σὲ ὅσο τὸ δυνατό χαμηλότερο οἰκονομικὸ ἐπίπεδο τὸν ἑλληνικὸ ἀγροτικὸ πληθυσμὸ. Ἀπὸ τῆ μιᾶ στὴν ἄλλη τάσις παραπατούσανε συνεχῶς: νὰ κάμουνε τοὺς Ἕλληνας Ἴταλοὺς ἢ νὰ τοὺς ρίξουνε σὲ παρακμὴ καὶ σὲ διάλυση καὶ νὰ φέρουνε στὴ θέσις τοὺς Ἴταλοὺς τῆς Ἰταλίας.

Τώρα αὐτὰ ὅλα πᾶνε. Ξαφνικὰ ἡ ὥραία ζεστὴ πολιτεία μὲ τὸν ἐπίτετο κοσμοπολιτικὸ χαραχτήρα ξα-

νάγινε ἑλληνικὴ σὰν τὴ Σύρα, σὰν τὸ Φάληρο. Ὁ ἰταλικὸς πληθυσμὸς ἔφυγε. Μερικὲς ἑκατοντάδες Ἴταλοι, πού ἀποφάσισαν νὰ μείνουν, ἀρχισαν κιόλας νὰ γίνονται Ἕλληνες μὲ μιὰν εὐκολία πού δὲν θὰ παραξενέψει καθόλου ἐκείνους πού ἔχουν τὴν ἱστορία τῆς Μεσογείου. Τοὺς ἰσπανόφωνους Ἑβραίους τοὺς πῆρε ὁ Ἀδόλφος Χίτλερ. Σήμερα φεύγουνε σιγὰ - σιγὰ κι οἱ Τοῦρκοι. Κρυφὰ, τὴ νύχτα, κλέβουνε βάρκες καὶ περνοῦνε στὴ Μικρασία. Κανεὶς δὲν τοὺς ἐνοχλεῖ, κανεὶς δὲν τοὺς πιέζει νὰ φύγουν, μὰ καὶ κανεὶς δὲν τοὺς βιάζει νὰ μείνουν. Ὑπάρχει μιὰ ἰδέα ὅτι φεύγουν οἱ νέοι Μουσουλμάνοι γιὰ νὰ μὴν πᾶνε στὸν ἑλληνικὸ στρατό. Ὁργανώνει ἀραγε κανεὶς αὐτὴ τὴν ὑπόθεση; Δὲν μπόρεσα νὰ μάθω τίποτα συγκεκριμένο. Εἶδα μονάχα ἓνα ἀτόφιο Ἑλληνισμὸ πού μὲ βαθιὰν ἀνακούφιση ξαναβρίσκει τὸν ἑαυτὸ του καὶ περιδιαβάζει ἀμέριμνα στὰ ἀνθόσπορτα μουράγια, μέσα σὲ μιὰν ἀρκετὰ ἰδιόρρυθμῃ ἀτμόσφαιρα εἰρηνικῆς ἑλληνικῆς ἐπαρχίας πού τὴ στολίζει μιὰ πολυτελέστατη μεσαιωνικὴ καὶ μοντέρνα σκηνογραφία.

Στὸ λιμάνι Μαντράκι, ἐκεῖ πού βρῖσκονται τὰ δημόσια μέγαρα, οἱ Ἴταλοι εἶχανε χτίσει δυὸ κολόνες κι εἶχανε στὴ μιὰ τὴ Λύκαινα, σύμβολο τῆς Ρώμης, καὶ στὴν ἄλλη τὸ Ἑλάφι, σύμβολο ροδίτικο. Οἱ Ροδίτες κατέβασαν τὴ Λύκαινα πού τοὺς ἐνοχλοῦσε, τὴν τοποθέτησαν ὡστόσο, χωρὶς κολόνα, σὲ μιὰ γωνιά τῶν κρεμαστῶν κήπων τοῦ Καστέλου, σὰν ἀνάμνηση ἱστορικὴ. Ὑπῆρχαν σὲ διάφορες πλατεῖες, καὶ τέσσερις ἢ πέντε μεγάλοι μπρούντζινοι Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες. Αὐτοί, μὲ τὸ αὐστηρό τους ὕψος, εἶχανε πάρει τὸν ἀέρα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ κανεὶς δὲν εἶχε διάθεση νὰ τοὺς πειράξει. Ἐξ-ἄλλου τοὺς προστάτευαν καὶ οἱ Ἄγιοι μὲ τὸ σοβαρὸ ἀσφαλῶς ἐπιχειρήματα ὅτι οἱ Ρωμαῖοι Αὐτοκράτορες ἀνήκουν στὴν ἱστορία τῆς Εὐρώπης καὶ ὄχι τῆς Ἰταλίας ἀποκλειστικά.

Ωστόσο διαφορετικά έκριναν τὸ θέμα οἱ Κρητικοί, δηλαδή κάποια ἀγροτική ἀποστολή ἀπὸ τὴν Κρήτη τοῦ ἦρθε στὴ Ρόδο τὸν καιρὸ τῆς ἰγγλικῆς Μεσοβασιλείας, γιὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦσαν, ἂν δὲν κάνω λάθος, τὴν ὀργάνωση τῆς ἐλαιοπαγωγῆς. Οἱ Κρητικοί λοιπὸν αὐτοὶ μὴ νύχτα, στὸ κέφι ἀπάνω, ἔκαμαν ἓνα εἶδος κίνημα, πυροβόλησαν τοὺς Ἀυτοκράτορες καὶ τοὺς ἔρριξαν ἀπὸ τὰ βῆθρα τους μὲ τρόπο ἐξευτελιστικό. Τὸν ἓνα μάλιστα τὸν ἀποκεφάλισαν. Τοὺς συμάζεψε στὸ τέλος ἡ ἱεραριολογική μας ὑπηρεσία, στοὺς ἀήπους τοῦ Καστέλου κι οὐτούς, τὸν ξεπεσμένους συγγενεῖς. Ξαπλωμένοι στὸ χορτάρι καὶ γεμάτοι μαμούνια ἀποτελοῦν μὴ σύνθεση ποὺ χωρὶς ὑπερβολὴ θὰ τὴν ἔλεγα ὑπερρεαλιστική. Ὁ ἔφορος ἀρχαιοτήτων σχεδιάζει νὰ τοὺς στήσει ξανὰ στὰ πόδια τους μὲς στὶς ἀπόμερες πρασινάδες.

Καὶ τώρα λοιπὸν τί θὰ κάμουμε αὐτὸ τὸ κοσμοξάκουστο νησί; Ἐνας ἱπαινος ὀφείλεται κιόλας στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος σχετικὰ μὲ τὰ ζητήματα τῆς γεωργίας. Ὁ ἀγροτικός πληθυσμὸς αἰσθάνεται τὴ θέση του νὰ καλυτερεύει μέρα μὲ τὴ μέρα καὶ ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησή του. Οἱ Ἴταλοί τὸν εἶχανε καταπιέσει σκληρὰ μὲ πολλὰ καὶ διάφορα διοικητικὰ καὶ οἰκονομικὰ μέτρα. Ἡ Ἑλλάδα τὸν ἐλευτέρωσε. Ἡ ἑλληνικὴ διοίκηση καὶ ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα τὸν βοήθουνε θετικά νὰ προκόψῃ. Ἐχουμε κάθε λόγο νὰ πιστεύουμε πὼς τὸ οἰκονομικὸ, κοινωνικὸ καὶ μορφωτικὸ ἐπίπεδο τῆς ζωῆς τοῦ Δωδεκανήσιου γεωργοῦ θὰ ἀνέβει σταθερὰ ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα. Ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή τῶν νησιῶν θὰ τονωθεῖ ὅσο εἶναι δυνατό. Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὕτῃ ἐγινε, ὡς φαίνεται, καλὸ ξεκίνημα.

Τί θὰ γίνουν ὁμως τὰ βαρύτεμα ἐξωραϊστικά καὶ τουριστικὰ ἔργα τῶν Ἴταλῶν, ἔργα ποὺ σὲ κάθε βῆμα θυ-

μίζουν τὴν παρουσία ἑνὸς μεγάλου Κράτους; Θὰ μπορέσει ἄραγε ἡ Ἑλλάδα νὰ συνεχίσει τὴν προσπάθειά τους; Δὲν λείπει βέβαια ἀπὸ τὶς ὑπηρεσίες μας ἡ εὐσυνειδησία. Ἴσια ἴσια ἔχει κανεὶς τὴν ἐντύπωση ὅτι κατέχονται ἀπὸ μιὰ φιλότιμη ἀνησυχία μὴν τυχὸν καὶ βρεθεῖ κανένας κακόβουλος τρίτος καὶ πεῖ πὼς οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι ἱκανοὶ νὰ συντηρήσουν τὰ ὠραῖα πράγματα ποὺ ἔκαμαν οἱ Ἴταλοί. Ξανάβαλαν σὲ τάξη τὰ μέγαρα καὶ τὰ παλάτια ποὺ εἶχαν ἀναστατωθεῖ ἀπὸ στρατιωτικὰς ἐπιτάξεις καὶ λεηλασίες. Καθάρισαν καὶ νοικοκύρεψαν τὴν πολιτεία. Ξαναοργάνωσαν τὰ μουσεῖα. Ξαναοργάνωσαν ἀκόμα καὶ τὸ ἀκουάριο. Φροντίζουν τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους. Ἀρχισαν νὰ ἐπισκευάζουν τὰ παλαιὰ χτίσματα ποὺ ἔπαθαν ζημιές ἀπὸ βομβαρδισμούς. Ξανάνοισαν τὰ τουριστικὰ ξενοδοχεῖα τῆς πολιτείας. Παρακολουθοῦν μὲ ἀγωνία τὴν κατάσταση τῶν δρόμων καὶ ἀναρωτιοῦνται κάθε μέρα ἂν θὰ ἐπαρκέσουν οἱ πιστώσεις γιὰ τὶς ἀπαραίτητες ἐπισκευές. Ἀλλὰ ἡ Ρόδος εἶχε πάντα ἔλλειμμα κι οἱ οἰκονομικὲς δυνατότητες μας δὲν μποροῦνε βέβαια νὰ συγκριθοῦνε μὲ τὶς δυνατότητες τῶν Ἴταλῶν. Οὐτε πρόκειται ἀσφαλῶς ἡ Ἑλλάδα νὰ μεταχειριστεῖ τὰ ἐργατικὰ χέρια τῆς Ρόδου σὰ χέρια δουλοπαροίκων, ὅπως συχνὰ τὰ μεταχειρίστηκαν οἱ Ἴταλοί.

Πιστεύω ὥστόσο ὅτι, μὲ μετριοφροσύνη, μὲ πραχτικὸ πνεῦμα καὶ μὲ πατρικὴ ἐργασία, ἡ Ρόδος μπορεῖ νὰ κρατηθεῖ σ' ἓνα τουριστικὸ ἐπίπεδο πολὺ εὐπαρουσίαστο καὶ νὰ ξαναγίνει αὖριο ἓνα κέντρο παραθερισμοῦ, ὄχι βέβαια παγκόσμιο, ὅπως τὸ θέλησε ἡ Ἰταλία, ἀλλὰ πολὺ ἀξιόλογο καὶ ἱκανὸ νὰ συγκεντρώνει ταξιδιωτὰς ἀπ' ὅλες τὶς χώρες τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου. Ὅσο περιορισμένα κι ἂν εἶναι τὰ μέσα μας, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς κάτι καλὸ μποροῦμε νὰ στερεώσουμε ἀπάνω στὶς βάσεις ποὺ μᾶς ἄφησαν οἱ Ἴταλοί, ἂν δουλέψουμε σοβαρὰ.

Θά μπορούσε ακόμα νά γίνει μιὰ μέρα ἡ Ρόδος ἓνα ἰδανικὸ κέντρο σπουδῶν. Ἰδρύθηκε ἤδη ἐκεῖ ἓνα παράρτημα τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν. Ὅταν ἡρεμήσει ὁ νοῦς μας ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους καὶ τὰ ἐμφύλια πάθη, θά μπορούσαμε νὰ σκεφτοῦμε πολλὰ πράματα πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῇ. Ἐχουμε ἐκεῖ μιὰ γοητευτικὴ μεσαιωνικὴ πολιτεία, περικτειχισμένη ἀπὸ κάστρα μεγαλο-

πρεπέστατα, γεμάτη καντούνια ρομαντικά, φορτωμένα ἱστορία καὶ ποίηση. Οἱ Ἴταλοι τὴν πῆραν ἀπὸ τοὺς Τούρκους σὲ κατάσταση ἀποσύνθεσης καὶ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσουμε πῶς τὴν ἔκαμαν μιὰν ἀπὸ τὶς ὡραιότερες μεσαιωνικὲς πολιτείες τῆς Μεσογείου. Τὸ μόνο πρᾶμα ποὺ τῆς λείπει εἶναι ἓνα χαρούμενο πλῆθος ἀπὸ νέους σπουδαστές. Μὰ αὐτά, ἀλίμονο! δὲν εἶναι ἐπὶκαιρα τούτη τῇ στιγμῇ.

ΤΟ ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ σὲ κατήφορο εἶναι μιὰ πολὺ δύσκολη ἀσκηση : χρειάζεται 8 % περισσότερη ἐνέργεια παρὰ τὸ ἀπλὸ γρήγορο περπάτημα μὲ 3,5 μίλια τὴν ὥρα.

ΕΝΑΣ πλούσιος Οὐγγρος εἶχε μιὰ συλλογὴ ἀπὸ 366 μπιστούνια, ἓνα γιὰ κάθε μέρα. Τὸ 366ο ἦταν γιὰ τὶς 29 Φεβρουαρίων κάθε δίσεκτου χρόνου.

IPA, στὸ «Leader Magazine», Λονδῖνο

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΤΟΥ ROLF NORMANN TORGENSEN
(Ἀπὸ τὸ «The Norseman», Νορβηγία)

Οἱ νομικοὶ τῆς Εὐρώπης κατὰ τὸ παρελθὸν δὲν θὰ κατέφευγαν εἰς τὸν Ἀγγλικὸν Νόμον διὰ νὰ ζητήσουν καθοδήγησιν ἢ νέα κίνητρα πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ἰδικοῦ των δικαίου. Ἐνας Νορβηγὸς νομικός, π.χ., θὰ ἐστρέφετο κυρίως πρὸς Νότον, πρὸς τὴν Γερμανίαν ἢ τὴν Γαλλίαν, ἐὰν ἤθελε νὰ σπουδάσῃ ξένα Νομικὰ συστήματα, ἀποβλέπων εἰς πιθανὰς μεταρρυθμίσεις ἢ ἀλλαγὰς εἰς τὸ ἰδικὸν του δίκαιον. Τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον, εἰς τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ τὸ Κοινοδίκαιον (Common Law¹) ἔζη τὴν ἰδικὴν του νησιωτικὴν ζωὴν, μὲ τὰς παλαιὰς παραδόσεις καὶ παραδοξότητας. Ὑπῆρξαν βεβαίως ἐποχαὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἕνας Νορβηγὸς νομικός θὰ ἐστρέφετο εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ ἐμπνευσθῇ ἢ νὰ διδαχθῇ. Τὴν σύστασιν π.χ. τοῦ συστήματος τῶν Ἐνόρκων εἰς τὴν

Νορβηγίαν, κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ 19ου αἰῶνος, δὲν μπορούμε νομίζω νὰ τὴν ἐξηγήσωμεν πλήρως, ἂν δὲν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ἐπέδρασε τὸ ὑπάρχον ὅμοιον Ἀγγλικὸν σύστημα. Ἐπίσης εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ σημειώσωμεν ὅτι τοῦτο συνετελέσθη τὴν αὐτὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεκράτησεν εἰς τὴν Νορβηγίαν ὁ δημοκρατικὸς κοινοβουλευτισμός, καὶ ἴσως δὲν ἦτο ξένον πρὸς τὸ ἄγγλικὸν πρότυπον. Γενικῶς ὅμως, νομίζω ὅτι εἶμαι ἀπολύτως δικαιολογημένος νὰ πῶ ὅτι ἡ νομικὴ ἐπίδρασις τῆς Δύσεως ἦτο πολὺ μικρά.

Ἐν τούτοις τὰ τελευταῖα τριᾶκοντα ἔτη ἔφεραν βαθμυδὸν μίαν ἔκδηλον μεταβολὴν εἰς τὸ ἄγγλικὸν δίκαιον, ἡ ὁποία μάλιστα κατέστη περισσότερον φανερά καὶ συγκεκριμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Σήμερον ἡ μεταβολὴ αὕτη κάνει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Εὐρωπαϊὸν Νομικόν. Ἐδιδάχθη πάντοτε ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον ἦτο τὸ σταθερώτερον φαινόμενον αὐτῆς τῆς τόσον σταθερᾶς χώρας ἡ ὁποία ἀταράχως ἀπονέμει τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀδιστακτικῶς προσαρμόζεται πρὸς τὰ γεγονότα καὶ, τελευταῖον ἀλλ' ὄχι καὶ μικρότε-

¹ Common Law (Κοινοδίκαιον) εἶναι τὸ δίκαιον τὸ ὁποῖον βασίζεται ἐπὶ πράξεων ἢ ἀποφάσεων αἱ ὁποῖαι εἶναι δυνατόν νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν ἐκδοσιν ἄλλων ἀποφάσεων καὶ αἱ ὁποῖαι προσέρχονται ἀπὸ διαδοχικὰς κρίσεις καὶ ἀποφάσεις χρονολογούμενας ἀπὸ τὴν ἰδεοσύντη τῶν πρώτων δικαστηρίων ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἶναι σύστημα προσερχόμενον ἀπὸ τὸν λαὸν ὁ ὁποῖος ἐκπροσωπεύεται διὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστῶν καὶ ἐνόρκων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον πηγάζει ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Κοινοβουλίου.

ρον, μένει τόσον τρομερά συντηρητική εἰς τὸ σύνολόν της.

Σήμερα ὁ ξένος νομικὸς εὐρίσκει ὅτι ἡ εἰκὼν αὐτῇ τῆς σταθερότητος μεταβάλλεται. Ποῖοι εἶναι οἱ λόγοι τῆς μεταβολῆς; Νομίζω ὅτι εἶναι πολλοὶ καὶ διάφοροι. Φανερόνεται ὅμως διὰ μέσου ἐκείνου τὸ ὁποῖον θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας: τὴν σταθερὰν αὐξησιν τῆς δραστηριότητος, ἐπιρροῆς καὶ ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν. Τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως μπορούμε νὰ τὰ διακρίνωμεν εἰς κάθε σφαῖραν τῆς ζωῆς. Ἐγιναν ἤδη αἰσθητά, καὶ μὲ τὸν καιρὸν θὰ γίνουν ἀκόμη περισσότερον εἰς ὅλας τὰς σφαῖρας τοῦ Ἀγγλικοῦ Δικαίου. Μέχρις σήμερον, τὸ κύριον βάρος ἔπεσεν εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον, κυρίως τὸ Συνταγματικόν. Ὁ ἰδιαιτέρος καὶ σημαντικὸς αὐτὸς κλάδος τοῦ δικαίου δὲν μπορεί νὰ ἀγνοήσῃ τὴν αὐξησιν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς Κοινωνίας. Ἐπομένως τὰ κύρια νομοθετικὰ καὶ ἐκτελεστικὰ σώματα εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐπηρεάζονται πολὺ ἀπὸ τὰ γεγονότα, καὶ αἱ μεταξύ των σχέσεις ἤλλαξαν ριζικῶς. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀλλαγῆς θὰ ἐξαπλωθούν πιθανῶς εἰς ὁλόκληρον τὸ εἰς αὐτὰ ὑπαγόμενον νομικὸν σύστημα.

Ἐν τούτοις τὸ πρόβλημα αὐτὸ δὲν εἶναι μόνον Ἀγγλικόν. Εἶναι ἓνα πρόβλημα διεθνὲς τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζουν εἰς μεγαλύτερον

ἢ μικρότερον βαθμὸν ὅλαι αἱ δυτικαὶ δημοκρατίαι. Τὸ βλέπομεν εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὰς ἄλλας Σκανδιναυικὰς χώρας. Ἡ ταυτόχρονος δὲ αὐτῇ ἐξέλιξις ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν γεφύρωσιν τοῦ χάσματος τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ἐχώριζε τὸ Ἀγγλικὸν ἀπὸ τὸ Ἡπειρωτικὸν Εὐρωπαϊκὸν Δίκαιον καὶ ἔκανε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νομικῶν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης διὰ τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον καθαρῶς ἀκαδημαϊκόν. Δὲν διστάζω νὰ πῶ ὅτι πρὸ τριῶν ἐτῶν ἓνας Νορβηγὸς νομικὸς ὀλίγα θὰ εἶχεν νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον. Σήμερα νομίζω ὅτι δὲν συμβαίνει τὸ αὐτό. Φαίνεται ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον εἰσέρχεται εἰς ἓνα νέον στάδιον καὶ ὅτι, κυρίως θὰ ἀποτελέσῃ ἓνα μεγάλο παράδειγμα ἴσως δὲ καὶ ἓνα πρότυπον δι' ἄλλας χώρας. Πρέπει, κυρίως νὰ ἔχωμεν ὠρισμένας ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν μορφήν τὴν ὁποίαν θὰ λάβουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν αἱ μεταβολαὶ αὐταί. Οἱ νόμοι καὶ οἱ θεσμοὶ δὲν εἶναι ποτὲ κατάλληλοι πρὸς ἐξαγωγήν ὑπὸ τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μιᾶς χώρας. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν εἶναι ἡ γένεσις καὶ ἀνάπτυξις ἐνὸς νέου Κοινωνικοῦ Κράτους εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τμῆμα τῆς παγκοσμίου κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐξελίξεως τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ ἀντίκτυπος τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου μιᾶς χώρας μὲ μεγάλην ἀνάπτυξιν εἰς τὸ

πολιτικὸν καὶ νομικὸν πεδίον ὅπως εἶναι ἡ Ἀγγλία καθὼς καὶ αἱ λύσεις τὰς ὁποίας αὕτη προσπαθεῖ νὰ εὕρῃ, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἔχουν μεγάλην σημασίαν δι' ἄλλας χώρας εὐρισκομένας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰς παρομοίαν θέσιν.

Μερικὰ παραδείγματα τῶν τάσεων αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται τελευταίως, θὰ δείξουν ὅτι ὁ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης δικαιολογημένως συγκεντρώνει τὴν προσοχὴν του εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ Ἀγγλικοῦ Δικαίου.

Ἀπὸ τοῦ 1944 παρατηρήθη εἰς τὴν Ἀγγλίαν μία διαρκὲς αὐξήσις τῆς δυνάμεως τῶν Ἐκτελεστικῶν Ὑπηρεσιῶν ἡ ὁποία ἐπηξήθη κατὰ τοὺς δύο μεγάλους πολέμους. Αἱ ἐξαιρετικῶς ἐπείγουσαι ἀνάγκαι ἦσαν μεγάλαι κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1914-1918.

Κατὰ τὸν τελευταῖον ὅμως ἦσαν καθολικαί. Ἡ Κυβέρνησις ὅχι μόνον εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδίδῃ διαταγὰς τὰς ὁποίας ἐθεώρει ἀναγκαίας ἢ χρησίμους διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας καὶ τὴν ἱκανοποιητικὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου, ἀλλὰ ἡ ἐξουσία της ἦτο τόση, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ ζητᾷ ἀπὸ κάθε πολίτην νὰ θέτῃ τὸν ἑαυτὸν του, τὰς ὑπηρεσίας του καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν του εἰς τὴν διάθεσιν τῆς κοινότητος διὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ πολέμου. Μετὰ

τὸν πόλεμον παρομοία ἐξουσία ἐδόθη εἰς τὰς Ἐκτελεστικὰς Ὑπηρεσίας βάσει ἑνὸς Νόμου ψηφισθέντος κατ' Αὐγουστον τοῦ 1947, μὲ σκοπὸν νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ χρησιμοποίησις τῶν πόρων τῆς χώρας κατὰ τὸν πλέον ἐξυπηρετικὸν διὰ τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος τρόπον.

Ἡ ἐξουσία αὕτη εἶναι τόσον ἀπόλυτος, ἐὰν ποτὲ ἐφαρμοσθῇ κατὰ γράμμα, ὥστε, ὅπως ἔχει λεχθῇ, κανεὶς βασιλεὺς τῆς δυναστείας τῶν Στούαρτ ἢ τῶν Τυντὸρ δὲν θὰ τολμοῦσε νὰ τὴν ὀνειρευθῇ. Παρ' ὅλην ὅμως τὴν συντριπτικὴν δύναμιν τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, καὶ παρ' ὅλην τὴν τεραστίαν γραφειοκρατίαν τὴν ὁποίαν διατηρεῖ, ἡ κρατικὴ μηχανὴ δὲν διελύθη, ἡ κοινωνία δὲν ἀποσυνετέθη καὶ ὁ πλέον ἐπικίνδυνος πόλεμος τὸν ὁποῖον ἀντεμετώπισεν ποτὲ ὁ Ἀγγλία διεξήχθη μὲ ἐπιτυχίαν. Τοῦτο φαίνεται νὰ ἀποδεικνύῃ ὅτι μία διοικητικὴ μηχανὴ ἔχουσα παρομοίαν ἐξουσίαν δὲν εἶναι ἀναγκαστικῶς ἀνεπαρκὲς οὔτε βλαβερὰ διὰ τὸ κοινὸν καλόν. Ἐπιπροσθέτως, ἡ νέα αὕτη ἰσχυρὰ διακυβέρνησις δὲν φαίνεται, ὅπως παρατηρήσαμεν, νὰ ἀποτελῇ ἓνα μεταβατικὸν φαινόμενον τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου.

Φαίνεται πραγματικῶς νὰ σταθεροποιῇται ὡς τὸ πλέον ἐκδηλον γεγονὸς τῆς συγχρόνου κοινωνίας καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ἡ Μεγ. Βρεταννία μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα ἐξαιρετικὸν πρότυπον.

Ὡς ἐκ τούτου ἡ σχέσις μεταξὺ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας καὶ τοῦ Κοινοβουλίου ἐδραιώνεται ἐπὶ μιᾷ νέας βάσεως. Φαίνεται ὅτι βαθμυδὸν ἀναγνωρίζεται ὅτι τὸ Κοινοβούλιον δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὸ ἔργον του ὡς μοναδικῆς καὶ ἀνωτάτης νομοθετικῆς ἐξουσίας. Εἰς τὸ μέλλον θὰ εἶναι μᾶλλον ἔργον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ νὰ νομοθετῇ καὶ νὰ κανονίζῃ τὰς λεπτομερείας, καὶ ἔργον τοῦ Κοινοβουλίου νὰ χαράξῃ τὰς κυρίας γραμμάς, νὰ καθορίζῃ τὰς ἀρχὰς καὶ νὰ διατηρῇ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν μεθόδων βάσει τῶν ὁποίων ἐφαρμόζονται ὅλα αὐτά. Δὲν ἔχει ἀκόμη εὐρεθῇ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μία ἱκανοποιητικὴ μορφή ἐλέγχου καὶ ἐπιτυχοῦς συνεργασίας μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Κοινοβουλίου. Φαίνεται ὅτι σήμερα ὑπάρχει ἀκόμη ἀρκετὴ ἀμοιβαία καχυποψία, κυρίως ἐκ μέρους τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ὅταν ἓνας νόμος δίδει εἰς ἓνα ὑπουργὸν τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ ὅ,τι «νομίζῃ ἀρμόζον» ἢ νὰ ἐνεργῇ ὅταν ἐκεῖνος νομίζει, εἶναι πολὺν δύσκολον διὰ τὸ Κοινοβούλιον νὰ ἐξασκῇ οἷονδῆποτε πραγματικῶς ἀποτελεσματικὸν ἔλεγχον ἢ νὰ ὑποκαθιστᾷ τὸ δικαίωμα ἐλευθέρας δράσεως τοῦ Ὑπουργοῦ μὲ τὸ ἰδικόν του. Ἀλλὰ ὁ λεπτομερὴς καθορισμὸς τῆς ἐξουσίας τῶν Ὑπουργῶν εἶναι ἴσως ἀναγκαῖος κατὰ τὴν μεταβατικὴν αὐτὴν περιόδον καὶ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν προσωρινὴν ἀναστολὴν τοῦ κρά-

τους τοῦ νόμου κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾷς βιαίας ἐπαναστάσεως ὅπως παρατηρήθη εἰς πολλὰς χώρας. Εἶναι λοιπὸν πιθανὸν ὅτι εἰς ἓνα μεταγενέστερον στάδιον ὅταν αἱ κύριαι μεταρρυθμίσεις θὰ ἔχουν ἐπιτελεσθῇ καὶ ὅταν ἡ καχυποψία θὰ ἔχῃ χαθῇ, θὰ ἐξευρεθοῦν νέαι ἀρχαὶ καθορισμοῦ τῆς ἐξουσίας αὐτῆς.

Εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας καὶ τῶν Δικαστηρίων παρατηροῦνται ἴσως μεγαλύτεραι ἀλλαγαί. Τὰ Δικαστήρια εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔχον πάντοτε μίαν ἀνωτέραν θέσιν, διότι τὸ Ἀγγλικὸν Δίκαιον βασίζεται εἰς τὸ Κοινοδίκαιον καὶ τὰς προηγουμένας ἀποφάσεις καὶ τὰ Δικαστήρια θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν των ὡς τὸν κύριον προστάτην τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ πολίτου ἐναντίον κάθε καταπατήσεως ἐκ μέρους τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ἡ προστασία ὅμως αὐτὴ εἶναι δυνατόν νὰ ἐπεκταθῇ τόσον, ὥστε, τελικῶς, οἱ πολῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ προστατεύωνται ἴσως τόσον ἀπὸ τὰς καλὰς ὅσον καὶ τὰς κακὰς ἐπεμβάσεις. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθῇ κανεὶς ὅτι ἡ στάσις τῶν Ἀγγλικῶν Δικαστηρίων ἀπέναντι, παραδείγματος χάριν, τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων ἦτο εἰς πολλὰς περιπτώσεις προστασία μὲ τὸ προαναφερθὲν ἀποτέλεσμα. Σκοπὸς τῶν νόμων περὶ στεγάσεως πρὸ τοῦ πολέμου ἦτο μία προσπάθεια θεραπείας κοινωνικῶν κακῶν διὰ τοῦ

περιορισμοῦ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἰδιοκτητῶν. Αἱ προσπάθειαι ὁμῶς τῆς κυβερνήσεως ἀντιμετώπισαν τὴν «κατὰ λέξιν» ἐρμηνείαν τῶν νόμων ἀπὸ τὰ Δικαστήρια τὰ ὁποῖα ἐφρόντισαν περισσότερον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ὀλίγων παρὰ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς κοινότητος ὥς συνόλου· τοιοῦτοτρόπως συχνὰ ἐματαιώθησαν μεγάλα σχέδια.

Τώρα ὁμῶς φαίνεται ὅτι ἐπὶ πᾶσι μίαν μεταβολὴν εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἀποτέλεσμα ἴσως τῆς ἐπιδράσεως τῆς πολεμικῆς πείρας καὶ νομοθεσίας. Τὰ Δικαστήρια πάντοτε εἰς ἐποχὰς μεγάλου ἐθνικοῦ κινδύνου, ἀπεφασισαν ὅτι ἡ μοῖρα ὀλοκλήρου τῆς χώρας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακινδυνεύεται ἀπὸ τὴν ἀπεριοριστον διατήρησιν ὠρισμένων ἰδιωτικῶν δικαιωμάτων. Φαίνεται ὅτι τὰ Δικαστήρια κατενόησαν ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ὀρθὴ καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις καὶ ὅτι ὁ κανὼν μπορεῖ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν μεγάλων κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐξουσία τῶν Δικαστηρίων ἔχει ἐσκεμμένως περιορισθῇ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐξουσίας. Ἐπιπροσθέτως, ἡ ἀμοιβαία ὑποψία μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Δικαστηρίων ἐπικρατεῖ ἀκόμη, ἰσοδυναμοῦσα πρὸς τὴν ὑπάρχου-

σαν καχυποψίαν μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ Κοινοβουλίου. Δὲν ἔχει ἀκόμη εὐρεθῇ λύσις εἰς τὸ ζήτημα πῶς θὰ ἐπιτευχθῇ ἐπιτυχῆς συνεργασία μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν κρατικῶν δυνάμεων καὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πῶς ζητεῖται ἀκόμη νὰ καθορισθῇ τὸ καθ'αυτὸ ἔργον τῶν Δικαστηρίων εἰς μίαν σοσιαλιστικὴν κοινωνίαν ἢ κράτος.

Ἄς ἐξετάσωμε τώρα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐθνικοποιήσεως τῶν βασικῶν βιομηχανιῶν καὶ τῶν συγκοινωνιῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καθὼς καὶ τῆς ἐφαρμογῆς μεγαλυτέρας κοινωνικῆς ἀσφαλείας χάρις εἰς τὰ νέα σχέδια κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ ὑγιεινῆς. Ὁ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης θὰ βρῇ ὅτι εἰς τὸ πεδίον αὐτὸ οἱ παλαιοὶ θεσμοὶ πρέπει νὰ δώσουν τὴν θέσιν των εἰς νέους. Σημαντικὸν παράδειγμα εἶναι ὁ Νόμος περὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων (Βιομηχανικὰ ἀτυχήματα) τοῦ 1947, ὁ ὁποῖος καταργεῖ τὸ παλαιὸν σύστημα ἀποζημιώσεως τῶν ἐργατῶν καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ποῦμε ὅτι μεταβάλλει ὅλα τὰ συγγράμματα πού εἶχαν γραφῇ περὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου ὥστε νὰ προσορίζονται διὰ τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων.

Ἡ ἐθνικοποίησις θὰ ἔχῃ πιθανῶς καὶ ἄλλας ἐπιδράσεις ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς Νομοθεσίας. Ὁ πυρὴν τῆς πιθανῶς θὰ μετατεθῇ ἐκ τοῦ Ἰδιωτικοῦ εἰς τὸ Δημόσιον Δίκαιον. Σημαντικὰ προβλήματα δὲν εἶναι πλέον τὰ ἀναφυόμενα μεταξὺ ἰδιωτῶν καὶ

ἀναφερόμενα εἰς ἰδιωτικὰς συμφωνίας. Τώρα πρέπει νὰ λυθοῦν προβλήματα δημιουργούμενα ἐκ τῶν σχέσεων μεταξὺ αὐτόμων καὶ Κράτους. Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ τοῦ Δικαίου εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῶν ἐτῶν.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον προξενεῖ κατάπληξιν εἶναι ὅτι ἡ προετοιμασία τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἔγινε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν κανόνων καὶ τῶν πλαισίων τοῦ Ἀγγλικοῦ Συντάγματος. Αἱ περισσότεραι τῶν ἄλλων χωρῶν θὰ ἐχρειάζοντο πιθανῶς μιὰν τελείαν καὶ βιαίαν ἐπανάστασιν διὰ νὰ ἐπιτελέσουν παρόμοιον ἔργον.

Αλλὴ μεγάλη μεταβολὴ ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς φυσικὸν συμπλήρωμα τῆς ἐθνικοποιήσεως, εἶναι ὁ νέος Νόμος περὶ δικαιώματος μηνύσεως ἐναντίον τοῦ Στέμματος. Μιὰ κατὰστασις πραγμάτων τὴν ὁποίαν ἀκόμη καὶ ἡ Αὐλὴ ὠνόμαζεν «γε-

λοίαν» καὶ «ἐντελῶς ἀνάρμοστον διὰ τὸ Ἀγγλικὸν Σύνταγμα», μεταβάλλεται τώρα διὰ νὰ συναντήσῃ τὴν αὐξανομένην ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους μὲ εὐρυτέραν νομικὴν δικαιοδοσίαν. Εἶναι τώρα δυνατόν νὰ γίνῃ μὴνυσις ἐναντίον τοῦ Στέμματος ὡς ἐὰν ἦτο ἓνας πολίτης· ὁ πολίτης δὲν ἀντιμετωπίζει πλέον μιὰν κρατικὴν Λεωναίαν Ὑδραν, μὴ ὑποκειμένην εἰς τοὺς νόμους καὶ ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις της.

Ὁ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης θὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν μὲ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐκ τῶν ὧν εἶδε. Θὰ γνωρίξῃ ὅτι πολλὰ ἄλλα χωρὰ θὰ στραφοῦν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ὡς πρὸς ἓνα παράδειγμα. Καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ παρακολουθῇ τὴν Ἀγγλίαν τὰ προσεχῆ ἔτη, διότι, ὅπως εἶπα εἰς τὴν ἀρχήν, ὅσα συμβοῦν ἐκεῖ θὰ εἶναι ἴσως ἀποφασιστικὰ καὶ δι' ἄλλας δυτικὰς δημοκρατίας εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν μιᾶς νέας κοινωνίας.

NOMIZΟΥΜΕ ὅτι ὁ πολιτισμὸς μας βρίσκεται κοντὰ στὸ μεσουράνημά του καὶ ὅμως μόλις τώρα ἀνατέλλει. Στὴ βίρβαρη κοινωνία μας ἡ ἐπιρροὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχῃ ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει ἀκόμα φανῇ. Τὴν ἐπιρροὴ αὐτὴ μόλις μπορούμε νὰ τὴν φαντασθοῦμε σὰν πολιτικὴ δύναμη, σὰν τὸν παράγοντα ποὺ δικαιωματικὰ θὰ διώξῃ ὅλους τοὺς ἡγέτας ἀπ' τὶς θέσεις τους.

R. W. EMERSON, «Essay on Politics»
(Ἀπὸ τὸ «A Book of Quotations» τοῦ Viscount Samuel
ἐκδ. The Cresset Press, Λονδίνο)

ἀναφερόμενα εἰς ἰδιωτικὸς συμφωνίας. Τώρα πρέπει νὰ λυθοῦν προβλήματα δημιουργούμενα ἐκ τῶν σχέσεων μεταξὺ αὐτόμων καὶ Κράτους. Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ τοῦ Δικαίου εἶναι ἀποτέλεσμα πολλῶν ἔτιων.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον προξενεῖ κατάπληξιν εἶναι ὅτι ἡ προετοιμασία τῆς μεταβολῆς αὐτῆς ἔγινε ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν κανόνων καὶ τῶν πλαισίων τοῦ Ἀγγλικοῦ Συντάγματος. Αἱ περισσότεραι τῶν ἄλλων χωρῶν θὰ ἐχρειάζοντο πιθανῶς μιὰν τελείαν καὶ βιαίαν ἐπανάστασιν διὰ νὰ ἐπιτελέσουν παρόμοιον ἔργον.

Αλλὴ μεγάλη μεταβολὴ ἡ ὁποία μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς φυσικὸν συμπλήρωμα τῆς ἐθνικοποιήσεως, εἶναι ὁ νέος Νόμος περὶ δικαιώματος μηνύσεως ἐναντίον τοῦ Στέμματος. Μιὰ κατὰστάσις πραγμάτων τὴν ὁποίαν ἀκόμη καὶ ἡ Αὐλὴ ὠνόμαζεν «γε-

λοίαν» καὶ «ἐντελῶς ἀνάρμοστος διὰ τὸ Ἀγγλικὸν Σύνταγμα μεταβάλλεται τώρα διὰ νὰ συνιτήσῃ τὴν αὐξανομένην ἐπέμσιν τοῦ Κράτους μὲ εὐρυτέρονομικὴν δικαιοδοσίαν. Εἰς τὴν δύνατον νὰ γίνῃ μῆνυς ἐναντίον τοῦ Στέμματος ὡς ἐπὶ ἑνὸς πολίτης· ὁ πολίτης δ' ἀντιμετωπίζει πλέον μίαν κριτικὴν Λεγεῶνα Ὑδραν, μὴ ὑπκειμένην εἰς τοὺς νόμους καὶ νευθύνον διὰ τὰς πράξεις τῆς

Ἡ νομικὸς τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης θὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν μὲ βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν ὅσων εἶδε. Θὰ γνωρίζῃ ὅτι πολλὰ ἄλλα χωρὰ θὰ στραφοῦν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ὡς πρὸς ἕνα παράδειγμα. Καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ παρακολουθῇ τὴν Ἀγγλίαν τὰ προσεχῆ ἔτη, διότι, ὅπως εἶπα εἰς τὴν ἀρχήν, ὅσα συμβοῦν ἐκεῖ θὰ εἶναι ἴσως ἀποφασιστικὰ καὶ δι' ἄλλας δυτικὰς δημοκρατίας εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν μιᾶς νέας κοινωνίας.

ΝΟΜΙΖΟΥΜΕ ὅτι ὁ πολιτισμὸς μας βρίσκεται κοντὰ στὸ μεσουράνημά του καὶ ὅμως μόλις τώρα ἀνατέλλει. Στὴ βίρβαρη κοινωνία μας ἡ ἐπιρροὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχῃ ὁ χαρακτήρας τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔχει ἀκόμα φανῇ. Τὴν ἐπιρροὴ αὐτὴ μόλις μπορούμε νὰ τὴν φαντασθοῦμε ὡς πολιτικὴ δύναμις, ὡς τὸν παράγοντα ποὺ δικαιοματικὰ θὰ διώξῃ ὅλους τοὺς ἡγέτας ἀπ' τὴν θέσιν τους.

R. W. EMERSON, «Essay on Politics»
(Ἀπὸ τὸ «A Book of Quotations» τοῦ Viscount Samuel
ἑκδ. The Cresset Press, Λονδίνο)

Ἑφημερίδες διὰ φωτοτυπίας

(Ἀπὸ τὸ «The Manchester Guardian», Λονδῖνον)

Εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας ἀντιμετωπίζεται ἐσχάτως σοβαρῶς ἡ δυνατότης τῆς χρησιμοποίησης τοῦ ραδιοφώνου πρὸς μετάδοσιν νέων καὶ ἄλλων πραγμάτων διὰ τῆς μεθόδου τῶν φωτοτυπιῶν. Πολλὰ ἡμερήσια ἑφημερίδες καὶ ἄλλαι διάφοροι ὁμάδες ἐκδοτῶν ἤρχισαν δοκιμαστικῶς τὴν μετάδοσιν νέων δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου καὶ ἐκφράζεται ἡ ἐλπίς ὅτι ἐντός ἐνός ἔτους περίπου θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἀρχίσῃ ἡ κανονικὴ λειτουργία αὐτοῦ τοῦ συστήματος.

Ἡ ἐφαρμοζομένη μέθοδος εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν τῆς τηλεοράσεως ἡ ὁποία εἶναι γνωστὴ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Μία λεπτὴ, συγκεντρωμένη φωτεινὴ ἀκτὶς «καταμετρεῖ» προσεκτικὰ τὸ πρὸς μετάδοσιν ὕλικόν. Τὰ λευκὰ καὶ μελανὰ σημεῖα τοῦ πρὸς μετάδοσιν ὕλικου, ἐπιδρῶν διαφορετικὰ ἐπὶ τῆς φωτεινῆς αὐτῆς ἀκτίνος καὶ τῆς ἀντίδρασος μεταβάλλεται εἰς ἡλεκτρικοὺς παλμοὺς οἱ ὅποιοι ἐκπέμπονται δι' αὐρυμάτων ἢ δι' ἡλεκτρικοῦ καλωδίου εἰς ἓνα δέκτην. Ἐκεῖ ἡ ἐνέργεια πράγματι ἀντιστρέφεται· χρησιμοποιεῖται χάρτης ἐπηρεαζόμενος ὑπὸ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων καὶ οἱ ἡλεκτρικοὶ παλμοὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀποτύπωσιν τοῦ ὕλικου τὸ ὁποῖον μεταδίδει ὁ πομπός.

Ἀσύρματοι πομποὶ καὶ δέκται κατὰ τὸ σύστημα τῆς φωτοτυπίας δὲν εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ ἐμπόριον εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας. Ὑπάρχει ὁμως ἡ ἀρχικὴ συσκευή ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται διὰ τὰ πειράματα. Αἱ ἑφημερίδες «Herald» (Χέραλντ) τοῦ Μιαμί τῆς Φλωρίδος καὶ «Philadelphia Inquirer» (Φιλαδέλφεια Ἰνκουάιρερ) τῆς Φιλαδελφείας ἐγκατέστησαν δέκτας εἰς δημοσίους χώρους διὰ νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ. Ὁ συνταγματάρχης Ρ. ΜακΚόρμικ, ἐκδότης τοῦ «Chicago Tribune» (Σικάγο

Τριμπιούν) (βλ. «Ἐκλογὴ» τ. 1/1948), λαμβάνει τρεῖς τῆς ἐβδομάδος εἰς τὴν οἰκίαν του, ἡ ὁποία ἀπέχει ὀλίγα χιλιόμετρα ἀπὸ τὰ γραφεῖα του, μίαν τετρασέλιδον φωτοτυπίαν τῆς ἑφημερίδος του. Ἀλλὰ ἑφημερίδες αἱ ὁποῖαι ἐπειραματίσθησαν σχετικῶς εἶναι τὸ «Chicago Sun», «St. Louis Post Dispatch» Κολόμπους, Ὁχάιο, «Dispatch», «Milwaukee Journal» κ.ἄ. Συνολικῶς 25 περίπου ἑφημερίδες καὶ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ κάνουν πειράματα σήμερα.

Ἀπὸ τῆς ἐπερχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ στατικὴ διὰ τῆς διακοπῆς τῶν σημάτων, διαστρέφει τὸ μεταδιδόμενον ὕλικόν, χρησιμοποιεῖται ἀποκλειστικῶς ἡ νέα μγ-στατικὴ μέθοδος ἐκπομπῆς, ἡ καλουμένη «ρύθμισις συχνότητος». Ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῆς ἑφημερίδος-φωτοτυπίας διὰ τὸ μέλλον εἶναι κάπως ἀμφίβολος. Ἡ ραδιοφωνία εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας εἶναι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐμπορικὴ ἐπιχειρήσις. Ὁ κάτοχος ἐνός δέκτου δὲν θὰ ὑπεβάλλεται εἰς καμμίαν ἑαπάνην διότι τὰ ἔξοδα τῆς ἐκπομπῆς θὰ καλύπτονται (καὶ συνήθως μὲ ἀρκετὸν κέρδος) ἀπὸ τὰς διαφημίσεις. Τὸ δοκιμαστικόν σχέδιον ἀποβλέπει εἰς τὴν μετάδοσιν μιᾶς μικρᾶς ὀλιγοσέλιδου ἑφημερίδος ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνη νέα, διαφημίσεις, χιούμορ καὶ ὅλην σχεδὸν τὴν ὅλην μιᾶς κανονικῆς ἑφημερίδος. Ὅταν ἓνας πολίτης ἀγοράσῃ ἓνα δέκτην, ἡ συσκευή αὐτὴ θὰ περιλαμβάνη ραδιόφωνον, ἴσως δὲ καὶ γραμμόφωνον.

Εἶναι ἀπίθανον ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων θὰ παύσουν νὰ ἀγοράζουν τὴν καθημερινὴν των ἑφημερίδα διὰ νὰ ἀρκεσθῶν εἰς μίαν συντομωτέραν καὶ ὅχι τόσον εὐανάγνωστον φωτοτυπίαν ἑφημερίδος. Ὅσοι ὅμως κατοικοῦν εἰς ἀγροκτήματα, μακρὰν τῶν πόλεων θὰ ἐξυπηρετηθῶν πολὺ· ἀλλὰ ἡ «ρύθμι-

σις συχνότατος» λειτουργεί συνήθως μόνον εντός των ερίων του οπτικού πεδίου. Η μέθοδος θα χρησιμοποιηθῇ επίσης ἀπὸ εταιρίας καὶ ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἐπιθυμοῦν νὰ γνωρίζουν συχνά, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, τὴν κίνησιν τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν τιμῶν.

Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ἡ ἐφημερίς διὰ φωτοτυπίας θὰ χρησιμοποιηθῇ κατ' ἀρχάς ὡς συμπλήρωμα τῶν κοινῶν ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν (μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αἱ ἐκπομπαὶ αὗται θὰ μπορέσουν νὰ ἀνταπεξέλθουν εἰς τὸν σοβαρὸν ἀνταγωνισμὸν τῆς τηλεοράσεως). Μία φωτοτυπικὴ συσκευὴ συνδυαζομένη μὲ τὸ ραδιοφώνον θὰ ᾔτο δυνατόν νὰ διδῇ καθημερινῶς τὰ κυριώτερα σημεῖα τοῦ ραδιοφωνικοῦ προγράμματος, εἰκονογραφημένας διαφημίσεις, σχόλια διὰ τὰς μεταδιδόμενας συναυλίας, χάρτας ἢ φωτογραφίας σχετικὰς πρὸς τὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας.

Ὁρισμένοι τύποι μεταδόσεως διὰ φωτοτυπίας λειτουργοῦν ἤδη καὶ ἀποδεικνύονται πολὺτιμοι. Τὸ σύστημα χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, ὡς καὶ διὰ μετὰδοσιν τηλεγραφημάτων καὶ διὰ συνεννοήσεις μεταξὺ πλοίων καὶ ξηρᾶς. Ἐκατοντάδες ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων δημοσιεύουν καθημερινῶς φωτογραφίας μεταδοθείσας διὰ τοῦ αὐρυμάτου διὰ τοῦ ἐν λό-

γῳ συστήματος. Τὸ ἔθιον γίνεται καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας χώρας.

Μία ἄλλη καταπληκτικὴ χρησιμότης τῆς μεταδόσεως διὰ φωτοτυπίας εἶναι ἡ ταχεῖα ἀποστολὴ φωτογραφικῶν διαφορῶν γεγονότων ἀπὸ τοῦ σιμεῖον ὅπου ἐλήφθησαν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος ὅπου θὰ τυπωθοῦν. Μία ἀμερικανικὴ ἐφημερίς χρησιμοποιεῖ σήμερα κινητὴν συσκευὴν μεταδόσεως ἐκπομπῶν μὲ φωτοτυπίας ἢ ὁποῖα μεταφέρεται μὲ φορητὸν αὐτοκίνητον ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ἐὰν ἡ συσκευὴ ἀποσταλῇ π.χ. εἰς ἱπποδρομίαν, φωτογραφεῖται ἡ τελικὴ φάσις, ἢ φωτογραφία ἐμφανίζεται ἐπὶ τόπου καὶ μεταδίδεται μὲ τὸ σύστημα τῆς φωτοτυπίας εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδος. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἡ ὅλη ἐργασία ἀπαιτεῖ ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι αἱ ἐφημερίδες, αἱ ὁποῖαι πειραματίζονται ἐπὶ τοῦ συστήματος ἐκπομπῶν διὰ φωτοτυπίας δὲν νομίζουν ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη θὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν κοινὴν ἐφημερίδα. Πειραματίζονται μόνον φοβούμεναι μήπως ἄλλοι ἐκμεταλλευθοῦν τὴν πιθανὴν ἐξέλιξιν τῆς νέας αὐτῆς μεθόδου. Δὲν φοβοῦνται, ὅπως λέγουσιν, τὸν συναγωνισμὸν τῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν. Ὑπάρχουν ἄλλωστε ἤδη σεννοὶ θεσμοὶ ἰδιοκτησίας καὶ συνεργασίας μεταξὺ τύπου καὶ ραδιοφωνίας.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ, γράμματα, σχέδια, ἀκόμη καὶ ἐπιταγὲς μποροῦν σήμερα νὰ σταλοῦν μὲ τὴν φωτοτηλεγραφικὴ ὑπηρεσίαν ἀπὸ τὸ Λονδίνο στὸ Γουέλλινγκτον τῆς Νέας Ζηλανδίας. Αὕτη εἶναι ἡ μεναλύτερη φωτοτηλεγραφικὴ γραμμὴ τοῦ κόσμου. Ἡ γραμμὴ αὕτη ἔχει ἓνα σταθμὸν στὸ Κολόμπο τῆς Κεϋλάνης, καὶ ὅστερα οἱ φωτογραφίαι ταξιδεύουν 18.000 μίλια μὲ τὸ ράδιο.

«DAILY EXPRESS», Λονδίνο

Πώς ζει:

3. Μία Καναδή νοσοκόμος

Του CRAIG BALLANTYNE

(Από το «News Chronicle», Λονδίνο)

Η Κάθρην Τζέφφερσον είναι 21 χρονών και κατάγεται από τη Νέα Σκωτία· έχει φωτεινά καστανά μαλλιά και μπλε μάτια. Ήλθε στο Μοντρεάλ πριν από 4 χρόνια για να εκπαιδευθῇ ὡς νοσοκόμος καὶ ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴ Βασιλικὴ Νοσοκομειακὴ Σχολὴ τῆς Βικτωρίας πέρσι. Ὅταν πῆρε τὸ δίπλωμά της ὁ πρῶτος της μηνιαῖος μισθὸς ἦταν 85 δολ. (21 λίρες) καθαρά. Τώρα τελευταῖα προβιβάστηκε καὶ κερδίζει 101 δολ. (25 λίρες) τὸ μήνα. Κατὰ τὴν τριετὴ της ἐκπαίδευση εἶχε θωρεὰν μόνον τὸ οἰκοτροφεῖο, τὶς στολές καὶ τὰ πλυστικά καὶ ἐξαρτιόταν ἀπὸ τὴν οἰκογένειά της γιὰ τὰ μικροέξοδά της.

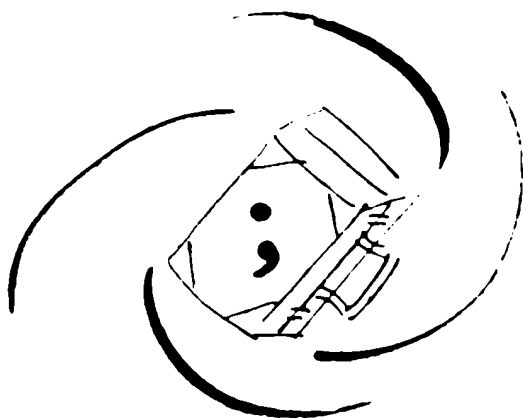
Ἡ Κάθρην ἄρχισε νὰ ἐκπαιδεύεται στὰ 18 της χρόνια. Σχεδίαζε νὰ εἰδικευθῇ στὴν νευρο-χειρουργικὴ νοσοκομειακὴ ἀλλὰ στράφηκε στὴ γενικὴ νοσοκομειακὴ ἐπειδὴ ὑπῆρχε ἔλλειψη ἀναιδικομένων νοσοκόμων. Συνήθως ἐργάζεται 8 ὥρες τὴν ἡμέρα στὸ Νοσοκομεῖο Βικτώρια. Ἐὰν εἶναι στὴν πρώτη βάρδια 7.30 π.μ. ἕως 3.30 μ.μ., σηκώνεται σὺς ἑξὶ τὸ πρωῒ. Κατοικεῖ μαζὺ μὲ ἄλλες εἴκοσι νοσοκόμες στὸ Ἰδρυμα Λαίδη Μέρσντιθ, ἓνα πολυτελὲς κτίριο, 10 λεπτὰ μὲ τὰ πόδια ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο. Τὸ δωμάτιό της μὲ ξέσκεπη βεράντα, μπαλκόνι καὶ τζάκι τὸ μοιράζεται μὲ ἄλλη μία νοσοκόμο. Οἱ νοσοκόμες παίρνουν ὅλα τους τὰ γεύματα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Γιὰ πρόγευμα μποροῦν νὰ διαλέξουν μπῆικον, αὐγά, δυὸ ζεστές σοῦπες, μιὰ κρύα, φρυγανιές, μαρμελάδα καὶ καφέ. Ἀν πεινάσουν στὸ διάστημα πὺν μεσολαβεῖ μεταξὺ τῶν γευμάτων, ὑπάρχει μιὰ μικρὴ κουζίνα μὲ ψυγεῖο ὅπου μποροῦν μόνες τους νὰ εἰτοιμάσουν κάτι πρόχειρο. Μποροῦν ἀκόμη νὰ δεχθοῦν τοὺς ἐπισκέπτες τους σὲ μιὰ εὐχάριστη αἴθουσα.

Οἱ νοσοκόμες πὺν ἔχουν δίπλωμα εἶναι στὸ σπίτι καὶ στὸ κρεβάτι πρὶν ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα. Ἡ Κάθρην ἔχει ἄδεια μιάμιον μέρα κάθε 15 καὶ τὴν ἐβδομάδα πὺν ἔχει ἄδεια παίρνει ἄλλη μισὴ μέρα ἔξοδο. Ὅπως πολλὰ κορίτσια περιμένει νὰ παντρευτῇ καὶ τῆς ἀρέσει τὸ Σῶμα τῶν Νοσοκόμων τῆς Βικτωρίας γιατί λέει: «Θὰ μπορέσω νὰ ἐξακολουθῶ νὰ ἐργάζωμαι καὶ ἀφοῦ παντρευτῶ».

Μόλις τελείωσε τὶς σπουδές της, πῆρε μιὰ Κυβερνητικὴ ἐπιχορήγηση γιὰ εἴκοσι χρόνια πὺν τῆς ἔρχεται 100 δολ. (25 λίρες) τὸ χρόνο. Ἀν ὑπάρχει σύνταξη γιὰ τὶς νοσοκόμες· μόνο ἰδιωτικὲς ἀσφάλειες. Ἐχει ἐπίσης ἀσφάλεια υγείας. Ἐφ' ὅσον τῆς παρέχεται διαμονή, διατροφή καὶ πλυστικά τὰ μόνα της ἐξοδα εἶναι τὰ ρούχα καὶ οἱ στολές της. Στέλνει ἐπίσης χρήματα καὶ στὴν οἰκογένειά της στὴ Νέα Σκωτία. Ἀγαπάει τὴ δουλειά της καὶ εἶναι βέβαιη ὅτι τὰ καταφέρνει καλύτερα ἀπὸ ὅτι ὁ μέσος ὁρος τῶν κοριτσιῶν τῆς ἡλικίας της. «Ἡ Νοσοκομειακὴ εἶναι ἓνα σίγουρο ἐπάγγελμα» λέει: «Ἐχει τόσες πολλὲς δουλειές πὺν μπορεῖ νὰ κάνη κανεὶς».

Τ Ο Δ Ι Η Γ Η Μ Α Μ Α Σ

Οι Δυο Αντίπαδοι

Του MARTIN ARMSTRONG

(Από το

«Best Broadcast Stories», εκδ. Faber and Faber, Λονδίνο)

Τό τραίνο ήθελε 3/4 περίπου ἀκόμα γιὰ νὰ φτάσῃ στὸν τελευταῖο σταθμὸ καὶ προχωροῦσε μὲ γεμᾶτα 60 χλμ. τὴν ὥρα διὰν ὁ κ. Χάρραμπυ· Ρίμπστον, ἓνας πλούσιος ἐπιχειρηματίας, σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέσῃ του, κατέβασε τὴ βαλίτσα του ἀπὸ τὸ δίχτυ καὶ τὴν πέταξε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ὁ μόνος ἄλλος ἐπιβάτης μέσα στὸ διαμέρισμα, ἓνας κοντός, ἀδύνατος ἄνθρωπος, ὁ κ. Κρόουθερ, σήκωσε τὰ μάτια του ἀπὸ τὸ βιβλίο ποὺ κρατοῦσε, διὰν ὁ συνταξιωτὴς του σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέσῃ του καὶ εἶδε τί συνέβη. Οἱ δυὸ ἄντρες ἀνταλλάξανε μιὰ κοφτερὴ ματιὰ καὶ ἀμέσως ὁ κ. Κρόουθερ συνέχισε τὸ διάβασμά του, ἐνῶ ὁ κ. Χάρραμπυ· Ρίμπστον γύρισε στὴ θέσῃ του καὶ κάθισε ἐσφυσώντας, λίγο ξαναναμμένος ἀπὸ

τὴν προσπάθεια ποὺ εἶχε κάνει. Ἡ ματιὰ ποὺ τοῦ εἶχε ρίξει ὁ συνταξιωτὴς του τὸν εἶχε ταράξει πάρα πολὺ, γιὰτὶ ἡ ματιὰ τοῦ κ. Κρόουθερ δὲν εἶχε προδώσει οὔτε τὴν παραμικρὴ συγκίνηση. Οὔτε φόβο, οὔτε ἐκπληξη, οὔτε ἀκόμη καὶ τὸ παραμικρότερο ἐνδιαφέρον, καὶ αὐτὸ ἀσφαλῶς ἦταν πάρα πολὺ παράξενο. Ἦταν κάτι ποὺ κίνησε τρομερὰ τὴν περιέργεια τοῦ κ. Χάρραμπυ· Ρίμπστον, ἀλλὰ δὲν ἦταν μόνο αὐτό. Ἀπὸ φυσικὸ του ἦταν κοινωνικὸς καὶ ὁμιλητικὸς ἄνθρωπος καὶ νόμιζε ὅτι αὐτὸ ποὺ εἶχε κάνει ἦταν κάτι μὲ τὸ ὁποῖο δίχως ἄλλο ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ μιὰ συζήτηση. Ὡστόσο δὲν ἄρχισε, καὶ ἔτσι δὲν τοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἐξηγήσῃ τὴ συμπεριφορὰ του· ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται ὅτι εἶχε ἀπλῶς γελοιοποιηθῇ στὰ μά-

για τοθ συνταξιδιώτη του ή, κάτι χειρότερο ακόμη, ότι ο συνταξιδιώτης του είχε βγάλει το συμπέρασμα ότι ή βαλίτσα θά είχε μέσα ένα πιώμα και στην περίπτωση αυτή θά ειδοποιούσε ίσως την αστυνομία μόλις έφθανε το τραίνο στο σταθμό, και θά το έκαναν ένα σωρό φασαρίες και ταπεινωτικές έρωτήσεις. Αυτές ήταν οι σκέψεις και οι υποθέσεις που γύριζαν μέσα στο μυαλό του κ. Χάρραμπυ Ρίμποτον, και δέν τον άφηναν νά νοιώση την ικανοποίηση και την αναψυχή που διακaiούταν.

Ώστόσο και ο κ. Κρόουθερ από το μέρος του είχε κι αυτός ταραχή. Μ' όλο που έκανε πώς διάβαζε, πραγματικά ήταν αδύνατο νά διαβάση ίστω και μία λέξη. Παρ' όλη τή φαινομενική του απάθεια, το θέαμα ενός καθώς πρέπει κυρίου που άρπαξε τή βαλίτσα του και τήν πέταξε από το παράθυρο ενώ το τραίνο έτρεχε, του είχε κάνει μεγάλη έντύπωση. Ώστόσο δέν είχε άφήσει νά φανή ή έκπληξή του. Ήταν φανερό πώς ο συνταξιδιώτης του ήθελε νά του προκαλέση μία δυνατή αντίδραση γι' αυτό ο κ. Κρόουθερ δέν θά το έκανε αυτή τή χάρη. Έίτε το είχε κάνει για άσπαιτο είτε όχι, ο κ. Κρόουθερ το θεώρησε σάν μιάν άδικαιολόγητη παραβίαση τής ήσυχίας του. Ήταν σάμπως νά είχε σκάσει ξαφνικά σιόν τοίχο μία χάρτινη σακκούλα φιά νά τόν κάνει νά πηδήξη από τō φόβο του. Μάλιστα, άλλα αυτός δέν θά πηδούσε, δέν είχε σκοπό νά παρασυρθώ. "Αν ο φίλος φανταζόταν πώς ρίχνοντας μία βαλίτσα από το παράθυρο θά άποκτήση κάποια σημασία, έ, τότε είχε γελαστή.

Ώστόσο ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον είχε φτάσει σ' ένα σημείο που έπρεπε ή νά μιλήση ή νά σκάση και προτιμώντας τήν πρώτη λύση, είπε: «Με συγχωρείτε κύριε, αλλά πρέπει νά οδς πō πώς μ' έχετε άφήσει κατάπληκτο.»

Ο κ. Κρόουθερ σήκωσε βαρυσετημένα τά μάτια του από το βιβλίο. «Σας κατέπληξα ;» είπε. «Μά το νά

διαβάξη κανείς στο τραίνο είναι καταπληκτικό ;»

«Όχι, όχι !», είπε ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον. «Δέν έννοούσα αυτό. Έκείνο που με κατέπληξε ήταν που δέν έκπληγήκατε όταν πέταξα τή βαλίτσα μου από το παράθυρο.»

«Άλήθεια ; Τί λέτε ; Φαίνεται πώς έσεις θά έκπλησσαστε πολύ εύκολα.»

«Δέν ξέρω. Άλλά όπωσδήποτε άγαπητέ μου κύριε πρέπει νά παραδεχθώτε ότι δέν ήταν ένα θέαμα συνηθισμένο. Στοιχηματίζω πώς δέν έχετε ξαναδω άνθρωπο νά πετάη από το παράθυρο ενός τραίνου έν κινήσει μία βαλίτσα.»

Ο κ. Κρόουθερ σκέφθηκε για λίγο. «Η άλήθεια είναι πώς δέν έχω δω' αλλά αν θυμάμαι καλά δέν έχω δω και κανένα νά τρώη μέσα στο τραίνο ένα μεγάλο άσπρο ραπάνι, ούτε νά χορεύη Σκωτσέζικο τήν ώρα τής προσευχής. Τί σημασία όμως έχει αυτό ; "Αν άφηνε κανένας τόν έαυτό του νά ξαφνιάζεται με κάθε τι, όσο άσήμαντο κι αν είναι, τότε όλη του ή ζωή θά ήταν μία σειρά από τιποτένιες έκπληξεις.»

«Και νομίζετε ότι είναι άσήμαντο πράγμα νά πετάξη κανείς από το παράθυρο του τραίνου τή βαλίτσα του ;»

«Απολύτως άσήμαντο !», είπε ο κ. Κρόουθερ και ξανάρχισε το διάδασμά του.

«Τότε, αν έπιτρέπτε, τί πράγμα κατά τή γνώμη σας είναι σημαντικό ;», είπε κάπως πειραγμένος ο άλλος.

Ο κ. Κρόουθερ κούνησε αδιάφορα τούς ώμους του.

«Ίσως νά το θεωρούσα σημαντικό αν ή βαλίτσα ήταν δική μου.»

«Κατάλαβα. Νομίζετε πώς είστε πιο σπουδαίος από μένα.»

«Δέν κατάλαβα», είπε ο κ. Κρόουθερ, «ότι άνέφερα τόν έαυτόν μου, αλλά όπωσδήποτε νομίζω ότι ή βαλίτσα μου έχει περισσότερη αξία από τή δική σας, και λέγοντας αυτό, δέν έννοώ ότι είναι από καλύτερο δέρμα, αλλά ότι ξέρω ποιός είμαι έγώ, ένώ έσεις είστε ένας έντελώς ξένος.»

«Και οι υποθέσεις των ξένων δεν σάς ενδιαφέρουν;»

«Μόνο αν σχετίζονται με μένα.»

«Καλά», είπε ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον, «εγώ όμως διανέριξα τη βαλίτσα μου από το παράθυρο νόμισα ότι δεν μπορούσε να μὴν σὰς κἀνὴ κάποια ἐντύπωση...»

«Καμιὰ ἀπολύτως!», είπε ο κ. Κρόουθερ ψυχρά.

«Αὐτὸ δείχνει», παρατήρησε ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον, «πόσο διαφέρουν οἱ ἄνθρωποι· ἂν ἐσεῖς εἶχατε πιστάξει τὴ βαλίτσα σας ἀπὸ τὸ παράθυρο ἐγὼ θὰ εἶχα μεγάλη περιέργεια νὰ μάθω γιατί τὸ κἀνατε.»

«Ἀπ' ὅλα αὐτὰ καταλαβαίνω», ἀπάντησε ἀδιάφορα ο κ. Κρόουθερ «ὅτι θέλετε πολὺ νὰ μοῦ πῆτε γιατί τὴν πιστάξατε.»

«Ὁχι, ἂν δὲν σὰς ενδιαφέρει, μ' ὅλο πού, πρέπει νὰ πῶ ότι δὲν μπορῶ νὰ πιστέψω πῶς ἔνα τέτοιο πράγμα μπορεῖ ν' ἀφήσῃ ἕναν ἄνθρωπο ἀδιάφορο.»

Περίμενε λίγο, ἀλλὰ ο κ. Κρόουθερ δὲν ἀπαντοῦσε· ἀντίθετα φάνηκε ότι εἶχε ἔρξεξῃ νὰ ξαναρχίσῃ τὸ διαδοχὰ του. Γιὰ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον ξάπλωσε στὴ θέση του καὶ εἶπε:

«Ἡ ἀλήθεια εἶναι ότι ἀκριβῶς πρὶν 1 1/2 ὥρα ἐγκατέλειπα τὸ σπίτι μου καὶ τὴ γυναίκα μου γιὰ νὰ ξαναρχίσω τὴ ζωὴ μου, καὶ ὁ λόγος πού ἔρριξα τὴ βαλίτσα ἀπὸ τὸ παράθυρο, εἶναι, ότι ξαφνικὰ κατάλαβα πῶς μ' αὐτὴν ἔπαιρνα μαζί μου κάτι ἀπὸ τὴν παλιά μου ζωὴ. Ροῦχα, βεϋρτσε καὶ ἄλλα πού μὲ συνδέουν μὲ τὸ παρελθόν καὶ ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὸ εἶναι πού θέλω νὰ ξεφύγω.

Γι' αὐτὸ ἐκανα αὐτὴ τὴν παράξενη πράξη. Παραδέχομαι βέβαια ότι δὲν εἶμαι νέος· κοντεύω τὰ πενήντα, εἶμαι παντρεμμένος 21 χρόνια καὶ ὁμως νᾶμαι, πού ἀρχίζω τὴν ζωὴ μου ἀπ' τὴν ἀρχή. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ παρά νὰ σὰς φανῇ παράδοξο.»

«Ἀντίθετα», εἶπε ο κ. Κρόουθερ, «τίποτα δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι φυσικώτερο.»

Ὁ κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον ξαφνιά-

στηκε. «Φυσικό; Τὸ νομίζετε φυσικό; Πρέπει νὰ σὰς πῶ πῶς μὲ καταπλήσσετε.»

«Μοῦ φαίνεται ότι εἰστε ἀπὸ καίλους πού ἐκπλήσσονται πολὺ «ἕκολα», εἶπε ο κ. Κρόουθερ.

«Ἐνῶ ἐσεῖς», εἶπε ἀμέσως ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον, «ὕπερηφανεύεστε ότι δὲν σὰς ἐκπλήσσει τίποτα.»

«Καθόλου!», ἀπάντησε ο κ. Κρόουθερ. «Τὸ ζήτημα εἶναι, νομίζω, ότι μὰς ἐκπλήσσουν διαφορετικὰ πράγματα. Μοῦ λένε ότι εἰστε παντρεμμένος 21 χρόνια καὶ περιμένετε νὰ ἐκπλαγῶ ἐπειδὴ ἐγκαταλείψατε τὴ γυναίκα σας. Ἀλλὰ, ἀγαπητέ μου κύριε, σ' αὐτὸ δὲν βρίσκω τίποτα τὸ ἐκπληκτικό. Ἐκεῖνο πού μοῦ κἀνει κατὰ-πληξῃ εἶναι πόσο ἀργήσατε νὰ πάρτε αὐτὴ τὴν ἀπόφαση.»

Ὁ κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον σκέφτηκε αὐτὴ τὴν ἀποφῃ. «Αὐτὸ θὰ πῆ», εἶπε ἐπιτέλους, «ὅτι ἐσεῖς δὲν εἰστε παντρεμμένος.»

«Δὲν εἶμαι πιά», ἀπάντησε ο κ. Κρόουθερ.

«Δὲν εἰστε πιά; Ἐννοεῖτε ότι ἦρα-σταν παντρεμμένος καὶ ἐγκαταλείψατε τὴ γυναίκα σας;»

«Ὁχι ἀκριβῶς. Ὅταν ἐγκαταλείψῃ κανεὶς τὴ γυναίκα του, ἐγκαταλείπει καὶ τὸ σπίτι του καὶ αὐτὸ ἀποκλείεται. Ἐγὼ ἀγαπῶ πολὺ τὸ σπίτι μου· ἔχω ἕνα γοητευτικό σπίτι, κι ἕνα θαυμάσιο κῆπο πού εἶναι δυὸ φορὲς ὠραιότερα τῶρα πού τὰ ἔχω ἀποκλειστικά μόνος μου.»

«Ἐννοεῖτε ότι διώξατε τὴ γυναίκα σας;»

«Ὁχι, ὅχι! αὐτὸ θὰ δημιουργήσῃ μεγάλες φασαρίες.»

«Τότε τί ἔγινε; τί κἀνατε;», εἶπε γεμάτος περιέργεια ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον.

Ὁ ἄλλος κούνησε βαρετὰ τὸ χέρι του. «Ὑπάρχουν ἄλλοι τρόποι πολὺ πιὸ ἀπλοῖ.»

«Θὰ ἤθελα νὰ τοὺς μάθω», εἶπε ο κ. Χάρραμπυ-Ρίμπστον.

«Δὲν πιστεύω ἢ μέθοδος πού χρησιμοποίησα νὰ σὰς πηγαίνῃ καὶ πολὺ», εἶπε ο κ. Κρόουθερ.

«Γιατί όχι;», είπε ό κ. Χάρραμπυ-Ρίμποτον πού τόν έκαιγε ή περίεργεια.

«Γιατί; Νά γιατί ή μέθοδός μου ά-παιτεί... πώς νά τό πώ;... έχεμύθεια, δεξιότητα και ένα σχέδιο καταστρω-μένο μέ μεγάλη προσοχή.»

«Δέ μέ νομίζετε Ικανό για όλα αυτά;»

«Νά σάς πώ», είπε ό κ. Κρόουθερ, «θά μπορούσα νά πώ ότι ή έχεμύθεια δέν είναι τό «ίσχυρό σας οήμελο» και ή φανερή σας έπιθυμία νά προκαλήτε τήν έκπληξη τών άλλων — αυτό τό πράγμα, άν άκολουθούσατε τή μέθοδό μου, ίσως θά σάς έφερνε σέ πολύ δύ-σκολη θέση.»

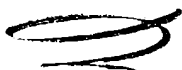
«Μού προκαλείτε μεγάλο ένδιαφέ-ρον μέ τά λόγια σας», είπε ό κ. Χάρ-ραμπυ Ρίμποτον. «Τώρα πέστε μου, σάς παρακαλώ, τί κάνατε;»

Ό κ. Κρόουθερ φάνηκε για λίγο νά διστάζει και ύστερα πήρε τήν άπόφαση νά μιλήσει. «Αν σάς πώ, δέν θέλω νά φαντασθήτε ότι τό κάνω για νά σάς καταπλήξω. Ποτέ μου, δέν είχα τήν παραμικρότερη έπιθυμία νά καταπλήξω κανέναν. Προσέξτε, παρακαλώ, ότι δέν σάς άνάγκασα νά μ' άκούσατε. Άν δέν μου είχατε μιλήσει, θά ταξιδεύαμε χω-ρίς νά μιλήσει ό ένας στόν άλλο. Ό-πως βλέπετε, έδω έχω ένα βιβλίο πού μέ ένδιαφέρει πολύ και, μέ συγχωρείτε πού σάς τό λέω, αλλά άν δέν μέ άναγ-κάζατε νά πιάσω μαζί σας τήν κου-βέντα θά...»

«Καλά! καλά!», είπε ό κ. Χάρ-ραμπυ Ρίμποτον πού ό έννευρισμός του είχε φθάσει πιά σέ επικίνδυνο σημείο. «Τό παραδέχομαι· τό παραδέχομαι άπόλυτα. Και σάς ύπόσχομαι ότι θά κάνω ότι μου είναι δυνατό για νά μ'ήν έκπληγώ.»

«Λοιπόν», είπε ό κ. Κρόουθερ, «δ,τι έκανα ήταν αυτό. Συγχωρήστε με άν θά σάς φανή λίγο συνταρακτικό και νά θυμάστε, σάς παρακαλώ, ότι θά δυ-σαρεστηθώ πάρα πολύ άν δώ και τήν παραμικρότερη έκπληξη στο πρόσωπό σας. Λοιπόν, όπως σάς έλεγα, έκανα κάτι άπλό· τήν σκότωσα.»

Ό κ. Χάρραμπυ Ρίμποτον δέχτηκε τήν άποκάλυψη αυτή πραγματικά μέ μεγάλη ψυχραιμία. Ή αλήθεια είναι, ότι φοβήθηκε λιγάκι και χλώμιασε· ώστόσο σέ λίγα λεπτά είχε συνέλθει έντελώς. «Σάς εύχαριστώ, κύριε», τοι είπε· «έκτιμώ πάρα πολύ τήν ειλικρί-νειά σας. Όστόσο μέ κάνατε νά θέλω νά φανώ και γώ τό Ιδιοείλικρινής μαζί σας. Πρέπει νά σάς έμολογήσω ότι ή αλή-θεια είναι πώς δέν άφησα τή γυναίκα μου για τόν άπλούστατο λόγο ότι είμαι άνύπαντρος. Έχω ένα μεγάλο λαχα-νόκηπο και μία φορά τή βδομάδα πη-γαίνω για δουλειές στο Λονδίνο. Όσο για τή βαλίτσα, έχω μερικούς φίλους πού τό σπíti τους είναι κοντά στη σιδηροδρομική γραμμή· κάθε βδομάδα λοιπόν γεμίζω μία βαλίτσα (μιά πολύ καλιά βαλίτσα, άν προσέξατε) μέ λα-χανικά, τήν παίρνω μαζί μου και τήν πετώ από τό βαγόνι, όταν τό τραίνο περνά έξω από τό σπíti τους. Κατρα-κυλά ώραία-ώραία και σταματά μπρο-στά στα κάγκελα τής αύλής τους. Τό ξέρω πώς ό τρόπος αυτός είναι πρω-τόγονος, αλλά είναι οικονομικός· γλυ-τώνω τά ταχυδρομικά και δέν μπορείτε νά φαντασθήτε τί διασκεδαστικές όμι-λίες κάνω κάθε φορά μέ τούς συντα-ξιδιώτες μου. Και μπορώ νά πώ πώς και σεις δέν άποτελέσατε εξαίρεση.»

Ε

Λ

Ι

Μ

Β

Τὸ χρόνο πὺν μᾶς πέρασε ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας συγκέντρωσε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐπισκεπτῶν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, τὴν ἐποχὴ πὺν ἔγινε ἐκατὶ τὸ Διεθνὲς Φεστιβάλ Μουσικῆς καὶ Δράματος—μὲ ἵνα καιρὸ τόσο λαμπρὸ πὺν ἔδινε ἵναν εὐχάριστο τόνο σὶ καθημερινὰ γεγονότα. Ἡ Φιλαρμονικὴ Ὁρχήστρα τῆς Βιέννης, ἡ Συμφωνικὴ Ὁρχήστρα Κολόν, τὸ Τεσχικὸ Νονέτο, ὁ Θίασος Ζουβὲ τοῦ *Théâtre de l'Athénée*, ἡ Δότις Λέμαν, ἡ Μαργκερίτα Γκράντι, ὁ Σνάμπελ, ὁ Σιγκέτι, ὁ Φουρνιὲ καὶ ἄλλοι, ἐργάστηκαν μαζὺ μὲ τοὺς Ἀγγλοὺς μουσικοὺς, ἡθοποιοὺς καὶ χορευτὲς γιὰ νὰ δημιουργήσουν ἵνα ὑψηλὸ καλλιτεχνικὸ σύνολο καὶ τόνισαν τὸν διεθνή χαρακτήρα πὺν εἶναι πάλι φανερός καὶ αὐτὸ τὸ καλοκαίρι.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ δευτέρου Φεστιβάλ (22/8 - 11/9) περιελάμβανε κονσέρτα ἀπὸ τὴν Ὁρχήστρα τοῦ Ἀμστερνταμ, τὴν Ὁρχήστρα *Augusteo* τῆς Ρώμης, τὸ Οὐγγρικὸ Κουαρτέτο καὶ τὸ Τρίο τῆς Τριέστης. Τὴν Ὁπερα τοῦ *Glydebourne* σὲ ἔργα Μότσαρτ (σὶ Ἰταλικά μὲ τὸν *Mariano Stabile*)· «Ὁθέλλο» ἀπὸ τὸ Ἑθνικὸ Ἀμερικανικὸ Θέατρο καὶ Ἀκαδημία, καὶ «Ἀμλετ» ἀπὸ τὸν Θίασο Μαντελὲν Ρενὼ καὶ Ζὰν Λουί Μπαρρώ. Ὁ Κορτώ, ὁ Μινουχίν, ὁ Σνάμπελ, ὁ Σεγκόβια, ὁ Πιατιγκόρσκυ, καὶ ὁ Μικελάντζελι, βρέσκονταν ἀνάμεσα στοὺς σολίστ. Ἀκόμη δόθηκε

ἵνα Διεθνὲς Φεστιβάλ Κινηματογραφικῶν Ταινιῶν καὶ ἔγιναν καὶ ἄλλες ἐκλεκτὲς ἐμφανίσεις.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἑδιμβούργου, τόσο ταραχοποιοὶ σὲ παλαιότερες ἐποχὲς ἀλλὰ καὶ τόσο γενναῖοι σὶ τελευταία χρόνια, βρέθηκαν χωρὶς νὰ τὸ περιμένουν ἐνθουσιασμένοι μὲ τὸ διορφοφυσικὸ σκηνικὸ πὺν προσφέρει ὁ τόπος τοὺς γιὰ ἵνα τέτοιο φεστιβάλ. Ἀπὸ τὴν ὑψηλὴ καὶ πολυάνθρωπη μεσαιωνικὴ πόλη πὺν ὑψώνεται ἀπὸ τὸ πέτρινο φρούριο μέχρι τὶς πλατεῖες τοῦ 18ου αἰῶνα τῆς Νέας Πόλης, ἀπὸ τὸν ρωμανικὸ Παρθενῶνα αὐτῆς τῆς «Σύγχρονης Ἀθήνας» ὡς τὰ ἐργοστάσια καὶ τὸ λιμάνι τοῦ Λήθ, τὸ Ἑδιμβούργο εἶναι γεμάτο ἀπὸ θαυμάσια τοπεῖα καὶ δυνατὲς ἀντιθέσεις. Ὁ Τζέημς Μπόουν συνέλαβε μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐντυπώσεις καὶ τὶς δίνει σὲ ἵνα κομμάτι πὺν ἀναδημοσιεύουμε ἐδῶ· γράφοντας μὲ τὴ θερμὴ ἀγάπη ἵνὸς Σκωτσέζου, θὰ σὰς παραπλανήσῃ καὶ θὰ σὰς κάμῃ νὰ πιστέψετε πὺς ἡ βροχὴ καὶ ἡ οὐίχλη καὶ οἱ παγωμένοι ἀνατολικοὶ ἀνεμοὶ εἶναι πράγματα ἀγνωστα σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ Ἑδιμβούργου δίνομε μόνον μερικὰ γεγονότα καὶ συνήθειες πὺν συνδέσανε τὴν πόλη αὐτὴ μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Εὐρώπη, καὶ λίγη ἀπὸ τὴν κοσμοπολιτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς βόρειας πρωτεύουσας τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ Φεστιβάλ, σὶ 1947.

Ἡ πομπή τῶν νεφῶν καὶ τῶν βράχων

Τοῦ JAMES BONE

(Ἀπὸ τὸ «The Perambulator in Edinburgh»

ἔκδ. Jonathan Cape, Λονδίνο)

Τὸ Ἐδιμβούργο εἶναι μία πόλη ὅπου κάτω βλέπεις μακρινούς φάρους καὶ πέρα πράσινους γυμνούς λόφους. Τὰ σπίτια τῆς εἶναι χτισμένα μὲ σκληρὴ γκριζὰ πέτρα πὺν τὴν παίρνουν ἀπὸ κεῖ κοντά, μὲ πρόσοψη ἀπὸ τοῦβλα ἢ πολύχρωμες γύψινες διακοσμήσεις πὺν σπᾶνε τὴν πέτρινη μονοτονία τους. Ἔτσι, μέσα σιτὴν πρώτη ἐντύπωση πὺν σχηματίζει κανεῖς ἀπὸ μακρυά, τοῦ θυμίζει λιγώτερο τὸ χέρι τοῦ ἀνθρώπου καὶ περισσότερο τὸ χέρι τῆς φύσης. Περιπατώντας σιτὴν Πρίνσες Στρήτ (Princes Street) βλέπεις τὰ χαρούμενα παρτέρια μὲ τίς τουλίπες σιτὴν κοιλάδα πὺν ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τὴ ρυτιδωμένη πρόσοψη τοῦ μεγάλου βράχου τοῦ Κάστρου, πὺν ὑψώνεται ὡς τὰ σύννεφα σὰν ἀπὸ μιὰ κοιλάδα τοῦ Σκάττ καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν μεγαλύτερο δρόμο μιᾶς πρωτεύουσας πὺν τὴν ὀργώνουν τὰ τράμ. Πιὸ δυτικὰ εἶναι τὰ μεγάλα δάση τοῦ Κόρστορφαῖν, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν καθαρὴ γυμνὴ αὐσιρηρότητα τῆς πολιτείας. Ὁ ἀνοικτὸς ὀρίζοντας βρῖσκεται πάντα μπροστά σου καὶ προσθέτει σιτὴν ἔκταση τῆς Νέας Πόλης (New Town) πὺν ἀτλώνεται κατὰ μῆκος τῆς λεπτῆς κάθετης γοτθικῆς γραμμῆς πὺν κυριαρχεῖ σιτὴν Παλιὰ Πόλη (Old Town).

Κυθῶς πλανιέται κανεῖς ἐκεῖ, μέσα σιτὸ λαβύρινθο αὐτοῦ τοῦ βραχίονος δάσους, ξανοίγονται ἐμπρός

τοῦ διάφορα τοπεῖα καὶ τὸ ὁμορφότερο ἀπ' ὅλα εἶναι, τὰ Τείχη τοῦ Κάστρου. Κάτω βρῖσκεται τὸ Ὅσουλντ Ρήκη (τὸ παλιὸ καὶ καπνισμένο) μαῦρο καὶ ξερὸ ἀπὸ τὰ χρόνια. Στὰ βόρεια, πίσω ἀπὸ τὸν πράσινο θόλο καὶ τὰ κωδωνοστάσια τῆς Νέας Πόλης βλέπει τὰ λιμάνια καὶ τὰ πλοῖα τοῦ Λήθ, τὸ σκοτεινὸ βυθὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Φέρθ, τὰ χωριά τοῦ Φάϊφ πὺν καπνίζουν μέσα σιτὶς κοιλάδες τους, καὶ πέρα τοὺς γαλάζιους λόφους. Εἶναι βασιλιάς γιὰ μιὰ μέρα καθῶς κάθεται ἔτσι πάνω στὰ τείχη τοῦ Κάστρου καὶ ξανοίγει ὅλο αὐτὸ τὸ ἀνοικτὸ ἐξοχικὸ τοπίο κάτω. Ὅχι μόνο ἀπὸ τὸ Κάστρο μὰ καὶ ἀπὸ πολλὰ γραφεῖα καὶ ἐργαστήρια μπορεῖ νὰ χαρῇ αὐτὰ τὰ ὠραῖα τοπία. Μπορεῖ ἀκόμη νὰ τὰ ἀντικρύσῃ ἀπὸ τὴν ἄκρη ἐνὸς σκοτεινοῦ καὶ κρυμμένου δρόμου ἀνάμεσα στὰ παλὰ πέτρινα σπίτια.

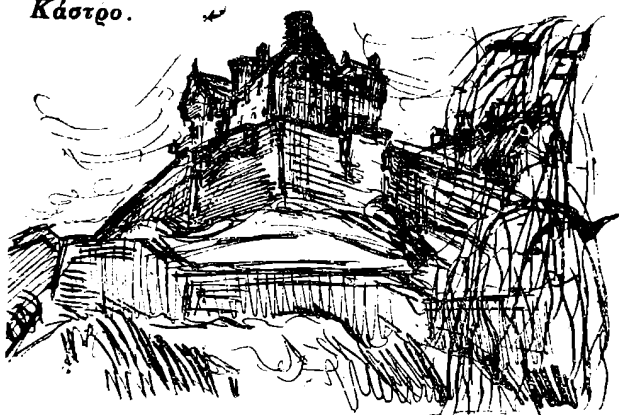
Τὸ Ἐδιμβούργο σὲ ζαλίζει τόσο πυκνοκατοικημένο εἶναι, τόσο ζωντανὸς καὶ ἐντονος εἶναι οἱ ἐντυπώσεις πὺν σοῦ δημιουργεῖ. Μόνο μὲ σημαία μπορεῖς νὰ τὸ παρομοιάσῃς· σὰν σημαία ἡ Πόλη ξανοίγεται καθαρὴ καὶ περήφανη ἀπέναντι στὰ σύννεφα καὶ ἀνατριχιάζει σὲ κάθε φύσημα τοῦ ἀνέμου πὺν ἔρχεται ἀπὸ ἀνατολικά. Εἶναι κάτω πὺν ἀνήκει σιτὴν ἱστορία, τριμμένο καὶ ξεβαμμένο, μὲ παλὰ κατορθώματα καὶ μεγάλες ἡμέρες, καὶ σιτὸν οὐρανὸ του

λάμπουν σάν αστέρια φωτεινά όνόματα. Πρέπει ελικορινά νά παραδεχθούμε πώς ή φήμη του Έδιμβούργου δέν βρίσκεται στήν παληά άρχιτεκτονική του, γιατί ή φτώχεια ήταν ένα μέρος κι αυτή από τό τίμημα μέ τό όποίο ή Σκωτία πλήρωσε τήν ανεξαρτησία της άπέναντι στόν μεγαλύτερο και πλουσιώτερο γείτονά της. Άν τό συγκρίνωμε μέ τό Ντέρχαμ και τήν Ρουέν, τήν Λούκκα, τούς Τρεβήρους, ή τήν Κολωνία, τό Έδιμβούργο σάν θησαυροφυλάκιο τής μεσαιωνικής άρχιτεκτονικής, μόλις μπορούμε νά πούμε ότι ύπάρχει.

Όσοόσο, παρ' όλο ότι έχασε τά λιμάνια του, παρ' όλη τήν καταστροφή πού έφερε τό σφυρί τής Μεταρρυθμίσεως, ή μεσαιωνική έντύπωση πού δίνει τό Έδιμβούργο, είναι ίσως πολύ πιο δυνατή παρά όποιαδήποτε άλλη άπ' αυτές τις πόλεις. Τά ψηλά πυκνοχτισμένα σπίτια του, μέ τούς πυργίσκους και τό μεγάλο κάστρο στήν κορυφή πού ύψώνεται σάν μαχαίρι πάνω άπό τήν πράσινη κοιλάδα, δίνουν άκόμη τήν ιδέα μιās πόλης πού άγρυπνά έναντίον ενός άγριου έχθρου. Μόνο ένα στοιχείο λείπει: τό προστατευτικό νερό τής Νόρ' Λόχ (τής Βόρειας Λίμνης) πού βρίσκεται στή σκιά του Κάστρου, εκεί όπου, σήμερα περνάει ό σιδηρόδρομος.

Μ' όλο πού συχνά ή Παληά Πό-

Ο Άγιος Κάθμπερι
και τό
Κάστρο.

λη αναφέρεται μέ έναν άναστεναγμό για τό τί ήταν μιá φορά, τά παληά πού σώζονται είναι πολλά. Έστω και άν τά δεκαπενταόροφα κτίρια στο Πάρλιαμεντ Κλόουζ (Parliament Close) δέν ύπάρχουν πιά, πολλοί ψηλοί σωρού άπό τις πέτρες τους, σώζονται άκόμη. Στούς δυό δρόμους π.χ. πού ένώνουν τό Κάστρο (The Castle) μέ τό Άνάκτορο Χόλυρουντ του (Holyrood Palace), και στο Γκράσμαρκετ (Grassmarket) ξεχωρίζει κανείς κάπου ένα τό παληά κτήματα και σπίτια. Μέσα στα τελευταία 30 χρόνια τό φώς μπήκε σέ πολλά σιωπηλά και παληά μέρη όπου οι πιο άγριοι άνεμοι φυσώνοντας πάνω άπό τις ψηλές καπνοδόχες τών σπιτιών, μόλις πού κουνούσαν τά παληόχορτα από χάιω. Μερικά δρομάκια στήν Χάϊ Στρήτ (High Street) ήταν τόσο στενά, πού όταν οι άνθρωποι πολεμούσαν δέν μπορούσαν νά σύρουν τό ξίφος τους και μάχονταν μέ τά έγχειρίδιά τους.

Στις παληές αίθουσες ύπάρχουν άκόμη χαριτωμένα σημάδια πού δείχνουν ότι άνδρες και γυναίκες τής άριστοκρατίας ζούσαν και έρωτεύονταν εκεί και ίσως χόρευαν μενουέτο στο φώς πού έστελναν τά κεριά από τά κηροπήγια ενώ ό άνεμος τής νύχτας έρχόταν άλμυρός άπό τό Φόρθ μέσα από τά παράθυρα. Πολλά έχουν γραφτεί για τήν ειδυλλιακή ζωή τής Παληάς Πύλης όταν ή μάθηση, ή όμορφιά, ή τάξη και τό πνεύμα πήγαιναν πλάι-πλάι μέ τή φτώχεια και τό έγκλημα και τις άπίστευτες βρисиές. Μά τό θαύμα δέν είναι μόνο στή μοναδική έσωτερική ζωή τής πόλης αλλά και στή μυστικότητα πού φαίνεται ότι ύπήρχε δίπλα της, άκόμη και στόν 18ο αιώνα. Η μικρή άκτίνα όπου μέσα βρίσκονται οι περίφημες ταβέρνες, οι δανδροστοιχίες και οι εκκλησιές βαθαίνει τό μυστήριο μιās σταδιοδρομίας σάν του Μπρόντη, σεβα-

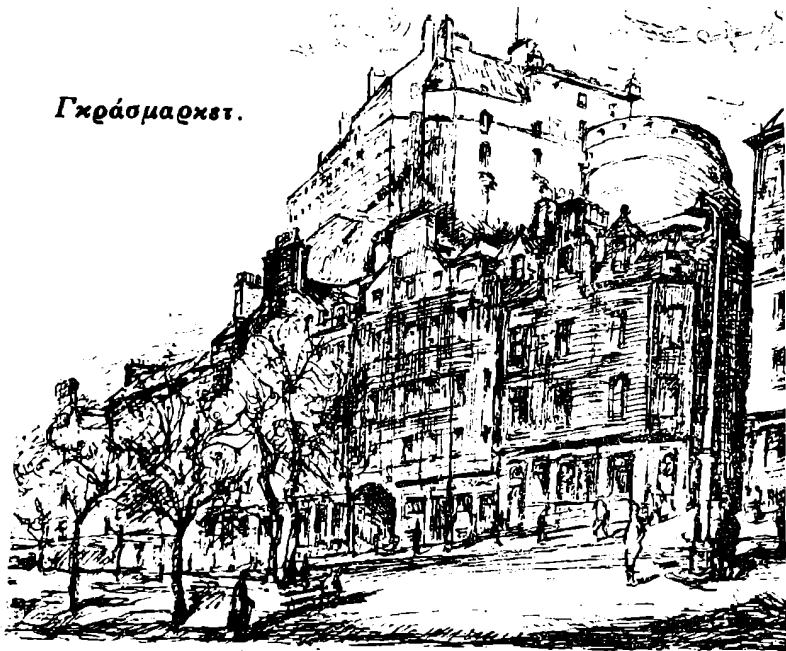
στοῦ συμβούλου τὴν ἡμέρα καὶ λωποδύ-
τη τὴ νύχτα, ἡ τοῦ
ἀξιωματικοῦ τῆς
φρουρᾶς Τζῶν Πόρ-
τιους μὲ τοὺς ἄνδρες
του, πού ξεχύθηκαν
μιὰ νύχτα καὶ δὲν ἄ-
φησαν τὸ παραμι-
κρὸ ἶχνος πάνω ἀπὸ
τὴν καμμένη πόρτα
τῆς φυλακῆς, ἐκ-
τὸς ἀπὸ ἓνα σωρὸ
σβυσμένους δαυλοὺς
καὶ ἓναν ἄνθρωπο
κρεμασμένο.

Η νέα πόλη τοῦ
Ἑδιμβούργου ὑ-
μνήθηκε ὅταν ἰδρύ-
θηκε, ἀπὸ συγγραφεῖς καὶ ποιητές.
Ὅταν ὁ Σέρ Οὐῶλτερ Σκῶτ ἦταν
παιδί, ἡ ἀτελείωτη Τζῶρτζ Στρήτ
(George Street) φημιζόταν σὰν ὁ ὁ-
μορφότερος δρόμος τῆς Εὐρώπης
καὶ ἡ Πρίνσες Στρήτ ὁ κομψότερος.
Ξοδεύτηκε ἀφθονο χρήμα γιὰ τὴ
Νέα Πόλη, μερικὰ ὁμως ἀπὸ τὰ πιὸ
πολυδάπανα σχέδια σταμάτησαν πρὶν
τελειώσουν.

Ὁ Παρθενών, ἓνα κτίριο πού κτί-
στηκε γιὰ νὰ θυμίζῃ τὴ νίκη ἐναν-
τίον τοῦ Ναπολέοντος στὴν Ἰσπανία,
δείχνει τὶς σιλουέτες δώδεκα γυ-
μνῶν κιόνων πού ὑψώνονται στὸν
οὐρανό. Τὸ νέο Πανεπιστήμιο Ρό-
μπερτ Ἀνταμ (Robert Adam) καὶ ἡ
Σαρλότ Σκουαίαρ (Charlotte Square)
ἔμειναν γιὰ νὰ τελειώσουν ἀπο ἄλλα
χέρια. Τὸ μαυροκίτρινο πάτωμα τοῦ
Ληξιαρχείου, δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ μάρ-
μαρο πού εἶχε τὸ σχέδιο Ἀνταμ,
ἀλλὰ ἀπὸ ξωγραφισμένο ξύλο. Τὸ γεν-
ναῖο σχέδιο τοῦ Δημοτικοῦ Συμβου-
λίου τῆς περιφερείας μεταξὺ Ἑδιμ-
βούργου καὶ Λήθ ἔδωσε τὴ θέση του
σὲ μιὰν ἀγορά· ἀπὸ κάποια εἰλωνεῖα
ἡ Πλέμφαιαρ Στρήτ (Playfair Street)
πού θὰ διαιώνιζε τὸ ὄνομα τοῦ σχε-
διαστέῃ της, εἶναι σήμερα ἡ θέση ἐνὸς
ἐμπορικοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ.

Στὰ πενήντα χρόνια πού ἀκολού-

Γκράσμαρκετ.

θησαν, ἡ ἐκτίμηση τοῦ κόσμου ἔπρὸς
τὴ Νέα Πόλη ἔπεσε, ἀλλὰ τὸ Ἑδιμ-
βούργο γιὰ μιὰν ἀκόμη φορὰ ἔγινε
τὸ κέντρο πού προσείλκυσε τοὺς
σπουδαστεῖς τῆς σύγχρονης ἀρχιτε-
κτονικῆς καὶ τῆς πολεοδομίας. Πολ-
λοὶ ὁμως ἀπ' αὐτοὺς, ὅπως ἔμαθα, τὸ
πιὸ μακρινὸ σημεῖο πού ἐπισκέπτον-
ται εἶναι ἡ Πρίνσες Στρήτ· καὶ γιὰ
τοὺς νεαροὺς Λονδρέζους ἀρχιτέκτο-
νες, πού ἡ σπουδὴ τῶν ἔργων τοῦ
Ἀνταμ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ χαρακτηρι-
στικά σημεῖα τῆς ἐποχῆς μας, ἓνα τα-
ξίδι στὸ Ἑδιμβούργο εἶναι ἀπαραί-
τητο. Ὅταν πηγαίνουν ἀνακαλύπτουν
κάτι περισσότερο ἀπὸ τὸν Ἀνταμ·
οἱ ἀτέλειωτες μικρὲς ἡμικυκλικὲς πλα-
τεῖες γύρω στὶς ὁποῖες εἶναι χτισμέ-
να τὰ σπίτια, οἱ ἀλλεπάλληλοι δρό-
μοι καὶ οἱ πλατεῖες, τὰ διάφορα οἰ-
κοδομήματα ἀπὸ σκαλιστὲς πέτρες,
μὲ τὶς τόσο φροντισμένες λεπτομέ-
ρειες, πού βρίσκονται σὲ μεγάλους
πλατεῖς, δρόμους ἀσχοῦν στὴ φαν-
τασία ἰσχυρὴ ἐντύπωση.

Ἐνας ράφτης στὸ Boulevard des
Italiens στὸ Παρίσι γιὰ κάποιο λόγο
εἶχε βγάλει τὸ μαγαζί του <Ὁουλντ
Ρήκη> (L'Auld Reekie) καὶ ἓνας βοη-
θός του πού ἄρχισε ὕστερα νὰ τὸν συ-
ναγωνίζεται σὲ ἓνα γειτονικὸ δρόμο
ὀνόμασε τὸ μαγαζί του τὸ <Νέο

«Οουλντ Ρήκη» (Le Nouveau Auld Reekie). Οί σπουδαστές τῆς ἀρχιτεκτονικῆς βρῖσκουν πολλὰ στοιχεῖα τοῦ «Νέου Παλιοῦ Ρήκη» στή Νέα Πόλη. Οἱ πυργίσκοι μὲ τίς σκάλες δίνουν ἓνα μεσαιωνικὸ ὕφος στὰ οἰκοδομήματα πού χρονολογοῦνται ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ τὸ τεράστιο πᾶχος τῶν τοίχων τῶν σπιτιῶν δείχνει πῶς αὐτοὶ πού τὰ ἔχαιζαν λογάριαζαν πάντα μιὰ Ἀγγλικὴ εἰσβολή.

Πραγματικὰ ὅμως τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ γίνη πρὸ κλασσικὸ ἀπὸ τῇ Νέα Πόλη. Πολλὰ ἀπὸ τὰ μνημεῖα καὶ τὰ δημόσια κτίρια θυμίζουν Ἑλληνικὰ καὶ Ρωμαϊκὰ οἰκοδομήματα. Ὁ ἓνας πλατὺς δρόμος διαδέχεται τὸν ἄλλον μὲ δωρικὸ ἢ ἰωνικὸ πρόπυλο, μὲ μιὰ μεγάλῃ σειρὰ ἀπὸ κολῶνες, ἐπιστύλια καὶ χωστὰ παράθυρα.

Τὸ στὺλ αὐτὸ χρησιμοποιεῖται καὶ

γιά σύγχρονα κτίρια μὲ μέτρο καὶ κατανόηση πού μᾶς μιλεῖ γιὰ μιὰ μακρόχρονη οἰκογενειακὴ παράδοση.

Στὴν Πρίνσεζ Στρίτ δὲν ἐφύτευαν δένδρα καὶ ἐκεῖνα πού ὑπάρχουν σεῖς πλατεῖες, σεῖς στρογγυλές καὶ ἡμικυκλικές πλατεῖες, λές καὶ διατηρήθηκαν ὅσο ἦσαν δυνατόν σὲ ἓνα μέτριον μέγεθος. (Ὡστόσο ἡ Σαρλότ Σκουαίρ εἶναι ἀσφαλῶς ἀπὸ τίς ὁμορφώτερες πλατεῖες τοῦ κόσμου μὲ τὴ γλυκεῖα πρασινάδα τῆς, τίς κίτρινωπές πέτρες καὶ τίς κομψές σφίγγες.) Ἐρχεται ὅμως στιγμή ὅπου τὰ λεπτὰ μικρὰ δένδρα εἶναι ἐντελῶς βέβαια γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους πῶς ἀποτελοῦν ἀτράνταχτα στοιχεῖα τῆς γοητείας τοῦ Ἑδιμβούργου. Ἐνα χειμωνιάτικο ἀπόγευμα τὴν ὥρα πού σκοτεινιάζει —ὅταν ἡ νύχτα ἀρχίζει νὰ ἔρχεται στὰ κλεφτὰ ἀπὸ τὴν ἀνατολή, καὶ ἡ

Σαρλότ Σκουαίρ.

Τὸ Κάστρο ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ λιβάδια.

ὁμίχλη τῆς θάλασσας καὶ οἱ καπνοὶ τῆς πόλης κάνουν ὅ,τι μποροῦν γιὰ νὰ τὴν βοηθήσουν—τότε οἱ πολῖτες κατεβαίνοντας ἀπὸ τὸν κατηφορικὸ δρόμο τῆς Παληᾶς Πόλης, ἀξίζει νὰ σταματήσουν σιτὴ γωνιά τῆς Κουήν Στρήτ (Queen Street) καὶ νὰ κοιτάξουν πρὸς τὴ δ.σ. Ἀπὸ τοὺς κατηφορικοὺς κήτους τὰ φτωχικὰ μικρὰ δένδρα ὑψώνονται καὶ ἐλώνουν τὸ γκριζο κοῖ τριαντοφυλλένιο χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὸ ἀνοιχτὸ πράσινο χορτάρι καὶ τὴ μαύρη γῆ, ἐνῶ κάτω φαίνεται ἡ κίτρινη πέτρα τῶν σπιτιῶν τοῦ Χέρμιτ Ρόου (Heriot Row), μὲ ἕνα· δυὸ φωτισμένα παράθυρα. Σὲ τέτοιες ὥρες γέμι-

ζα ἀπὸ τὸ αἶσθημα μιᾶς φευγαλέας ὁμορφιάς, σχεδὸν ἀβύσταχτης.

Σὲ ἄλλα μέρη πάλι νοιώθεις μιὰ παράξενη γοητεία ἀνάμεσα στοὺς ἀνηφορικοὺς δρόμους τῆς Παληᾶς Πόλης· ἔχεις τὴ συναίσθησις ἑνὸς κρυφοῦ ἐγκλήματος ἢ ἑνὸς ρομάντζου.

Ὑπάρχει ἕνα πνεῦμα ποὺ κατοικεῖ σὲ πολλὰς μικρὰς λησμονημένες πλατεῖες καὶ τοποθεσίαις τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ μόνο ἕνα ἐγκλημα ἢ τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ μπορεῖ νὰ τὸ διώξῃ.

Ὑστερα, σ' αὐτὴν τὴν πόλιν ὑπάρχουν τὰ κομψὰ παραλληλόγραμμα τῆς Νέας Πόλης μελετημένα ὡς τίς

Ὁ θρύλος μιας τραγικῆς βασίλισσας

Τῆς FLORA GRIERSON

(Ἀπὸ τὸ «Haunting Edinburgh»

ἔκδ. John Lane, the Bodley Head, Λονδίνο)

Κάθε φορὰ πού ἡ πυκνὴ ὁμίχλη ἔρχεται ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ μεταβάλλει τὸ Ἑδιμβούργο σὲ πόλη φαντασμάτων, θυμόμαστε τὴ Μαρία Στιούαρτ, «τὴν κόρη γιὰ τὴν ὁποία ὅλοι μιλοῦν, αὐτὴν πού ἔφερε τὴ διχόνοια σιὸν τόπο», καὶ τὴ σκοτεινὴ προφητεία τοῦ Καλβινιστῆ Ἰωάννη Νόξ: «ὁ ἴδιος ὁ οὐρανὸς μαρτυροῦσε τί καλωσύνες ἤρθανμαζύ της σ' αὐτὴ τὴ χώρα: λύπη, πίκρα, σκοτάδι, καὶ κάθε εἶδους ἀσέβεια». Γιατί ἡ Μαρία Στιούαρτ ἔφθασε στὸ Λήθ μέσα σὲ μιὰ ὁμίχλη τόσο σκοτεινὴ καὶ πυκνὴ πού δὲν θυμόταν «ἄλλη φορὰ μνήμη ἀνθρώπου». Ἐκεῖνο τὸ βράδυ πῆγε μὲ τὸ ἄλογο στὸ Χόλυρουντ, τυλιγμένη μέσα στὴν ὁμίχλη καὶ μὲ ὅλο τὸ πιστὸ καλοσῶρισμα τοῦ λαοῦ της, μέσα της εἶχε ἀπογορευθῇ καθὼς ἀντίκρυζε τὴ σκοτεινὴ γραμμὴ τοῦ μελλοντικοῦ της σπιτιοῦ νὰ ὑψώνεται μπροστά της. Τὸ Χόλυρουντ τότε δὲν ἦταν ἔτσι μικρὸ ὅπως εἶναι σήμερα. Τότε εἶχε τρεῖς ἢ τέσσερες αὐλές, τὸ παρεκκλήσι, τοὺς πελώριους κήπους του. Πραγματικὰ ὁ Μπραντὸμ ἔλεγε πὼς τὸ παλάτι ἦταν «ἀσφαλῶς

ἓνα ὥραϊο κτίριο πού δὲν ἔχει τίποτα κοινὸ μὲ τὸν τόπο».

Καὶ ἐνῶ τὸ κλίμα τῆς Σκωτίας τῆς ἔδειχνε πόσο δυσάρεστο μπορεῖ νὰ εἶναι ἀκόμη καὶ τὸν Αὐγούστο, ἡ Μαρία γρήγορα κατάλαβε τί ἔπρεπε νὰ περιμένῃ ἀπὸ τοὺς Σκωτσέζους ὑπηκόους της. Μέσα ἀπὸ τὴν ἄσπρη ὁμίχλη πού σπκωνόταν ἐκεῖ, ὡς τὰ μικρὰ χωστὰ παράθυρα τῶν δισημερισμάτων της σιὸν Πύργο τοῦ Ἰακώβου Ε', οἱ ἔνδρινες μελαγχολικὲς φωνές τῶν γερόντων τῆς Μεταρρυθμιστικῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας σκόρπιζαν σιγαλὰ τοὺς ψαλμοὺς τῆς ἀνακαινισμένης θρησκείας. Μὲ πόση ἀγωνία αὐτὴ ἡ μικρὴ ὁμάδα τῶν εὐγενῶν Σκώτων θὰ κοιτοῦσε τὸ φωτισμένο παράθυρο στὸ ὁποῖο να τευθύνονταν ὅλες οἱ εὐσεβεῖς τους προσπάθειες καὶ πόσο θὰ δυσάρεστοῦνταν ὅταν ἀκούγαν τὰ εὐθυμα γέλια καὶ τὶς γαλλικὲς ὁμιλίες, μὴ ξέροντας ἀν ἄρρεσαν οἱ ψολμωδίες τους καὶ ἀν ἡ Βασίλισσά τους θὰ δειχνόταν ἐπιδεκτικὴ σιτὴ θρησκεία πού γι' αὐτὴν εἶχαν τόσα ὑποφέρει. Καὶ πὼς θὰ ράγιζε ἡ καρδιὰ τῆς βασίλισσας καθὼς θὰ σύγκρινε τὴν

ψαλμωδία τους με τή λεπτή έκκλησιαστική μουσική που είχε συνηθίσει ν' ακούη ή με τὰ τραγούδια του Ρονσάρ και τῶν συντερόφων του που ήξερε και αγαπούσε. Ὡστόσο ποτέ δὲν ἄφησε τή λεπτότητά της: «ή μελωδία (ἔτσι εἶπε ἡ Βασίλισσα)—έγραφε ὁ Νόξ με πραγματική δυσπιστία—«τῆς ἄρεσε πολὺ καὶ ἤθελε νὰ συνεχιστῇ μερικὲς νύχτες ἀκόμη».

Η μία τραγωδία ὁδήγησε γρήγορα σὲ ἄλλη στὴ ζωὴ της. Ἡ ἄλλη εἰκόνα πού θυμίζει τὸ Ἐδιμβούργο εἶναι μιὰ χιονισμένη νύχτα τοῦ Φεβρουαρίου. Ὁ ἄνδρας της, ὁ Ντάρνλεϊ, ἦταν ἄρρωστος καὶ οἱ γιατροὶ τοῦ σύστησαν νὰ πᾶν στὸ Κέρκ ο' Φήλνις (Kirk o' Fields) πού βρισκόταν ἀκριβῶς στὸ νότιο τεῖχος τῆς πόλης, σὲ ἐδάφη πού κάποτε ἀνῆκαν σιουὺς «Μπλάκ Φράϊερς» (Black Friars) τοὺς Δομινικανούς μοναχοὺς με τὸ μαῦρο ράσο. Ἡ Μαρία ἔμεινε ἐκεῖ δυὸ νύχτες με τὸν ἄνδρα της καὶ εἶχαν τίς καλύτερες σχέσεις, ὅταν, βλέποντας πῶς δὲν διέτρεχε πιά κανένα κίνδυνο γύρισε στὸ Χόλλυρουντ γιὰ νὰ παραστῇ σ' ἓνα χορὸ καὶ σ' ἓνα γάμο.

Πῆγε με τὰ πόδια χωρὶς πομπές καὶ ἐπισημότητες, καὶ τὴν συνώδευαν μόνο λίγοι ἀπὸ τοὺς ἀκολουθοῦς της. Μποροῦμε νὰ φανταστοῦμε τὴ μικρὴ συντεροφιά καθὼς περνοῦσε τὴν Μπλάκ Φράϊερς Οὐάϊντ (Black Friars Wynd), νὰ θυμηθοῦμε τὴ χαριτωμένη μορφὴ τῆς Μαρίας, τὸ ἡρεμιστὸ φῶς τῶν δαυλῶν καὶ τὸν γκριζο οὐρανό, βαρὺ ἀπὸ τὸ χιόνι πού κρεμόταν ἀπὸ πάνω τους καθὼς προχωροῦσαν πρὸς τὸ γιοριερὸ Χόλλυρουντ Χάους (Holyroodhouse) ἀνιδεοὶ γιὰ τὴν τραγωδία καὶ τίς συκοφαντίες πού περιέμεναν τὴ Βασίλισσα.

Στὸ δρόμο συνάντησαν ἓνα ὑπηρέτη τοῦ κόμη Μπόθγουελλ, πού ἔλεγαν ὅτι ἦταν ἐρασιτῆς τῆς Βασίλισσας. «Θεέ μου πόσο βρώμικος εἶσαι»,—φώναξε κοροϊδευτικὰ ἡ Μα-

ρία καὶ συνέχισε τὸ δρόμο της. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ Κέρκ ο' Φήλνις ἦταν κομμένο πέρα ὡς πέρα καὶ ὁ Ντάρνλεϊ γεκρός.

Τὸ ἔδαφος ὅλο καὶ ὑποχωροῦσε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της. Βέβαια δὲν ήξερε γιὰ τὴ συνωμοσία πού εἶχε γίνεϊ ἐναντίον τοῦ Ντάρνλεϊ· βέβαιο εἶναι πῶς δὲν πένθησε γιὰ τὸν θάνατό του. Ἀπὸ καιρὸ εἶχε μετανοιῶσει γιὰ τὴν ἐκλογὴ της, ἡ δεύτερη ὁμως ἐκλογὴ—ἡ ἐξαναγκασμός—ἦταν χειρότερη. «Ἐνδοξος, ἀλαξονικός, ριψοκίνδυνος καὶ ὀρμητικός», ἔτσι περιέγραφε κάποτε τὸν Μπόθγουελλ στὴ Βασίλισσα Ἐλισάβετ ὁ Θρόκορτον, πρεσβευτῆς τῆς Ἀγγλίας στὴ Γαλλία. Στὴν ἀγκαλιὰ ἐνὸς τέτοιου ἀνθρώπου ἔρριξαν τὴ Μαρία Στιούαρτ οἱ περιστάσεις καὶ ἡ ἐπιπόλαιη πολιτικὴ τῶν Εὐγενῶν.

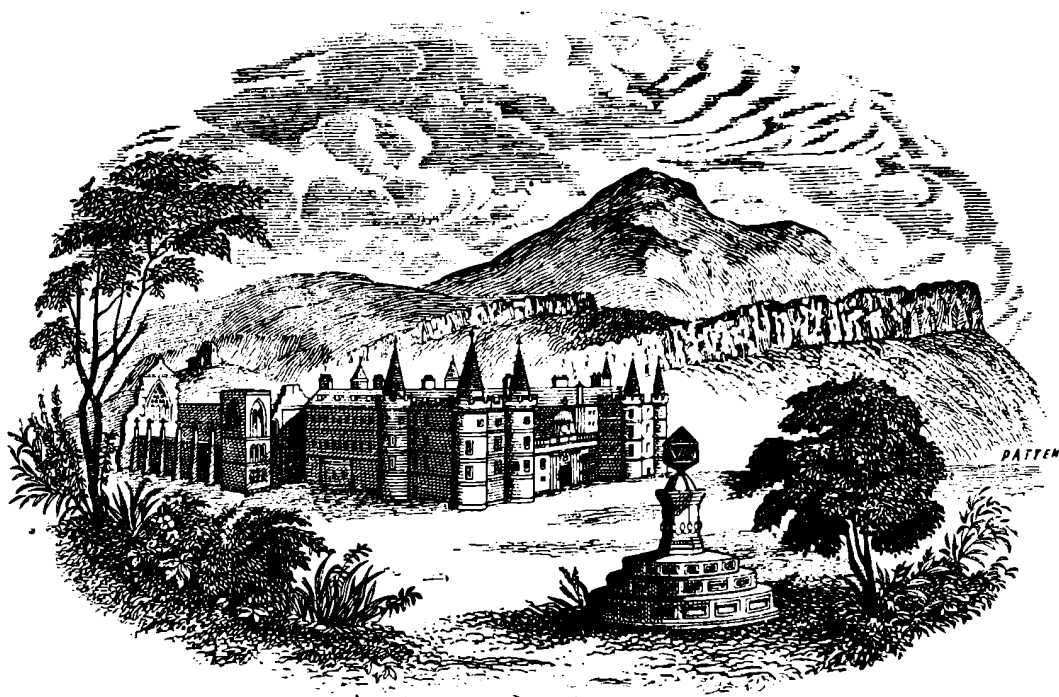
Στὸ Μπάϋερ'ς Κλόουζ (Byer's Close), μποροῦμε ἀκόμη νὰ δοῦμε τὴ μιὰ πτέρυγα ἐνὸς περιφημοῦ σπιτιοῦ ὅπου ζοῦσε ὁ ἄνθρωπος πού προτίμησε νὰ τὴν κατασιρέψη, ὁ Ἄντομ Μπόθγουελλ, Ἐπίσκοπος τοῦ Ὁρκνεϊ καὶ θεῖος τοῦ κόμη Μπόθγουελλ. Ἐνῶ ἡ Σκωτία ἐφριττε γιὰ τὸν ἐκβιασμό τῆς Βασίλισσας καὶ ἄλλοι πάλι καταδίκασαν τὴν ἀνήθικη συμπεριφορὰ της, ἐνῶ ὁ Γάλλος Πρεσβευτῆς ἀρνιόταν νὰ ὑποστηρίξη τὸ γάμο καὶ ἡ Μαρία «εὐχόταν νὰ πέθαινε», ὁ Ἄντομ Μπόθγουελλ, στίς 15 Μαΐου τοῦ 1567 παντρεύει τὴ Βασίλισσα τῆς Σκωτίας καὶ κληρονόμο τῆς Ἀγγλίας με τὸν ἀνηψιό του, δίνοντας ἔτσι τὸ τελευταῖο κτύπημα στὸ καλὸ της ὄνομα.

Ἡ τελευταία εἰκόνα πού ἔχομε ἀπὸ τὴ Μαρία Στιούαρτ στὸ Ἐδιμβούργο εἶναι ἀρκετὰ θλιβερή. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἤτα στὸ Κάρμπερυ Χίλλ (Carberry Hill), παραδόθηκε στὸν κόμητα τοῦ Μορτον καὶ ξαναγύρισε αἰχμάλωτη τῶν εὐγενῶν της στὴν Πόλη. Ἦταν πιά ἀργά καθὼς προχωροῦσε ἐφιππῇ σιτὸν ἀνηφορικὸ δρόμο τοῦ Οὐέστ Μπόου (West Bow), ἀπ' ὅπου πολλοὶ Σκωτσέζοι

ἄρχοντες εἶχαν μὴ μὲ μεγαλοπρέ-
πεια, μὰ οἱ πολῖτες ἀναγνώρισαν τὴ
βασίλισσά τους καὶ ὁ Μέλβιλλ μᾶς ἔ-
χει ἀφήσει μιὰ περιγραφὴ τῆς σκη-
νῆς:

«Οἱ εὐγενεῖς τῆς φέρθηκαν μὲ
ὄλο τὸ σεβασμὸ πού ἔπρεπε· μερι-
κοὶ παληάνθρωποι ὁμῶς τὴν ἔβρι-

ζαν πρόστυχα, ὥσπου ὁ Λόρδος
Γκραίηνιζ καὶ ἄλλοι πού ἤξεραν
καλύτερα τὸ καθῆκον τους ἔσυραν
τὰ σπαθιά τους...! Ὅταν μπῆκε
στὴν πόλιν ὁ λαὸς ἀποδοκίμασε τὴ
Μεγαλειότητά της ἀπὸ τὰ παράθυρα
καὶ τὶς σκάλες τῶν σπιτιῶν. Ἦταν
λυπηρὸ νὰ τοὺς ἀκούη κανεῖς».

Χόλγουιν· Χάους.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΕΓΓΕΙΠΙΑ

«ΠΗΓΑΜΕ σήμερα τὴν ὥρα πού ὁ ἥλιος ἔγερνε στὸ Παλάτι ὅπου ἔζησε καὶ
ἀγάπησε ἡ Βασίλισσα Μαρία. Τὸ παρεκκλήσι δὲν ἔχει σήμερα στέγη καὶ μέσα
τὸ ἔχει σκεπᾶσει τὸ χορτάρι καὶ ὁ κισσός· καὶ ἡ κατεστρωμένη Ἀγία Τρά-
πεζα βρίσκεται ἐκεῖ ὅπου στέφθηκε ἡ Βασίλισσα Μαρία τῆς Σκωτίας. Ὅλα
κοίτονται σὲ ἐρείπια καὶ τὸ λαμπερὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ ἀστράφτει μέσα στὰ
χαλάσματα αὐτά. Ἐκεῖ μέσα σήμερα μοῦ φαίνεται πῶς βρῆκα τὴν ἀρχὴ τῆς
Σκωτικῆς Συμφωνίας μου».

FELIX MENDELSSOHN-BARTHOLDY

(σ' ἓνα γράμμα του στὰ 1829)

(Ἡ Βασίλισσα Μαρία στέφθηκε στὸ Στέρλινγκ, καὶ στὸ παρεκκλήσι τοῦ Χόλγουιν
παντρεύθηκε καὶ τοὺς δύο ἀντρες της, τὸν Ντάρνλεϋ καὶ τὸν Μπόθγουελ).

Ἡ κλασικὴ ἐποχὴ

Τοῦ JOHN SUMMERSON

(Ἀπὸ δύο ἀρθροῦ τοῦ στὸ «The Builder», Λονδῖνο)

Χαράζοντας τοὺς δρόμους καὶ τὶς πλατείες σὲ κανονικὰ παραλληλόγραμμα, ὁ Τζέημς Κραίηγκ ἀνοίγει νέο κεφάλαιο στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Ἑδιμβούργου. Στὰ μισὰ περίπου τοῦ 18ου αἰῶνα ἦσαν πιά φανερό πὼς ἡ ζωὴ σιτὼν πυκνοκατοικημένο λόφο τοῦ Κάστρου δὲν μπορούσε νὰ συνεχίζεται ἀπ' ἀπειρο. Ἔτσι οἱ ἀρχοντες ἀρχισαν νὰ συζητοῦν γιὰ μιὰ νέα πόλη σιτὸ λόφο πού βρισκόταν πρὸς τὸ Βορῖά. Ὡστόσο τὸν καιρὸ πού συζητοῦσαν, ἕνας οἰκοδόμος, ὁ Τζέημς Μπράουν ἀγόρασε ἕνα κομμάτι γῆ σιτὰ νότια τῆς Πόλης καὶ ἀρχισε νὰ χερίζει δυὸ τετράγωνα μὲ μικρὰ ἀλλὰ ὠραιότατα σπίτια. Οἱ προεστίοι, πού δταν τοὺς πρόσφεραν τὴ γῆ ἀρνήθηκαν νὰ τὴν πάρουν εἶδαν τὸ λάθος τους πολὺ ἀργά. Σιράφηκαν λοιπὸν πρὸς τὸ Βορῖά καὶ ἔφτιαξαν σιτὴν κοιλάδα τὴ μεγάλη Βόρεια Γέφυρα καὶ ἀρχισαν νὰ χείζουν τοὺς μεγάλους κανονικοὺς δρόμους πού εἶχε χαράξει σιτὸ σχέδιό του ὁ Τζέημς Κραίηγκ.

Ὁ Μπράουν ἀρχισε νὰ χερίζει σιτὰ 1765. Τὰ σπίτια του εἶχαν τὸ πλεονέκτημα διὰ βρισκόνταν κοντὰ σιτὴν Παλιὰ Πόλη καὶ γρήγορα τὰ πῆραν οἱ πιδ καλὰς οἰκογένειες τοῦ Ἑδιμβούργου. Σήμερα μᾶς ἀρέσει ἡ Τζώριτζ Σκουαίαρ (George Square) γιὰ τὴν ἀπλὴ καὶ εὐχάριστη ἐλευθερία της καὶ ἴσως ἀκόμη γιὰ τὴν πολὺχρωμὴ τοιχοποιία της γιὰ

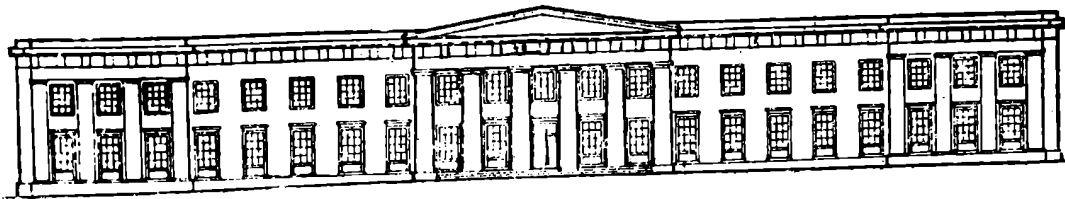
τὴν ὁποία οἱ σύγχρονοι κριτικοὶ σιτὴν ἀρχὴ εἶχαν τόσες ἀντιρρήσεις. Πάντως ἡ Τζώριτζ Σκουαίαρ ἦταν κυρίως ἐμπορικὴ ἐπιχείρηση καὶ γενικά αὐτὴ τὴν ἐντύπωση δίνει.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ μοναχικὴ Νέα Πόλη ἐπαιρνε σιγὰ-σιγὰ μορφὴ. Τὰ τυποποιημένα σπίτια τοῦ Κραίηγκ ἦταν μᾶλλον ἀσήμαντα ἀν καὶ πολὺ κομψότερα ἀπὸ τὰ σπίτια τοῦ Μπράουν. Κανεῖς δὲν ἤθελε σιτὴν ἀρχὴ ν' ἀφήσῃ τὰ ὁμορφα περίχωρα τῆς Χάϊ Στρήτ καὶ νὰ πάῃ σὲ μιὰ ἀνεμοδαρμένη πλαγιά τοῦ λόφου, μακριὰ ἀπὸ τὰ γνώριμα καὶ πολυσύχνοια μέρη. Ὑστερα ὁμως ἀπὸ ἕνα δύο-χρόνια δισταγμοῦ αὐτὴ ἡ προκατάληψη ἀρχισε νὰ χάνεται γρήγορα.

Στὰ 1770 ὁ Ρόμπερτ Ἀνταμ ἐχεῖ σιτὴν Κουὴν Στρήτ τὸ σπίτι τοῦ Βαρόνου Ὀρντ. Στὰ 1791 εἶχε σχεδιάσει τὴν Σαρλότ Σκουαίαρ, τὸν πρῶτο ἀρχιτεκτονικὸ θρίσμπο τοῦ νέου Ἑδιμβούργου. Ἦταν κάτι τόσο καλὸ ὅσο θὰ μπορούσε νὰ βρῇ κανεῖς σιτὸ Λονδίνο ἢ σιτὸ Παρίσι. Δυστυχῶς ὁ Ρόμπερτ Ἀνταμ πέθανε σιτὰ 1792 καὶ ὁ ἀδελφός του Τζέημς, δυὸ χρόνια ἀργότερα. Μόνο ἡ βορεινὴ πλευρὰ τῆς πλατείας μὲ τὴν μιὰ πλευρὰ της κάπως ψηλότερα καὶ τὶς δουλεμένες καὶ τὶς τεράστιες λεπτομέρειές της, τελείωσε σύμφωνα μὲ τὰ σχέδια τοῦ Ἀνταμ.

Μὲ τὸν 19ο αἰῶνα ἦρθε μιὰ αὖ-

Τὸ Νοσοκομεῖο Τζῶν Οὐῶτσον.

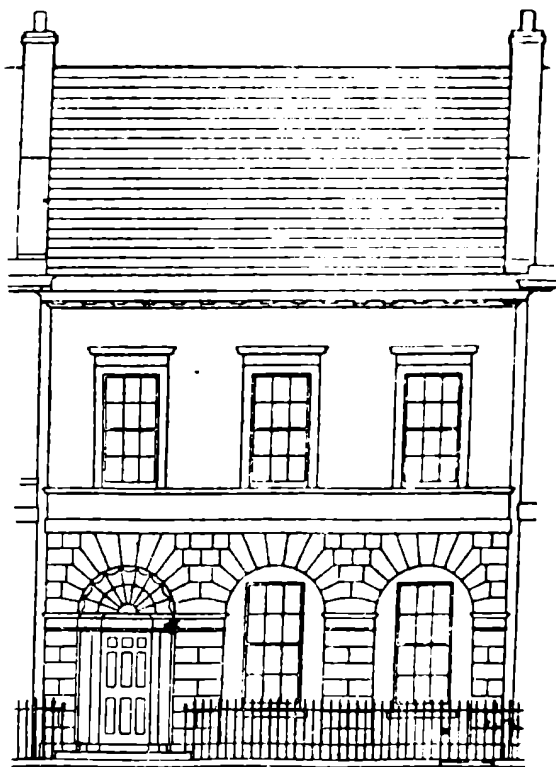

στηρύτερη σχολή για την οποία τα στοιχεία της Σαρλότε Σκουαίαρ ήταν άνυπόφορα, κυρίως γιατί δεν είχαν τίποτε που να θυμίζει την Αθήνα. Και η Αθήνα, όπως είχαν ανακαλύψει τότε, περιείχε τους άκρογωνιαίους λίθους της αρχιτεκτονικής τελειότητας. Το Έλληνικό ζήτημα ὤφειλε μεγάλο μέρος της επιτυχίας του στην ανακάλυψη μιᾶς ἀναλογίας ἀνάμεσα στην Αθήνα της

ἐποχῆς τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Ἑδιμβούργου, στὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς του λαμπρότητας. Ἡ ἰδέα ἦταν ἴσως λιγάκι τολμηρή, ἀλλὰ ὁ αἰώνας τοῦ Λόγου — πάντα ἐπιρροπῆς πρὸς μεγάλες γενικεύσεις — ἐνέκρινε τὸν τίτλο τῶν Νέων Ἀθηνῶν, καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες δὲν ἄργησαν νὰ δημιουργήσουν ἓνα περιβάλλον ἀντάξιο μιᾶς τέτοιας αὐταπάτης.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς μνημειώδους κατοικημένης περιοχῆς τοῦ Ἑδιμβούργου ἔγινε ἀνάμεσα στὰ 1800 καὶ 1825. Κάθε νέα περιοχή ποὺ σχεδιαζόταν καὶ τελείωνε, ἔπαιρνε ἀξία μὲ τὸν τίτλο τῆς Νέας Πόλης, καὶ τοὺς κύριους ἄξονες κάθε μιᾶς ἀπὸ τὲς τέσσερις Νέες Πόλεις ποὺ ἔγιναν, μπορούμε νὰ τοὺς διακρίνουμε στὸ χάρτη τῆς πόλης.

Στὰ 1815 περίπου, ἡ ἀρχικὴ Νέα Πόλη τοῦ Τζέημς Κραϊήγκ ἀπλωνό-

Σπίτι στὴ Νορθάμπουλαντ Στρήτ.

ταν πρὸς τὰ βόρεια καὶ μιὰ ζώνη ἀπὸ κήπους ἐκτεινόταν ἀνάμεσα στὴν πρώτη καὶ στὴ δευτέρα πόλη. Ὁ ἀρχιτεκτονικὸς χορακτῆρας αὐτῆς τῆς δευτέρας Νέας Πόλης ὀφείλεται κυρίως στὸν Οὐίλλιαμ Χένρυ Πλαϊήφφαϊαρ ποὺ δὲν ἦταν πολὺ μεγάλος καλλιτέχνης. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀπέφυγε συστηματικὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ Ἄνταμ. Τὰ ψηλὰ σπίτια τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος καὶ τοῦ Ρόγιαλ Σέρ-

κους (Royal Circus) μὲ τὰ πελώρια ἰωνικὰ περιστύλια ποὺ ὕψωνονταν πάνω ἀπὸ τὴ στέγη, τὸν δείχνουν νὰ προσπαθῇ νὰ θεραπεύσῃ τοὺς δρόμους τοῦ Ἑδιμβούργου ἀπὸ τὴν ἐλαφρότητα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἄνταμ. Ὁ τεράστιος πύργος τοῦ Ἀγίου Στεφάνου τὸν δείχνει νὰ προσπαθῇ νὰ φτιάξῃ κάτι μὲ τὸ συνδυασμὸ τοῦ Γοτθικοῦ καὶ τοῦ Ἰταλικοῦ ρυθμοῦ, ἐνῶ τὸ Ρόυαλ Τέρρας (Royal Terrace) εἶναι μιὰ θετικὰ ἀπελπισμένη προσπάθεια νὰ πετύχῃ κάτι μεγάλο μὲ τὴ δύναμη τῆς ἐπαναλήψεως καὶ μόνο. Ὁ Πλαϊήφφαϊαρ ὅμως εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ βλέπῃ τὰ πράγματα ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς πλευρᾶς μὲ μεγάλη εὐρύτητα.

Ἡ τρίτη Νέα Πόλη, δυτικώτερα ἀπὸ τὲς δύο πρώτες, ἀρχισε στὰ 1816 περίπου καὶ ἔχει δρόμους μὲ μικρὰ καὶ ὁμορφα σπίτια μὲ ὠραίες δια-

κοσμήσεις από σίδερο, πολύ ιδιότυ-
πες, σάν αδέις που συνηθίζονταν στο
'Εδιμβούργο στις αρχές του 19ου αιώ-
να. 'Υπάρχουν δυο άλλες ήμικυ-
κλικές πλατείες και ένα χαριτωμένο
σαντοδρόμι (που για κάποια παρά-
ξενη ατμόσφαιρα ονομάζεται Μέλβιλ Κρέ-
σεντ, Melville Crescent). 'Όταν ο
Σέρ Γκίλμπερτ Σκός έχτισε τη γοτ-
θική Μητρόπολη της Παναγίας
στά 1789, τοποθέτησε εκεί και το άε-
τωμα έτσι ώστε να ταιριάζει από-
λυτα με τα κλασσικά σπίτια της
Μέλβιλ Στρήτ, (Melville Street)
και το αποτέλεσμα ήταν εξαιρετικό.

Στά 1822 ανέθεσαν στον Τζέιμς
Γκίλλεσπη Γκράχαμ το σχέδιο ενός
έξοχικού αρχοντικού σε μια θέση
που βρισκόταν σε ένα ύψωμα πάνω
από τις όμορφες κατάφυτες όχθες
του Πουταμού του Λήθ (Water of
Leith), και ο Τζέιμς Γκίλλεσπη
Γκράχαμ, έκαμε τρεις από τις πιο
βαρείες συνθέσεις που μπορούσε να
πλάσει μια πεζή φαντασία.

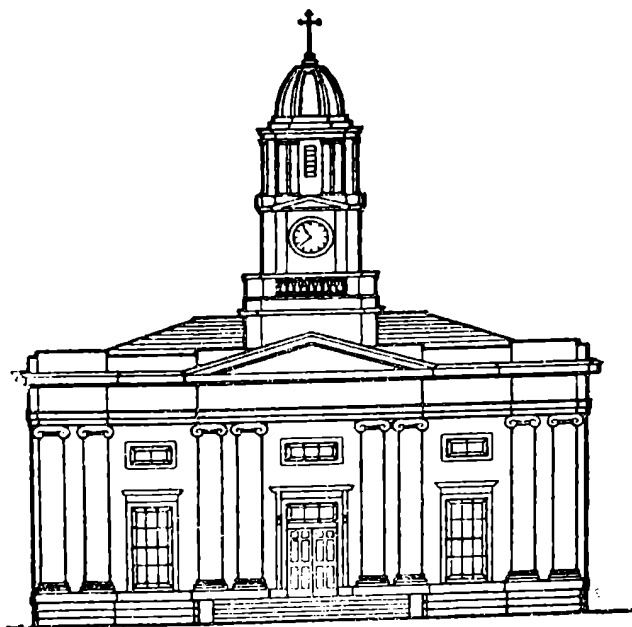
Η πέμπτη Νέα Πόλη του 'Εδιμ-
βούργου θα
έπρεπε να ή-
ταν το θαύμα
όλης αδέις
της εποχής. 'Ο
Πλεψαίαρ έ-
καμε ένα με-
γαλεπίβολο
σχέδιο για την
περιοχή που
έκτείνεται
προς τα νότια
της Πρίνσεζ
Στρήτ αλλά
το σχέδιο πε-
ρικόπηκε για
οικονομικούς
λόγους. Μας έ-
χουν μείνει
τρεις μεγάλες
όδοι, ή Ρό-
υαλ, ή Κάλ-
τον και ή Ρή-
τζεντ (Royal,
Calton, Re-
gent) πάνω

στο Λόφο Κάλτον (Calton Hill),
μερικοίμισοτελειωμένοι δρόμοι στους
πρόποδες της λοφοπλαγιάς και μια
περίεργη διάταξη σπιτιών και κτη-
μάτων που ονομάζεται Μπλένχσν
Πλέις (Blenheim Place). Ένα μέρος
του λόφου έγινε κήπος για να τον
χρησιμοποιούν οι κάτοικοι των τριών
γειτονικών δρόμων.

Οι λεπτομέρειες του έσωτερικού
πολλών σπιτιών του Πλέψαίαρ είναι
θαυμάσιες. Τα παλαιότερα σπίτια
των δρόμων Ρήτζεντ, Κάλτον και Ρόα-
γιαλ έχουν ωραιότατα ξύλινα σκαλί-
σματα και σιδερένια κιγκλιδώματα
στις σκάλες. Πολλές φορές στις ει-
σόδους υπάρχουν δωρικοί και Ιωνι-
κοί κίονες και οι τοίχοι πάνω από
τις σκάλες είναι στολισμένοι με κλασ-
σικούς πίνακες και ανάγλυφα.

Στά 1830 ή μεγάλη οικοδομική έ-
ποχή είχε περάσει. Το βήμα της βιο-
μηχανικής προόδου είχε αρχίσει κιό-
λας να επιταχύνεται επικίνδυνα και
δέν πέρασε πολύς καιρός που ο σιδη-
ρόδρομος περνώντας μέσα από την

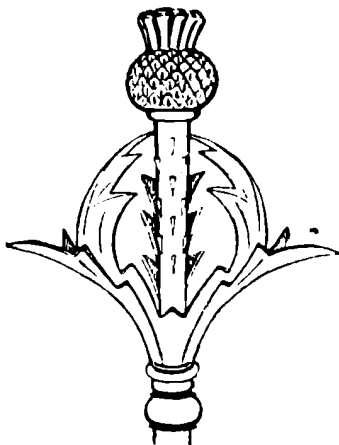
καρδιά της
πόλης όπου
είχε αποξη-
ρανθή ή Νόρ
Λόχ έφερε μια
δεύτερη οι-
κονομική αν-
θηση. Την έ-
ποχή όμως αυ-
τή δέν υπήρχε
αρχιτεκτονι-
κή. Η ζωή
του 'Εδιμ-
βούργου στις
τρεις πρώτες
δεκαετίες του
19ου αιώνα
παρουσιάζει
γοητευτικό
θέαμα. Δέν έ-
χει κανείς πα-
ρά να φυλλο-
μετρήσει ένα
βιβλίο τυπω-
μένο εκείνη
την εποχή από

Το Παρεκκλήσι της Κλάρεμοντ Στρήτ.

τυπογράφο του Έδιμβούργου για να εκτιμήσει την εύγενεια και τη λεπτότητα που χαρακτηρίζουν τον τόπο. Πραγματικά ήταν ένας πλαστής, επιφανειακός πολιτισμός, ικανός να φαντάζεται για Παρθενώνα έναν Έπισκοπικό Ναό και να υψώνει ένα Λυσικράτειο μνημείο για έναν χωρικό του Αϊρσάιαρ (Ayrshire) τον Ρόμπερτ Μπάρνς. Στο διάστημα όμως ενός αι-

ώνα τα πλαστά στοιχεία μπορούν να συγχωρηθούν και υπάρχει κάτι περισσότερο γοητευτικό στην αρχιτεκτονική ενός πουριτανικού λαού, συναρμένου από ένα πάθος για την Έλληνική Τέχνη και που υψώνει σε εκατοντάδες δρόμους μικρούς και μεγάλους σε πλατείες και υψώματα τόσα γκρίζα ιερά του Αττικού πολιτισμού στην Πόλη του Ιωάννη Νόξ.

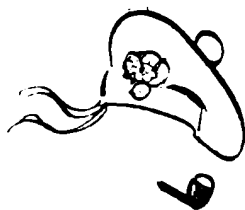
Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΕΚΠΛΗΞΕΩΝ

ΤΟ ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ είναι ένα θαυμάσιο μέρος, πετρώδες, γκρίζο και παράξενο. Έκεί που σε άλλες πόλεις κυλάει ένα ποτάμι, εδώ τρέχει ένας σιδηρόδρομος. Στην Παλιά Πόλη τα σπίτια είναι τρομερά ψηλά και τα ρούχα τα απλώνουν σε σκοινιά πάνω από τους δρόμους σε σημαίες όλων των Έθνών και στα παράξενα στενά δρομάκια τριγυρίζουν βρώμικα παιδιά με κόκκινα μαλλιά. Ο κόσμος εδώ αρχίζει να μοιάζει με της Νεάπολης ή της Τσεχοσλοβακίας. Τί άστείο που είναι να βλέπεις παλιά σπίτια με καπνοδόχους πάνω στο άετωμα της στέγης αντί για πύργους. Και ύστερα η πόλη είναι χτισμένη πάνω στους λόφους. Περιπατάς βιαστικός προς τη μιά ή την άλλη κατεύθυνση και ξαφνικά κάτω από τα πόδια σου έχεις ένα πράσινο χάος με ένα ποτάμι στο βάθος —πηγαίνεις έναν περίπατο και σε μιά στιγμή βλέπεις πάνω από το κεφάλι σου έναν άλλο δρόμο όπως στη Γένοβα· κάνεις μιά βόλτα και φτάνεις σε μιά έντελως ανοιχτή έκταση, όπως στο Παρίσι. Κάθε στιγμή υπάρχει κάτι για να σε καταπλήξει. Πηγαίνεις στο Κοινοβούλιο, και στρατιές ολόκληρες απο νομομαθείς όρμουν με περούκες και δυο κοτσίδες από πίσω, ακριβώς όπως διακόσια χρόνια πριν. Πηγαίνεις να δεις το Κάστρο και στο δρόμο συναντάς ολόκληρη μπάντα από πίπιζες και μιά Ομάδα Ίριων Σκωτσέζων. Οι τυμπανιστές πετούν στον αέρα και στρίβουν τις μπαγκέτες των τυμπάνων και οι πίπιζες παίζουν ένα πολεμικό έμβατήριο και προχωρούν με ζωηρό βήμα, σαν χορεύτριες.

Ξαφνικά το έμβατήριο γίνεται πένθιμο τραγούδι και οι πίπιζες σφυρίζουν μιάν ατέλειωτη και μακρόσυρτη μελωδία, οι όρεινοι Σκωτσέζοι στέκονται προσοχή και πίσω τους έχουν το Κάστρο των Σκωτσέζων Βασιλιάδων και πιά περά όλη την αιματοβρεχτή και τρομακτική ιστορία αυτής της χώρας.

KAREL CAPPEK

Ή από το «Spirit of Czechoslovakia», 1942

Οἱ ἔνμαχοι εἰσβάλλουν σὴν Πρίνσες Ἐλρή

(Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ Ἑδιμβούργο τὸν καιρὸ
τοῦ πολέμου, ἀναδημοσίευση ἀπὸ τὸ «Observer» τῆς
9ης Αὐγούστου 1942, Λονδίνο)

Τὸ Ἑδιμβούργο εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας, καὶ ἐκεῖνο ποὺ φαίνεται νὰ κυριαρχῇ στὴ σκέψη τῶν κατοίκων εἶναι ὁ ἀγῶνας νὰ μὴν ἀφήσῃ ἡ πόλις τοὺς τὸ Λονδίνο νὰ γίνῃ ἡ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας. Σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πολίτες ἡ λέξις «συγκεντρωτισμὸς» εἶναι ἱκανὴ νὰ προκαλέσῃ ἓνα ξέσπασμα τῆς Σκωτσέζικης εὐγλωττίας.

Οἱ κύριες βιομηχανίες τῆς πόλης ἦταν ἡ τυτογραφία, τὰ μπισκότα καὶ τὰ ἐλαστικά. Ὅλες ὁμως ἔχουν περιοριστῇ. Οἱ δύο πρῶτες, ἀμέσως ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔκρηξη τοῦ πολέμου καὶ ἡ τρίτη, ποὺ ἀπασχολοῦσε πολὺ περισσότερες γυναῖκες ἀπὸ κάθε ἄλλη βιομηχανία τῆς Σκωτίας, μετὰ τὴν κατοχὴ τῆς Μαλαισίας. Δὲν ὑπῆρχε πολεμικὴ βιομηχανία σὲ κλίμακα ποὺ νὰ ἀπασχολῇ πολλοὺς ἐργάτες. Τὰ κορίτσια ὅταν τὰ ἐπιστρατεύσουν τὰ στέλνουν στὴν Ἀγγλία καὶ αὐτὸ φέρνει κάποια ἐχθρότητα.

Ἡ παλαιὰ παράδοση πῶς τὸ Ἑδιμβούργο εἶναι μία πόλις ἡπειρωτικὴ ἔχει ἀναγεννηθῇ. Δὲν ἔχει καὶ νῦν παρὰ νὰ περπατήσῃ μισὴ ὥρα μὲ τὰ πόδια γιὰ νὰ δῇ, ὅχι μόνο ἑκατοντάδες Πολωνοὺς, ἀλλὰ καὶ Γάλλους, καὶ Τσέχους, καὶ Βέλγους, Νορβηγούς, Δανούς καὶ Καναδοὺς στρατιῶτες καὶ ναῦτες. Σ' αὐτὴν τὴν πόλιν, στὰ τελευταῖα τρακόσια

χρόνια, οἱ ξένοι ἔρχονται κατὰ χιλιάδες γιὰ νὰ περάσουν τὶς διακοπές τους, ἂν ὄχι καὶ νὰ ἐγκαταθοῦν.

Τσέχοι στρατιῶτες, ὅπως μοῦ εἶπαν, ἔρχονται ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρῃ τῶν Βρεταννικῶν Νησιῶν γιὰ νὰ περάσουν τὴν ἀδεια τοὺς στὸ Ἑδιμβούργο γιὰτὶ, λένε, τοὺς θυμίζει τὴν Πράγα. Ἀσφαλῶς οἱ Πολωνοὶ θὰ θυμοῦνται τὴ Βαρσοβία καὶ οἱ Βέλγοι τὶς Βρυξέλλες. Γιὰ τοὺς ξένους ὑπάρχουν ὅλες οἱ εὐκολίες. Ὑπάρχει ἡ Λέσχη τῶν Ἑπτὰ Θαλασσῶν (Seven Seas Club) κοντὰ στὸ Ληθ, ἀναικτὴ γιὰ τοὺς ξένους ναῦτες. Τὸ μπάρ της εἶναι διακοσμημένο μὲ εἰκόνες καὶ συνθήματα γιὰ τὶς χαρὲς τοῦ κρασιοῦ, τοῦλάχιστον σὲ πέντε διαφορετικὲς γλῶσσες.

Ὑπάρχει μιὰ Τσεχο-Σκωτικὴ αἰ-

Σκίτσα τοῦ JEAN OBERLE: «Edinburgh 1943», πρωτοδημοσιευμένα στὸ «La France Libre».

θουσα όπου δίδονται κονσέρτα και συγκεντρώσεις· ένας Γαλλοσκωτικός Σύνδεσμος σνεγάζεται σέ μιὰ ἀπὸ τίς καλύτερες συνοικίες· και ἔχει θαυμάσια ἐπίπλωση και ἐξαιρετικές γαλλικὲς τοιχογραφίες. Τὸν εὐχάριστο κῆπο του τὸν περιποιεῖται ἕνας γέρος Γάλλος 72 χρόνων. Τὸ Βρετανικὸ Συμβούλιο βοήθησε στὴν ὀργάνωση αὐτῶν τῶν ἐθνικῶν συνδέσμων και πολλῶν συμμαχικῶν καλλιτεχνικῶν ἐκθέσεων. Ἐχει ἀνοίξει μιὰ Πολωνικὴ Ἱατρικὴ Σχολὴ και ἕνα Πολωνικὸ Νοσοκομεῖο. Ὑπάρχει ἀκόμη ἕνα Νορβηγικὸ Νοσοκομεῖο ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη. Στὸ Πανεπιστήμιο ὑπάρχουν πολλοὶ Πολωνοὶ φοιτητές και οἱ Σκωτσέζοι φοιτητές μαθαίνουν πολωνικά και τσέχικα.

Καθὼς βγαίνετε ἀπὸ τὸν σταθμὸ βλέπετε ἀμέσως τὴν Πρίνσες Στρήτ, τὸ καύχημα τῆς πόλης. Μοῦ εἶπαν μιὰ ἱστορία γιὰ νὰ μοῦ δείξουν ὅτι δὲν εἶναι τὸ πρῶτο πράγμα ποὺ προσέχει ὁ ταξιδιώτης. Αὐτὸς ποὺ μοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστορία ἦταν στὸ σταθμὸ και παρακολουθοῦσε δυὸ Ἀμερικανοὺς ναῦτες, ποὺ ὅπως φαίνεται ἦταν ἡ πρῶτη φορὰ ποὺ πήγαιναν στὸ Ἐδιμβούργο. Παρακολουθώντας τους καθὼς ἀνέβαιναν τὴν Πρίνσες Στρήτ γιὰ νὰ δῇ τίς ἀντιδράσεις τους, τοὺς ἀκούει νὰ λένε τὴν ὥρα ποὺ βρίσκονταν ἀπέναντι σ' ἕνα μεγάλο κινηματογράφο: «Πῶς σοῦ φαίνεται αὐτό; ὁ Σπένσερ Τραῖνσν!»

Ἐκεῖνο τὸ Σάββατο σὲ ὅλο τὸ μῆκος τῆς Πρίνσες Στρήτ ἕνα τεράστιο πλῆθος περπατοῦσε και κοιτοῦσε τίς βιτρίνες, ἕνα πλῆθος μὲ ὅλες τίς συμμαχικὲς στολές. Ἡ παλῆα Χάϊ

Στρήτ, παράλληλη τῆς Πρίνσες Στρήτ εἶναι κι αὐτὴ πολυσύχναστη και ὁ κόσμος πηγαίνει και ἔρχεται στὸ Κάστρο, κοιτάζει τὰ μαγαζιά, μαζεύεται σὲ πολυάριθμες τοβέρνες. Μιὰ γυναίκα πουλάει μύδια και σιγείδια στὴ γωνιά τῆς Λῶν Μάρκετ (Lawnmarket) και τῆς Χαϊ Στρήτ, ποὺ ἀρέσουν πολὺ σιτὸν κόσμο.

Οἱ χοροὶ στοὺς Κήπους τὸ καλοκαίρι ἔχουν καθιερωθῇ και τὰ Σαββατόβραδα ὑπάρχουν δυὸ ὀρχήστρες, μιὰ μὲ χάλκινα ὄργανα και μιὰ ἐθνικὴ σκωτσέζικη μὲ πῖπιζες. Αὐτὴ ἡ τελευταία εἶναι πραγματικὴ παράσταση. Μὲ ὅλη τὴ λαμπρότητα τῶν σκωτσέζικων κοστουμιῶν του, τίς ζακέτες, τίς φοῦστες, τὰ παπούτσια μὲ τίς ἐγγράφες, τὸ ἔξοχο αὐτὸ πλῆθος ἀρχισε νὰ παίζει, προχώρησε λίγο στὸ μέρος όπου εἶχε κρατηθῇ γιὰ τὸ χορὸ μπροστὰ στὴν ὀρχήστρα και ὕστερα συνέχισε τὴν παρέλασή του.

Καθὼς ἡ νύχτα ἀπλωνόταν και οἱ μουσικὲς ἐφευγαν, ἕνα μεγάλο μέρος αὐτοῦ τοῦ πλῆθους πήγε στὸ Μάουντ (Mound) ἕναν ἀνοικτὸ χῶρο κοντὰ στίς Αἰθουσες Ἐκθέσεων Καλλιτεχνικῶν Ἔργων (Art Galleries). Αὐτὲς εἶναι τὸ Βῆμα τοῦ Ἐδιμβούργου ἀπ' ὅπου οἱ ρήτορες μιλοῦνε στὸ ὑπαιθρο μπρὸς σὲ μεγάλο ἀκροατήριο τὰ Σαββατοκύριακα. Τίς μεγάλες καλοκαιριάτικες νύχτες τὸ πλῆθος κάθεται ἐκεῖ ὡς ἀργὰ τὰ μεσάνυχτα ἐνῶ ὁ ἥλιος γέρνοντας στὴ δύση ἀφήνει τοὺς κήπους μέσα στὸ σκοτάδι και τονίζει τὸ Κόστρο και

τὰ ψηλὰ σπίτια τῆς Χαϊ Στρήτ μὲ ἕνα καθαρό, ξεπλυμένο κίτρινο φῶς.

Ὁ παλαιὸς χρόνος τοῦ Φεστιβάλ

Τοῦ LIONEL BIRCH

(Ἀπὸ τὸ «Picture Post», Λονδίνο)

Τὴ σιγμὴ πού βγήκατε ἀπὸ τὸ Τραῖνο στὸ Σταθμὸ ΟὐαϊνβερλεϿ (Waverley Station) καὶ εἶδατε τὴν περήφανη ἀλλὰ φτωχικὴ στέγη του, σκεφθήκατε μήπως καὶ τὸ Διεθνὲς Φεστιβάλ Μουσικῆς καὶ Δράματος ἐπρόκειτο νὰ εἶναι τὸ ἴδιο. Μόλις τὸ μάτι σας πῆρε τὸν πρῶτο πολίτη τοῦ Ἑδιμβούργου — πού τύχαινε νὰ εἶναι ντυμένος μὲ τὰ γκόλφ του καὶ ἓνα ἀστεῖο καπέλλο, δὲν μπορούσατε νὰ μὴν ἀνησυχήσετε γιὰ τὸν τρόπο πού αὐτοὺς καὶ οἱ ὅμοιοί του θὰ ἀντιδροῦσαν σ' αὐτὴν τὴν πνευματικὴ καὶ κοσμοπολιτικὴ εἰσβολή.

Ἡ στενοχώρια σας ὅμως δὲν κράτησε πολὺ. Γιατὶ μπροστὰ στὸ Τηλεγραφεῖο διαδραματιζόταν μιὰ μικρὴ συμβολικὴ σκηνή. Ἐνας νεαρὸς Γάλλος μὲ ἓνα σακκίδιο στὴν πλάτη πρσπαθοῦσε νὰ ἀνακαλύψῃ πῶς θὰ ἔστειλε ἓνα τηλεγράφημα στὴ Μπαγιόν, πόσες πέννες εἶχε ἓνα Σκωτσέζικο σελλίνι, καί, ποιὸς ἦταν ὁ δρόμος γιὰ τὸ κοντινότερο Τρόσσασακ (Trossach). Ὁ νεαρὸς Γάλλος δὲν ἤξερε σκωτσέζικα· δὲν ἤξερε οὔτε ἀγγλικά. Ὁ Σκωτσέζος στὸ ταμεῖο δὲν μιλοῦσε γαλλικά· καὶ ἀπὸ μερικoὺς ντόπιους πού εἶχαν μαζεუτῇ γύρω κανεῖς δὲν μπορούσε νὰ βοηθήσῃ. Παρ' ὅλ' αὐτὰ μέσα σὲ πέντε λεπτά, μὲ τὴ βοήθεια μερικῶν χειρονομιῶν καὶ μὲ λίγους στίχους ἀπὸ τὸ συμμαχικὸ τραγούδι τοῦ περασμένου πολέμου. «Ἡ Δεσποινὶς ἀπὸ τὸ Ἀρμαντιέρ», ὁ νεαρὸς Γάλλος εἶχε πάρει ἀπάντηση σὲ ὅλες του τίς ἐρωτήσεις. «Ἐ! Λαφαγιέ! ἔδω εἶμαστε», εἶπε ἓνος Ἀμερικανὸς πού παρακολουθοῦσε, ἀδιάφορα ἀλλὰ χαριτωμένα.

Εἶναι καταπληκτικὸ νὰ συμβῇ μιὰ τέτοια σκηνὴ στὴ γῇ τοῦ πεισματάρικου λιγομίλητου, ἀνεμοδαρμένου Σκωτσέζου; Ναί! Ἴσως ὅμως δὲν εἶναι ἡ μοναδική. Ἡ ὀνομαστὴ «παλιὰ Συμμαχία» (Auld Alliance) καὶ ὅλα αὐτά; Οἱ Σκωτσέζοι στὸ κάτω-κάτω εἶναι ὅλοι σύμμαχοι τῶν Γάλλων. Ἴσως νὰ μὴν εἶχαν οὔτε τὴν μισὴ ἐγκαρδιότητα γιὰ μᾶς τοὺς πατροπαράδοτους ἐχθροὺς τοὺς Ἀγγλοὺς — τοὺς Σάσσεναχ (Sassenachs) — ὅπως μᾶς λένε.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρῶτ ἡ ἐκπαίδευση τῶν «Σάσσεναχ» καὶ τῶν Ἀμερικανῶν, τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Δαιῶν καὶ τῶν Τσέχων καὶ τῶν Οὐρουγουανῶν ἀρχισε μόλις χτύπησε τὸ γκόγκ γιὰ τὸ πρῶτονό. Σὲ ἑκατοντάδες ξενοδοχεῖα καὶ σπίτια οἱ ξένοι πού εἶχαν ἔλθει γιὰ τὸ Φεστιβάλ (κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἦταν γύρω σεῖς 44.000 γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τίς τρεῖς ἐβδομάδες πού κράτησε ὁ ἐορτασμός), ἦρθον πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ πρόσωπα μὲ τὸ Σκωτσέζικο πρόγευμα: τὸ πόριτζ πού δοκίμασαν ἦταν σάνα εἶχε μαγειρευτὴ προσεκτικὰ μὲ θαλασσινὸ νερό. Τίς μυστήριες πιατέλλες μὲ τίς περδεμένες τηγανίτες καὶ τὴν μαύρη πουτίγκα στὴν κορφὴ καὶ συγχρόνως ἀπὸ ἐπαργυρωμένες ἀσπίδες κρεμασμένες πάνω ἀπὸ χιλιάδες τζάκια τὸ κριάρι τοῦ Περθσάιαρ κοιτοῦσε τοὺς ἀποσβολωμένους ξένους.

Ὑστερα ἀπὸ τὸ πρόγευμα οἱ ξένοι ἔκαναν κάτι πρωτοφανές γιὰ τοὺς δρόμους τῶν Βρεταννικῶν Νησιῶν—βγήκαν βόλτα. Ἄν τὸ ἐπιτρέπη ὁ καιρὸς καὶ ὁ ἀέρας, τὸ Ἑδιμ-

Ἡ γυναίκα τοῦ ψαρά.

βοθργο εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη πόλη τῆς Εὐρώπης γιὰ βόλτα — ὅπως παραδέχτηκαν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ «ἀργόσχολοι» τοῦ Παρισιοῦ πού εἶχαν πάει γιὰ τὸ Φεστιβάλ. Ὑπῆρχαν ἕνα σωρὸ πράγματα νὰ δοῦν σ' αὐτὴν τὴν καπνισμένη πόλη, ὅπου κάθε ἀλέα σὲ φέρνει σὲ ἕνα φυσικὸ σκηνικὸ καὶ ὅπου κάθε φορὰ πού ὁ ἥλιος δύνει, ἔχεις νὰ διαλέξης ἀνάμεσα στίς δύοσις τοῦ Μπλέκ ἢ τοῦ Τέρνερ. Ἦταν τὸ σκυθρωπὸ Κάσελ Ρόκ (Castle Rock) πού ποτὲ μέσα στὴν ἴδια ἐβδομάδα δὲν τὸ ἔβρισκες τὸ ἴδιο. Ἦταν ἡ Ἰνδὴ μὲ τὸ «σαρί» τῆς πού ἔσκυβε πάνω ἀπὸ τὸ πορτιέτο τοῦ Κόστρου καὶ ἔβλεπε τὸ κοιμητήρι τῶν Σκύλων τῶν Στρατιωτῶν μὲ τοὺς μικροσκοπικοὺς τάφους του. Ὑστερα ἡ Πρίνσες Στρήτ μὲ τὰ μαγαζιά

τῆς γεμάτα ἀπὸ κάθε τι σκωτσέζικο καὶ ἔπειτα, φυσικὰ ἡ Ἐμπορικὴ Ἐκθεσὴ τῆς Σκωτίας πού εἶχε λογαριασιτῆ ἔτσι ὥστε νὰ συμπέσῃ μὲ τὸ Φεστιβάλ πού «ὕψώνει τὸ ἐμπόριό μας στὸν κόσμον τῶν Μουσῶν» ὅπως εἶπε καὶ ἕνας μεγάλος Σκωτσέζος συγγραφέας.

Τί γίνεται λοιπὸν μὲ τίς Μοῦσες; Ἡ πρώτη τους ἐμφάνισις εἶναι στίς ἔνδεκα τὸ πρωτὶ, ὅταν ἡ ὀρχήστρα Jacques ἐκτελεῖ διάφορα προγράμματα στὸ «Φρήμει-σὸν Χώλλ» (Freemasons' Hall). Στὴ μία τὸ μεσημέρι τὸ πολυβόλο τοῦ Κάστρου χτυπάει καὶ ὁ Σάσσενακ πεινιέται ἀπὸ τὸ φόβο του. Στίς δύομιση δίνεται ἕνα κονσέρτο σὲ κλειστὸ χῶρο μὲ τέσσερεις διάσημους σολίστες, τὸν Αὐστριακὸ Σνάμπελ, τὸν Οὐγγρὸ Στριγκέσι, τὸν Σκωτσέζο Πρίμρουζ, τὸν Γάλλο Φουρνιέ. Ὑστερα, σὲ διάστημα πού μεσολαβεῖ ἀπὸ τὸ κον-

σέρτο ὡς τὸ δελνὸ ἔχετε ἴσα· ἴσα καιρὸ ν' ἀκούσετε τὴν «Ὑποχώρησι» πού παίζεται σὲ Πάργλιαμεντ Σκουαίρ ἢ σὲ τὸν περίβολο τοῦ Χόλλυρουντ Χάουζ, ἀπὸ μικρὴ ὁμάδα μὲ πίπιζες.

Ἦταν ὅμως περίπου 7 ἡ ὥρα, ὅταν δὲν ἤξερε κανεὶς ποιοὺ δρόμο νὰ πάρῃ νὰ πῇ στὸ Ἄσερ Χώλλ (Usher Hall) ὅπου σειρὰ διάσημοι μπάστεροι — ὁ Πῶλ Πασαί, ὁ Τζὼν Μπαρμπιρόλλι, ὁ Μπάλκολ Σάφτλεντ, ὁ Μπροῦνο Βάλτερ — διηύθυναν Γαλλικὰς, Βρετανικὰς καὶ Βιεννέζικας ὀρχήστρες, ἡ σὲ τὸ Βασιλικὸ Λύκειο ὅπου ὁ θίασος Ὁουλντ Βικ ἔπαιζε τὸ «Ἡμέρωμα τῆς Στρίγγλας» καὶ ἀκολουθοῦσε ὁ θίασος Σουβὲ μὲ Μολιέρου καὶ Ζιροντού; ἢ ἀκόμη σὲ Ἐμπαϊαρ ὅπου ἡ Μάργκοτ Φοντέυν ἔπαιζε τὴν «Πεντάμορφη» τοῦ Τσαϊ-

κόφσχυ; ή στο Κίνγκς δ-
που ή "Οπερα του Γκλύν-
τερμπουργν είχε άνεβάσει
«Φίγκαρο» και «Μάκβεθ»;

Όπωςδήποτε τὸ Φεστι-
βάλ ήσαν ἐπίσημη γιορτή,
ἀν και ὑπῆρχαν και κείνοι
πού αἰσθάνονταν πὼς τὰ
παληὰ γνωστὰ πιάτα ήσαν
σχετικὰ πολλὰ στὸ μενού
και ἄλλοι πού λυπόντου-
σαν γιατί δὲν εὗρισκαν ἀρ-
κετὰ Σκωτσέζικα πράγμα-
τα, εἶτε σὲ μουσική, εἶτε
σὲ ἐμπορεύματα. Αὐτὴ ὁ-
μως στὸ κάτω κάτω ήταν
και ή πρώτη χρονιά τοῦ
διεθνούς Φεστιβάλ πού σὲ
μερικὸς ρεαλιστὲς φαινό-
ταν μεγάλος κίνδυνος μέσα
σ' ἓναν κόσμον, πού, τὸν
βασανίζει ή φτώχεια και
τὸν διευθύνει τὸ μίσος.
Ἔτσι καταλάβαινε κανεῖς
γιατί οἱ ὀργανωτὲς φάνη-
καν συντηρητικοὶ στὴν ἐ-
κλογή τους.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν ὀ-
περα, τὸ θέατρο, τὸ μπσιλ-
λέτο, τὰ κονσέρτα, πού θὰ
πάη κανεῖς; Θὰ πάη στὸ
Κάστρο γιὰ νὰ δῇ τοὺς Σκωτσέζους
μὲ τίς πίπιζες και τὸ χορὸ μὲ τὰ
σπαθιά κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν προβο-
λέων. Ἡ θὰ γυρίση πίσω στὴν
Τζῳρτζ Στρήτ στὸ Φέστιβαλ Κλάμπ
μὲ τὰ πόδια ή μὲ τὸ τράμ. Κάθε
βράδυ, μετὰ τὴν "Οπερα, τὰ τράμ
τῆς Πρίνσεσ Στρήτ γεμίζουν ἀπὸ ἄ-
σπρες γραβάτες και γούνινα παλὰ
και μακριὰ φορέματα.

Στὸ Φέστιβαλ Κλάμπ ὑπῆρχε ἀ-
φθονη διεθνὴς ἐγκαρδιότητα. Ἐκεῖ,
σὲ ἓνα χορευτικὸ δείπνο οἱ ὀργανω-
τὲς τῶν διαφόρων μουσικῶν και θεα-
τρικῶν παραστάσεων συναντοῦν τὸ
κοινὸ τους· οἱ ξένοι μιλοῦν στοὺς
ξένους χωρὶς νὰ ντρέπωνται και οἱ
Σκωτσέζοι, πού πολλὰς φορὲς και
ἐπὶ αἰῶνες τώρα, ἔχουν βάλει κα-
λὰ στὸ νοῦ τους πὼς ή διασκέδα-

Σκωτσέζος ψαράς.

Σκίτσα τοῦ GREGORIO PRIETO, 1946 (μὲ τὴν ἄδεια
τῶν Robert Grant & Son, Ἑδιμβούργου).

ση εἶναι κακό, διασκέδαζαν τόσο
αὐθόρμητα ὅσο και οἱ Γάλλοι ή
οἱ Σουηδοί, πού αἰῶνες πιστεύουν
πὼς ή διασκέδαση εἶναι ἀσφαλῶς
καλό.

«Τὸ κακὸ μ' ἐμᾶς στὴν Οὐρα-
γουάη», ἔλεγε ἓνας ἐνθουσιασμένος
Οὐραγουανὸς ἀργὰ ἓνα πρωὶ τὴν
ῶρα πού ἔκλεινε τὸ Κλάμπ, «εἶναι
ὅτι δὲν ἔχομε νυχτερινὴ ζωὴ ὅπως
ἔσεῖς ἐδῶ στὸ Ἑδιμβούργου».

Αὐτὸ λοιπὸν ήταν τὸ πρῶτο Φε-
στιβάλ τοῦ Ἑδιμβούργου. Ὅλοφά-
νερα μιὰ καλλιτεχνική και κοινωνι-
κὴ ἐπιτυχία, χωρὶς τὴν παραμικρὴ
χρηματικὴ ἐκμετάλλευση. Καὶ ὅτι
δήποτε και ἀν σκέπτονταν γι' αὐ-
τὸ οἱ Σκωτσέζοι σὰν ἄτομα, ή
οὐσία εἶναι πὼς στὴν πραγματικό-
τητα αὐτοὶ σὰν σύνολο τὸ ἔκαναν.

Ὑπάρχει ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ;

Ἔχει γίνει δεκτὸν γενικῶς ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀκρογωνιαίους λίθους τῆς Δημοκρατίας. Θὰ ἔλθῃ ἄραγε ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ συμβῇ τὸ ἴδιο καὶ εἰς τὸ ραδιόφωνον; Αἱ ραδιοφωνικαὶ ἐκπομπαὶ λαμβάνουν σήμερα διαφόρους μορφάς. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐπηρεάζονται πολὺ ἀπὸ τοὺς διαφημιστάς· εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχουν ραδιοφωνικὰ συστήματα τὰ ὁποῖα διευθύνουν ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι, δημόσιοι σύνδεσμοι καὶ τὸ Κράτος· ὁποιοσδήποτε ὁμως καὶ ἂν ἦτο ὁ ὑπεύθυνος ὁργανισμός, εὐρέθῃ ὅτι ἦτο δύσκολον εἰς τὰς περισσοτέρας χώρας

ν' ἀποφευχθῇ ἡ δημιουργία ἐνὸς μονοπωλίου ἢ ἐνὸς ἀριθμοῦ ἀνταγωνιζομένων Σταθμῶν, χρηματοδοτουμένων ὑπὸ ἐμπορικῶν οἴκων. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐν τούτοις ὁ ἄλλοτε ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, Οὐίλλιαμ Μπέντον, καὶ ἀντιπρόσωπος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἰς τὸν Οὐνέσκο, ἔχει καταστρώσει σχέδιον τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ εἰς τὸ ραδιόφωνον ἐλευθερίαν, μὴ δυναμένην νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν τοῦ τύπου. Ἀρχίζομεν τὴν ἐπισκόπησίν μας μὲ ἓνα εἰδικὸν ἀρθρον περὶ αὐτοῦ τοῦ σχεδίου καὶ μετὰ δίδομεν λεπτομερείας περὶ τῆς λειτουργίας ὠρισμέ-

νων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν εἰς ἄλλας χώρας.

Τὰ γεγονότα εἰς τὰς περισσότερας τῶν περιπτώσεων ἔχουν ληφθῇ ἐκ τῆς «Ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Οὐνέσκ,

διὰ τὰς τεχνικὰς ἀνάγκας τοῦ Τύπου τοῦ Ραδιοφώνου καὶ τοῦ Κινηματογράφου» (*Report of the Unesco Commission on Technical Needs in Press Radio and Film*) ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς τὰ 1947.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΝ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τοῦ ROLF KALTENBORN

(Ἀπὸ τὸ «Saturday Review of Literature», Νέα Ὑόρκη)

Δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη οἱ Ἀμερικανοὶ ἀκροαταὶ τοῦ ραδιοφώνου νὰ ἐκλέγουν «μεταξὺ δύο κακῶν» — δηλ. τὸ νὰ διευθύνεται τὸ ραδιοφωνικόν των σύστημα ἀπὸ τὸ Κράτος ἢ νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν. Συντόμως θὰ ἐφαρμοσθῇ ἕνας ἄλλος τρόπος. Οἱ ἀκροαταὶ θὰ μποροῦν νὰ ἐγγράφωνται ἀπ' εὐθείας συνδρομηταὶ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον ἀγοράζουν καὶ ἐγγράφονται συνδρομηταὶ εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ πού ἱκανοποιοῦν τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὰς προτιμήσεις των, μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον ὑποστηρίζουν ὠρισμένας κινηματογραφικὰς ταινίας. Θὰ μποροῦν νὰ πληρώνουν διὰ τὸ εἶδος τῶν ραδιοφωνικῶν προγραμμάτων τὰ ὁποῖα τοὺς ἀρέσουν χωρὶς νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀκούουν τὴν διαφήμισιν διαφόρων «ἀποτριχωτικῶν ἢ καθαριστικῶν».

Πῶς ὁμως θὰ πληρώνη τὸ κοινὸν διὰ τὸ ραδιόφωνον; Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἐρώτημα τὸ ὅποιον φέρει εἰς ἀμηχανίαν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ραδιόφωνον ἀνεκαλύφθη διὰ πρώτην φοράν. Τὸν πρῶτον καιρὸν κατεστρώθησαν καὶ προετάρθησαν πολλὰ καὶ διάφορα σχέδια καὶ προγράμματα. Ὁ Οὐίλλιαμ Μπέντον ὁμως, Πρόεδρος τῆς ἐταιρίας Μούζακ, καὶ τελευταίως ὑφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἦτο ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἐφιλοτέχνησε τὸ πρῶτον πράγματι ὑγιὲς σχέδιον διὰ τοῦ ὁποίου οἱ ἄνθρωποι θὰ μπο-

ροῦν νὰ πληρώνουν ἀπ' εὐθείας διὰ τὸ ραδιόφωνόν των καὶ σήμερα ἀκόμη εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς ἰσχυροτέρους ὑποστηρικτὰς τῆς ἰδέας τοῦ ραδιοφώνου διὰ συνδρομῶν.

Τὸ σύστημα τοῦ ραδιοφώνου διὰ συνδρομῶν δὲν εἶναι πολὺ περίπλοκον. Ἕνας ραδιοφωνικὸς σταθμὸς ἐκπέμπει προγράμματα, ἀλλὰ συγχρόνως ἐκπέμπει καὶ ἕνα σῆμα — ἕνα συριστικὸν ἦχον — ὁ ὅποιος σὰς ἐμποδίζει ν' ἀκούσετε καθαρὰ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ ἀπὸ τὸ ραδιόφωνόν σας ἐκτὸς ἐὰν συνδέσετε μὲ τὴν συσκευὴν σας ἕνα μικρὸ εἰδικὸ μηχανήμα (σχεδιασθὲν ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας) τὸ ὅποιον ἐξουδετερώνει τὸ παράσιτον (δηλ. τὸ σφίριγμα). Μόλις τὸ μηχανήμα τὸ ὅποιον παίζει τὸν ρόλον φίλτρου, συνδεθῇ πρὸς τὴν συσκευὴν, ὁ συνδρομητὴς μπορεῖ νὰ ἀκούσῃ καθαρὰ τὸν σταθμόν του. Πῶς ὁμως προμηθεύεται κανεὶς αὐτὸ τὸ μηχανήμα; Τὸ ἐνοικιάζει ἀπὸ τὸν σταθμόν καὶ τὸ μηνιαῖον ἐνοίκιον χρησιμοποιεῖται πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐξόδων τῶν προγραμμάτων εἰς τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν ὑπάρχουν διαφημίσεις. Οἱ ἀκροαταὶ οἱ ὅποιοι δὲν ἐνοικιάζουν τὸ μηχανήμα ἀκούουν μόνον ἕνα συριστικὸν ἦχον ὅταν πάρουν τὸν σταθμόν τῶν συνδρομητῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀντὶ τῶν διαφημιστικῶν εἶναι οἱ ἀκροαταὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι πληρώνουν τὴν δαπάνην διὰ τὰ διάφορα προγράμματα καὶ τὴν συντήρησιν τοῦ σταθμοῦ.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου,

δ κ. Μπέντον και οι συνεταίροι του (Ρόμπερτ Χάτσινς, Πρύτανις του Πανεπιστημίου του Σικάγου, Τζέημς Λώρενς Φλάϋ πρώην Πρόεδρος της 'Ομοσπονδιακής 'Επιτροπής των Συγκοινωνιών και Μπέρνις Ράμλ της 'Εταιρίας Ρ.Χ. Μέϊου και Σιό) ανέπτυξαν και έκοινοποίησαν σχέδια δια την λειτουργίαν μιας ραδιοφωνικής υπηρεσίας δια συνδρομών εις την Πολιτείαν της Νέας Υόρκης. 'Εσχεδιάζαν να προσφέρουν εις τους συνδρομητάς των την εύκαιρίαν να εκλέγουν μεταξύ τριών προγραμμάτων: σοβαράς μουσικής, ή όποια θά μεταδίδεται από ένα ώρισμένον μήκος κύματος· έλσφράς και λαϊκής μουσικής από άλλο μήκος κύματος και από τρίτον πόλι μήκος κύματος ενός ποικίλου προγράμματος με ειδήσεις, φιλολογικώς διηλέξεις, ώρα των παιδιών κλπ., και όλα αυτά χωρίς διαφημίσεις. 'Εσχεδίοζαν ώςτις ή συνδρομή να ήτο 5 σέντς την ήμέραν, δηλ. 18 δολ. το έτος. 'Επί τη πληρωμή του ποσού αυτού θά έγιγνετο άμέσως ή έγκατάστασις του φίλτρου εις το ραδιόφωνον του συνδρομητού.

'Η πρότασις δια την ίδρυσιν της 'Υπηρεσίας αυτής έγένετο ένθουσιωδώς δεκτική υπό άκροατών οι όποιοι είχαν κουρασθή από τός μακράς και άηδεις διαφημίσεις, αι όποιαι είχαν αύξησθ ή εις άφάνταστον βαθμόν κατά την διάρκειαν του πολέμου· από όλα τα διαμερίσματα της χώρας ήλθαν «συγχαρητήρια» και «έπευφημιαί». «Πέντε σέντς την ήμέρα θά είναι πολύ καλά», και «μία τέτοια ύπηρεσία θά προσελκύση εκατομμύρια άκροατάς»· αυτά είναι όλίγα από τα σχόλια τα όποια έγράφοντο σχετικώς. 'Εν τούτοις το σχέδιον εύρε ισχυράν αντίδρασιν εκ μέρους έξεχόντων ιδιοκτητών ραδιοφωνικών σταθμών οι όποιοι τότε εκέρδιζαν πάρα πολλά χρήματα, έννοικιάζοντες την περισσοτέραν ώραν των προγραμμάτων των εις διαφόρους διαφημιστάς. 'Η νέα αυτή ύπηρεσία άπειτέλει σοβαράν άπειλήν δια

το θαυμασίως λειτουργούν και προσδοφόρον σύστημα των ραδιοφωνικών εκπομπών. «Το σχέδιον ούτό» ειπαν, «καταστρέφει την έλευθερίαν του άέρος». Εις τοϋτο άπήντησεν ως εξής ο κ. Μπέντον: «άντιθέτως, το σύστημά μου προσφέρει την δυνατότητα εις τον άκροατήν να άκούη και κάτι άλλο από το το «σερβιρουν» οι διάφορες έμπορικές εταιρίες. Όσο μεγαλυτέραν εκλογήν έχει ο άκροατής» ειπε, «τόσο μεγαλυτέρα είναι και ή έλευθερία εις τον άέρα». 'Ετόνισεν έπίσης ότι ούδεις νόμος ή κανονισμός εκ των διεπόντων την ραδιοφωνίαν, προβλέπει ότι αι διαφημίσεις πρέπει να είναι το μέσον της χρηματοδοτήσεως των ραδιοφωνικών σταθμών. Πολλά μέλη της 'Ομοσπονδιακής 'Επιτροπής Συγκοινωνιών, ή όποια διευθύνει την ραδιοφωνίαν, ειδαν με ένδιαφέρον και συμπάθειαν το δια συνδρομών ραδιόφωνον και εξέφρασαν την επιθυμίαν να ίδουν την εγκαινιάσιν μιας τοιαύτης ύπηρεσίας.

'Η πλέον παράδοξος αντίδρασις εναντίον του συστήματος του δια συνδρομών ραδιοφώνου ήτο ο φόβος μήπως μερικοί εύφυεις άκροαται με μηχανικός γνώσεις κατώρθωναν να άντιγράψουν τα μηχανήματα τα όποια θά έχρησιμοποιοϋντο δια την απομάκρυνσιν των παρσιτίων. Τοιούτοτρόπως οι άκροαται αυτοί θά ήδύναντο να παρακολουθοϋν ραδιοφωνικά προγράμματα του δια συνδρομών ραδιοφώνου χωρίς να πληρώνουν εις την ύπηρεσίαν. Οι άνθρωποι όμως είναι γνωστόν ότι μπορούν να κάνουν πολλά! Μήπως δέν μπορούν να κατασκευάσουν ιδικά των κέρματα τηλεφώνου και να τηλεφωνούν δωρεάν; ή κίβδηλα δολάρια; Αυτό τοϋ είδους όμως οι άνθρωποι γενικά καταλήγουν εις την φυλακήν. Άλλοι πάλι ισχυρίζονται ότι οι άκροαται οι όποιοι έγγράφονται συνδρομηται εις αυτήν την ύπηρεσίαν μπορούν να δανείσων και εις άλλους τός συσκευάς των. Αυτό βεβαίως θά ήμποροϋσαν να το κάμουν. Μπορεί

κανείς να δανείση την έφημερίδα του εις τόν γείτονα, οι περισσότεροι όμως άνθρωποι νομίζουν όρθώτερον και άνετώτερον να αγοράζουν την ιδικήν των.

Δέν υπάρχει άμφιβολία ότι οι 'Αμερικανοί ήσαν έτοιμοι και πρόθυμοι να δοκιμάσουν τό σύστημα τοῦ ραδιοφώνου διά συνδρομῶν. Τόν Σεπτέμβριον τοῦ 1945, ό κ. Μπέντον και οι συνεταίροι του ήσαν έτοιμοι να άπευθυνθούν εις την 'Ομοσπονδιακήν 'Επιτροπήν Συγκοινωνιῶν διά να λάβουν την έπίσημον έγκρισιν διά την λειτουργίαν ενός ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ διό συνδρομῶν εις την πόλιν τῆς Νέας 'Υόρκης. (Πρὸ τεσσάρων έτων είχαν λάβει την άδειαν να πειραματισθούν διά την ίδρυσιν τῆς υπηρεσίας αὐτῆς). Ακριβῶς όμως εκείνην τήν εποχήν ό κ. Μπέντον έλαβε μέρος εις την Κυβέρνησιν ὡς ύφυπουργός των 'Εξωτερικῶν, και προσωρινῶς τὰ σχέδια παρημελήθησαν. Τόν Δεκέμβριον όμως τοῦ 1947 μετὰ την παραίτησίν του ἀπὸ την κυβέρνησιν, ό κ. Μπέντον επανέλαβε τὰς ενέργειας του και ύπεσκήρηνεν πάλι την ιδέαν τοῦ ραδιοφώνου διά συνδρομῶν άνεκοίνωσας δὲ ότι έσκέπετο να εγκαινιάση την ύπηρεσίαν αὐτήν εις την περιοχὴν τῆς Νέας 'Υόρκης πολὺ συντόμως.

Έν τῷ μεταξύ και άλλοι είδαν τὰς πραγματικὰς δυνατότητας και την ανάγκην τῆς συστάσεως αὐτῆς τῆς ύπηρεσίας. Σήμερα οργανώνεται τό πρωτοπῆρον δικτυον πού θὰ συνδέση 10 ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς οι ὅποιοι έχουν ήδη άρχίσει να μετατρέπωνται ὥστε να μπορούν να μεταδίδουν έκπομπὰς διά συνδρομῶν εις τὰς σπουδαιοτέρας περιοχὰς τῆς χώρας. 'Η 'Εταιρία Μούζακ ή ὁποία κατέχει πολλὰ ἀπὸ τὰ είδικὰ σὺντάμηχανήματα τὰ σχετικὰ με τὸν καθαρισμόν τοῦ ραδιοφωνικοῦ συνθήματος, προσφέρθη να τὰ έννοικιάση εις αὐτοὺς οι ὅποιοι σχεδιάζουν να εἰσαγάγουν τό ραδιόφωνον διά συνδρομῶν.

'Η ίδρυσις σταθμῶν χρηματοδο-

τουμένων ὑπὸ τῶν άκροατῶν θὰ θέση την ραδιοφωνίαν ἐπὶ ασφαλούς-ρας και πλέον προσοδοφόρου οἰκονομικῆς βάσεως διότι τό κοινόν θὰ έξοδεύη περισσότερα χρήματα ἀπὸ τοὺς διαφημιστάς. 'Η εποχή τοῦ πολέμου ὁπότε ήτο πράγματι αδύνατον εις τοὺς ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς να χάσουν χρήματα έχει πλέον παρέλθει. Σήμερα ὑπάρχουν περισσότεροι σταθμοὶ ἀπ' ὅσους μπορούν να συντηρήσουν μόνον αἱ ἐκ τῶν διαφημίσεων πρόσοδοι. Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα έτη, ό αριθμός τῶν έμπορικῶν σταθμῶν ηῦξήθη ἀπὸ 900 εις περισσοτέρους τῶν 1800. Αὐτό σημαίνει ότι σήμερα ὑπάρχουν τόσοι ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ ὅσοι και καθήμεριναί έφημεριδες! Ένῶ ό αριθμός τῶν σταθμῶν ηῦξήθη ταχέως (και διαρκῶς αύξάνεται), τὰ κεφάλαια τὰ ὁποία μπορούν να έξοδεύουν διά τό ραδιόφωνον οι διαφημισταὶ δέν έχουν αύξηθῆ αναλόγως. Όπως τονίζει ή τελευταία οἰκονομική έπιθεώρησις πού έγινε ἀπὸ την 'Ομοσπονδιακήν 'Επιτροπήν Συγκοινωνιῶν, ή «πήττα» τῶν ραδιοφωνικῶν διαφημίσεων διμοιράζεται εις διαρκῶς μικρότερα τεμάχια. 'Ολιγώτεροι ἀπὸ τοὺς μιστοὺς ἐκ τῶν νέων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν ἐκάλυψαν τὰ έξοδά των κατὰ τό παρελθόν έτος και με τὸν ὑπάρχοντα συναγωνισμόν διαρκῶς περισσότεροι ἀπὸ τοῦ παλαιοτέρους ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς άντιμετωπίζουν μεγάλον κίνδυνον. Κοθὼς ό αριθμός τῶν νέων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν αύξάνεται εις μίαν περιοχὴν, ό αριθμός τῶν άκροατῶν τῶν ὑπάρχόντων σταθμῶν μειοῦται αναγκαστικῶς, κατ' αὐτόν δὲ τὸν τρόπον οι σταθμοὶ χάνουν την αξίαν των διά τὸν διαφημιστήν. Τὸ έμπόρευμα τό ὁποῖον δύναται να πωλήση τό ραδιόφωνον, δηλ. ή «ῶρα», έχει πλέον ή διπλασιασθῇ ἀπὸ ἀπόψεως χρησιμοποίησεως και τοῦτο φυσικῶς θὰ τείνη να έλαττώση τὰς τιμὰς τὰς ὁποίας μπορούν να ζητοῦν και ἀπὸ τοὺς πελάτας των οι σταθμοὶ.

Ἐξ ἄλλου οἱ σταθμοὶ διὰ συνδρομῶν θὰ αὐξάνουν τὸς προσόδους των ἐφ' ὅσον θὰ εὐχαριστοῦν τὸ κοινόν. Π. χ. δὲν θὰ χάνουν χρήματα κάθε φορὰ πού θὰ ἐκτελοῦν μίαν δημοσίαν ἐκδούλευσιν εἰς τὴν κοινότητα ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν σταθμῶν οἱ ὅποιοι ἐξαρτοῦν τὴν ὑποστήριξίν των μόνον ἀπὸ τοὺς διαφημιστάς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοπικῶν χρυσίμων περιστατικῶν ὅπως εἶναι οἱ πλημμύραι, πυρκαϊαί, χιονοστιρόβιοι, ἀνεμοστρόβιοι καὶ παρόμοιοι καταστροφαί, οἱ τοπικοὶ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ προσέφεραν συχνὰ ἀνυπολόγιστον καὶ ἐξαιρετικὴν ὑπηρεσίαν διὰ τῶν ραδιοφωνικῶν εἰδήσεων, καὶ ἔδωσαν βοήθειαν καὶ θάρρος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πληγιστῶν περιοχῶν. Διὰ τῆς καταστροφῆς ὅμως τῶν διαφημιστικῶν προγραμμάτων ἡ ὑπηρεσία αὐτὴ ὑφίσταται τὴν θυσίαν σεβαστοῦ κεφαλαίου. Εἰς τὴν πραγματικότητά, διὰ νὰ μεταδίδουν ὁποιοδήποτε πρόγραμμα οἱ σταθμοί, πρέπει γενικῶς νὰ ἀποσποῦν κεφάλαιον ἐκ τῶν διαφημίσεων. Δὲν εἶναι λοιπὸν καθόλου παράξενο ὅτι ὑπῆρχαν τόσον ὀλίγα προγράμματα διὰ τὸ κοινὸν εἰς τοὺς ραδιοφωνικοὺς σταθμούς. Ἐν τούτοις, ὅταν οἱ ἀκροαταὶ θὰ πληρώσουν εἰς τὴν ραδιοφωνικὴν ὑπηρεσίαν κανονικῶς, ὁ τοπικὸς σταθμὸς ὅπως καὶ ἡ τοπικὴ ἑφημερίς, θὰ μπορέσουν νὰ δώσουν κανονικὰς εἰδήσεις εἰς τὴν κοινότητα χωρὶς νὰ θυσιάξουν τὰς προ-

σόδους των. Ἡ ἐπιτυχία ἐνὸς σταθμοῦ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀκροατῶν του θὰ καταμετρεῖται ἀπλῶς καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς «τὸ κουτί τοῦ γραφείου» καὶ θὰ ἀποφασίζεται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνδρομητῶν. Ὁ ἀκροατὴς τοῦ ραδιοφώνου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ πρώτην φορὰν θὰ ἔχη βαρύνουσαν γνώμην διὰ τὸ εἶδος τῶν προγραμμάτων πού θὰ μεταδίδονται. Σήμερα ἡ μόνη του ἄμυνα ἐναντίον τῶν κατωτέρων προγραμμάτων εἶναι νὰ κλείσῃ τὸ ραδιόφωνον του ἢ ὅπως εἶπε κάποιος συνεργάτης ἐνὸς περιοδικοῦ, νὰ πετάξῃ τὸ ραδιόφωνό του ἀπὸ τὸ παράθυρόν καὶ ὕστερα νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτοῦ ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ ἐπιχείρησις δὲν ὑπάρχει. Τὸ διὰ συνδρομῶν ραδιόφωνον θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ κἀνὴ κάτι θετικώτερον. Οἱ σταθμοὶ αὐτοὶ δίδοντες τὰ καλύτερα προγράμματα εἶναι φυσικὸν νὰ προσελκύσουν μέγαν ἀριθμὸν συνδρομητῶν. Οἱ σταθμοὶ θὰ συναγωνίζονται ὅπως αἱ ἑφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ διὰ συνδρομητάς, καὶ οἱ ἀκροαταὶ θὰ ἐγγράφονται ὡς συνδρομηταὶ εἰς τὸν σταθμὸν ὁ ὅποιος ἐξυπηρετεῖ καλύτερα τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά των.

Ἡ κατάργησις τῶν διαφημίσεων δὲν θὰ εἶναι ἡ μόνη σημαντικὴ βελτίωσις τῶν διὰ συνδρομῶν ραδιοφωνικῶν σταθμῶν. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ἡ μεγάλυτέρα ποικιλία εἰς τὰ προγράμματα θὰ προσελκύσῃ ἀκροατὰς ἀπὸ ὅλα τὰ κοινωνικά στρώματα.

ΟΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΓΑΛΛΙΑ

Ἡ *Radiodiffusion Française* εἶναι μονοπώλιον τοῦ Κράτους ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γραφείου τοῦ Πρωθυπουργοῦ (*Presidence du Conseil*). Δὲν γίνονται διαφημίσεις. Αἱ ἐκδόσεις συνδρομαὶ εἰσπράττονται ὑπὸ τοῦ Κράτους τὸ ὅποῖον καὶ καθορίζει κατ' ἑτος τὴν ἐπιχορήγησιν ἢ ὁποία θὰ καταβληθῇ εἰς τὴν *Radiodiffusion Française*.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Τὸ ραδιοφωνικὸν δίκτυον εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ Κράτους τὸ ὅποῖον ἐλέγχει τὰς ἐκπομπὰς τῇ μεσολαβήσει μιᾶς *Ραδιοφωνικῆς Ἐπιτροπῆς*. Ὑπάρχουν 6 Σταθμοί: *Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Βελιγραδίου* (Ὁμόσπονδος *Ραδιοφ. Σταθμὸς*), *Ραδ. Σταθμὸς τοῦ Ζάγκρεμπ* (Κροατία), *Ραδιοφ. Σταθμὸς τῆς Λουμπλιάνα* (Σλοβενία), *Ραδ. Σταθμὸς Σκόπλια* (Μακεδονία), *Ραδιοφ. Σταθμὸς Σεράγιβο* (Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη) καὶ *Ραδ. Σταθμὸς Κετίγκκε* (Μοντενέγκρο). Τὰ εἰσοδήματα κάθε Σταθμοῦ, προέρχονται κυρίως ἐκ τῶν φόρων ἐπὶ τῶν ραδιοφώνων. Δὲν ὑπάρχουν διαφημίσεις.

ΔΑΝΙΑ

Ἡ *Ραδιοφωνία* εἶναι μονοπώλιον τοῦ Κράτους καὶ διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Κυβερνητικοῦ Σταθμοῦ *Statsradiofonien*. Αἱ τεχνικαὶ ὑπηρεσίαι του ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ Ὑπουργείου *T.T.T.* καὶ τὰ προγράμματα ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας. Εἰς τὰ προγράμματα δὲν περιλαμβάνεται κανὲν εἶδος διαφημίσεως. Ὁ φόρος τὸν ὅποῖον ἔχει καθορισθῇ νὰ πληρώνουν οἱ ἀκροαταὶ εἰσπράττεται ὑπὸ τοῦ Ταχυδρομείου καὶ τὸ ὅλον ποσὸν δίδεται εἰς τὴν *Ραδιοφωνίαν*.

ΕΛΛΑΣ

Ἡ ραδιοφωνία εἶναι κρατικὴ ὑπηρεσία διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ἐ-

θνικοῦ Ἰδρύματος *Ραδιοφωνίας*. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει πλήρη ἐλεγχὸν καὶ διορίζει τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, τὸ ὅποῖον εἶναι καὶ ὑπεύθυνον. Ὑπάρχουν ὠρισμένοι ὠραι διὰ διαφημίσεις. Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι πληρώνουν τὸ ἥμισυ τῆς συνδρομῆς. Ὅλοι αἱ πρόσοδοι διατίθενται διὰ τὴν ραδιοφωνίαν.

ΙΤΑΛΙΑ

Τὴν εὐθύνην ἔχει ἑνας ἡμικρατικὸς ὁργανισμὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα *R. A. I.*, ὅστις χρηματοδοτεῖται ἀπὸ τὰς συνδρομὰς τῶν ἰδιοκτητῶν ραδιοφώνων καὶ ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς διαφημίσεις. Ὁ κυριώτερος μέτοχος τοῦ ἡμικρατικοῦ αὐτοῦ ὁργανισμοῦ εἶναι τὸ *Instituto Ricostruzione Italiana* τὸ ὅποῖον εἶναι κρατικὸς ὁργανισμὸς. Τὸ κράτος ἐπιτρέπει ἀπόλυτον καὶ ἐλευθέραν ἔκφρασιν τῆς πολιτικῆς γνώμης καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μιὰ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ διωρίσθη διὰ νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἐλευθέραν ἔκφρασιν γνώμης ἀπὸ τοῦ *Ραδιοφώνου*.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Ἡ *Ραδιοφωνία* εἶναι *Μονοπώλιον* παραχωρηθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς μίαν ἰδιωτικὴν Ἑταιρίαν, τὴν *Compagnie Luxembourgeoise de Radiodiffusion* (τὸ 1/3 τῶν μετοχῶν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχουν πολῖται τοῦ Λουξεμβούργου). Ὅλοι αἱ πρόσοδοι ἐκ τῶν συνδρομῶν, τὰς ὁποίας συλλέγει τὸ Ταχυδρομεῖον, πηγαίνουν εἰς τὸ Κράτος καὶ χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης ἢ ὁποία γίνεται διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν παρασίτων. Ἡ *Compagnie Luxembourgeoise de Radiodiffusion* δὲν ἐπιχορηγεῖται ἀπὸ τὸ Κράτος. Τὸ εἰσόδημά της προέρχεται ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως διαφόρων «ὥρων» ἐκπομπῶν εἰς διαφημιστάς. Τῇ αἰτήσῃ τῆς Κυβερνήσεως μεταδίδει ἐπισήμους ἀνακοινώσεις, διαταγὰς

της αστυνομίας, μετεωρολογικά δελτία κ.τ.λ.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΝΙΑ

Ἡ Ῥαδιοφωνία διευθύνεται ὑπὸ τῆς *British Broadcasting Corporation* ἡ ὁποία εἶναι «δημόσιος ὀργανισμός», ἀνεξάρτητος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀνεξάρτητος εἰς τὴν ἔκφρασιν γνώμων καὶ εἰδήσεων. Ἀπαγορεύονται αἱ διαφημίσεις. Συνδρομὴν ἐτησίαν πληρῶνουν ὅλοι οἱ κάτοχοι ραδιοφώνων. Αἱ συνδρομαὶ εἰσπράττονται ὑπὸ τοῦ Ταχυδρομείου τὸ ὁποῖον καταβάλλει εἰς τὸ *BBC* τὸ 85% τῶν ὅλων εἰσπράξεων σὺν ἑνα ποσοστὸν ἐκ τῶν ὑπολοίπων 15%, ὅπως ἔχει κανονισθῇ ὑπὸ τοῦ Ἑθναυροφυλακίου.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Ἡ Ῥαδιοφωνικὴ Ὑπηρεσία διεξάγεται ὑπὸ ἐνὸς Κρατικοῦ Ἰδρύματος τοῦ *Norsk Rikskringkasting* πού διευθύνεται ὑπὸ διοικητικοῦ συμβουλίου ἐκ 5 μελῶν διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ μιᾶς Ἑθνικῆς Ἐπιτροπῆς Προγραμμάτων ἐκ 15 μελῶν τὰ ὁποῖα διορίζονται ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Κοινοβουλίου. Ὁ φόρος ἐπὶ τῶν κατόχων ραδιοφώνων καθῶς καὶ τὸ 10% ἐπὶ ὅλων τῶν πωλουμένων ραδιοφώνων, καταβάλλονται εἰς τὸν προϋπολογισμόν τῆς Νορβηγικῆς Ῥαδιοφωνίας. Δὲν ὑπάρχουν διαφημίσεις.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἡ Ῥαδιοφωνία ἔχει σύνθετον χαρακτῆρα. Τὸ Κράτος ἔχει ὡς ἰδιοκτησίαν του τοὺς πομπὺς καὶ τὰς γραμμάς, καὶ αἱ 5 ἰδιωτικαὶ ἐταιρίαι, πού ἀποτελοῦν τὴν *Nederlandse Radio Unie*, μοιράζονται τὰ σιούντιο καὶ τὰς ὥρας τῶν ἐκπομπῶν τῶν δύο Ἑθνικῶν πομπῶν τοῦ Χίλβερσαμ. Αἱ πέντε αὐταὶ ἐταιρίαι, ἀντιπρο-

σωπεύουν τὰ σπουδαιότερα κόμματα τῆς Ὀλλανδίας: 1) *Algemene Vereniging Radio Omroep*, ἀνεξάρτητος. 2) *Katholieke Radio Omroep*, καθολικὴ. 3) *Nederlands Christelijke Radio Vereniging*, προτεσταντικὴ. 4) *Vereniging Arbeiders Radio Amateurs*, σοσιαλιστικὴ. 5) *Vrijzinnig Protestantse Radio Omroep*, φιλελευθέρη προτεσταντικὴ. Ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχει ἡ *Stichting Radio Nederland Wereldomroep*, ἑνᾶς Κρατικὸς Ὄργανισμός ὁ ὁποῖος κυρίως κάνει ἐκπομπὰς διὰ ξένας χώρας καὶ διὰ τὰς ὀλλανδικὰς ἀποικίας. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοὶ ἐξαργυρῶνται ἐκ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τοῦ ὁποῖου ὁ ἀντιπρόσωπος εἰς Χίλβερσαμ ἔχει ἀπεριόριστον ἰσχύν. Ὑπάρχει μιὰ ἐπιτροπὴ Προγραμμάτων διοριζομένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἰς τὴν ὁποίαν ἀντιπροσωπεύονται αἱ ἐταιρίαι. Τοὺς φόρους ἐπὶ τῶν ραδιοφώνων συλλέγει τὸ Ταχυδρομεῖον τὸ ὁποῖον κρατᾷ ἑνα ποσοστὸν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν πομπῶν κλπ. Τὸ Κράτος διανέμει τὸ ὑπόλοιπον μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐταιριῶν, αἱ ὁποῖαι εἰσπράττουν ἐπίσης ἐκ τῶν συνδρομῶν τὰς ὁποίας κάμνουν ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ραδιοφωνικῶν τῶν περιοδικῶν.

ΠΟΛΩΝΙΑ

Ἡ *Polskie Radio* εἶναι κρατικὴ ἐπιχείρησις καὶ κάνει ὅλας τὰς ἐκπομπὰς. Διοικεῖται ἀπὸ τὸ Ἰραφεῖον Πρωθυπουργοῦ τὸ ὁποῖον καὶ δύναται νὰ ἐλέγχει τὰ προγράμματα. Αἱ εἰσπράξεις τοῦ φόρου ἐκ τῶν κατόχων ραδιοφώνων δὲν καλύπτουν τὰ ἔξοδα καὶ ἡ Ῥαδιοφωνία ἐπιχορηγεῖται ὑπὸ τοῦ Κράτους. Δὲν ὑπάρχει ἀπαγόρευσις διὰ τὰς διαφημίσεις, παρ' ὅλον ὅτι ὑπάρχει προκατάληψις ἐναντίον των καὶ γίνονται μόνον ἀπὸ περιφερειακοὺς σταθμοὺς καὶ εἰς μικρὰν κλίμακα.

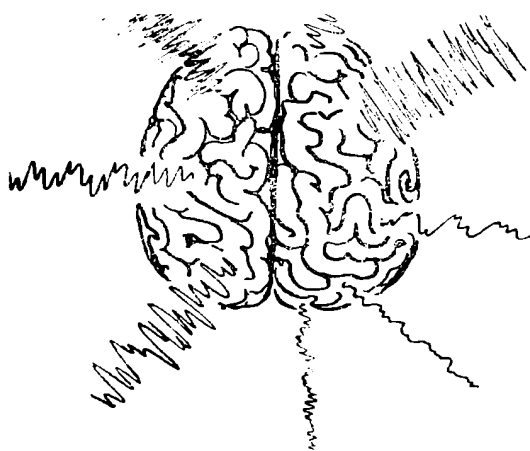
Καταμέτρησις τῆς δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου

Τοῦ καθηγητοῦ E. D. ADRIAN *

(Ὁμιλία

ἀπὸ τὸ B.B.C.

Ἐκπομπαὶ διὰ τὴν Σουηδίαν)

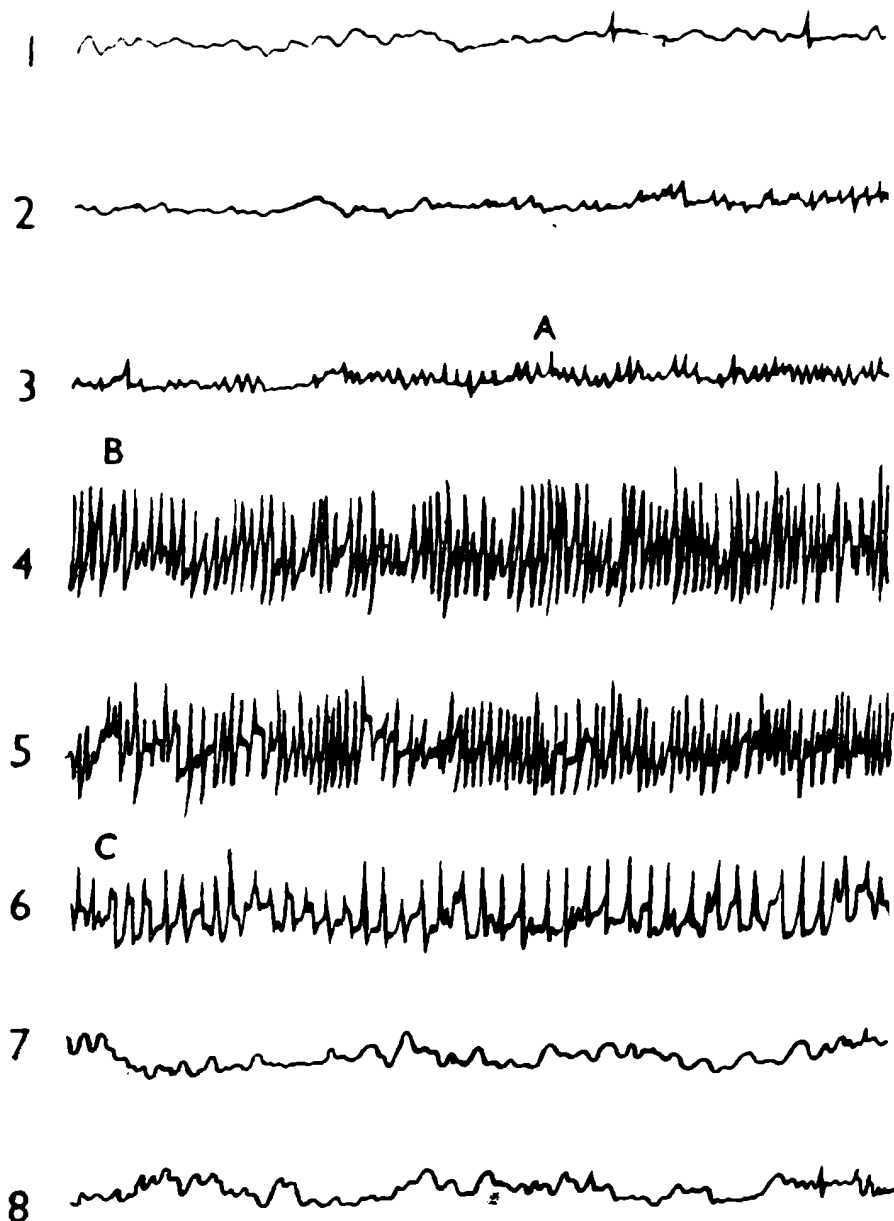

Ο ἐγκέφαλος εἶναι τὸ σημαντικώτερον ὄργανον τοῦ σώματος διότι εἶναι ὑπεύθυνος ὅχι μόνον διὰ τὰς κινήσεις μας — ἰδιαιτέρως τῆς ὁμιλίας ἢ τῆς γραφῆς — ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς σκέψεις μας, διὰ τὴν διανοητικὴν καθὼς καὶ τὴν ὕλικήν μας ζωὴν. Αἱ σκέψεις καὶ αἱ ἰδέαι τὸσον πολὺ διαφέρουν ἀπὸ τὰ φυσικὰ γεγονότα, ὥστε πάντοτε ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους γρίφους τῆς ἐπιστήμης ὑπῆρξεν ἡ κατανόησις τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ συντελούμεναι εἰς τὸν ἐγκέφαλον μεταβολαὶ δύνανται νὰ παραγάγουν ἀντιστοιχούς μεταβολὰς καὶ εἰς τὴν διάνοιαν. Γρίφος ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ. Ἐν τούτοις ὁμως ἀρχίζομεν νὰ ἔχωμεν λεπτομερεστέρας πληροφορίας περὶ τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ πολλὰ νέα μέθοδοι ἔχουν χρησιμοποιεθῇ διὰ νὰ εὑρεθῇ τί γίνεται μέσα εἰς αὐτόν.

Βεβαίως μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσωμεν διαφόρους μεθόδους :

* Ὁ E. Ντ. Ἀντριαν εἶναι καθηγητὴς τῆς Φυσιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ. Ἐχει ἀσχοληθῇ καὶ μελετήσει πολὺ τὰ κύματα τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ἡ λειτουργία τῶν νεύρων τοῦ ἀνθρώπου σώματος. Εἰς τὰ 1932, μαζὶ μὲ τὸν Σερ Τσάρλς Σέρρινγκτον ἔλαβε τὸ βραβεῖον Νόμπελ διὰ τὰς ἐργασίας του ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ὑπῆρξεν ἓνας ἐκ τῶν πρώτων ἐπιστημόνων οἱ ὁποῖοι ἀνεγνώρισαν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀνακάλυψεως τοῦ Μπέργκερ: τοῦ ἡλεκτροεγκεφαλοδιαγράμματος.

μποροῦμε νὰ ἐξετάσωμεν ἄτομα πάσχοντα ἐξ ἀσθενείας ἢ ἐκ βλάβης τοῦ ἐγκεφάλου διὰ νὰ ἰδοῦμε τί συμβαίνει ὅταν ἓνα μέρος αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου δὲν λειτουργεῖ καλῶς, μπορούμε νὰ μελετήσωμεν τὴν ἀνατομίαν του καὶ νὰ σχεδιάσωμεν ὅλας τὰς περιπλόκους διακλαδώσεις τῶν νεύρων—πραγματικῶς οἱ χάρται τοὺς ὁποῖους ἔχομεν σήμερον ὁμοιάζουν μᾶλλον μὲ τὸ δίκτυο τῶν συρμάτων ἐνός δέκτου ἀσυρμάτου. Ὑπάρχει ἐν τούτοις μία τελείως διαφορετικὴ μέθοδος ἡ ὁποία ἐνεφανίσθη τελευταίως. Εἶναι ἡ μέθοδος τῆς ἐρεῦνης τῆς δραστηριότητος διαφόρων τμημάτων τοῦ νευρικοῦ συστήματος διὰ τῆς καταγραφῆς τῶν μικρῶν ἡλεκτρικῶν ρευμάτων τὰ ὁποῖα γεννῶνται ὑπὸ τῶν νευρικῶν κυττάρων καὶ τῶν νευρικῶν ἰνῶν. Οἱ φυσιολόγοι ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐγνώριζον ὅτι κάθε φοράν κατὰ τὴν ὁποίαν ἓνα ζῶν κύτταρον γίνεται ἐνεργόν, ὅταν ἓνας μῦς συστέλλεται, ὅταν ἡ καρδιὰ πάλῃ ἢ ὅταν ἓνας ἐρεθισμὸς περνᾷ ἀπὸ μίαν νευρικὴν ἵνα, δημιουργεῖται μία στιγμιαία ἐκτόξευσις ἡλεκτρισμοῦ ἐκ τῆς δρώσης περιοχῆς. Αἱ ἡλεκτρικαὶ ἐπιδράσεις εἶναι πολὺ μικραὶ καὶ εἰς τὰ κύτταρα καὶ εἰς τὰς ἵνας τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ εἶναι τόσο ἀνεπαίσθητοι, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ καταγραφοῦν λεπτομερῶς πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ραδιοηλεκτρικοῦ ἐνισχυτοῦ. Σήμερα ἵμως, χάρις εἰς τὴν θερμοιωνικὴν

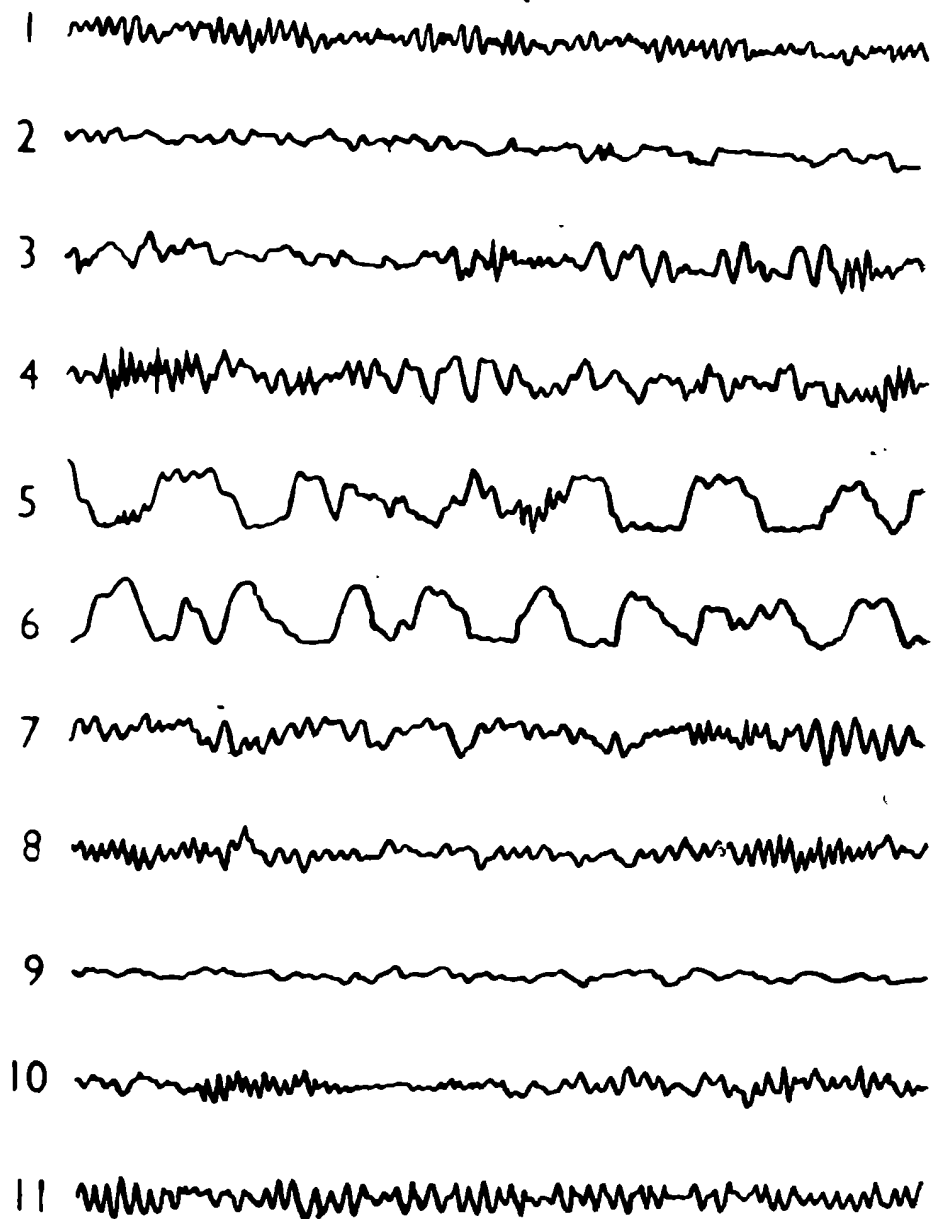
ΦΑΣΕΙΣ ΕΠΙΔΗΜΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ ΝΕΟΥ 16 ΕΤΩΝ:

1) Αι αίχμαϊ αἱ ὁποῖαι διακόπτουν τὴν πρώτην γραμμὴν δείχνουν τὴν ἐναρξίν τῆς κρίσεως.— 2) Αἱ αἱχμαὶ γίνονται συχνότεραι.— 3) Ἡ κρίσις ἀρχίζει (A).— 4) καὶ 5). Ἡ κρίσις (B).— 6) Πλησιάζει εἰς τὸ τέλος (C).— 7 καὶ 8). Ἡ κρίσις παρῆλθεν. Ἡ ὅλη ὑπόθεσις διήρκεσε 80 δευτερόλεπτα.

ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ 27 ΕΤΩΝ ΚΟΙΜΑΤΑΙ

→

1) 23.30'. Δὲν ἔχει ἀκόμῃ κοιμηθῆ, ἀλλὰ ἔχει κλειστὰ τὰ μάτια. 10-12 κύματα κατὰ δευτερόλεπτον.— 2) 23.45'. Ἀρχίζει νὰ τὸν παίρνῃ ὁ ὕπνος. Κύματα ἀκανόνιστα: 6-8 καὶ 18-22 κατὰ δευτερόλεπτον.— 3) 24. Κοιμᾶται ἔλα-

φρά. Τὰ ηλεκτρικά κύματα εἶναι ἄλλοτε 4-6 καὶ ἄλλοτε 14-16 κατὰ δευτερόλεπτον.— 4) 0.30'. Ὁ νέος δὲν κοιμᾶται πολὺ βαθειά. Τὰ κύματα εἶναι 4-5 καὶ 14-16 τὸ δευτερόλεπτον.— 5) 1. Βαθὺς ὕπνος. Ἀργὰ κύματα.— 6) 2. Πολὺ βαθὺς ὕπνος. ἔχομεν μόνον πολὺ ἀργὰ κύματα (τὰ ἴδια εὐρίσκομεν εἰς τὸ κῶμα ἢ τὴν βαθεῖαν νάρκωσιν).— 7) 2.15' Βαθὺς ὕπνος. 7-8 καὶ 12-14 κύματα κατὰ δευτερόλεπτον.— 8) 2.40' Βαθὺς ὕπνος. 9-15 κύματα κατὰ δευτερόλεπτον.— 9) 3.30'. Ὑπνος ὅχι πολὺ βαθύς. 6-10 καὶ 18-20 κύματα κατὰ δευτερόλεπτον.— 10) 6.45'. Ἐλαφρὸς ὕπνος. Πάλιν 9-10 καὶ 14-15 κύματα κατὰ δευτερόλεπτον.— 11) 7. Ἀφύπνισις, 10 κύματα κατὰ δευτερόλεπτον. Κατὰ τὴν ἀφύπνισιν τὸ διάγραμμα εἶναι κανονικώτερον ἀπὸ διότι ἦτο τὴν στιγμήν τῆς κατακλίσεως, διότι ὁ νέος ἔχει ἐν τῷ μεταξὺ ἀναπαυθῇ.

βαλβίδα, μπορούμε να μεγενθύνουμε και τα μικρότερα ηλεκτρικά ρεύματα και δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου να χρησιμοποιήσωμεν τὸς ηλεκτρικὰς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα διὰ νὰ μάθωμεν ποῖα τμήματα ἐργάζονται καὶ νὰ εὐρωμεν τί εἶδους ἐργασία ἐκτελεῖται.

Εἶναι εὐκόλουν ν' ἀντιληφθῇ κανεῖς τὰς δυνατότητας αἱ ὁποῖαι ἀνοίγονται. Αἱ ἐντυπώσεις μας ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου ἐξαριθῶνται κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων τὰ ὁποῖα δείχνουν τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα λαμβάνουν χώραν ἐκτὸς ἡμῶν, καὶ ἐκ τῶν νευρικῶν ἰνῶν αἱ ὁποῖαι μεταδίδουν τὸ μήνυμα εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὸν νωτιαῖον μυελόν. Καταγράφοντες λοιπὸν τὰ ηλεκτρικὰ ρεύματα τὰ διερχόμενα ἐκ τῶν νεύρων, μπορούμε νὰ ποῦμε μὲ τί ὁμοιάζουν τὰ μηνύματα, τί εἶδους μηνύματα στέλλουν τὰ αἰσθητήρια ὄργανα, ὥστε νὰ μᾶς κάνουν νὰ αἰσθανόμεθα ἓνα ἄγγιγμα ἢ νὰ βλέπουμε ἓνα φῶς. Ἀπὸ μίαν ἄποψιν εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπλῆ ἐργασία· τὸ μόνον εἶδος μηνύματος τὸ ὁποῖον μπορεί νὰ μεταδῶσθαι μία νευρική ἵνα εἶναι ἓνα μήνυμα σχηματιζόμενον ἐκ μιᾶς σειρᾶς πολὺ βραχέων κυμάτων. Αὐτὰ τὰ κύματα τὰ ὀνομάζομεν νευρικοὺς ἐρεθισμούς· εἶναι ὅλα ὅμοια καὶ ὁ μόνος τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ μήνυμα μπορεί νὰ διαφέρει εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ συχνότης τῶν παλμικῶν δονήσεων. Εἶναι πάρα πολλά, μὲ συχνότητα 100 κατὰ δευτερόλεπτον ἢ καὶ περισσότερον ὅταν ὑπάρχῃ ἰσχυρὸς ἐρεθισμὸς εἰς τὸ αἰσθητήριον ὄργανον, δυνατὸς θόρυβος π.χ. εἰς τὸ αὐτί ἢ ζωηρὸν φῶς εἰς τὸν ὀφθαλμόν, ἢ δὲ συχνότης τῶν εἶναι μικροτέρα ὅταν ὁ ἐρεθισμὸς εἶναι ἀσθενέστερος. Ἐν τούτοις ἐνῶ ἓνα μεγάλον αἰσθητήριον ὄργανον ὅπως ὁ ὀφθαλμὸς εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ἐξαριθᾶται ἀπὸ αὐτὸν τὸν τρόπον εἰσπολήσεως μπορεί πάλι νὰ μεταδίδῃ τὴν λεπτομερεστέραν εἰδησιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον σχετικῶς πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βλέπει· αὐτὸ γίνεται διότι

ὁ ὀφθαλμὸς στέλνει περίπου 100.000 χωριστὰς νευρικὰς ἵνας εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Καθε μία ἐξ αὐτῶν τῶν ἰνῶν μπορεί νὰ μεταδίδῃ μόνον μίαν ἀπλὴν σειρὰν ἐρεθισμάτων, ἀλλὰ τὸ συνδιασμένον ἀποτέλεσμα ὅλων τῶν ἰνῶν μπορεί νὰ ἀναπαράγῃ τὴν πλέον λεπτομερῆ καὶ περίπλοκον εἰκόνα.

Τὰ μηνύματα ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων στέλλονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν αὐτὴν μέθοδον διὰ νὰ τὰ παρακολουθήσωμεν καὶ ἐκεῖ. Καταγράφοντες τὰς ηλεκτρικὰς μεταβολὰς αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐγκεφάλου εὐρίσκουμεν ποῦ φθάνουν τὰ μηνύματα καί, τί τοὺς συμβαίνει κατ' ὁδὸν ὅταν διέρχονται διὰ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Πηγαίνουν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου· τὰ προερχόμενα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν πηγαίνουν εἰς μίαν περιοχὴν τοῦ ὀπισθίου μέρους τῆς κεφαλῆς καὶ ἐκεῖνα τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων εἰς περιοχὴν ἄνω τοῦ ὠτός κλπ. Εἰς τὰ ζῶα ὑπὸ τὴν ἐπὶ τῆς ἀναισθητικοῦ μπορεί νὰ ἀνοιχθῇ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐγκεφάλου καὶ νὰ μελετηθῇ λεπτομερῶς ἡ ἀφίξις τῶν μηνυμάτων ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων π.χ. μπορούμε νὰ εὐρωμεν πόσο μέρος τοῦ ἐγκεφάλου παραχωρεῖται εἰς μίαν ἰδιαιτέραν αἰσθησιν καὶ τοῦτο χρησιμεύει ὥς μέτρον τῆς σημασίας τῶν διαφόρων αἰσθητηρίων ὀργάνων εἰς ἕκαστον ἐξεταζόμενον ζῶον. Εἰς τὸν χοῖρον π.χ. τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τοῦ ὀύγχους κρατοῦν μεγαλύτεραν περιοχὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, διότι ὁ χοῖρος χρησιμοποιεῖ τὸ ὀύγχος του, ὅπως ἡμεῖς τὸ δάκτυλά μας. Ἀντιθέτως εἰς τὸν πίθηκον μεγάλη περιοχὴ τοῦ ἐγκεφάλου συνδέεται μὲ τὰ δάκτυλα.

Η κυριωτέρα δυσκολία εἰς τὰ πειράματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι ὅτι διὰ νὰ εἶναι ὁ ἐγκέφαλος ἐκτεθειμένος, τὸ ζῶον πρέπει νὰ εὐρίσκη-

ται ἐν ἀναισθησίᾳ, πρῶγμα τὸ ὅποιον σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ παύσῃ νὰ ἐκτελῇται ἕνα μεγάλο μέρος τῆς φυσικῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀλλὰ σήμερα ἀρχίζομεν νὰ γνωρίζωμεν πῶς νὰ παρακολουθοῦμε τὴν ἀφίξιν τῶν μηνυμάτων, εἰς τὸν ἀνθρώπινον ἐγκέφαλον εἰς στείγην κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ὅλας τοὺς αἰσθήσεις. Τοῦτο μπορεῖ νὰ γίνῃ πρὸς τὸ παρὸν μόνον ὑπὸ ἰδιαιτέρας συνθήκας, ὅταν τὰ ἠλεκτρικὰ ρεύματα ποὺ παράγονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ὥστε νὰ ἐλέγχωνται μέσῳ τοῦ κρανίου. Ἐὰν εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ στερεώσωμεν δύο ὑγρὰς γάλας ἐπὶ τοῦ κρανίου καὶ νὰ τὰς συνδέσωμεν πρὸς μίαν εὐαίσθητον ἠλεκτρικὴν συσκευὴν καταγραφῆς. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ μελετήσωμεν τὴν ἀφίξιν εἰς τὸν ἐγκέφαλον μηνυμάτων ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὅταν οὖτος βλέπῃ ἕνα λαμπρὸν φῶς καθὼς καὶ τὰ μηνύματα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ τὰ νεῦρα τῶν δακτύλων. Μποροῦμε νὰ εὐρώμεν πόσον χρόνον χρειάζονται διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, πῶς ἐπιηρεάζονται ἀπὸ τὴν κόπωσιν, ἀπὸ τὰς μεταβολὰς τῆς προσοχῆς καὶ γενικῶς ἀπὸ τὴν διανοητικὴν κατὰστασιν τοῦ ὑπὸ πειραματισμὸν ἀτόμου. Θὰ χρειασθοῦν πολλαὶ βελτιώσεις εἰς αὐτὴν τὴν μέθοδον προτοῦ μπορέσωμεν νὰ μάθωμεν ὅλα ὅσα θέλομεν· διότι πρὸς τὸ παρὸν παρακολουθοῦμε καὶ καταγράφομεν τὸ μήνυμα τὸ ὅποιον πηγαίνει εἰς τὸν ἐγκέφαλον, δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ εἰπώμεν τί γίνεται κατόπιν, πῶς ἀναγνωρίζεται καὶ ἀπομνημονεύεται καὶ εὐρισκόμεθα, ὅπως πάντοτε, πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐννοοῦμεν πῶς ἐρμηνεύεται εἰς αἶσθημα ἢ διατὶ ἕνα μήνυμα τὸ ὅποιον ταξιδεύει πρὸς τὸ ὀπίσθιον μέρος τῆς κεφαλῆς, νὰ μᾶς δίδῃ τὸ αἶσθημα τοῦ φωτός, ἐνῶ ἕνα ἄλλο τὸ ὅποιον πηγαίνει πρὸς τὰς ἄνωθεν τοῦ ὀφθαλμοῦ περιοχὰς νὰ μᾶς δίδῃ αἶσθημα ἀφῆς ἢ πιέσεως. Καὶ τὰ δύο

μηνύματα γεννῶνται ἐκ τοῦ ἰδίου νευρικοῦ παλμοῦ· αἱ παλμικαὶ δονήσεις καὶ τὸ εἶδος τοῦ αἰσθήματος τὸ ὅποιον προκαλοῦν ἐξαρτῶνται, ὡς φαίνεται, ἐκ τῆς ἀφίξεως τῶν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου, πῶς ὁμῶς γίνεται αὐτό, εἶναι ἀκόμη μυστήριον.

Σκοπὸς τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν εἶναι νὰ ἀποκαλύψουν τί συμβαίνει εἰς τὸν ἐγκέφαλον ὅταν βλέπωμεν ἢ ἀκούωμεν. Ἴσως νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ ἐννοήσωμεν περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν διαταραχῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὁ ἐγκέφαλος — ἐλπίζω καὶ ἀναμένω ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσουν — ἐν τούτοις ὁ κύριος ἀντικειμενικὸς τῶν σκοπῶν δὲν εἶναι αὐτός. Πάντως τὰ ἠλεκτρικὰ ρεύματα τὰ ὁποῖα γεννῶνται ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου χρησιμοποιοῦνται ἀμέσως εἰς τὴν μελέτην τῶν νευρικῶν παθήσεων. Ἴσως ἔχετε ἀκούσει περὶ τοῦ «ἠλεκτροεγκεφαλογράφημα», τὴν καταγραφὴν τῆς δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου ἢ ὁποία συνηθίζεται σήμερα εἰς τὰς νευρολογικὰς κλινικάς. Εἶναι μία καταγραφὴ τῶν ἠλεκτρικῶν ρευμάτων τῆς ἐπιφανείας τοῦ κρανίου, κυμάτων παραγομένων σταθερῶς εἰς τοὺς περισσότερους ἐξ ἡμῶν μὲ συχνότητα περὶπου 10 κατὰ δευτερόλεπτον ὅταν ἀναπαυώμεθα μὲ κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰ κύματα αὐτά, ὅπως ὅλαι αἱ ἠλεκτρικαὶ ἐπιδράσεις εἶναι μᾶλλον ἀσθενῆ· ἡ μεταβολὴ τὴν ὁποίαν μποροῦν νὰ ἐπιφέρουν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς κεφαλῆς συνήθως εἶναι μικροτέρα τοῦ 1/1000 τοῦ βόλτ, εἶναι ὁμῶς μεγαλύτερα ἀπὸ τὰς ἠλεκτρικὰς ἐπιδράσεις αἱ ὁποῖαι παράγονται ἐκ μηνυμάτων προερχομένων ἐκ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ δὲν εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ τὰ καταγράψωμεν. Τὰ κύματα αὐτά μᾶς ἔχουν δώσει ἕνα νέον τρόπον ὑπολογισμοῦ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου· δυστυχῶς ὁμῶς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον καταμετροῦν εἶναι μιὰ ἀπλουστάτη λειτουργία. Ἡ διάνοια πρὸς

πει νὰ εἶναι χαλαρωμένη καὶ τὰ μά-
τια κλειστά διὰ νὰ ἐξαφανισθοῦν τὰ
κύματα, φαίνονται δὲ νὰ ἀντιπρο-
σωπεύσουν ἓνα εἶδος βασικοῦ ρυθ-
μοῦ τῶν νευρικῶν κυττάρων — ρυθ-
μοῦ ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ αὐτὸς εἰς ὁ-
λους μας, εἴτε εἰμεθα ἡλίθιοι εἴτε
εὐφυεῖς, εὐχαριστημένοι ἢ δυστυ-
χεῖς, καλοὶ ἢ κακοί.

Παρ' ὅλα ταῦτα αὐτὴ ἡ ἡλεκτρι-
κὴ καταγραφὴ μπορεῖ συχνὰ νὰ μᾶς
δώσῃ πολυτίμους πληροφορίας διὰ
τὴν κατάστασιν τοῦ ἔγκεφάλου. Ἐάν
τὰ νευρικά κύματα εἶναι ἀσθενῆ ἢ
ἡλλοιωμένα τὰ κύματα εἶναι ἀνώμα-
λα ἢ καὶ ἐντελῶς ἀνύπαρκτα εἰς τὴν
ἡλλοιωμένην περιοχὴν, καὶ δυνάμεθα
νὰ ἀνακαλύψωμεν καὶ ἄλλα εἶδη
διαταραχῶν, ὅπως π. χ. τὴν τάσιν
πρὸς αἰφνιδιακὰ ἐκκρηκτικὰς ἐκκε-
νώσεις αἱ ὁποῖαι προκαλοῦν ἐπιλη-
πτικούς σπασμούς. Πράγματι τὸ ἡ-
λεκτροεγκεφαλογράφημα μπορεῖ νὰ
μᾶς εἰπῇ πολλὰ περὶ τῆς γενικῆς κα-
ταστάσεως τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἀσθε-

νοῦς, παρ' ὅλον ὅτι δὲν μᾶς ὁμολο-
εῖ περὶ τῆς διανοίας του.

⊖ ἂν ἴδῃτε ὅτι ἔχομεν ἀκόμη πολλὰ
νὰ μάθωμεν ἀπὸ αὐτὰς τὰς με-
θόδους ἐρεῦνης. Εἶναι ὅλαι πολὺ νέαι
καὶ πραγματικῶς ἡ πρώτη διεθνὴς
συνεδρίασις, ἡ ὁποία ἐγίνε διὰ νὰ
συζητηθῇ τὸ ἡλεκτροεγκεφαλογρά-
φημα ἐγίνε εἰς τὸ Λονδίνον περίου.
Δὲν εἶναι ἀσφαλὲς νὰ δίδῃ κα-
νεὶς ὑποσχέσεις διὰ τὸ μέλλον διὰ
καμίαν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν. Νο-
μίζω ὅμως ὅτι θὰ εἶναι ἀρκετὰ ἀ-
σφαλὲς ἐάν ὑποσχεθῶ ὅτι εἰς ὀλίγα
ἔτη θὰ γνωρίζωμεν πολὺ περισσό-
τερα διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἐγκε-
φάλου. Πολλὰ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα
θὰ μάθωμεν θὰ εἶναι τεχνικαὶ λεπτο-
μέρειαι, θὰ ἐνδιαφέρουν δηλ. μόνον
τοὺς εἰδικούς. Ἐλπίζω ὅμως νὰ πε-
ράσωμεν αὐτὸ τὸ στάδιον, διότι δὲν
θὰ γίνῃ πραγματικὴ πρόοδος ἐάν
δὲν κατορθώσωμεν νὰ σχηματίσω-
μεν μιὰν γενικὴν εἰκόνα περὶ τοῦ
τί συμβαίνει μέσα εἰς τοὺς ἐγκεφά-
λους μας.

ΜΙΑ ΑΓΕΛΑΔΑ στὸ Ρίνγκουντ τοῦ Χάμσαϊρ, 7 χρόνων, ἀπὸ καλὴ Ἀγγλο-
Φρεισικὴ ράτσα ποὺ πίνει μπύρα, κατέρριψε τὸ παγκόσμιο ρεκόρ στὴν παρα-
γωγὴ γάλακτος.

Τὸ ρεκόρ τὸ εἶχε πρὶν μιὰ ἀμερικανικὴ ἀγελάδα ράτσας Χολσταίν·
Φρεισικὴ ποὺ ἐβγάζε σὲ 365 ἡμέρες 18.870 λίτρος γάλα.

Ἡ Ἀγγλικὴ ἀγελάδα ποὺ ἔχει σήμερον τὸ ρεκόρ, ἐβγάλε τις 18.870 λ.
μέσα σὲ 329 μέρες. Τὴν ἀρμέγουν 4 φορές τὴν ἡμέρα καὶ βγάζει περισσότε-
ρες ἀπὸ 54 λ. γάλα. Ἐπίσης ἔχει τὸ παγκόσμιο ρεκόρ τῆς ἡμερήσιας παρα-
γωγῆς γάλακτος—67 λίτρος σὲ 24 ὥρες.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κανονικὴ τῆς τροφῇ αὐτὴ ἡ ἀγελάδα — θαῦμα πίνει
καὶ 2 λίτρος μπύρα τὴν ἡμέρα. «TROUW», Ἀμστερνταμ

«ΚΑΙ ΕΖΗΣΑΝ ΑΥΤΟΙ ΚΑΛΑ...»

Τοῦ FRITZ LANG¹

(Ἀπὸ τὸ «Penguin Film Review»,
West Drayton, Middlesex, Ἀγγλία)

Ενας φίλος μου, θερμὸς ὁπαδὸς τοῦ κινηματογράφου μοῦ ὁμολόγησε ὅτι ποτὲ δὲν πηγαίνει νὰ δῇ μίαν ταινία ὅταν ξέρῃ πῶς τελειώνει ὁ χορημα, καὶ μὲ βεβαίωσε ὅτι οἱ περισσότεροι γνωστοί του κάνουν τὸ ἴδιο. Ἡ ὁμολογία του μὲ ἀναστάτωσε λίγο. Νόμιζα πῶς ἀπὸ καιρὸ εἶχα λύσει αὐτὸ τὸ πρόβλημα πιστεύοντας πῶς πρέπει νὰ τελειώνῃ μιά ταινία μὲ μιά ἀπλή αὐταπόδεικτη ἀλήθεια, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ τέλος ποὺ τῆς ταιριάζει· καὶ ὅτι ἂν αὐτὸ τὸ τέλος φαίνεται ἀληθινὸ μπορεῖ νὰ τὸ δεχτῇ ὁ καθένας. Βρήκα ὅμως πῶς αὐτὴ ἡ αὐταπόδεικτη ἀλήθεια ἦταν ἀνεπαρκὴς καὶ ἀνόητη μπροστὰ σὲ κείνο ποὺ νομίζω ὅτι ζητάει ἓνα μεγάλο κοινό, ὁποιοδήποτε δηλ. ἓνα ὀρισμένο εἶδος τέλους. Σὰν σκηνοθέτης ἀλλὰ καὶ σὰν ἐπιχειρηματίας σέβομαι τὸ κοινό, ποὺ πιστεύω ὅτι κινεῖται πρὸς καλλίτερα ἐπίπεδα καὶ ἀνώτερες ἀλήθειες στὴν δόξη ὅπως καὶ στὴ ζωὴ. Ὡστόσο ὁ αὐτὴ τὴν φαινομενικὰ αὐθαίρετη ἀπαίτηση, φαίνόταν σὰν νὰ ὑπάρχῃ μίαν ἀντίφαση μὲ τὴν δική μου ἀξιολόγηση τοῦ κοινοῦ μου. Πάντα βλέπω μὲ ὀποπο μᾶτι θεωρίες ποὺ δὲν δείχνουν ἐμπιστοσύνη στὸ κοινό, γιατί πολὺ συχνὰ χρησιμοποιοῦνται γιὰ νὰ καλύψουν τὴν τεμπελιά καὶ τὴν στεγνὴ καὶ ἀντικαλλιτεχνικὴ παραγωγὴ. Ξέρω πῶς οἱ «αὐθεντίες» δηλώνουν πάντα μὲ ἐπισημότητα ὅτι τὸ κοινό τοῦ κινηματογράφου προτιμᾷ ἔργα ποὺ τε-

λειώνουν καλὰ, καὶ μοῦ φαίνεται πῶς γενικὰ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ταινίες μὲ κακὸ τέλος δὲν γίνονται καὶ τόσο καλὰ δεκτὲς ἀπὸ τὸ κοινὸ ὅσο ἄλλες ποὺ δείχνουν ὅτι... ὅλα πᾶνε καλὰ... Ἀμφισβητῶ ὥστόσο τὸ εὐκολο συμπέρασμα πῶς ἓνα ἀνώριμο κοινὸ μὲ τίς ἀπαιτήσεις του κάνει ἀδύνατη τὴν παραγωγὴ καλῶν ταινιῶν. Ἵποφιάζομαι πῶς μίαν τέτοια κρίση εἶναι μίαν βολικὴ λύση... γιὰ ἀνθρώπους πολὺ ἀνώριμους γιὰ νὰ καταλαβαίνουν τίς ἀνάγκες ποὺ κρύβονται πίσω ἀπὸ τίς προτιμήσεις τοῦ κοινοῦ, καὶ ἔτσι νὰ μποροῦν νὰ τοῦ δίνουν τόσο τὴν οὐσία ὅσο καὶ τὴ μορφὴ τῶν ἔργων ποὺ ζητάει.

Τὸ καλὸ τέλος εἶναι μίαν νέα σχετικὰ ἐξέλιξη στὸ σοβαρὸ δράμα καὶ ἰδιάζει στὸν δυτικὸ κόσμῳ. Εἶναι φανερό ὅτι μόνον σὲ μίαν κοινωνία ὅπου τὸ ἄτομο μποροῦσε νὰ φθάσῃ σὲ κάποια ἀξιοπρέπεια καὶ ἦταν σὲ θέση νὰ ἐλπίσῃ τουλάχιστον σὲ ἓνα εὐτυχισμένο τέλος γιὰ τὴν ἴδιαν τὴ ζωὴ του, εὐχαριστιόταν βλέποντας αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ στὸ θέατρο. Ἀκόμη καὶ σήμερα οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας, τῶν Ἰνδιῶν, προτιμοῦν τὴν τραγωδίαν γιατί βρίσκουν σ' αὐτὴν μίαν κάθαρση, μίαν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸν πόνον ποὺ βαρύνει τὴ ζωὴ τους.

Ἡ ζωὴ στὸν δυτικὸ κόσμῳ, καὶ ἰδιαίτερα στίς Ἡνωμένους Πολιτεῖς, ὅπου συνήθως τὸ φατ εἶναι ἐξασφαλισμένο γιὰ ἐβδομάδες ἢ καὶ γιὰ μῆνες ἀκόμη, ὅπου ἑκατομμύρια κοινὸι ἀνθρώποι ἔχουν κάποια ἐκλογὴ γιὰ τὸ ποῦ καὶ πῶς θὰ ζήσουν, ὅπου μίαν σημαντικὴ ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ ἀπολαμβάνει τίς χαρὰς ποὺ μπορεῖ νὰ

1. Ὁ Φρίτς Λάνγκ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους Γερμανοὺς παραγωγοὺς ταινιῶν ποὺ τὰ τελευταῖα χρόνια ἐργάζεται στὴν Ἀμερική. Ἀνάμεσα στὰ ἔργα ποὺ γύρωσε διακρίνονται τὰ «Hangmen Also Die», «Woman at the Window», «Scarlet Streets».

θώση τὸ αὐτοκίνητο, τὸ μπάνιο, τὸ ἡλεκτρικὸ ψυγεῖο, ἡ ζωὴ αὐτὴ θὰ ἦταν γιὰ ἕναν Κινέζο χωρικό ἢ ἕναν κατώτερο Ἰνδὸ μιὰ ἀπίστευτη φαντασία. Γιὰ τὸν μέσο Ἀμερικανὸ τοῦ περασμένου αἰώνα, ἀσχετὰ ἀν γεννήθηκε ἐκεῖ ἡ μετανάστευση, αὐτὲς οἱ ἰδιὲς χαρὲς ἦταν θαυμάσιες, ἀλλὰ κάθῃ ἄλλο παρὰ φανταστικές. Γιὰ ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ μία καλὴ καὶ εὐτυχημένη ζωὴ ἦταν ἐντελὼς πραγματοποιήσιμη. Ἀκόμη καὶ ἡ Αὐτικὴ Εὐρώπη, ὡς τὸν τελευταῖο πόλεμο, πρόσφερε στοὺς κατοίκους τῆς μεγάλης ἀτομικῆς ἐλπίδες, μία ὑπόσχεση πὼς ἡ ζωὴ πολλῶν, πάρα πολλῶν ἀνθρώπων θὰ εἶχε ἕνα παραμυθένιο τέλος. Σὰ ἕνα τέτοιο κόσμο μὲ μεγάλες ὕλικές ἀνέσεις, μὲ πλαταιὲς ἐλευθερίες τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δίνουν μεγαλύτερη σημασία στὴν ἀξία τοῦ ἀτόμου, δὲν εἶναι νὰ ἀπορῇ κανεὶς ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἐνθουσιάζονται νὰ βλέπουν καὶ νὰ ἀκοῦν τὴν διαβεβαίωση τοῦ παλίου παραμυθιοῦ, «καὶ ἔζησαν αὐτοὶ καλὰ κι ἐμεῖς καλύτερα!»

Ο πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος ἔφερε ἀλλαγὲς στὸν δυτικὸν κόσμον. Στὴν Εὐρώπη, μιὰ δολόκληρη γενιὰ ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος ἔπεσε στὴν ἀπελπισία. Στὴν Ἀμερικὴ ἐπίσης διανοούμενοι καὶ καλλιτέχνες εἶδαν στὸν κόσμον ἕναν ἄγονο βράχο προσπαθώντας νὰ ξεπεράσουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο στίς ἀπαισιοδόξεις κραυγὲς τους. Σὰ ὅλο τὸν κόσμον, νέοι ἄνθρωποι ποὺ ἐργάζονταν στὸ πνευματικὸ πεδίο, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς κι ἐγώ, λάτρεψαν τὴν τραγωδίαν ἐκδηλώνοντας μιὰ ἀνοιχτὴ ἐπανάσταση ἐναντίον τῶν παλιῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν φθαρμένων πιὰ μορφῶν, πηγαίνοντας ἀπὸ τὴν ἀφελῇ γλυκύτητα τοῦ 19ου αἰῶνα στὸ ἀντίθετο ἄκρο τῆς ἀπαισιοδοξίας μόνο καὶ μόνο γι' αὐτήν. Στὸ τέλος, τὸ ἄκροατήριό μας ἀκόμη καὶ στὴν Εὐρώπη ὅπου μέσα ἀπὸ τὰ ἐρεπία τοῦ παλίου φτιαχνόταν μία νέα ζωὴ, ἀποδοκίμασε τὴν ἀπελπισίαν μας, καὶ ἐμεῖς, μὲ πολλὰς γκρίνιες ὑποχωρή-

σαμε στὸ «κακὸ γόδοτο» τοῦ κοινοῦ, χωρὶς ὥστόσο καὶ νὰ πάψουμε νὰ ρίχνουμε ματιὰς γεμάτες ἐπιθυμία στὴν πορφυρένια θόξα ἔπου καὶ τὸ καλλιτεχνικὸ παρ πνεῦμα εἶχε εὐδοκίμησει. Ναι! ἦταν μία μάχη ὅπου ἔπαιρνα κι ἐγὼ μέρος, ἡ μάχη γιὰ τὸ «ναὶ καὶ ὅχι», τὴν ἔμωσ μετ' φαίνεται πῶς πολεμοῦσα μὲ ἀνεμέμυλους.

Σήμερα ποὺ ἔχει τελειώσει ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, μία ἄλλη γενιὰ νεαρῶν διανοουμένων ἀνθρώπων ὑψώνει τὸ οὐνθίμα τῆς «καλλιτεχνικῆς» ἀπελπισίας. Καὶ τὸ σημερινὸ ἄκροατήριον, τόσο στὴν Εὐρώπῃ ὅσο καὶ στὴν Ἀμερικὴ τοῦς ἀποδοκίμαζει. Μπορεῖτε νὰ πῆτε ὅτι ἐπειδὴ ὁ πόλεμος ἄφησε τὸν Ἀμερικανικὸν λαὸν σχετικὰ ἀνενέχλητο, μέσα στὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀνωριμότητά του τὸ μέλλον φαίνεται σ' αὐτοὺς πλουσιώτερον καὶ καὶ μὲ περισσότερες ὑποσχέσεις ἀπὸ ὅποιαδήποτε ἄλλη ἐποχὴ. Εἶναι μία χωρὶς νόημα αἰσιοδοξία ποὺ τοὺς κάνει νὰ ἀναζητοῦν τίς ἐλαφρὲς καὶ ἐπιπόλαιες ταινίες. Πάρ' ὅλο ποὺ ἡ πείρα τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τὸν πόλεμον δὲν μπορεῖ κατὰ κανένα τρόπο νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν πείρα τῆς Εὐρώπης καὶ ποὺ πολλὰ πράγματα μέσα στὸν ἄγωνα ἐναντίον τοῦ Φασισμού δὲν τὰ κατανέησε ἡ πλειοψηφία τῶν Ἀμερικανῶν, ἀμφιβάλλω ἀν οἱ Ἀμερικανοὶ περιμένουν μία εὐκολὴ ζωὴ. Εἶναι κι' αὐτοὶ ἕνας λαὸς ποὺ εἶδε οὐρὲς γιὰ τὸ φῶς καὶ μεγάλη ἀνεργία καὶ ποὺ σήμερον βλέπει πάλι τίς οἰκονομίας του νὰ ἐξαφανίζονται μέσα στὸν πληθωρισμὸ καὶ ποὺ σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἔχει τὸν τίτλον τῆς «ἐσημερίας» ξέρει ὅτι ἑκατομμύρια ἄνθρωποι μποροῦν νὰ μείνουν χωρὶς δουλειά. Δὲν νομίζω πὼς οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ἀφελεῖς καὶ αἰσιοδόχοι· ἀλλὰ καὶ ἐάν εἶναι, τότε τί συμβαίνει γιὰ τὸν λαὸ τῆς Εὐρώπης ποὺ ἐπίσης ἀπορρίπτει τὴν ἀπαισιοδοξίαν καὶ τὴν ἀπελπισίαν; Θέλουν ἄραγε οἱ ἄνθρωποι νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴν πραγματικότητα ἐξ αἰτίας τῆς μιζέριας τῆς ζωῆς τους, καὶ ζητοῦν μία καθησυχαστικὴ διαβεβαίωση ὅαν τὰ παιδιὰ ποὺ ὅταν πεινοῦν

και πονουν ζητουν τις παρηγοριες της μητέρας ;

Γιά νά άπαντήσωμε στο τί ζητάει το κοινό και τί χρειάζεται πρέπει νά πάμε μακρύτερα. Πρέπει νά πάμε μακρύτερα άν αίσθανόμαστε μάλιστα εϋθύνη μεγαλύτερη από το νά πολλαπλασιάζωμεν τά θαλλάριά μας. Πρέπει νά πάμε μακρύτερα έστω και για νά εξασφαλίσωμε συνεχή κέρδη.

Πιστεύω στην καλλιτεχνική άνταρσία. Νομίζω πώς νέες λύσεις, νέες μορφές χρειάζονται για νά εκφράσουν την άλλαγή του κόσμου όπου ζούμε. Δέν νομίζω όμως ότι το μόνο που μπορεί νά αντικαταστήση τη ζάχαρη είναι τό δηλητήριο. "Αν κρατούμε τά αυτιά μας και τά μάτια μας άνοιχτά, νομίζω ότι θα άνακαλύψωμε πώς το κοινό μας έχει κάπως αηδιασει με τη ζάχαρη, ξέρει όμως ότι είναι πιο θρεπτική και πολύ ασφαλότερη από τό άρσενικό.

Τελευταία, έχουν γραφή πολλά άρθρα για την άνησυρία του Χόλλυγουντ για τόν Εύρωπαϊκό και ιδιαίτερα τόν Βρεταννικό συναγωνισμό. "Ενα μέρος από την άπάντηση που ζητούμε μπορεί νά βρεθί στην άδξηση της δημοτικότητας των "Αγγλικών και Εύρωπαϊκών ταινιών στις "Ηνωμένες Πολιτείες και άλλου. Μήπως οι άνθρωποι βρίσκουν στις ταινίες αυτές ένα άκόμη πιο εϋτυχιμένο και όνειρώδη κόσμο ; "Η άπάντηση φυσικά είναι όχι. Ούτε όμως είναι αλήθεια ότι συναντούν μία γενική άρνηση. Οι περισσότερες από τις ξένες ταινίες που είδα λένε μιάν άλλη έκδοση της ιστορίας του ανθρώπου που λύνει τά προβλήματά του και ζή εϋτυχιμένο. Υπάρχουν εξαιρέσεις όπως ή ταινία «Open City» ("Ανοικτή Πόλη),— γι' αυτή όμως θα μιλήσω αργότερα.

Τό πρόβλημα για μένα γίνεται ζήτημα άρχής, άρνητικής ή θετικής άρχής, πώς δηλ. άντικρύζωμε τόν κόσμο. "Η κλασσική τραγωδία ήταν άρνητική

στο ότι έδειχνε τόν άνθρωπο νά οδηγείται από τη Μοίρα που προσωποποιούσαν οι Θεοί και νά πηγαίνει άπελπισμένος στην καταστροφή του. Σε ένα αιώνα που ο άνθρωπος ήταν ένα τίποτα μπροστά στη φύση υπήρχε μία μεγαλοπρέπεια σ' αυτήν την άντίληψη που έδινε στον άνθρωπο, άκόμη και στις άναπόφευκτες άποτυχίες του, την αίσθηση της αξιοπρέπειας. Πάρα πολύ συχνά, ή σύγχρονη τραγωδία, άνίκανη νά φέρη μία μυστική πίστη στην προκαθορισμένη Μοίρα, είναι άπλως άρνητική, δείχνοντας τόν θρίαμβο του κακού και την καταστροφή της ανθρώπινης ζωής χωρίς κανένα λόγο και για κανένα λόγο. Αυτή την άρνηση είναι που άποδοκιμάζει το κοινό μας. "Ακόμη ή κλασσική τραγωδία είναι άσφαλώς άπαράδεκτη για το σύγχρονο κοινό, για ένα λαό που μέσα σε μία γενιά κατάκτησε τόσες άρρώστειες, διπλασίασε και τριπλασίασε τις προσδοκίες της ζωής, που έκαμε το χρόνο δοϋλο και το διάστημα παιχνίδι, που όπoταξε την άνέργεια του κόσμου. "Ασχετα από το τί άλυτα προβλήματα άντιμετωπίζωμε για νά κρατήσωμε σε ειρήνη τόν κόσμο μας και νά μοιράσωμε δίκαια τόν άφθονο πλοϋτο της γής, πιστεύω πώς τά προβλήματα μπορούν νά λυθούν άφοϋ είδαμε τόσα πολλά νά έχουν λυθί. Πιστεύω σ' ένα άτέρμονο μέλλον, σε ένα ένωμένο κόσμο με ταξίδια στη σελήνη και όστερα σιά άστέρια που βρίσκονται πέρα από τό ήλιακό μας σύστημα. Πώς μπορούμε νά ποϋμε ότι ο άνθρωπος οδηγείται από τη Μοίρα, όταν πιστεύωμε πώς ο άνθρωπος έχει τόση δύναμη ;

Δέν είναι οι διανοούμενοι μόνο και οι έρασιτέχνες που πιστεύουν σ' αυτή τη δύναμη του ανθρώπινου γένους. "Αμέτρητα έκατομμύρια, άπασχολημένα σόν καθημερινό άγώνα, πιστεύουν κάπως σε μία καλή μελλοντική ζωή—έπιμένουν πώς δέν είναι δυνατόν ο άνθρωπος νά ζή και νά πεθαινη για τίποτα. "Όταν ο Νόρμαν Κόρουϊν σόν τελευταίο του γύρο του κόσμου, ρω-

τοῦσε τοὺς ἀνθρώπους δλων τῶν φυλῶν καὶ τῶν ἐθνοτήτων γιὰ τίς ἐλπίδες τους καὶ τοὺς τρόπους τους σχετικὰ μὲ τὸ μέλλον, πῶς συχνὰ οἱ ἀπαντήσεις ἦταν αἰσιόδοξες. Καὶ ἕνας ἀνθρώπος ἀπ' αὐτοὺς συγκεφαλalaίωσε μὲ περισσότερην ἐγγλωττία αὐτὰς τίς σκέψεις, όταν εἶπε στὸν Κόρουϊν ὅτι ἡ ἀτομικὴ δύναμη δὲν εἶναι τὸ ἰσχυρότερο πράγμα στὸν κόσμον ἀφοῦ «ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἰσχυρότερος».

Τὶ προσφέρουμε λοιπὸν ἐμεῖς σὰν δπεύθυνοι παραγωγοί, στήν ἐποχὴ μας; Ἡ ἱστορία μὲ τὸ πατροπαράδοτο καλὸ τέλος εἶναι μία ἱστορία ἀπὸ προβλήματα ποὺ λύνει ἕνας ἀνίκητος ἥρωας, ποὺ μὲ θαυματουργὰς δυστυχίες κατορθώνει νὰ πετύχῃ ὅλα ὅσα ποθεῖ ἢ καρδιά του. Εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ καλοῦ ἐναντίον τοῦ κακοῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ καμιά ἀμφισβολία γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα. Τὸ ἀγόρι θὰ πάρῃ τὸ κορίτσι, ὁ κακὸς ἀνθρώπος θὰ πάρῃ τὴ δίκαια ἀμοιβή του, τὰ ὄνειρα θὰ γίνονται ἀλήθεια σάντα τὰ ἀγγίζει κανεὶς μὲ τὸ μαγικὸ ραβδί. Τὸ κοινὸ μας προτιμᾷ μία τέτοια ἱστορία ἀπὸ τὴ τραγωδία καὶ νομίζω πῶς ἔχει δίκην σ' αὐτὴ τὴν προτίμησίν του. Εἶμαι ὁμως βέβαιος πῶς ὑπάρχει κάτι περισσότερο, ποὺ θὰ ἀνταποκριθῇ στίς πραγματικὰς πνευματικὰς ἀνάγκες ποὺ κρύβονται πίσω ἀπὸ τίς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινοῦ. Καὶ παντοῦσινὴ ἀποστολὴ τοῦ καλλιτέχνη εἶναι νὰ τὸ δηγήσῃ στὸ ὅρομο τῆς πνευματικῆς ἐξελίξεως.

Μίλησα προηγουμένως γιὰ τὴν Ἀνοικτὴ Πόλιν ποὺ εἶχε μεγάλη ἐπίτυχία στὸ ἐξωτερικὸ καὶ ποὺ ἀκόμη καὶ στήν Ἀμερικὴ, ὅπου ἤρθε σὲ λίγες κόπτες, παίχθηκε ἐπὶ ἕνα χρόνον καὶ περισσότερο σὲ διάφορες μεγάλες πόλεις. Κανεὶς δὲν θὰ ἤθελε τὸ συνηθισμένο καλὸ τέλος γιὰ τὴν Ἀνοικτὴ Πόλιν. Τὸ Εὐρωπαϊκὸ κοινὸ δὲν θὰ δεχόταν μία ταινία ὅπου ἕνας ὑπεράνθρωπος ἥρωας θριαμβεύει εὐκολὰ μπροστὰ στίς δυνάμεις τοῦ Φασισμού. Ἡ Εὐρώπη ξέρει καλύτερα. Ἀκόμη καὶ

ἕνα Ἀμερικανικὸ κοινὸ δὲν θὰ δεχόταν μία τέτοια λύση γιὰ ἕνα τέτοιο πρόβλημα. (Σὰν παράδειγμα, θυμίζω μία ἀπὸ τίς δικές μου ταινίες, ὅχι γιὰτὶ εἶναι τὸ καλύτερο ἢ τὸ μοναδικὸ παράδειγμα ἀλλὰ γιὰτὶ ὅπως εἶναι φυσικὸ εἶμαι περισσότερο ἐξοικειωμένος μὲ τὰ προβλήματα καὶ τίς προτιμήσεις τῆς δικῆς μου δουλειᾶς.) Στὰ 1943, όταν ἔκανα τὴν ταινία «Hangmen Also Die» (Καὶ οἱ δῆμιοι πεθαίνουν) τὴν ἔκανα κυρίως γιὰ Ἀμερικανούς, ποὺ τότε δὲν ἤξεραν σχεδὸν τίποτε γιὰ τὸν Φασισμό.

Στὸ τέλος τῆς ταινίας ὁ ἀντιφασιστὴς καθηγητὴς πέθανε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους Τσεχοσλοβάκους δμηγρους. Δὲν ἤθελα νὰ πῶ στοὺς Ἀμερικανούς ὅτι ὁ φασισμὸς θὰ λύγιζε μὲ τὴν πρώτη ἀντίσταση καὶ δὲν νομίζω πῶς θὰ τὸ πίστευαν καὶ ἂν τοὺς τὸ ἔλεγα. Δὲν θεωρῶ ὅμως οὔτε τὴν Ἀνοικτὴ Πόλιν οὔτε τὴν ἄλλη, *Καὶ Οἱ Δῆμιοι Πεθαίνουν*, τραγωδίες μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀρνήσεως καὶ τῆς ἀπελπισίας. Καὶ οἱ δύο δείχνουν τὸν ἀνθρώπο νὰ θριαμβεύῃ σὰν ἀνθρώπος στήν ἔννοια τῆς ἀξιοπρεπείας του. Καὶ οἱ δύο θέτουν τρομερὰ προβλήματα, ἀλλὰ δίνουν τὴ λύση μὲ τὸ θάρρος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴ θυσία του γιὰ κείνους ποὺ θὰ ζήσουν ὕστερα ἀπ' αὐτόν. Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι τὸ θῦμα τῆς Μόιρας ἢ ὁ ἀνθρώπος ποὺ πεθαίνει γιὰ τίποτα.

Αξίζει νὰ σημειώσωμε ἐδῶ ὅτι ἐκεῖνο ποὺ ἀποτελεῖ τὸ καλὸ τέλος πρέπει νὰ εἶναι ποιοτικὰ διαφορετικὸ γιὰ ἀνθρώπους ποὺ ζοῦν σὲ σύγχρονον δημοκρατικὸ περιβάλλον παρὰ, ὡς ποῦμε, γιὰ τὸ λαὸ τῆς Ναζιστικῆς Γερμανίας. Μία καλὴ ἢ καθήσυχαστικὴ λύση μιᾶς ἱστορίας πρέπει νὰ στηρίζεται στὰ ἰδανικά καὶ τίς ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ κοινοῦ. Σημασία ἔχει ἀκόμη ὅτι στὰ φασιστικὰ κράτη ὁπῆρχε μία καταφανὴς ἐπιστροφή στήν μυστικὴ ἀρχὴ τῆς Μόιρας ὅπως ὁπῆρχε καὶ στήν κλασσικὴ τραγωδία.

Γιὰ νὰ δηλώσω γενικὰ τὴ θέση

μου—νομίζω πως η όλοφάνερη προτίμηση του κοινού για τις εύτυχτες λύσεις μπορεί να εξηγηθώ με περισσότερη ακρίβεια εάν προτίμηση για θετικές λύσεις, εάν επιθυμία να δη δραματοποιημένη την όρθότητα των ιδανικών του και την θετική επιτυχία των ελπίδων του. Ο θάνατος ενός ήρωα, αν πεθάνει για ένα παραδεδομένο ιδανικό, δέν είναι τραγωδία. Ο θάνατος ενός πρωταγωνιστή, αν πεθάνει γιατί ζει αντίθετα μ' ένα ιδανικό είναι λύση θετική.

Για να ανακεφαλαιώσουμε: Η κλασική τραγωδία χρησίμευσε εάν κάθαρση σε μία κοινωνία όπου το άτομο δέν μπορούσε να ελπίζει σε τίποτε άλλο εκτός από την αξιοθνησίαν της αξιοπρέπειας του καθώς αντιμετώπιζε τις συντριπτικές δυνάμεις της φύσεως. Το καλό τέλος, γνωστό πριν από θρύλους και παραμύθια, έγινε θεκτό στο ρεαλιστικό λεγόμενο δράμα από τον δυτικό κόσμο, όταν ο άνθρωπος, βγαίνοντας από αιώνες σκληρών αγώνων συνειδητοποίησε ότι μπορούσε να κερδίσει σ' αυτόν τον αγώνα έναντι της φύσης. Πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο το καλό τέλος ήταν συνήθως μία άφελής παρουσίαση του

αναπόφευκτου θριάμβου της άρετης. Μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, απορρίπτοντας την πνευματική κλίση προς την απελπισία, οι άνθρωποι άρχισαν να κλίνουν στο και περισσότερο προς τις θετικές λύσεις όπου η άρετη θριαμβεύει με τον αγώνα. Σήμερα, όμως, από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, η τάση αυτή είναι ακόμη πιο καταφανής στις προτιμήσεις του Αμερικανικού και του Ευρωπαϊκού κοινού.

Σήμερα οι λαοί της Αμερικής και της Ευρώπης έχουν προσκολληθώ με πείσμα στην πεποίθησή τους ότι όλα τα προβλήματα μπορούν να λυθώ. Η διαφορά βρίσκεται στην ποιότητα αυτής της πεποίθησης. Τη διαφορά της ποιότητας είναι που πρέπει να συλλάβη η ταινία μας, τη μεγαλύτερη ώριμότητα που εκφράζεται με την πίστη του λαού ότι το μέλλον δέν έρχεται μόνο του — πρέπει να το δημιουργήσουμε.

Η μεγαλύτερη εδύνη του δημιουργού μιας ταινίας είναι να δείξη την έποχή του. Αν ο κόσμος πιστεύη στο μέλλον, τότε κι' αυτός πρέπει να πιστεύη. Και αν ο κόσμος φάχνη να βρή δρόμους για να φθάση σ' αυτό το μέλλον, αυτός πρέπει να χαράξη τους δρόμους αυτούς.

ΤΟ ΚΛΕΡΜΟΝ, μία πόλη της Αυστραλίας με πολλά χρυσωρυχεία έχει πάρα πολλούς κινηματογράφους με συνεχείς παραστάσεις που αρχίζουν από το βράδυ. Για τους κατοίκους που περιμένουν να βρουν δωμάτιο ή σπίτι, οι παραστάσεις αυτές έλυσαν το πρόβλημα της στεγασσης. Πηγαίνουν εκεί και κοιμούνται στα ανακλυτικά καθίσματα του κινηματογράφου. Ωστόσο δέν είναι δυνατόν οι ίδιοι άνθρωποι να κρατούν τις θέσεις διαρκώς. Αυτό έκανε κακό στην επιχείρηση και έτσι όριστηκε ανώτατο όριο τριών ωρών. Οι χρυσωρυχείς όμως απλούστατα αγοράζουν τόσα εισιτήρια όσα χρειάζονται για να μείνουν άνερόχλητοι. Η περισσότερη ζήτηση εισιτηρίων παρατηρείται σε ένα κινηματογράφο που τα καθίσματά του είναι τόσο ανακλυτικά ώστε μπορεί και να ξαπλώση κανείς. Στο δυο χρόνια της λειτουργίας του οδτε μία θέση δέν έμεινε ποτέ άδεια. Πολλοί έχουν διαρκές εισιτήριο, υπάρχει στο ταμείο κατάλογος σειράς προτεραιότητας άρκετά μακρής και η μαύρη αγορά των εισιτηρίων κάνει χρυσές δουλειές. Το πρωί οι κοπέλλες του μόδε του κινηματογράφου μπαίνουν στην αίθουσα με δίσκους και φέρνουν το πρωινό στο κρεβάτι των πελατών!

BERTIL SJÖGREN, στο «Politiken», Κοπεγχάγη

καὶ ἡ ἱστορία τους

Τὸ λάχανο θεωρήθηκε θεός και λατρεύτηκε ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Αἰγύπτιους. Τοῦ ἔσπρησαν βωμὸς καὶ τοῦ ἔδωσαν τιμητικὴ θέση στὸ τραπέζι. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρω-

μαῖοι εἶχαν τὴ γνώμη ὅτι τοὺς προφύλαγε ἀπὸ τὸ μεθύσι. Ὁ Κάτων Ἰσχυριζόταν ὅτι ἀκριδῶς ἐπειδὴ ἔτρωγαν λάχανα οἱ Ρωμαῖοι, δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ γιατροὺς γιὰ 600 χρόνια.

♦ Για τὰ κουνουπίδια λένε ότι ήρθαν από την Κύπρο, στὰ 1605 περίπου, και τὰ μπρόκολα εκατό χρόνια νωρίτερα.

♦ Τὰ μπιζέλια για αιώνας ήταν πολὺ δημοφιλή λαχανικά. Οί Ρωμαίοι συνήθιζαν νὰ πουλᾶνε στραγάλια στὸ θέατρο και στὸν ἱππόδρομο, και τὰ θεωροῦσαν σπουδαία λιχουδιά!

♦ Ὁ Μάγας Ἀλέξανδρος θεωρεῖται ὁ πρῶτος ποὺ ἔφερε τὰ φασόλια στὴν Εὐρώπη. Ἐνῶ βρισκόταν στὶς Ἰνδίες, λένε, ἀνακάλυψε ἕναν ἄγρὸ μὲ φασόλια, και καθὼς δὲν εἶχε ξαναδῇ πρὶν αὐτὸ τὸ φυτὸ, διέταξε νὰ τοῦ τὸ μαγειρέψουν. Τόσο πολὺ εὐχαριστήθηκε μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μαγειρικῆς, ὥστε ἔστειλε τὸ φυτὸ στὴ Μακεδονία.

♦ Οί Ρωμαίοι καλλιεργοῦσαν τὰ σπαράγγια μὲ τόση ἐπιτυχία ποὺ λέγεται ὅτι τὰ κοιτάνια τους ζύγιζαν 3 λίθρες τὸ καθένα και ὅτι τὰ σπαράγγια τῆς Ἀφρικῆς εἶχαν τουλάχιστον 4 μέτρα μᾶκρος. Ἄν και τόσο μέγала, ἔδραζαν πολὺ γρήγορα και ἀπ' αὐτὸ προήλθε ἡ ἔκφραση «Ψήνεται πιδ γρήγορα κι ἀπ' τὸ σπαράγγι».

♦ Τὰ κρομμύδια ήρθαν για πρώτη φορά ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ὅπου θρησκευτικοί λόγοι ἀπαγόρευαν στοὺς Αἰγύπτιους νὰ τὰ τρώνε. Οί Ἕλληνες πάλι τὰ ἔτρωγαν πολὺ, πιστεύοντας ὅτι αὐξαινάν τὸ πολεμικὸ μένος τῶν ἀνδρῶν. Μία ἄλλη περίεργη πεποίθηση ἦταν ὅτι ἂν ἕνας ἄνδρας ἔτρωγε κάθε πρῶτὸ πρὶν ἀπὸ τὸ πρόγευμά του φρέσκα κρομμύδια και μέλι θὰ γινόταν δυνατός και γερός.

♦ Οί ἀρχαίοι φοβόντουσαν τὸ πράσο σὰν τρομερὴ θεοτήτα, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἐμπόδιζε τοὺς Ἕλληνες νὰ τὸ θεωροῦν θεραπευτικὸ φάρμακο για πολ-λὰς ἀρρώστειες. Ὑπάρχει μιὰ παράδοση ποὺ λέει πῶς, ἂν βάλῃ κανεὶς μέσα σ' ἕνα κομμάτι βαμβάκι τόσους πρασόσπορους ὅσους μπορεῖ νὰ πάρῃ μὲ τὰ τρία μόνο δάκτυλα, τοὺς κατα-χῶσῃ κάτω ἀπὸ λίπασμα και τοὺς ποτίζῃ προσεκτικά, θὰ συγχωνευθοῦν σ' ἕνα σπόρο και θὰ δώσουν τελικά ἕνα πράσο γιγαντιαίων διαστάσεων.

♦ Τὸ σπανάκι τὸ ἔλεγαν ἄλλοτε Ἰσπανικὸ χόρτο, γιατί πίστευαν ὅτι εἶχε ἔρθει ἀπὸ τὴν Ἰσπανία. Στὴν πραγμα-τικότητα ὅμως ἦρθε ἀπὸ τὴν Περσία.

Ὁ πόθος τῆς ἐλευθερίας δὲν ἀπέλειπε τὸν ἑλληνισμό γιὰ τὸ Εἰμωσιᾶνα: κινήματα στὴν Ἑπείρο, στὴν Θεσσαλία, στὴν Κρήτη, σὲ δλοὺς τοὺς ἑλληνικοὺς τόπους ποὺ ἦσαν ἀκόμη ὑπόδοκοι φανέρωναν πόσο ἦταν πάντοτε ἀκμαῖο τὸ ἑλληνικὸ φρόνημα. Ἀλλὰ μέσα στὸν συνεχῆ ἀεὶδὸν συναγερμό, οἱ Ἕλληνες τῆρεσαν τὸν τρόπο νὰ δείξουν, ὅτι ἡ ἐπιδίωξη τῆς ἐλευθερίας ἦταν γι' αὐτοὺς ἰδανικὸ ζωὴς καὶ ἔχει μονάχα ἑκφραση τῆς λαχτάρας γιὰ τὴν ἰδυική τους ἀποκατάσταση. Ὅπου στὸν κόσμῳ, ὑπῆρχε δίκαιος ἀγῶνας, ἐκεῖ βρισκόμεθα καὶ Ἕλληνες νὰ πολεμοῦν. Ἐτοί καὶ στὰ 1870, στὸν Γαλλογερμανικὸ πόλεμῳ, πολλοὶ Ἕλληνες ἔοπεσαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νὰ καταταχθοῦν ἐθελοντικὰ στὸν Γαλλικὸ στρατό. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ λεχίας τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ Ἀλέξανδρος Ἀλεξάνδρου δημοσίευσε τὸν ἐπόμενον χρόνῳ τὰ πολιμικά του Ἀπομνημονεύματα. Ἀφέλεια, εἰλικρίνεια καὶ ἀνλότητα τὰ χαρακτηρίζουν καὶ τοῖς ἄνουν μιά ἰδιαίτερη χάρη. Ἀφοῦ διηγηθῇ ὁ Ἀλεξάνδρου πῶς ἔφυγε κρυφὰ μὲ τοὺς συτρώφους του ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, περιγράφει τὴν ἀφιξή τους στὴ Μασσαλία:

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ
ΜΕΤΑΒΑΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ
ΓΑΛΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΤΟΥ 1870
ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΚΟΠΕΥΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ
ΥΠΗΡΕΤΗΣΑΝΤΩΝ

ΥΠΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Φ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Ἐπιλοχίου τοῦ ἑλληνικοῦ Πεζικοῦ
καὶ τούτου ἐθελοντοῦ ἐν τῷ αὐτῷ Συντάγματι

Η τον ἡ πρώτη φορά καθ' ἣν ἐπεσκαπτόμεθα Εὐρωπαϊκὴν καὶ μάλιστα τόσον ἐπίσημον διὰ τε τοὺς ἐμπορικοὺς λιμένας καὶ τὸ ἐμπόριόν της πόλιν. Ἡ Μασσαλία εἶναι μία τῶν πλουσιωτέρων τῆς Γαλλίας πόλεων ἔχουσα πλέον τῶν τετρακοσίων χιλιάδων κατοίκους.

Αἱ πελώριαι οἰκοδομαὶ αὐτῆς ἐξ ἐνός καὶ ἡ κίνησις τῆς εἰς τὸ ἐμπόριον ἐργαζομένης ἀνθρωπότητος ἐξ ἄλλου εἶναι οἱ εὐγλωττότεροι μάτρες τοῦ εἰσερχομένου ἐκείσε καὶ ἐξερχομένου θησαυροῦ. Ἀλλ' ὅποια μετὰξὺ Μασσαλίας καὶ Ἀθηνῶν διαφορά! Ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει οὐτε

τὸ ἥσυχον καὶ εὐάερον τῶν Ἀθηναϊκῶν εὐρυαγυῶν ὁδῶν, οὔτε τὸ κομψὸν καὶ χάριεν τῶν οἰκοδομῶν μας, οὔτε ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν καλὴ θέα καὶ διάθεσις καὶ εὐρυθμία, οὔτε ἡ ἐσωτερικὴ ἀρμονικὴ σύμμετρος διαίρεσις. Καθ' ὅλου δ' εἰπεῖν οἰκοδομαὶ ἐξαιρετικῆς καλλονῆς οἶται αἱ τῶν Ἀθηναίων οὐδαμοῦ τῶν ὡς διήλθομεν πόλεων τῆς Γαλλίας ὑπάρχουσιν.

Ἄμα τῇ ἐξόδῳ μας ἐπορεύθημεν δι' ὀχημάτων εἰς τὸ ἀριστερόθεν τῆς Πλατείας τοῦ θεάτρου κείμενον ξενοδοχεῖον «Hôtel de Marseille» ὅθεν, εὐπρεπῶς ἐνδυσθέντες, ἐξήλθομεν καὶ μετέβημεν εἰς τὸν Caffè Turc, τὸ πολυτελέστερον καὶ κομψότερον τῆς Μασσαλίας καφενεῖον. Ἡ συνοδεία μας συνέκειτο ἐκ δέκα ἀνδρῶν, φερόντων ἀπάντων τὰς στρατιωτικὰς στολὰς, ἦτοι τοῦ Πεζικοῦ, Ἰππικοῦ, Πυροβολικοῦ καὶ τῶν φουστανελλοφόρων εὐζώνων, ἐν ᾧ δὲ διηρχόμεθα τὰς ὁδοὺς οἱ Μασσαλιῶται ἔκαμνον μέτωπον πρὸς ἡμᾶς προσηλθύντες μετ' ἄκρας περιεργείας τὰ βλέμματα, ἐφ' ὅσον δ' ἐβαίνομεν ἡ προσοχὴ τῶν ἐδιπλασιάζετο, οἱ δὲ μᾶλλον περιεργοὶ ἤρξαντο ἀκολουθοῦντες ἡμᾶς· εἰσῆλθομεν εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ἐκ τῶν περιέργων οἱ μὲν εἰσῆλθον κατόπιν μας, οἱ δὲ παρῆλθον ἐκ τῶν ὑαλίνων θυρῶν καὶ θυρίδων. Μετ' ὀλίγον δὲ ὅταν ἐξήλθομεν ὅπως περιγηγηθῶμεν τὴν πόλιν πάραυτα ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἅλλοι μὲν ἴσταντο ἄλλοι δὲ ἔτρεχον πλησίον μας μετ' ἀπλήστου περιεργείας παρατηροῦντες ἡμᾶς καὶ ἐρωτῶντες τίνος ἔθνους εἴμεθα. Τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος μας ἐγένετο ἐν ἀκαρεῖ γνωστὸν καὶ τότε οὐδὲν ἄλλο ἤκουετο εἰμὴ ἡ λέξις Grec Grec Γραικὸς ὁλοεῖ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως ἐκφερομένη, τοῦ δὲ πλήθους ἡ συσσωρευσις ὅλον ἐν ἐπειείνετο διακοπτομένης μάλιστα τῆς πορείας μας! Τοιουτοτρόπως ὁ περίπατός μας κατέστη ὀχληρὸς διὸ καὶ ἐστάθημεν ὀλίγον, ἀλλὰ τότε ἐκυκλώθημεν ἀπανταχόθεν ὑπὸ τῶν πε-

ριέργων καὶ ὁ κατ' ἀρχὰς μικρὸς κύκλος ἐγένετο μεγαλείτερος, τῶν μὲν συναθροισμένων ἐπὶ τῶν δέ, τῶν δὲ μακρόθεν ὁρῶντων τὴν συσσωρευσιν καὶ τρεχόντων καὶ τούτων πρὸς τὰ ἐκεῖ· ἐὰν δὲ εἶχομεν τὴν ὑπομονὴν νὰ μένωμεν οὕτως ἰστάμενοι ἀγνοοῦμεν ἀληθῶς εἰς πόσον ἀριθμὸν θὰ συνεπροσῴτετο τὸ φιλοπερίεργον πλῆθος. Πρὸ παντὸς ὁμως ἄλλου, ὁ φουστανελλοφόρος ἐπιλοχίας τῶν Εὐζώνων Μεγαλόφωνος Ἀντώνιος ἦτο τὸ μᾶλλον εἰς αὐτοὺς περιεργὸν ἀντικείμενον! Τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ τὸ πολύχρουν καὶ πολύλοξον μετὰ τόσης ἑλληνικῆς κομψότητος καὶ χάριτος (μετ' ὃν Ἑλληνικὸν κούνημα καὶ Νταϊλίκι) φοροῦμενον ἐπρόξενει εἰς αὐτοὺς εἰκόνα πρωτοφανῆ καὶ οὐ μικρὰς περιεργείας ἀξίαν· αἱ γυναῖκες ἰδίως, αἱ ὁποῖαι ὡς πρὸς τὴν περιεργίαν ὑπερτεροῦσι τοὺς ἄνδρας, ἔψαυον οὐκ ὀν καὶ διὰ τῶν χειρῶν. Ἐν τούτοις μέχρι τῆς ἐσπέρας εἰς οἶονδῆποτε καὶ ἂν μετεβαίνομεν μέρος, ἀπ' ὅπου καὶ ἂν διηρχόμεθα, τὸ πλῆθος ὅλον κατελαμβάνετο ὑπὸ τῆς αὐτῆς περιεργείας καὶ συσσωρευόμενον ἐνίοτε μᾶς παρεῖχε δυσκολίαν κατὰ τὸ βάδισμα. Οἱ ἀγνοοῦντες τὸν τόπον μας καὶ συγχρόνως τῆς φουστανελλας τὸ ἔνδυμα ἀπεκάλουν αὐτὸν ἄλλοτε μὲν Cantinier ξένου στρατοῦ, ἄλλοτε δὲ Τοῦρκον, Μπαλαρίνον, Ἰσπανόν (!) κλπ. Τὴν ἐσπέραν δὲ ἀφίχθέντος καὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς ἐταιρίας Marc Fraissinet ἀπεβιβάσθησαν καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐκ Πειραιῶς ἀναχωρήσαντες ἐθελονταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ δέκα ἕτεροι στρατιωτικοὶ ἐν οἷς καὶ ἕτερος φουστανελλοφόρος τῶν εὐζώνων ἐπιλοχίας Χρ. Μημίκος ὡσαύτως κομψότατα ἐνδεδυμένος μετὰ κομψοῦ ἐπιχρύσου σελαχίου καὶ ἱματισμοῦ ἀπαστράπτοντος ἐκ τῆς καθαριότητος. Οὗτοι κατήχησαν εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον τῆς Μεσημβρίας.

Ὁ Γαλλικὸς λαὸς εἶναι, δύναμαι νὰ εἶπω, ὁ περιεργότερος τῆς Εὐρώπης· καὶ τὸ μᾶλλον ἀνάξιον προσο-

χῆς πράγμα ἔχει τὴν ὑπομονὴν νὰ τὸ θεᾷται ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ φουσιανέλλα διακαίως ἐπέσυρε τὴν περιέργειαν τῶν μὴ εἰδότεων αὐτὴν, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο περιέργεια μιᾶς ὥρας, μιᾶς ἡμέρας, πλὴν καθ' ὅλην τὴν διαμονὴν μας αὕτη ἐξηκολούθει ἐπιτεινομένη.

Ἐνταῦθα τὸ μόνον ὁπερ ἐνεποίει ἡμῖν ἀπεριόριστον εὐχαρίστησιν ἦτο τὸ εἰς ὧν τῶν Γάλλων τὰ πρόσωπα, ὁσάκις μᾶς ἔβλεπον, ἐξωγραφημένον φιλόφρον καὶ εὐχαρὶ ἡθὸς δι' οὗ ἐξέφραζον τὴν μεγάλην αὐτῶν εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἐκεῖ μετόβασίν μας. Ὅσους δὲ συνέβη νὰ πλησιάσωμεν οἰκειότερον, ὁμολογοῦμεν ὅτι ἐτύχομεν τῶν εὐγενεσιτάτων περιποιήσεων καὶ φιλοφρονήσεων ἐς αὐτῶν.

Η Μασσαλία τότε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1870 εὗρίσκετο εἰς σπουδαιοτάτην κίνησιν, ταραχὴν καὶ ἀναβρασμὸν ἐπικίνδυνον τόσον ἐκ τοῦ ἐκ διαφόρων μερῶν συρρεύσαντος πλήθους, καὶ ἰδίως κοινῶν γυναικῶν, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας τῶν ἐπιτοπίων πατριῶν τῶν κομμάτων καὶ τῶν διαιρέσεων αὐτῶν. Ὁ Λέων Γαμβέττας εἶχε τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ ἐν Τούρ, ὅθεν ὁ ἔκτακτος αὐτοῦ νοῦς ἐδιοίκει ἐν τῇ ἀνωμάλῳ ἐκείνῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων τὴν Γαλλίαν, ὡς κύριον αὐτοῦ μέλημα ἔχων νὰ ὁπλίσῃ καὶ νὰ παρατάξῃ εἰς στρατιὰς σύμπαντα τὸν γαλλικὸν λαόν, δι' οὗ ἐμελέτα νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν Παρισίων καὶ διαλύσῃ τὸν σιδηροῦν αὐτῶν ἀποκλεισμόν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἡ δὲ κυρίως στρατιὰ συνεκροτεῖτο παρὰ τὸν Λείγηρα ποταμὸν πρὸς Ὀρλεάνς· ἡ Μασσαλία λοιπὸν ὤφειλε ν' ἀποστείλῃ εἰς τὰ διάφορα στρατόπεδα τεσσαράκοντα χιλιάδας στρατῶν· ὁθεν καὶ οἱ πολῖται αὐτῆς ἐξησκοῦντο νυχθημερόν εἰς τὰ ὅπλα· ἐθελονταὶ δὲ ἀφικνοῦντο ἐξ ὧν τῶν ἐθνῶν, ἐκτὸς τῶν Τούρκων μόνων, καθ' ἐκάστην καὶ ἀπεστέλλοντο εἰς τὰ Βόσγια ὑπὸ τὸν Γαριβάλδην.

Οἱ Γάλλοι τότε διετέλουν ἐν ἀκράτῳ ἐνθουσιασμῷ καὶ εἰς ὧν τὰ στόματα οὐδὲν ἄλλο ἤκούετο εἰμὴ τὸ *Vive la république*, καὶ ἡ Μασσαλιώτις θοῦριος ᾤδῃ ἀδομένη παρ' ὧν. Τὰ ᾠδὶκά καφωπεωλεῖα (*Cafés chantants*), αἱ λέσχαι, τὸ μέγα πρότυπον ᾠδὶκὸν καὶ θεατρικὸν καφωπελεῖον (*άλκαζάρ*), τὰ θέατρα, τὰ ᾠδεῖα, κλπ. ἤρχιζον τὰς παραστάσεις ἀφ' οὗ πρῶτον ἡ Μασσαλιώτις ἐτραγωδεῖτο ὑφ' οἷας δῆποτε ἀοιδοῦ κρατούσης τὴν γαλλικὴν σημαίαν, κατὰ δὲ τὴν στροφὴν *Marchons, marchons*, ὡς ἐν χορῷ συνῶδουν αὐτὴν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν ᾄδόντων ὁξέως καὶ βροντωδῶς.

Ἐσπέραν τινὰ εἶχομεν μεταβῆτινες εἰς τὸ *Caffé chantant* ὅπου ἐνέα Γαλλίδες δισδοχικῶς ἐτραγοῦδουν, ἐξ αἰφνης μετὰ τὸ τέλος παραστάσεώς τινος, ἡ ὀρχήστρα ἀρχεῖται παιανίζουσα τὸ ἑλληνικὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ᾠσμα «ὦ λυγερόν καὶ κοπετερόν σπαθί μου!» ἐν ᾧ δὲ ἐκπληκτοὶ ἠκούομεν τὸ ᾠσμα τοῦτο βλέπομεν νέαν τινὰ ἀοιδόν, χρυσοῦν Ἀφροδίτην, φέρουσαν κυανόλευκον μεγαλοπρεπὴ ταινίαν κρεμασμένην ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματός της, κρατοῦσαν δὲ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ὠραιοτάτην ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀφ' οὗ δὲ προέβη δρομαίως ἐστάθη εἰς τὸ κέντρον κατ' ἐμπροσθεν τῆς ὀρχήστρας καὶ εἶτα δὲ χαιρετήσασα διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς χαριεστᾶτης ἤρξατο ᾄδουσα λίαν ἐπιτυχῶς καὶ εἰς προφυρὰν ἑλληνικὴν τὸ ᾠσμα μας τοῦτο! Ὅτε δὲ ἐπέρανεν αὐτὸ ὑψώσεν εὐγενῶς τὴν σημαίαν καὶ ἀνεφώνησεν *Ζήτω ἡ Ἑλλάς! Ζήτω ὁ Γεώργιος Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων!* στρέψασα δὲ δι' ὑπερηφάνου κινήσεως τὴν σημαίαν ἀπεχώρησεν τῆς Σκηνῆς, ἐν ᾧ ἡμεῖς φρενῆρεις ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μας μανιωδῶς ἐχειροκροτοῦμεν καὶ μεθ' ὧν σύμπαν τὸ πλῆθος τῶν Γάλλων θεατῶν.

Τὴν ἐπομένην ἑσπέραν μετέβημεν εἰς τὴν λέσχην (*casino*) εἰς τὴν ἐτέρω παράστασις ἑλληνικῆς ὑποθέσεως ἐλάμβανε χώραν, αὕτη δὲ ἦτον ἡ

ις ἐπὶ τρεῖς
 λήφθη.
 ἰ πλέον τῶν
 διηρχόμεθα
 ἐν τῆς ὁδοῦ
 ἰφνης εἰς ἐξ
 κεφαλὴν ἀνε-
 μαία! Ὁλὼν
 ὀθησαν πρὸς
 σημαία ἑλλη-
 τερηφάνως ἀ-
 ιτατου ἰστοῦ
 μεγάλου ἐξώ-
 μικὸν Προξε-
 ὶν τὰς χεῖρας
 ιτωτικὸν χαι-
 ν!
 λεται ὁπόταν
 του εὐρισκό-
 λέστατον καὶ
 ς του σύμβο-
 χρωμάτων αὐ-
 ιότητα εἰς τὴν
 βαίνομεν εἰς
 νοικίας τῶν
 ἰς ὁποίας σῶ-
 τῆς μυθιστο-
 μᾶ Μερσεδῆς
 ρίστου, ἦσθα-
 ρεις ἀγαλλιά-
 χίας βλέπον-
 πλέοντα καθ'
 λοῖα εἰς τοὺς
 ις καὶ ἔχοντα
 ιαν τῆς πα-
 ρσαν ἐπὶ τῆς
 ὀ δὲν ὑπάρχει
 τὴν ὑφήλιον!
 ἰ ἐπιζηλότατα
 ἰνθρωπότητος
 αὶ τὸ κυανοῦν
 υσιν ἀδελφω-
 ις τῶν Ἑλλή-
 ; ὅλα πρωτεύ-
 ἦδη εἶσαι ἀ-

ευόμενοι πρὸς
 λοίων διηρχό-
 Δημαρχείου,
 λοι ἀξιωματι-
 garde mobile
 ἰς αὐτῶν μᾶς

ἐπλησίασαν τινες καὶ μᾶς παρεκά-
 λουν νὰ πορευθῶμεν μετ' αὐτῶν εἰς
 τι παρακείμενον καφφενεῖον, εἰς δὲ
 μεταβάντες ἐτύχομεν ἐνθέρμων περι-
 ποιήσεων καὶ ζωηρῶν προπόσεων
 ὑπὲρ τῆς πατρίδος μας· οἱ παρακα-
 θήμενοι ἐφθάνον τοὺς εἰκοσιν, ἐν οἷς
 ἦσαν καὶ δύο ἀνώτεροι ἀξιωματικοί,
 ἐκ τούτων πολλοὶ μᾶς ἐδεξιώθησαν
 καὶ μᾶς ἔσφιγξαν τὰς χεῖρας λέγον-
 τες ἡμῖν μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐπὶ
 λόγῳ τιμῆς—parole d'honneur—
 ὅτι εἰς πρώτην ἀνάγκην τῆς Ἑλλά-
 δος θὰ σπεύσωσι πρῶτοι νὰ ἀποθά-
 νωσιν ὑπὲρ ἡμῶν! Τοιαύτην πρόθε-
 σιν χιλιάδες Γάλλων διαφόρων τά-
 ξεων ἐδήλωσαν ἡμῖν κατὰ τὸ διά-
 στημα τῆς ἐν Γαλλίᾳ διαμονῆς μας.

Ὁλαὶ αἱ περιστάσεις αὗται κατεν-
 θουσίῳν ἡμᾶς, ἰδίως ὁπόταν τὸ ὀ-
 νομα τῆς πατρίδος μας ἐπροφέρετο
 μετ' ἐπαίνων καὶ βαθυτάτου σεβα-
 σμοῦ καὶ ἀρχαϊκοῦ ἐνθουσιασμοῦ
 εἰς τῶν Γάλλων τὰ στόματα. Ἰδίως
 δὲ ὁσάκις ἐξυμνεῖτο ἡ Ἑλλάς ὡς
 διὰ τυρσηνικῆς σάλπιγγος ὑπὸ τοῦ
 γαλλικοῦ τύπου, ἐξ οὗ ἄλλοτε πι-
 κρὰ ὕβρεις καὶ δριμεῖαι ἐπικρίσεις
 ἐξηκοντίζοντο συνεχῶς καθ' ἡμῶν,
 καὶ ἐπλήγωνον τὴν καρδίαν παντὸς
 Ἑλλήνος πονοῦντος τὴν πατρίδα του.

*Στὸ ἀπόσπασμα ποὺ ἀκολουθεῖ,
 ἔχουμε τὴν πρώτην νυχτερινὴν φρου-
 ρά. Οἱ Ἕλληνες ὑπαξιωματικοὶ
 εἶχαν ζητήσῃ νὰ ὑπηρετήσουν σὰν
 ἀπλοὶ στρατιῶτες. Μέσα σιτὴ γα-
 λήνῃ τῆς νύχτας ἡ σκέψη ξανα-
 γυρίζει ὑπερήφανη σιτὴν πατρίδα:*

Τὴν ἐσπέραν διωρίσθημεν σκοποὶ
 εἰς τὰς πέριξ τοῦ χωρίου ὁδοὺς
 καὶ εἰς μεμακρυσμένας διαφόρους
 ἀποστάσεις ἐφρουρούσαμεν κατὰ
 πρώτην φορὰν ἐν Γαλλίᾳ! Ἐνταῦθα
 τὸ πλεῖστον ἐξ ἡμῶν ἀρχίζαμεν ἐκ
 νέου ὑπηρεσίαν ἣν πρὸ πολλῶν ἐτῶν
 εἶχομεν ἀπομάθει ἐν Ἑλλάδι καθὸ
 ὑπαξιωματικοί· ἀλλ' ἀνεξαιρέτως διε-
 νεύσαμεν ἄνευ διακρίσεως ἀξιωμα-
 των καὶ χωρὶς προσωποληψίας ὅλα
 τὰ στρατιωτικὰ βάρη καὶ ἅπαντες ἡ-

μεθα ἴσοι, ἦτοι ἅπλοὶ ὀπλῖται. Οὐ-
τω δὲ σκοποὶ ὄντες ἀνελογιζόμεθα
τὴν ὁποίαν ἐκτελούσαμεν ἐν Ἑλλάδι
φρουρὰν οἷα ἡμεῖς στρατιῶται.
Ἀλλὰ ποία διαφορά! Τότε ἡμεῖς
ἐν τῇ πατρίδι μας ἐν καιρῷ εἰρήνης
ἐντὸς φυλακείων μετὰ θερμοαστρῶν
εἰς ὅλως διάφορον εὐθύνην ὑποκεί-
μενοι καὶ τέλος εἰς τὸ κλῖμα τῆς
γεννήσεώς μας· τώρα ὁμως εἰς χῶ-
ραν ξένην εἰς τόπον ἀγνωστον ἐντὸς
τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ἡμῖν ἐν τῇ ὥρᾳ
ἐκείνῃ τοῦ χειμῶνος ὅτι τὸ ἰσχυρό-
τερον ψῆχος τῆς γῆς εἶχεν τὴν διαρ-
κῇ κατοικίαν του, ὑπέχοντες μεγί-
στην εὐθύνην καὶ ὑπὸ ἀέναον κίνδυ-
νον! Ἀλλ' ὁποία ὑψίστη τιμὴ δι' ἡ-
μᾶς διὰ τὴν φρουρήσιν μας ἐκείνην!
Βηματίζοντες τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ πη-
λοῦ οὐδόλως ᾔσθανόμεθα τὴν ἀπο-
πάγωσιν τῶν ποδῶν μας καὶ τὴν εἰς
κρῦσταλλον μεταβαλλομένην πνοήν
μας ἐπὶ τοῦ πάγωνος ἡμῶν ἐκ τοῦ
ἀφορήτου ψύχους, διότι ὁ νοῦς μας
ἐπληροῦτο σκέψεων καὶ ἐνομιζομεν
ἐπιτοὺς ἡτατημένους ὅτι ἡ Γαλλία
ἦτον ἡττημένη καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες
ἐφρουροῦν γαλλικὰ σώματα ἐπὶ τῆς
γῆς ταύτης ἀποδίδοντες φόρον εὐ-
γνωμοσύνης!

Οὕτω καὶ ἐγὼ νύκτα τινὰ φρου-
ρῶν καὶ εἰς σκέψεις τοιαύτας καὶ
ρεμβασμοὺς βεβυθισμένος ἀνένηψα
ὅταν ὁ παρακείμενος φρουρὸς Γάλ-
λος σκοπευτὴς ἐλθὼν μοὶ ὠμίλησε
διαφόρους λέξεις δις εὐθὺς δὲν ἡδυ-
νήθην νὰ ἐννοήσω. Ὅποτε δ' ἐπα-
ναλαβὼν αὐτὰς καὶ ἀνατείνας τὴν
χεῖρά του μοὶ ἐδείκνυε τὴν ἐκ τῶν
νεφῶν προβαίνουσαν Σελήνην ἐννό-
ησα ὅτι μὲ ἡρώτα ἀν ἀποδίδω θείαν
λατρείαν εἰς αὐτήν! Ὁ δὲ σκοπὸς
οὗτος κατέγχετο ἐκ τῶν ἀπωτέρων
μερῶν τῆς Νομανθίας παντελῶς ἀ-
γνοῶν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐπι-
κρατοῦν ἐν αὐτῇ θρησκεῦμα.

*Ἀκολουθεῖ ἡ πρώτη μάχη τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἐθελοντικοῦ σώματος. Οἱ
Ἕλληνες στρατιῶται δοξάζονται·*

Ο ἰ ἀνδρείως ἐντὸς τοῦ δάσους
μαχόμενοι σκοπευταὶ κυκλωθέν-

τες ἀπανταχόθεν ἐπυροβολοῦντο καθ' ὅ-
λας τὰς πλευράς καὶ ἐπιπτον φο-
νευμένοι καὶ σίχμολωτοι. Δύο λόχων
δύναμις κατεσιράφη ἡ αἰχμαλωτίσθη
ἐντὸς τοῦ δάσους, οἱ δὲ λοιποὶ ἀν-
δρες ἐφευγον δρομαίως ὑποχωροῦν-
τες πρὸς ἡμᾶς.

Ὁ στρατηγὸς διέταξε δύο ἐτέρους
λόχους νὰ σταματήσουν καὶ ὑπερα-
σπίσουν τὰ ὑποχωροῦντα λείψανα
τῶν κατυστραφέντων λόχων. Ἦδη
οἱ ἐχθροὶ ἦσαν κύριοι καθ' ὅλα τοῖς
χωρίου καὶ ἐξήρχοντο κατόπιν μας·
οἱ δύο οὗτοι λόχοι δὲν εἶχον ὥς οἱ
λοιποὶ ἐκλεκτοὺς ἀνδρας. Ὁ εἰς μά-
λιστα τῶν διοικητῶν αὐτῶν παρεκά-
λεσε τὸν ἡμέτερον λοχαγὸν νὰ τῷ ἀ-
φήσῃ πλεονέκτημα τοῦ ὀλίγου Ἑλλήνας·
οὗτος δὲ ὅχι μόνον ἐνέδωκεν ἀλλὰ
καὶ ὁ ἴδιος ἔμεινε μεθ' ἡμῶν καὶ
πάραυτα ἐτάχθημεν εἰς πυκνὴν πα-
ράταξιν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο πα-
ρατεταγμένων λόχων κενόν.

Τὸ λοιπὸν σύνταγμα ὑπεχώρει
πλὴν ἀγγελιαφόρων τινῶν ἱππέων
διαταχθέντων νὰ παραμένωσιν ἐν
διαστάσει ὀπισθεν ἡμῶν ἐν ᾧ δὲ ἡ-
μεῖς οὕτως ἰστάμενοι ἀναμέναμεν
ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν ὑψώματος τὴν ἐμ-
φάνισιν τῶν Πρώσων, ἐξ αἴφνης
δωδεκάς πυροβόλων ἐκπυρσοκροτή-
σασα ἀνέτρεψεν ἐμπροσθεν καὶ
ὀπισθεν ἡμῶν πᾶν τὸ προστυχὸν διὰ
διὰ τῶν ἐκρηχθέντων βλημάτων καὶ
οἱ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων ἀν-
δρες τῶν δύο λόχων διαλύσαντες ἐν
ἄκαρπῃ τὰς τάξεις των ἔπεσον ὀπι-
σθεν ἡμῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ
πρηνεῖς.

Ἦτον ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ἡρ-
χόμεθα εἰς μάχην ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀφ' ἧς
ἐξήρτητο ἡ τιμὴ τῆς πατρίδος
μας, ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις ἡμῶν εἰς
τὸ μέλλον παρὰ τῶν Γάλλων στρατιω-
τῶν· καὶ ἡ θέσις μας τὴν ὥραν ἐκεί-
νην ὅσον ἦτο κινδυνώδης ἐξ ἐνός,
τόσον ἐξ ἄλλου ἦτον ὑψηλὴ διότι μᾶς
ἐδίδε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀνυψώσωμεν
τὴν ἱστορουμένην περιφανῇ τῶν πατέ-
ρων μας ἀνδρείαν! Δεύτερος, τρίτος
καὶ τέταρτος κανονιοβολισμὸς ἐσφεν-
δόνισε διαδοχικῶς σωρείαν βλημάτων

καθ' ἡμῶν, ἐν τῷ μεταξύ τῶν ὁποί-
ων ἰδίῳ; κατὰ τὴν στιγμήν τῆς
προσεγγίσεως τῶν ὀβουζίων ἠκού-
οντο παρ' ἀπάντων αἱ λέξεις «Ἀ-
νανδρος ὅστις κινήθῃ! Μηδεὶς μὴ
κίνηθῃ! Ὅλοι ἐν παρατάξει! Κατευό-
διον εἰς τοὺς πεσόντας!» Οἱ τῶν
γαλλικῶν λόχων στρατιῶται χωρὶς
νὰ σχηματίσῃσι πλεόν τὰς τάξεις
τῶν εἰς τὰς φοβεράς ἐκείνας ἐκρή-
ξεις καὶ ἐναντίον τῶν διαταγῶν τῶν
ἀνωτέρων ἐκράπησαν εἰς ἀτακτον
καὶ δρομαίαν ὑποχώρησιν, ἐν ᾧ συγ-
χρόνως δύο ἱππεῖς θεωρηθέντες ἐκ
τῶν ὀβουζίων ἔπεσαν ἐκτάδην μετὰ
τῶν ἱππῶν τῶν ἐξ ἡμῶν οὐδεὶς ἐ-
κινήθη, ὁ δὲ λοχαγὸς μας ὀπισθεν
ὑμῶν ἰστάμενος οὐδὲν διέταττεν. Ἡ
θέσις μας ἦτο δεινοτάτη, ἐγκατε-
λείφθημεν μόνοι ἀπὸ στιγμῆς εἰς
στιγμὴν ἀναμένοντες τὸν θεωρι-
σμόν μας, καὶ οἱ Πρώσσοι ἀκρο-
βολιστὰὶ φύγδην μίγδην ἀνήρχοντο
ὀπισθεν τοῦ πρὸ ἡμῶν εἰς ἀπόστα-
σιν πεντακοσίων μέτρων ὑψώματος,
πυκναὶ φάλαγγες ἐπλημύρουν τὸ
χωρίον πορευόμεναι καὶ αὖται κατό-
πιν τῶν ἀκροβολιστῶν.

Τὴν ὥραν ἐκείνην τῇ πρωτοβου-
λίᾳ τοῦ εἰς τοιαύτας περιστάσεις πάν-
τοτε διαπρέποντος ἐπιλοχίου Ἰωάν-
νου Ζυγομαλά καὶ τοῦ ἐπιλοχίου Χρ.
Μημίκου ἀναφωνησάντων «Ἐμπρὸς
Ἑλλήνες» ἐκινήθημεν ἅπαντες ἀλ-
λαλάζοντες καὶ μεθ' ὅλης τῆς ταχύ-
τητος κρατοῦντες ἀνὰ χεῖρας τὰ
ὄπλα ὥρμησamen ἐπὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν
ὑψώματος. Τὸ πῦρ τῶν πρωσσικῶν
πυροβόλων ἐξηκολούθει καὶ ὁ λοχα-
γὸς μας μένων ἀκίνητος ἐπὶ τῆς θέ-
σεώς του ἀνεφώνει ὅλαις δυνάμεσι,
«Ποῦ ὑπάγετε! Ἐπιστρέψατε ὀπίσω!
Εὐθύνομαι περὶ τῆς ζωῆς σας!» κλπ.
Αἱ σάλπιγγες ἐσήμαινον ὑποχώρη-
σιν καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἡμετέρων μέ-
νοντες πάντοτε πλησίον τοῦ λοχαγοῦ
ὥς γινώσκοντες ἀριστα τὴν γαλλι-
κὴν μετέδιδον τὰς διαταγὰς του καὶ
ἐφώνουν ὡσαύτως, νὰ ἐπιστρέψω-
μεν. Ἐνδῶσαντες τέλος εἰς τὸ ἀκα-
τάπυστον τῶν φωνῶν καὶ τῶν σαλ-
πίγγων ἀραιώσαμεν εἰς ἀκροβολι-

σμόν καὶ ὑποχωροῦντες ἤλθομεν
πλησίον τοῦ λοχαγοῦ, ὅστις πάραυτα
διέταξε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὑπο-
χωρήσεώς μας. Οἱ Πρώσσοι ἀκρο-
βολιστὰὶ προβάντες ἤρξαντο τοῦ
καθ' ἡμῶν πυρός, ἐν ᾧ, εἰς δὲν ὑπε-
χωρούσαμεν, αἰφνιδίως θὰ συνην-
τώμεθα μετ' αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν
δεκάδων βημάτων. Ὁ λοχαγὸς δια-
τάττει ἐν ἀκαρεὶ μέτωπον πρὸς τὸν
ἐχθρόν, τὸ πῦρ ἐξακολουθεῖ ζωηρόν
καὶ σκευοφόροι τινὲς ἄμαξαι τοῦ
ἡμετέρου συντάγματος αἰτίνες ἀπε-
ξευγνύοντο ἐγκαταλείψασθαι σώζον-
ται τῇ ἡμετέρᾳ πρὸς τὸν ἐχθρόν
ἀντιστάσει.

Τὴν αὐτὴν ὥραν πρωσσικὸν ἱππι-
κὸν ἐξήρχετο ἀριστερόθεν τοῦ χωρίου.
Ἡμεῖς χαμένοι! Τὸ σύνταγμά μας
οὐδαμοῦ ἐφαίνεται! Ἐξ αἰφνης δε-
ξιόθεν ἡμῶν τὰ τέσσαρα συντάγματα
τοῦ γαλλικοῦ ἱππικοῦ, αἵτινα εἰχομεν
συναντήσῃ τὴν προηγουμένην, ἐφά-
νησαν ἐρχόμενα φαλαγγιδὸν κατ'
ἴλας καὶ καλπάζοντα. Τοῦτο ἰδόντες
οἱ Πρώσσοι ἐσταμάτησαν, πάραυτα
καὶ ἱππικὸν καὶ πεζικὸν διὰ σαλπι-
σμῶν ταχέως συγκεντρούμενα ὑπε-
χώρουν πρὸς τὸ χωρίον· μόνον τὸ
πυροβολικόν των στρέψαν ἐφιλοδώρει
τὰς γαλλικὰς ἱππικὰς φάλαγγας δι' ὀ-
βουζίων, οἵτινες μετ' ὀλίγον ἐλόξευ-
σαν δεξιώτερον καὶ ἡμεῖς πλεον εὐρι-
σκόμεθα ἐκτὸς κινδύνου. Φθάσαντες
πλησίον ἀνεμομύλου, ἐγγὺς τοῦ ὁ-
ποίου τὸ σύνταγμά μας ἐγκατέλειψε
δύο σκευοφόρους ἁμάξας, εἶδομεν ἐκ
τοῦ ὑψώματος τούτου τὸ σύνταγμά
μας εἰς δίωρον σχεδὸν ἀπόστασιν
ἀκινήτους.

Ἐνταῦθα οἱ ὑποχωρήσαντες δύο
λόχοι ὥς καὶ τινες τῶν ἀγγελιοφό-
ρων ἐλθόντες ἀνήγγειλαν ὅτι οἱ Ἑλ-
ληνες ἅπαντες κατεστράφησαν, διότι
(οἱ ἱππεῖς ἐβεβαίουν ἰδίως τοῦτο)
ὥρμησαν κατὰ τῶν Πρώσσων καὶ
δὲν ἐπανῆλθεν οὐδεὶς πλεόν. Ἀλλ'
ὅταν ἐφάνημεν ὑποχωροῦντες ὁ στρα-
τηγὸς ἔσπευσεν εἰς συνάστησίν μας
καὶ ὁ λοχαγὸς πάραυτα εἶπεν αὐτῷ,
ὅτι εἰμεθα περίφημοι στρατιῶται,
ὅτι ἐν ᾧ ἐγκατελείφθημεν παρὰ τῶν

λοιπῶν λόγων καὶ ἄνευ ἄλλης ἐπικουρίας ἀντὶ νὰ ὑποχωρήσωμεν ὠμῆσαμεν κατὰ τῆς πρωσσικῆς κανονιστοῦχίας, ὅτι ἀντεκρούσαμεν ἀπελπισμένως τοὺς Πρώσσους ἀκροβολιστὰς καὶ τέλος μετὰ δυσκολίας κατῴρθωσε ν' ἀποτρέψῃ τὸν δλεθρον εἰς ὃν διὰ τοῦ ἄφρονος ἡρωϊσμοῦ μας ἐβαίναμεν πρότροπάδην κλπ. Ὁ Λιμπόφσκη τότε μειδιάσας μετ' εὐχαριστήσεως προσέθηκεν ὅτι «Ἡμὴν πεπεισμένος ἐκ προτέρων περὶ τῆς ἀνδρείας τῶν Ἑλλήνων» ἐκφράσας συγχρόνως τὰς εὐχαριστίας του. Ὅτε δὲ ἐφθάσαμεν τὸ παρατεταγμένον σύνταγμά μας ὁ λοχαγὸς Κασνὲρ προβάς εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐκτου λόχου εἶπε, «Γάλλοι! Σήμερον νὰ λάβητε ὡς παράδειγμα ἀνδρείας τοὺς Ἕλληνας κλπ.»

Λόχοι τινὲς ὅμως τοῦ συντάγματος μας καὶ πολλοὶ διεσκορπισμένοι ἐλεύθεροι σκοπευταὶ καταλαβόντες τοὺς χάνδακας καὶ τὰς πλείστας ἐξωτερικὰς οἰκίας ἀνεχαίτισαν διὰ ζωηρῶν πυροβολισμῶν τὴν ἀρχικὴν ὁρμὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐτράπησαν καὶ οὗτοι εἰς ὑποχώρησιν ἐνεκα τῆς ἐντελοῦς φυγῆς τῆς ἐθνοφυλακῆς δι' ἣν ὑπέστησαν θραυσὶν ἐκ τῆς ἐγγύτητος τῶν Πρώσων ἀκροβολιστῶν καὶ τῶν δπισθεν αὐτῶν φαλάγγων. Μετ' ὀλίγον ἀφεύκτως κατελαμβάνετο τὸ Ἀλανσὼν, ἀλλὰ τὴν στείγην ἐκείνην τρίτη γενικὴ ἐκ μέρους τῶν ἀξιωματικῶν ἐγένετο ἀπόπειρα ὅπως ὀδηγήσωσιν εἰς τὴν μάχην τοὺς ἐθνοφύλακας, ἀλλ' εἰς μάτην τὰ σαλπίσματα, εἰς μάτην τὰ κτυπήματα καὶ οἱ σπαθισμοὶ καὶ εἰς μάτην αἱ φωναὶ καὶ οἱ ἐξορκισμοί! Τότε ὁ διοικητὴς τοῦ δευτέρου ἡμῶν συντάγματος διατάττει τοὺς Ἕλληνας νὰ πυροβολήσουν κατὰ τῶν ἐθνοφυλάκων. Ὁ λοχίας Μπαλίλης πυροβολεῖ εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ἐκφόβησιν, ἀλλὰ ποία ταραχὴ! τὸ ὄπλον τοῦτο ἀκολουθεῖται παρ' ἄλλου, ὁ πυροβολισμὸς γενικεύεται μετὰ μᾶς ἄνευ λόγου, ὁλόκληρον τὸ

συνωθούμενον ἐκεῖνο πλῆθος πυροβυλεῖ ἐμπρός, ὀπίσω, δεξιὰ, ἀριστερά, ἄνω καὶ κάτω, ἀδιακρίτως, αἱ σφαῖραι συρίζουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, οἱ ἀνερχόμενοι εἰσέτι τὸ δχύρωμα ἔπιπτον φονευόμενοι καὶ ἄλλοι ἐπληγόνοντο καὶ εἰς μάτην ἀπανταχόθεν ἐσαλπίζετο τὸ παύσατε πῦρ! Ὁ τρομερὸς οὗτος πυροβολισμὸς ἐτάραξε τοὺς προχωροῦντας ἐχθροὺς καὶ τότε πολλοὶ τῶν ἡνωτέρων ἀξιωματικῶν ἀναφωνοῦσι καὶ σείουν τὰς σπάθας των: Ἐμπρός Ἕλληνες! En avant Grecs! En avant Hellènes! Καὶ ἐν ἀκαρεῖ ἀνερχόμεθα καὶ ὑπερπηδῶμεν τὸ δχύρωμα, λαμβάνομεν ἀνὰ χεῖρας τὰ ὄπλα καὶ δρομαῖοι πορευόμεθα ἐν τῷ μέσῳ τῶν συριζουσῶν σφαιρῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως. Τρεῖς ἑφιπποὶ ἀξιωματικοὶ γάλλοι μᾶς συνώδυσσαν μέχρι τινὸς δεξιᾶ καὶ ἀριστερά ἐπανακάμψαντες πάλιν ἵνα παροτρύνωσι τὸν λοιπὸν στρατόν.

Ἐνταῦθα ἡρχίσασμεν ἰσχυρὸν πῦρ οἱ Πρώσσοι ἀκροβολιστὰὶ ἦσαν πρὸ ἡμῶν καὶ δπισθεν αὐτῶν παμμέλαιναι γερμανικαὶ φάλαγγες ἐπλήρουν τὴν πεδιάδα φοβερὰ ἐμβάλλουσαι πυρὰ. Οἱ γενναῖοι σκοπευταὶ ἀφικνοῦνται καὶ συγκεντρώνονται πλησίον μας, πῦρ ἀκράτητον ἀκαταπαύστως ἐνισχυόμενον ἀπετέλει ρολισμὸν συνεχῇ πῦρ δὲ τρομερὸν τοιοῦτον κατέκοπτε τὴν δενδροστοιχίαν ἐφ' ἧς ἱστάμεθα καὶ κατέσκαπτε τοὺς χάνδακας ἀφ' ὧν ἐπυροβολοῦμεν καὶ μετὰ παρέλευσιν διώρου ζωηρᾶς ἀντιστάσεως ἡ πάντε ἐκτεθειμένη πληθὺς τῶν Πρώσων ἀκροβολιστῶν ὑπεχώρει διαδοχικῶς ἀφ' οὗ ἐπὶ ὁλόκληρον ὥραν δὲν ἡδυνήθη νὰ κατισχύσῃ τῶν πυκνῶν πυρῶν μας, καὶ μετ' ὀλίγον τέσσαρες φάλαγγες λοξεύσασαι κατέλαβον τὴν ὁδὸν τῆς Μὰ Μέρ, ἀλλὰ κακεῖθεν ζωηρὸν ἀκούραστον πῦρ ἀντιταχθὲν κατ' αὐτῶν τοὺς ἡνάγκασε ν' ἀναβάλωσι τὴν κυρίευσιν τῆς πόλεως καὶ μετ' ὀλίγον ὥς ἐκ τῆς προσεγγίσεως τοῦ σκότους ὑπεχώρουν 15 χιλιάδες Πρώσων εἰς τὰ παρακείμενα χωρία

ἐκ τῶν πυρῶν ὀλίγων ἐλευθέρων σκοπευτῶν !

Οἱ φονευθέντες δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ πληγωθέντες ἐκ τοῦ ἡμετέρου συντάγματος ἀνήρχοντο εἰς 190 ἐν οἷς καὶ τέσσαρες ἀξιωματικοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ διοικητὴς τοῦ τρίτου λόχου, ὅστις ὑπερηγάπα τὸ σωματεῖον τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ ὁποίου ἡ κηδεῖα κατόπιν ἐγένετο λίαν μεγαλοπρεπεστάτη εἰς τὴν πόλιν Φερειῇ Μανσέ, πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ τοῦ νεκροπομποῦ στρατοῦ τοῦ μακαρίτου ἦσαν τεταγμένοι τιμῆς χάριν οἱ Ἕλληνες. Οἱ φονευμένοι ἐπλήρουν τὴν ὁδὸν τοῦ Μᾶνς κατὰ τὸ διάστημα ὅπερ ἡμεῖς εἰχομεν διατρέξει καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἐθνοφυλάκων εἶχον ρίψει ἐπ' αὐτῆς σάκκους, βαλλισμούς, σκεπάσματα καὶ δεσμίδας φυσεκίων.

Τὸ δὲ πῦρ κατεσίγησε λίαν ἄργά καίτοι ἐπελθόντος τοῦ σκότους καὶ τελευταῖοι πάντων ὑπεχωρήσαμεν καὶ ἡμεῖς. Ἀριστερά μας οὐρανομήκεις φλόγες ἐφώτιζον τὴν πόλιν σύμπαν. Κατάστημα δέ τι ξυλείας ἐφλέγετο μετὰ τινων παρακειμένων οἰκιῶν ὑπὸ ἐκρηχθέντων ὀβουζίων.

Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν τὸ πᾶν ἦτο εἰς κίνησιν καὶ ἔτοιμος σύμπας ὁ στρατός μας πρὸς ἀναχώρησιν. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ ἀνὰ πᾶν βῆμα ἡμῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ κατὰ τὴν εἰσοδὸν μας εἰς τὰς στρατιωτικὰς λέσχας ἢ ἀλλαχοῦ ἐλάμβανον τὰς χεῖράς μας καὶ συνέχαιρον ἡμῖν διὰ τὴν ὁποίαν ἐδείξαμεν διαγωγὴν ἐν τῇ μάχῃ ταύ-

τῃ καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἐτέραν ἐν Βαρῦς τοιαύτην ἐξεφράζοντο λίαν ὑπερβολικῶς ὑπὲρ ἡμῶν.

Εν τῇ πόλει Λιζιῇ δύο ἐκ τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν μετέβησαν πρὸς κατάλυσιν εἰς τὴν οἰκίαν ἐμπορορράπτου τινός. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐνδύματά των ἦσαν ρυπαρά καὶ λασπωμένα τοῖς εἶπεν οὗτος παρακλητικῶς τῷ τρόπῳ ἐὰν εἶχον ἕτερα κατὰ νὰ τὰ φορέσουν, διότι τὴν ἐσπέραν θὰ τοῖς παρεχῶρει ὥραιότατην κλίνης μετὰ πολυτελοῦς καὶ καθαρῆς στρωμνῆς. Ἄλλ' οὗτοι μὴ ἐννοήσαντες καθὸ ἀγνοοῦντες εἰσέτι νὰ συνεννοῶνται καλῶς γαλλιστὶ παρεξήγησαν τὴν ὁμιλίαν τοῦ ἐμπορορράπτου τούτου καὶ ὑπέθεσαν ὅτι τοῖς ἔλεγε νὰ ἐκβάλωσι μὲν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐφόρουν ρυπαρά ἐνδύματα, ὅπως τοῖς φιλοδωρήσῃ ἕτερα καινούρια ἐκ τῶν ἐν τῷ καταστήματί του ἐτοίμων ! Ἐπομένως ὁ εἰς τούτων ἔλεγεν εἰς τὸν ἕτερον ν' ἀρχίσουν νὰ ἐκδύωνται διὰ νὰ φορέσωσι τὰ νέα ! Ἄλλ' ὁ ἕτερος θεωρήσας φρόνιμον νὰ συνεννοηθῶσι καλλίτερον καὶ συγχρόνως ἐκφράσῃ τὰς πλήρεις εὐχαριστίας των, διότι ἤδη μόνον ἀπλῶς εὐχαριστοῦμεν ! ἔλεγον, ἐξῆλθον καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψαν φέροντες ὡς διερμηνέα τὸν Φιλώταν Ἰσχύμαχον ὅστις ἐξετάσας ἔμαθε τὰς διαθέσεις τοῦ ἐμπορορράπτου, καὶ τότε ἡ παρεξήγησις αὕτη ἐπροκάλεσεν ἑκατέρωθεν ἄσβεστον ὁμηρικὸν γέλωτα !

Οὐῖνσιων Τσῳρσι
ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ
ΤΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
«ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ»

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ
ΑΠΟ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΙΣ ΠΟΛΕΜΟΝ
(1918—1939)

Σελίδες 472 — Χάρται 2.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΤΟ ΛΥΚΑΥΓΕΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
(1939—1940)

Σελίδες 400 — Χάρται 15.

Ἐκκυκλοφόρησαν
εἰς ἑκδοσιν συνήθη ἄδετον καὶ δεμένην ὥς καὶ εἰς ἑκδοσιν
ἐπὶ καλοῦ χάρτου δεμένην.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙ' ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Ι Κ Α Ρ Ο Σ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΒΟΥΛΗΣ 4 — ΑΘΗΝΑΙ

ΚΟΜΦΟΥΚΙΑΝΙΣΜΟΣ

καὶ οἱ ἀρετὲς τῆς μετριοπάθειας

Τοῦ ARTHUR WALEY

(Ὁμιλία στὸ B. B. C. Ἐκπομπὲς Ἑσωτερικοῦ)

Ὁ Ἄρθουρ Οὐώλεϋ ἦταν βοηθὸς στὸ τμήμα Φυλάξεως Σχεδίων καὶ Σχεδιασμάτων τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Ἔχει γράψει τὰ βιβλία «Τρεῖς τρόποι σκέψεως στὴν ἀρχαία Κίνα» (*Three Ways of Thought in Ancient China*), «Τὰ ἀνάκτα τοῦ Κομφουκίου» (*The Analects of Confucius*), «Εἰσαγωγή στὴ μελέτη τῆς Κινεζικῆς ζωγραφικῆς» (*Introduction to the Study of Chinese Painting*), «170 Κινέζικα ποιήματα» (*170 Chinese Poems*) καὶ ἄλλα.

Ο Κομφουκιανισμὸς ἔχει τόσο μακρὰ ἱστορία — ὁ Κομφούκιος ὑποτίθεται ὅτι γεννήθηκε κάπου 500 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ Χριστὸ — ὥστε θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἐξετάσωμε σύντομα τὶς διάφορες φάσεις του. Θὰ πῶ πρῶτα λίγα λόγια γιὰ τὸν ἴδιο τὸν Κομφούκιο καὶ ὕστερα θ' ἀσχοληθῶ μὲ μιὰ-δυὸ βασικὰ θεωρίες, κοινὲς στὸν Κομφουκιανισμὸ ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Τὸν ἕκτο αἰῶνα π. Χ., ὅταν γεννήθηκε ὁ Κομφούκιος, ἡ Κίνα ἦταν χωρισμένη σὲ πολλὰ μικρὰ κράτη. Τὸ Κράτος ὅπου γεννήθηκε καὶ ἔζησε τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς του, λεγόταν Λοῦ καὶ βρισκόταν ἐκεῖ ὅπου σήμερα ἀπλώνεται τὸ Νότιο τμήμα τῆς σημερινῆς ἑπαρχίας Σαντούγκ, στὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Κίνας. Τὸ ἐπάγγελμά του ἦταν δάσκαλος· ἔδινε μαθήματα τοὺς γιουὺς τῶν εὐγενῶν, διδάσκον-

τάς τοὺς πῶς νὰ φέρωνται στοὺς μεγαλύτερους μέσα στὴν οἰκογένειά τους καὶ στοὺς ἀνώτερους στὴ δημόσια ζωὴ· τοὺς γνώριζε ἀκόμη μὲ τοὺς πατροπαράδοτους θεσμοὺς καὶ τὶς ιεροτελεστίες τοῦ Λοῦ. Θὰ ἤθελε πολὺ νὰ τοῦ εἶχαν δώσει μιὰ ὑπεύθυνη θέση στὴν Αὐλὴ τοῦ Λοῦ, νὰ ἔπαιρνε μέρος στὴ διοίκηση τοῦ μικροῦ δουκάτου. Ὡστόσο αὐτὴ τὴν τύχη δὲν τὴν εἶχε καὶ γιὰ ὁρισμένα χρόνια ταξίδευε στὰ γειτονικὰ κράτη, προσπαθώντας νὰ βρῇ ἓνα μονάρχην νὰ ἐκτιμῇ τὴν ἀξία του. Καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς 3-4 μαθητὲς ποὺ εἶχε μαζὺ του, φαίνεται πῶς γενικὰ δὲν τοὺς ὑποδέχονταν καὶ πολὺ φιλικὰ καὶ κατὰ καιροὺς πέρασαν μεγάλες στερήσεις· στὸ τέλος γύρισε πίσω στὸ Λοῦ ὅπου καὶ πέθανε, πάνω ἀπὸ 70 χρονῶν. Αὐτὰ εἶναι πραγματικὰ ὅλα ὅσα ξέρουμε γιὰ τὴ ζωὴ του. Ἀργότερα φυσικὰ διαφοροὶ θρύλοι δέθηκαν μὲ τ' ὄνομά του· τὸν παρουσιάζουν σὰν ὑπεράνθρωπο σὲ κάθε του ἐκδήλωση, σὰν ἓνα Σαμψὼν ποὺ θὰ μπορούσε ν' ἀνοίξῃ τὴν Πύλη τῆς πόλης βγάζοντάς τιν ἀπὸ τοὺς ἀρμούς τῆς. Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι εἶχε, ἦταν μόνο μιὰ «ἀκούραστη προσπάθεια γιὰ τὴ μάθηση καὶ ψύχραιμη ὑπομονὴ γιὰ τὴ διδασκαλία». «Δὲν ἰσχυρίζομαι» ἔλεγε, «ὅτι εἶμαι ἅγιος, οὔτε ἀκόμη ἓνας πολὺ καλὸς ἄνθρωπος».

Ὁ κυριώτερος σκοπὸς τοῦ Κομφουκίου ἦταν νὰ κάνῃ τοὺς μαθη-

τές του «τσύν·τζού», όπως λένε κινέζικα, δηλ. «άριστους». Ο δρος αυτός άρχικά άφορούσε τούς άπογόνους του βασιλικού οίκου κάθε κράτους, και γι' αυτό έφτασε νά σημαίνει «άριστος», «μέλος των άνωτέρων τάξεων». Ωστόσο ο άριστος περιορίζεται από ένα ιδιαίτερο κώδικα ήθικης και τρόπου συμπεριφοράς, έτσι που τὸ όνομα κατέληξε νά σημαίνει όχι μόνο άνωτερότητα στην καταγωγή αλλά και στὸ χαρακτήρα και στὴ συμπεριφορά. Τελικά, έγκυβανταλείφθηκε ἡ άπαραίτητη άρχή τῆς εύγενικῆς καταγωγῆς: «Αν ένα βόδι έχη μόνο ένα χρώμα», λέει ο Κομφούκιος, «και έτσι είναι κατάλληλο για θυσία, τί σημασία έχει αν ο πατέρας του είχε πολλά χρώματα;» Έκείνος που ακολουθεῖ τὸ δρόμο των μικρών, των κοινών ανθρώπων, είναι κοινός.

Ποιός όμως είναι ο δρόμος του άριστου; Καθορίζεται με όρους που ανταποκρίνονται άυστηρά πρὸς τὴν πατροπαράδοτη δυτική αντίληψη. Τὸν άριστο θά τὸν αναγνωρίσωμε από τὸ γεγονός ότι οί κινήσεις του δέν έχουν τίποτα τὸ άγροϊκο και βίαιο, ότι ἡ έκφρασή του είναι άπόλυτα φανερή και ελικρινής, ότι ἡ όμιλία του δέν έχει καμιά ταπεινή και χυδαία χροιά. Σημαντικότερη όμως είναι ἡ συμπεριφορά του. Πρέπει νά προσέχη, μās λέει ο Κομφούκιος, νά συνδέεται με φίλια μόνο με ανθρώπους τῆς σειράς του. Αλλά και αν ακόμη είναι έτσι, δέν πρέπει νά μένη ποτὲ μόνος του, γιατί όσο φέρεται ένας εύγενής, θά τὸν καλοδέχονται πάντα οί άδελφοί του, δηλαδή οί άλλοι εύγενεῖς, «παντοῦ όπου φτάνουν οί τέσσερεις θάλασσες». Αυτό είναι τὸ περίφημο ρητὸ που σήμερα κατέληξε νά σημαίνει, από διεθνή έννοια, «όλοι οί άνθρωποι είναι άδέρφια».

Οί συμμαχίες των «μικρῶν ανθρώπων», των κοινών, στρέφονται έναντιον των άλλων και είναι σκόπιμα έχθρικές και καταστρεπτικές.

Όστόσο οί συμμαχίες των «έκλεκτων», λέει ο Κομφούκιος, γίνονται μόνο για άμοιβαία Ικανοποίηση. Ο άριστος δέν ακολουθεῖ όρισμένη πολιτική, αλλά τάσσεται με ό,τι είναι όρθο όπου και αν τὸ βρῇ. Σχετικά με τὸν κομπασμό και τὴν υπερηφάνεια, ο Κινεζικός κώδικας έχει μιὰ ιδιαίτερη συγγένεια με τὸν άγγλικό, ως πρὸς τὴν έννοια του άριστου, έν αντιθέσει πρὸς τὸν κώδικα των Λατινικῶν χωρῶν όπου ο αὐτο-έπαινος δέν καταδικάζεται τόσο άπόλυτα. Όστόσο ο Κομφούκιος δέν καταδικάζει μόνο τὴν υπερηφάνεια. «Ο άριστος», λέει, «δέν πρέπει νά μιλά πολύ», ἡ νά θέλη νά καταλάβῃ άνωτερα αξιώματα ἡ με όποιοδήποτε τρόπο νά θέλῃ νά κάνῃ επίδειξη τῆς άνωτερότητάς του, έκτός από τὸν άθλητισμό· αλλά και έδῶ ακόμη περιορίζεται από τίς περίπλοκες άρχές του τίμιου παιχνιδιού, από τὴ λεπτομερή και λεπτὴ έθιμοτυπία που αποτελεί «τούς κανόνες του παιχνιδιού». Ούτε πρέπει νά έξυψώνῃ τὸν εαυτό του με τὴν έμμεση μέθοδο του ύποβιβασμοῦ των άλλων, πράγμα που χαρακτηρίζει τούς «μικρούς ανθρώπους».

Ἡ εικόνα του άριστου βγαίνει από τὸ βιβλίο των ρητῶν του Κομφουκίου, που στήν Εύρώπη είναι γνωστό ως «Τά Άνάλεκτα του Κομφουκίου». και κυρίως από τὰ μέρη εκείνα που φαίνεται ότι άνάγονται σε κάποια παλιά Κομφουκιανή σχολή, ίσως του 5ου π.Χ. αῖώνα. Και έπειδή αυτό είναι τὸ βιβλίο που διαβάζεται ακόμη περισσότερο από όλα τὰ κείμενα του Κομφουκίου, δέν αντίκειται καθόλου στήν άρχαιολογία νά τὸ χρησιμοποιήσουμε για πηγὴ μας. Όστόσο δς γυρίσουμε πάλι στὸν τσύν·τζού, τὸν άριστο, που άποτελεῖ τὴ βασική ιδέα του Κομφουκιανισμοῦ. Ἡ εκπαιδευσή του, όμοια μ' εκείνη που τώρα τελευταῖα έδιναν τὰ Άγγλικά Σχολεία στους άριστοκράτες, συνίσταται κυρίως στήν άσκησιν τῆς ήθικῆς. Ο σπουδαστής μαθαίνει για νά δια-

μορφώση τὸ χαρακτήρα του. Ἡ διδασκαλία πραγμάτων σχετικῶν μὲ ἰς καθημερινές ἀνάγκες καὶ ἡ ἀπόκτηση πρακτικῶν προσόντων εἶναι ἐντέλεια μὲ τὸ δρόμο πού πρέπει ἀκολουθήσει ὁ ἄριστος καὶ θὰ τὸν κἀνῃ, λέει ὁ Κομφούκιος, νὰ γίνῃ ἀπλῶς ἓνα «ὄργανο», ἓνα μέσο ἀφιερωμένο σ' ἓναν ταπεινὸ σκοπὸ. Μιά γενικὴ ἠθικὴ μόρφωση θὰ φτιάξῃ ἓναν πραγματικὸ ταξιόχρηστο, ἕτοιμο ν' ἀντιμετωπίσῃ ὅλες τὶς ἐπιτακτικὰς ἀνάγκες πού θὰ τοῦ παρουσιαστοῦν «χωρὶς ταραχὴ ἢ φόβον».

Τὸ κεφάλι του, λέει ὁ Δάσκαλος, δὲν θὰ πάρῃ ἀέρα μὲ τὴν ἐπιτυχία, καὶ ὁ χαρακτήρας του δὲν θὰ γίνῃ στρυφνὸς ἀπὸ τὶς ἀντιξοότητες. Ὡστόσο ἡ ἐπιτυχία εἶναι ἓνα θέμα πού σπάνια θίγεται στὰ Ἀνάλεκτα· γιατί εἶναι γνωστὸ πῶς οἱ θεωρίες τοῦ Κομφουκίου δὲν «ἐπικρατοῦν στὸν κόσμον» καὶ τὰ προσόντα τοῦ πραγματικοῦ τσὺν-τζου δὲν εἶναι ἀπὸ κείνα πού ὁ κόσμος ἀναγνωρίζει ἢ ἀμείβει. Ἡ «ἐλλειψη ἀναγνωρίσεως», εἶναι ἀλήθεια ἓνα ἀπὸ τὰ θέματα πού ἀναφέρει πολὺ συχνὰ ὁ Κομφούκιος καὶ ἡ μεγαλύτερη ἀρετὴ τοῦ ἀρίστου εἶναι νὰ μὴ μνησικακῇ ὅταν ἐπανειλημμένως τὸν διώχνουν ἢ τὸν παραμελοῦν.

Ἡ μετριοπάθεια πάλι, στὴ συμπεριφορὰ καὶ στὴ σκέψιν εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ γνωστὰ προσόντα τοῦ ἀρίστου τοῦ Κομφουκιανισμοῦ. «Ὁ Τσὺν-τζου ἀποφεύγει τὸ Ἀπόλυτο, τὰ Ἄκρα»· «τὸ νὰ διακριθῇ εἶναι τὸ ἴδιο κακὸ ὅσο καὶ τὸ νὰ μὴν φθάσῃς πουθενά». Τὴν ἀντίληψιν αὕτη τῆς ἀρετῆς ὡς «μέσης ὁδοῦ» δὲν εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ τὴν καταλάβῃ ἡ Δύση, γιατί κατὰ ἓνα μέρος μάς εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν. Ὡστόσο εἶναι μιὰ ἰδέα πού χάνεται ἀμέσως μόλις σκοπὸς τῆς γίνῃ ἡ ἀγιότητα· τότε παύει νὰ εἶναι κοινωνικὴ ἀρετὴ. Ἡ φήμη ἐνδὸς ἀνατολίτι ἀσκητῇ εἶναι πάντα ἀνάλογη μὲ τὴν «ὑπερβολή» πού θὰ κἀνῃ καὶ μιὰ κοινωνία πού θαύμαζε τὸν Ἀ-

γιο Συμεῶνα τὸν Στυλίτη δὲν θὰ μποροῦσε νὰ καταλάβῃ εὐκολὰ οὔτε τὸ «Πᾶν μέτρον ἄριστον» τῶν Ἑλλήνων τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς οὔτε τὴ «Μέση ὁδὸ» πού χάραξε ὁ Κομφούκιος. Ὡστόσο, στίς περισσότερες περιπτώσεις εἶναι περισσότερο οἱ ἀκρότητες πού συνδέονται μὲ δυνατότα συναισθήματα καὶ ὄχι οἱ συμβιβασμοί.

Ἡ κατὰπτωση τοῦ φιλελευθερισμοῦ στὴν Εὐρώπῃ ἰσως νὰ ὀφείλεται στὸ ὅτι δὲν μπόρεσε νὰ συνδέσῃ τὴ «μέση ὁδὸ» μὲ κανένα ἰσχυρὸ συναισθημα. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Κομφουκιανισμοῦ, ὁ θρίαμβός του πάνω σὲ ὅλες τὶς «ἐκατὸ σχολές» ἀπὸ τὸ δεῦτερο αἶώνα π. Χ. καὶ ἐδῶ ὀφείλεται κατὰ μεγάλο μέρος στὸ ὅτι προσπάθησε νὰ δώσῃ στὴ μετριοπάθεια κάτι τὸ θεϊκό.

Οἱ ἄνθρωποι στὴν Εὐρώπῃ πού ἔχουν κάποια συγκεχυμένη ἰδέα γιὰ τὸν Κομφουκιανισμό πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀπλῶς ἓνας κώδικας συμπεριφορᾶς, ὅτι δὲν ἔχει κανένα μυστικιστικὸ στοιχεῖο, ὅτι δὲν προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ πῶς δημιουργήθηκε τὸ σύμπαν καὶ πῶς ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ. Καμιὰ ἀπ' αὐτὰς τὶς ἰδέες δὲν εἶναι ἀληθινὴ. Ἡ ἰδέα τοῦ Κομφουκίου γιὰ τὴν «ἀγαθότητα» εἶναι κιόλας αὕτη καθ' ἑαυτὴν μυστικιστικὴ. Ἡ «ἀγαθότητα», ὅπως τὴν θεωρεῖ ὁ Κομφούκιος, εἶναι θεῖο δῶρο πού δὲν μπορεῖ ν' ἀποκτηθῇ μόνο μὲ ἔργα. Τὸν τίτλο «ἀγαθός» τὸν δίνει ὁ Κομφούκιος μόνο σὲ δυὸ τρεῖς ἀγνὸς μορφές τοῦ πολὺ μακροσμένου παρελθόντος. Δὲν παραδέχεται κανένα σύγχρονό του ὡς «ἀγαθόν». Ἀρνιέται ἀκόμα ὅτι μπορεῖ κανεὶς νὰ ὀνομάσῃ ἀγαθὸ ἓναν ἄνθρωπο πού θὰ «ἐπιτύχῃ νὰ σώσῃ ὅλο τὸ κράτος». Ὁ ὁδὸς ἀγαθότητος, ὅπως αὐτὸς τὸν χρησιμοποιεῖ, ἔχει πραγματικὰ, μιὰ ἐννοια ἡσυχαστικὴ. «Οἱ σοφοί», λέει, «κινεῦνται» ἀλλὰ οἱ ἀγαθοὶ μένουν ἡρεμοί. Ὁ μυστικισμὸς του βρίσκεται στὴν κοινωνικὴ πλευρὰ

της διδασκαλίας του και δεν τον έχομε προσέξει όσο πρέπει.

Άραγε είναι σωστή η ιδέα ότι ο Κομφουκιανισμός δεν προσπάθησε να εξηγήσει το σύμπαν; Ίσως ν' αληθεύη για την πρώτη του φάση, αλλά γενικά δεν είναι όρθή. Την πιο έντατική προσπάθεια που έγινε ως τώρα για να δοθῇ μιὰ εξήγηση της υπάρξεως του κόσμου τῆ χρωστοῦμε σὲ ἓνα ὁπαδὸ τοῦ Κομφουκίου τὸν Τσου-Χσί, πού πέθανε 25 χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Ἅγιο Θωμᾶ Ἀκβινάτη, δηλαδὴ στὰ 1200 μ. Χ. Στὸ σύστημα τοῦ Τσου-Χσί δὲν ὑπάρχει Θεός· ὑπάρχει ὁμως μιὰ Ἀρχή, πού τὴν ὀνομάζει Λί, καὶ βρίσκεται κάτω ἀπὸ κάθε τί, καὶ μόνο ὅταν ἐρῶνται σ' ἐπαφὴ μ' αὐτὴ τὴν Ἀρχὴ οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ ὀδηγηθοῦν σὲ ὀρθὰς πράξεις. Τὴν ὀπαφὴ αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὴν ἀποκινήσῃ ὁ ἄνθρωπος εἴτε μὲ τὴ θεώρηση τῆς Ἀρχῆς αὐτῆς ὅπως ἐνσωματώνεται στὸν ἴδιον τοῦ τὸν ἑαυτοῦ εἶτε μὲ τὴ θεώρηση τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων, γιὰ νὰ μελετήσῃ σ' αὐτά, ὅχι τὰ ἀτομικὰ τους γνωρίσματα, ἀλλὰ τὴν κοσμικὴ Ἀρχὴ πού ἐνσωματώνεται σ' αὐτά. Τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ μεταφυσικοῦ Κομφουκιανισμοῦ ἐπικράτησε περίπου ὡς τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνα. Τότε φανερώθηκε μιὰ Κομφουκιανὴ Σχολὴ πού θεωροῦσε

ὅτι οἱ ἰδέες γιὰ τὸ ἀπόλυτον γενικά δὲν εἶχαν ἔννοια καὶ ζητοῦσε τὴν ἐπάνοδο στὴν καθαρὴ ἠθικὴ πίστη τῶν πρώτων ἡμερῶν. Ὁ πρακτικὸς καὶ ὄχι θεωρητικὸς αὐτὸς Κομφουκιανισμὸς εἶναι τὸ εἶδος πού ἐπιτελεῖ καὶ σήμερ' εἶναι πάρα πολὺ δύσκολο νὰ βρῇ κανεὶς ἕναν Κινέζο, ὅσο φανατικὸς κομφουκιανιστὴς καὶ ἂν φαίνεται, πού νὰ μπορῇ νὰ πῇ «ἐκ τοῦ προχείρου» πῶς φανταζόταν ὁ Τσου-Χσί ὅτι δημιουργήθηκε τὸ σύμπαν. Πραγματικὰ ὁ Κομφουκιανισμὸς δὲν εἶναι τὸ ἐπίσημο δόγμα πού δέχτηκε ἡ Κουμιντάνγκ, ἡ ὀργάνωση πού ἐδίωξε τοὺς Μαντζοὺ καὶ κυβερνᾷ σήμερ' αὐτὴ τὴν Κίνα. Πολλὰ ὁμως πολιτικὰ ἡγετικὰ στελέχη καὶ ὑπάλληλοι (π. χ. ὁ δόκτωρ Τσένγκ σημερινὸς πρεσβευτὴς τῆς Κίνας στὸ Λονδίνο) εἶναι φανατικὸς κομφουκιανιστὴς.

Δὲν ἀνέφερα καθόλου τὴ λατρεία τῶν προγόνων καὶ ἴσως νὰ φαντασθῆτε ὅτι μ' αὐτὸν τὸν τρόπο παρέλειψα τὴ σημαντικότερη ἀποψη τοῦ Κομφουκιανισμοῦ. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ Κομφουκιανιστὲς ἀσκήσαν τὴ λατρεία τῶν προγόνων, ὥστόσο ἡ λατρεία αὐτὴ ὑπῆρχε 1.000 ἢ χιλιάδες χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν Κομφουκίον καὶ νομίζω πῶς θὰ πρέπη νὰ τὴ θεωρήσουμε μᾶλλον Κινεζικὴ παρὰ Κομφουκιανικὴ.

W

ΟΤΑΝ ἤθελα νὰ ἀνάβω ἐπάνω εὐρισκα τὴ γυναῖκα μου νὰ κατεβαίνει, ἢ ὅταν ἡ γυναῖκα μου ἤθελε νὰ κατέβῃ εὐρισκα ἐμένα νὰ ἀναβαίνω. Αὕτῃ εἶναι ἡ συζυγικὴ ζωὴ, ὅπως μὲ δίδαξε ἡ πείρα.

WILKIE COLLINS (1824-89) στὸ «The Moonstone»

«ΑΡΤΙΑ ΤΩΝ ΑΠ' ΟΥΤΩΝ ΜΠΟΡΕΙΣ»

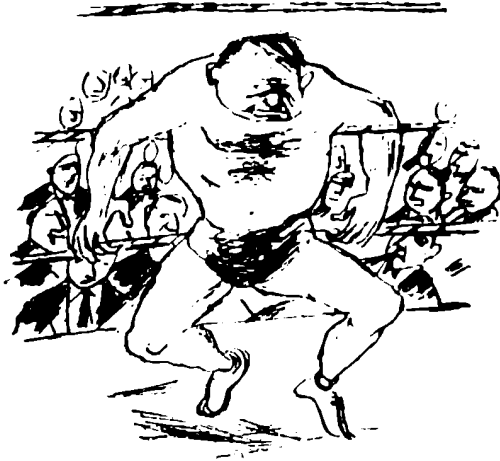
Τοῦ ERICH KÄSTNER
(Ἀπὸ τὸ «Die Weltwoche», Ζυρίχη)

Ολας οἱ θέσεις τῆς τελευταίας εβδομάδας εἶχαν πωληθῇ ἡ μεγάλη αὐτὴ αἰθουσα πρόσφερε διαδοχικὰ πολὺ εὐχάριστα πράγματα : συναυλίες, ὁπερέττες καὶ ἐπιθεωρήσεις. «Ἀναγκαστήκαμε νὰ διώξουμε τουλάχιστον 1000 ἀνθρώπους», εἶπε ὁ ὁργανωτὴς περήφανος ἀλλὰ καὶ ἀπελπισμένος. Γιὰ μέρες ὁργάνωνε αὐτὴ τὴ «Διεθνὴ Παλαιστικὴ Συνάντηση» καὶ τώρα ἐκτός ἀπὸ τὰ συνηθισμένα πάντα ζευγάρια παλαιστικῶν Ἑλληνο-ρωμαϊκῆς πάλης, πού στὰ μέσα τοῦ χειμῶνα — τὴν καλύτερη ἐποχὴ γιὰ τοὺς παλαιστές — θὰ συγκέντρωναν λίγο κόσμον, τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε καὶ συναντήσεις ἐλευθέρως πάλης. Καὶ οἱ εἰδικοί πού ἤξεραν τὰ πράγματα προέβλεπαν ὅτι θὰ ἦταν ἀληθινὴ πανθαυσία γιὰ κάτι «ἀμύητους» ὅπως εἰμεῖς.

Ὁ ὁρος «ἐλευθέρως πάλη», δὲν εἶ-

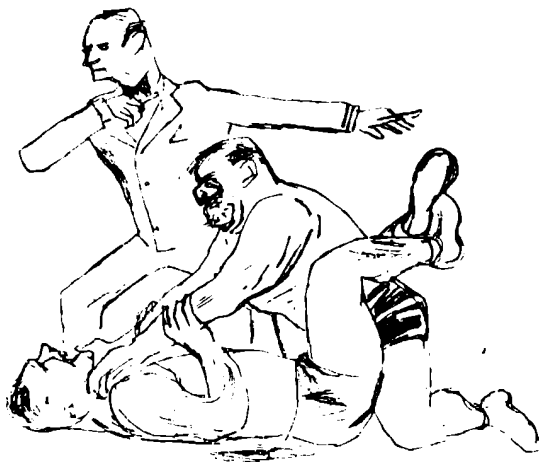
ναι πολὺ ἐπιτυχημένος. Γιατὶ ἡ πάλη πού γίνεται εἶναι βέβαια ἀρκετὰ «ἐλευθέρως», ἀλλὰ ἡ ἀγγλικὴ φράση «ἀρπα τον ἂπ' ὅπου μπορεῖς» εἶναι καλότερη. Κάθε ἀντίπαλος εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἀρπάξῃ νὰ σπρώξῃ, νὰ ζουλίξῃ, νὰ στραμπουλίξῃ, νὰ τοιμπήσῃ, νὰ κόψῃ, νὰ πατήσῃ ὅσο τοῦ ἀρέσει κάθε μέλος ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀντιπάλου του πού θὰ τοῦ πέσῃ στὰ δάκτυλα, στὰ χέρια, στὰ πόδια, ἢ στὸ ταυρίσιο τοῦ κεφαλίου πού εἶναι σὰν πολυδόλο. Καὶ τὸ κορύφωμα ὅλου τοῦ ἀγῶνα εἶναι ἓνα τρομερὸ πελέκημα, ἓνα σφυροκόπημα. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἓνας κανονισμὸς πού οἱ «ἀμύητοι» πιθανόν νὰ μὴν τὸν θεωροῦν σπουδαῖο σὲ ἓναν ἀγῶνα μὲ τόσες τρικλοποδιές καὶ τόση σκληρότητα : οἱ ἀντίπαλοι ἀπαγορεύεται νὰ τραβήξουν ὁ ἓνας τὰ μαλλιά τοῦ ἄλλου. Ὁ θιαυτητής, ὅσο δὲν κινδυνεύει

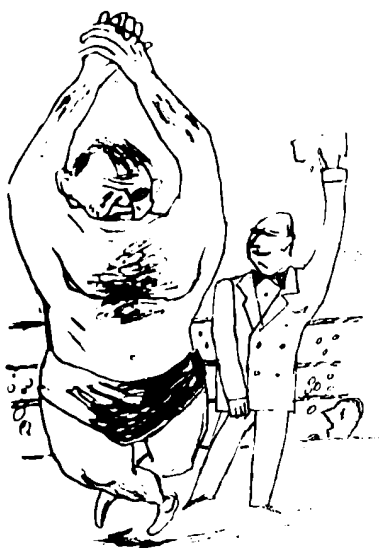

ή ζωή του — θάν ενοχλείται καθόλου νά βλέπη τόν ένα παλαιστή νά στρίβη γεμάτος χαρά τά δάχτυλα τών ποδιών του άλλου ή τόν άλλο νά σκύβη και νά θίγη πρώτος μιά γροθιά στην κοιλιά του αντιπάλου του. Για κείνον πού κρατά τή σφυρίχτρα οί ποικιλίες αὐτές εἶναι σωστές, ἀναγκαστικές και νόμιμες. Ἀλλά ἂν τύχη και ὁ ένας ἀπό τούς ἀντιπάλους ἀρπάξη τόν ἄλλον ἀπό τά μαλλιά, πηθῇ ἀνάμεσά τους και σφυρίξει σάν τρελλός ὥσπου ὁ ἐπιτιθέμενος νά θποχωρήσῃ και ἀμέσως ὅστερα ἀπ' αὐτό, τὸ ἀπελευθερωμένο θύμα ἐπιτρέπεται νά δώσῃ στόν ἀντίπαλό του μιά γροθιά στό στομάχι

ή νά τοῦ στραμπουλίξῃ τὸ κεφάλι. Ὑπάρχουν μυστήρια μέσα στοὺς κανονισμοὺς τών σπόρ, ὅπως και μέσα σέ πολλοὺς ἄλλους κανονισμοὺς. Συχνά σοῦ φαίνονται ἀπλές τρέλλες, ἰδιοτροπίες τών ἀνθρώπων πού τοὺς ἔφτιαξαν. Ἐπιτρέπονται τρομερά πράγματα, ἐνῶ ἀπαγορεύονται ἄλλα, ἐντελῶς τιποτένια· παρ' ὅλα αὐτά ὅμως οἱ κανονισμοὶ τηροῦνται. Ἐκεῖνοι πού τοὺς θέσπισαν, μπαρίτες τώρα πιά, θά πρέπη νά γελάσῃς κάτω ἀπό τά μουστάκια τους.

Α λλά ξεφύγαμε ἀπὸ τὸ θέμα μας, τὴν ἐλεύθερη πάλη. Ἐκεῖνος πού

διαφιλονικοῦσε τὸ πρωταθλημα, ἦταν ἓνας ἄνδρας ἀπὸ τὸ Μόναχο, κοντός, χοντροδεμένος, μεγαλούτσικος στὰ χρόνια, καὶ—ἐκτός ἀπὸ τὸ σαγόνι του ποῦ ἔμοιαζε σὰν καρδιοσπᾶστης—ἓνας μᾶλλον ἀγαθὸς οἰκογενειάρχης τῆς κατώτερης μεσαίας τάξης. Ὁ πρωταθλητὴς ἦταν ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Πράγα, «Ἰνδαλμα» τῶν γυναικῶν καὶ ἐκτός ἀπὸ τὴν πλατσουρή καὶ γυριστὴ του μύτη—ἓνας νεαρὸς ἀρκετὰ ὁμορφος. Γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ὑπῆρχαν μεγάλες ἀμφιβολίες. Ὅσοιόσο οἱ δύο πρῶτοι γύροι δὲν ἦταν ἀποφασιστικοὶ γιὰ κανένα τους. Οἱ δύο ἄνδρες λυπόταναν βαθεῖα ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Ἀναστέναν-

ζαν ὁ ἓνας ὑστερα ἀπὸ τὸν ἄλλο καὶ ὑστερα ἀπὸ λίγο καὶ οἱ δύο μαζύ. Γρήγορα οἱ θεατὲς δυσκολεύονταν νὰ τοὺς ξεχωρίσουν, μέσα σ' αὐτὴν τὴν ἀνακατεμένη μάζα ἀπὸ πόδια καὶ χέρια. Ἄν τύχαινε ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ νὰ θῆς γιὰ μιὰ στιγμή τὰ πρόσωπά τους, παραμορφωμένα ἀπὸ τὴν ἀγωνία, ἀμέσως σοῦ ἔφερναν στὸ νοῦ τὸ ἔργο τοῦ Λέσσινγκ γιὰ τὸ Σύνπλεγμα τοῦ Λαοκρόντα. Ὑστερα ξανάρχιζε πάλι ἡ φρίκη. Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς δύο τύλιγε τὸ μπράτσο του γύρω ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ ἄλλου· ὑστερα σήκωνε τὸ ἐλεύθερο χέρι του καὶ τοῦ χτυποῦσε μὲ ὀλη του τὴ δύναμη τὸ πρό-

σωπο που το κρατούσε αιχμαλωτισμένο· και κάθε φορά με μεγάλο αποτέλεσμα. Το θύμα λιγοθυμούσε ή τυφλωμένο παραπατούσε θύπου έπεφτε στο σκοινιά του ρίνγκ.

Ένα απ' αυτά τα φοβερά χτύπηματα στο δεύτερο γύρο, έθωσε στον άγώνα καταπληκτικό τέλος. Ο ήλικιωμένος άντρας από το Μόναχο δέν τά πήγαινε και πολύ καλά όπως έλεγαν. Με το κεφάλι του κλεισμένο ανάμεσα στα γόνατα του αντιπάλου του, και με χαμένο το ήθικό του, ύστερα από ένα τρομερό χτύπημα στο σαγόνι που έλεγε και ήταν ότι χρειαζόταν σ' αυτήν την περίπτωση, έπεσε τρικλίζοντας προς τα πίσω και μόνο τα σκοινιά του ρίνγκ τον κράτησαν όρθιο. Ο νεαρός από την Πράγα μαζεύτηκε σαν πάνθηρας που έτοιμάζεται να πηδήσει, για να δρμήσει από το κέντρο του ρίνγκ κατευθείαν πάνω στον μισοζαλισμένο «πάτερ-φαμίλιας» που παραπατούσε. Όρμησε με δύναμη και χάρη, πραγματικά σαν άρπακτικό θηρίο· εκείνο όμως το δευτερόλεπτο που έτοιμαζόταν, ο άνθρωπος από το Μόναχο λιποθύμησε από εξάντληση αλλά και από πονηριά.

Ο νεαρός χωρίς πιά να υπάρχει το πτώμα του αντιπάλου του για να τον συγκρατήσει πετάχτηκε μέσα από τα σκοινιά του ρίνγκ στο κανό. Δέν προσγειώθηκε σαν πάνθηρας, ούτε έπεσε

στην άγκαλιά καμιάς ώραιας κυρίας, αλλά (όπως ανακαλύφθηκε αργότερα) ανάμεσα στα καθίσματα του άμφιθεάτρου.

Έν τού μεταξύ ο αντίπαλός του στάθηκε στα πόδια του, έρριξε γύρω του μια έρευνητική ματιά, είδε πως ήταν μόνος του, χαμογέλασε όλος κλωσύνη προς το πλήθος που ζητωκραύγαζε και πήγε στη θέση του στη μια γωνιά του ρίνγκ. Ο διαιτητής άρχισε να μετρά για κάμποση ώρα. Στα δέκα ο νικητής στάθηκε γερά στα πόδια του. Στα «16» ο νικημένος πρόβαλε μάλλον κατάπληκτος και κοίταξε προς το ρίνγκ. Στα «36» οι θεατές εξακολουθούσαν να φωνάζουν και να ζητωκραυγάζουν.

Ο έπίλογος αυτής της τραγωδίας ήταν για να γελάει κανείς. Μόλις σηκωθήκαμε, άκούστηκε πίσω μας μια παραπονεμένη φωνή: «Έπ' τέλους θα μπορέσω να βγώ». Γυρίσαμε και κοιτάξαμε.

Η φωνή έρχόταν από μια άδύνατη γριά κυρία που φαινόταν σέ απόγνωση. «Καλά», της είπε κάποιος κύριος. «Αν τα νεύρα σας δέν κρατάνε αυτό το βάρβαρο θέαμα, γιατί έρχεστε;» «Έκανα λάθος την ημέρα», είπε παραπονεμένα· «το εισιτήριό μου ήταν για άδριο». «Τί είναι άδριο;»

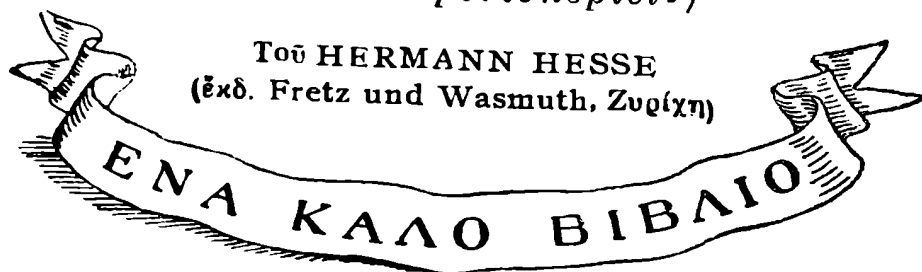
Τά μάτια της λιγώσανε σαν έτοιμοθάνατου ζαρκασίου και ψιθύρισε: «Τό Κονσέρτο της Φιλαρμονικής».

«Τὸ παιχνίδι μὲ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια»

(«Das Glasperlenspiel»)

Τοῦ HERMANN HESSE
(ἐκδ. Fretz und Wasmuth, Ζυρίχη)

I

Γιὰ τοὺς περισσότερους μεγάλους συγγραφεῖς — ἐκείνους ποὺ ἀπασχολοῦνται τουλάχιστον τὸ ἴδιο μὲ τὰ κεφαλαιώδη προβλήματα τῆς ψυχῆς ὅπως καὶ τῆς κοινωνίας ἔρχεται μιὰ στιγμή ποὺ συγκεντρώνοντας τὴν πείρα τους, τὰ ὄνειρα καὶ τίς ἰδέες τους γιὰ τὴν ὁργάνωσιν τοῦ κόσμου, σὰν ἄνθρωποι ποὺ τράβηξαν πολλὰ καὶ σκέφτηκαν πολὺ, γράφουν τὸν δικό τους «Βίλχελμ Μάϊστερ», κλείνουν μέσῳ σ' ἓνα σύνολο κάθε ἐπίτευγμα τῆς ζωῆς τους, καὶ κληροδοτοῦν στὸν κόσμον τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τῆς φιλοσοφίας τους. Ὁ κ. Χέρμαν Έσσε ποὺ πέρισυ πῆρε τὸ βραβεῖο Νόμπελ, εἶναι Ἑλβετός καὶ μαζὺ μὲ τὸν Τόμας Μάν εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους συγγραφεῖς τῆς γερμανικῆς γλώσσας. Ἐγραψε κι αὐτός τὸ δικό του «Βίλχελμ Μάϊστερ». Τὸ μοναδικό, παθητικὸ καὶ πολλὰς φορὰς παραπλανητικὸ βιβλίο του ὀνομάζεται «Τὸ παιχνίδι μὲ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια», εἶναι βιβλίο ποὺ δὲν μπορεῖ ν' ἀφήσῃ ἀδιάφορον κανέναν ἀπὸ κείνους ποὺ σήμερον ῥωτοῦν μὲ ἀγωνία πρὸς ποιά πεπρωμένα στρέφεται ὁ δυτικὸς κόσμος καὶ μὲ ποῖο τρόπο μπορεῖ νὰ σωθῇ ὁ πολιτισμὸς μας ποὺ κινδυνεύει τόσο σφοδρᾶ.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦ Χέρμαν Έσσε δίνει τὴν ἀπάντησιν: Θὰ σωθῇ μὲ τὸ παιχνίδι τῶν γυάλινων μαργαριταρῶν. Εἶναι φιλοσοφικὸ μυθιστόρημα, ἢ ἂν θέλετε, συμβολικόν, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν παράδοσιν τῶν μεγάλων γερμανικῶν

μυθιστορημάτων τῆς ρωμαντικῆς ἐποχῆς. Ἐχοντας ἓνα συγκινητικὸ προφητικὸ προσορισμό, τὸ βιβλίο αὐτὸ γεννήθηκε ἀσφαλῶς ἀπὸ τὴν ἀγωνία τὸ μῆνυμά του ὅμως ἔχει μιὰ αἰσιοδοξία καθησυχαστικὴ ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐρεθιστικὴ. Τὰ πρόσωπα τοῦ Έσσε πρόκειται νὰ ἀνασυγκροτήσουν τὸν κόσμον. Βρισκόμαστε σὲ μιὰ ἀκαθόριστη ἐποχῇ, ὅπου ὅλοι οἱ συντελεστὲς τῆς παρακμῆς καὶ τῆς καταστροφῆς ἔχουν συντελέσει τὸ ἔργο τους: οἱ ἄνθρωποι ἀποκτηνώθηκαν ἀπὸ τὴ διανοητικὴ διαφθορά τῆς «ἐποχῆς τῆς φυλλάδας», ἔχραναν τὴ συνήθειαν νὰ σκέπτονται ἐλεύθερα, νὰ σκέπτονται κἀν. Γιὰ λόγους ποὺ ὁ σημερινὸς κόσμος ἔρει πολὺ καλὰ οἱ ἄνθρωποι ἀπαλλάχθηκαν ἀπὸ τὸ βάρος τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας μὲ τὴν ἀποφασιστικότητα τῶν κυδρινήσεων τους. Ποιὸς δὲν προβλέπει τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποκτηνώσεως;

Καὶ ἐπεμβαίνει ἡ Τάξη καὶ τὸ Παιχνίδι μὲ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια. Ὁ Χέρμαν Έσσε χωρὶς νὰ καθορίσῃ φανερά ἐκεῖνο ποὺ πρέπει νὰ μείνῃ στὴ σκιά, μᾶς λέει ποιοὶ εἶναι οἱ σκοποὶ του καὶ τὸ ἔργο του, καὶ ἂν ξαναγυρίσωμε στὸν «Βίλχελμ Μάϊστερ» ἀνακαλύπτουμε ὅτι ὁ σκοπὸς του εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τῆς φανταστικῆς κοινωνίας τῶν ἀρνητῶν τοῦ Γκαίτε: ἡ ἀναδιοργάνωσις τῆς κοινωνίας μὲ τὴ βοήθειαν ἐνός πραγματικοῦ τεκτονισμοῦ ποὺ θὰ ἐνῶσῃ μὲ τρόπο ἀποτελεσματικόν, γεν-

ναιόφρονα και άνιζιοτελή τους ανθρώπους όλων των τάξεων, όλων των φυλών. Ή Τάξη — ο Έσσε δέν την καθορίζει άλλοιώς — ένώννει συγγραφείς περασμένης εποχής : ο συγγραφέας πολλές φορές συναγωνίζεται τους ήρωές του, πράγμα που αυτό καθ' έαυτό είναι μια πολύ ένδιαφέρουσα ένδειξη.

Όσοοο ή Τάξη δέν είναι μόνο ένας σύνδεσμος μέ ώφελιμιστικούς σκοπούς. Στη σύνθεσή της και στην κυριώτερή της δράση υπάρχουν μυστικοί συντελεστές : δέν άρκει νά σώση κανείς τό σώμα της κοινωνίας άν δέν σώση συγχρόνως και την ψυχή της. Ή άποστολή των μελών της Τάξεως είναι άποστολή θρησκευτική, άποστολικό κήρυγμα : ο τελευταίος σκοπός των προσπαθειών τους πρέπει νά είναι μια πραγματική άπολύτρωση, μέ την ίερή έννοια της λέξεως πού, διαπερνώντας και διαποτίζοντας τό βιβλίο του Έσσε, τού δίνει αυτήν την μυστηριώδη βαρύτητα και τό γεμίζει μ' ένα φώς που δέν είναι άλλο από τό φώς της ύψηλης πνευματικότητας.

Ο κ. Χέρμαν Έσσε δίκαια θεωρεί τη μουσική έναν από τους σπουδαιότερους παράγοντες του πολιτισμού, και δέν είναι άκαιρο νά δείξουμε ότι τά δύο μεγαλύτερα σημερινά μυθιστορήματα που έχουν γραφτεί στη γερμανική γλώσσα, ο «Δόκτωρ Φάουστ του Τόμας Μάν και τό Παιχνίδι μέ τά γυάλινα μαργαριτάρια». Έχουν για ήρωές τους μουσικούς. Για τόν Έσσε, ή σωτηρία του κόσμου θά έρθη μέ την άναγέννηση της κλασικής μουσικής, της μουσικής του 17ου αιώνα, και κυρίως έκείνης που τη νοιώθει και την έκτελει κανείς άκριβώς όπως την συνέλαβαν και την έγραψαν οι συνθέτες της εποχής. Έχει μέσα της τόν νόμο του έξαγνισμού, της επίσημης αυστηρότητας, της διανοητικότητας, της λογικής, του υποδουλωμένου πάθους, της διαύγειας και άκόμη της χαράς, (οι άγιοι είναι πάντα χαρούμενοι), που άποτελεί ένα θαυμάσιο όργανο έξυγιάνσεως και άνατάσεως του ανθρώπινου πνεύματος. Ή άπιστροφή στην κλασική μουσική σαν στη

βάση της έκπαιδεύσεως του άτομου και της κοινότητας ίσοδυναμεί μέ την υλοθέτηση των πιο ασφαλών μέτρων για την καθοδήγηση του ανθρώπου προς τη σοφία, την τάξη και την εύτυχία.

Ένας Έλβετός μουσικολόγος έπινει ένα είδος «άριθμητηρίου» μέ γυάλινα μαργαριτάρια και μ' αυτό μπορεί νά παραστήση όλους τους δυνατούς τύπους της μουσικής συνθέσεως : τό άριθμητήριο αυτό γίνεται ένα παιχνίδι που τραβά πολύ, και τόσο πολύ βοηθάει όλους τους μαθηματικούς όπολογισμούς, ώστε οι μαθηματικοί μέ τη σειρά τους τό θαννίζονται από τους μουσικούς. Σ' αυτό ή Ικανότητά του δέν έχει όρια. Οι Βενεδικτινοί άνακαλύπτουν ότι τό θαυματοργό αυτό παιχνίδι έχει έφαρμογές άκόμη και στη θεολογία, στη θεωρητική σκέψη. Ή Τάξη τέλος, οι ήπότες αυτοί που προσπαθούν νά άνασυγκροτήσουν μια δίκαιη κοινωνία, εύτυχισμένη και χαρούμενη, καταλαβαίνουν ότι τό παιχνίδι μέ τά γυάλινα μαργαριτάρια μπορεί νά έχη και πρακτικότερες χρήσεις : νά χρησιμοποιηθώ στην πολιτική, την κοινωνία, την οικονομία, την έκπαιδευση. Έτσι τό παιχνίδι που βρήκε ο μουσικολόγος στηρίζει τελικά όλο τό οικοδόμημα ενός νέου κόσμου.

Μέ μια τόσο, σύντομη και φτωχή, περίληψη δέν μπορούμε νά κρίνουμε δίκαια ένα τόσο μεγάλο βιβλίο, τό βάθος του, την προφητική του αξία, και — δέ διστάζω νά χρησιμοποιήσω τη λέξη — τόν άποκαλυπτικό του χαρακτήρα. Έπειδή τό ιδανικό της Τάξεως συνδέεται μέ τό ιδανικό των «όραματιστών» του 18ου αιώνα, βρίσκουμε σ' αυτό άναμνήσεις από την πρώτη εποχή του Rose - Croix και του Έλεούθερου Τεκτονισμού. Και άκόμη άναγνωρίζει κανείς αυτήν την επιθυμία που είχε άλλοτε ο μυστικισμός νά άνασυγκροτήσει μια κοινωνία, νά παγιώσει έναν κόσμο σαθρό, που τά θέμέλιά του δέν τόν κρατούν πιά και που έχει χάσει άκόμη και την έννοιά τους. Δέν γίνεται συζήτηση νά συνο-

φίσιμω έδω ένα τόσο πυκνό και μεγάλο βιβλίο. Όπως στο παιχνίδι με τα γυάλινα μαργαριτάρια, έτσι και στο βιβλίο θα βρή κανείς στοιχεία που θα πλουτίσουν πάρα πολύ τον πνευματικό και ήθικό του κόσμο· θάν θα μιλήσω για την καλλιτεχνική αξία του μυθιστορήματος αυτού, για τη θαυμάσια γλώσσα του, τόσο καθαρή, τόσο μουσική, και ρυθμική που έχει την όμορφη της κινήσεως του Μπάχ, του Κουπερέν ή του Πάχελμπελ. Πολύ λίγα βιβλία συνάντησα, κυρίως στην έποχή μας, τόσο ένθουσιαστικά, τόσο πλούσια σε πρωτοτυπία, σε φαντασία, σε ειρωνεία. Η σοβαρότητα, όπως στον Μόζαρτ ή στον Χαύντ, κρύβεται με το παιχνίδι. Και είναι σημαντικό ότι οι άνθρωποι που έχουν αναλάβει τη σωτηρία του μέλλοντος κόσμου, ένα τέτοιο παιχνίδι προτείνουν σαν αντίφάρμακο για όλες τις δυστυχίες της έποχής μας.

•Το παιχνίδι με τα γυάλινα μαρ-

γαριτάρια» είναι το υπέρτατο μήνυμα που μάς στέλνει ο Χέρμαν Έσσε, ο μεγάλος και αυθεντικός αυτός συγγραφέας που έχει δημιουργήσει τη σοφία του με τη θεωρητική σκέψη, το χαμόγελο, την αγάπη των ανθρώπων και έχει τοποθετήσει το ιδανικό του στην οργάνωση ενός σύμπαντος όπου άνθρωποι ελεύθεροι, λογικοί, άφοσιωμένοι στο κοινό καλό, ανεπηρέαστοι από την ατιμία, και την άνοησία θα εργάζονται όλοι μαζί για τη σωτηρία της ανθρωπότητας.

Είναι μία ούτοπία; Χωρίς άμφιβολία. Άλλά αφού διαβάση κανείς «Το παιχνίδι με τα γυάλινα μαργαριτάρια», βρίσκει τον έαυτό του να λέη: ποιός ξέρει; Και σ' αυτό ακριβώς βρίσκεται ή καλύτερη απόδειξη ότι το βιβλίο μπορεί να ξυπνήση ευγένεια, ικανότητα και γενναιοφροσύνη σ' ένα κόσμο που έχει τρομερή ανάγκη απ' αυτές τις άρετές για να ζήση και να συνεχίση την ύπαρξή του.

MARCEL BRION

•Από το «Le Monde», Παρίσι

II

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΟΥ ΧΕΡΜΑΝ ΕΣΣΕ

Του ERIC PETERS

(Από το «German Life and Letters»

εκδ. Basil Blackwell, Όξφόρδη)

Τό επιδλητικό φιλοσοφικό ρωμάντζο «Τό παιχνίδι με τα γυάλινα μαργαριτάρια», πρέπει να θεωρηθής το άριστούργημα του Έσσε. Με το έργο του αυτό, περισσότερο από κάθε άλλο, ήταν που κέρδισε το βραβείο Νόμπελ για την Φιλολογία. Η έπαρχία Καστάλιεν όπου διαδραματίζεται ή υπόθεση μετά 500 χρόνια από σήμερα, έχει πάρει το όνομά της από την Έλληνική Μυθολογία. Η Καστάλια είναι ή πηγή των Μουσών, επάνω στον Παρνασσό. Όπως «ή Χώρα του Πρωϊνού» του Έσσε, είναι κάτι περισσότερο από την «Άνατολή», έτσι και ή Καστάλιεν δείχνει κάτι περισσότερο από μιάν άπλή γεωγραφική ένότητα. Σχετίζε-

ται με τον Κήπο των Έσπερίδων, τη Χαμένη Άτλαντίδα, την Ούτοπία. Άναπαριστά τον πολυνοσταλημένο και όνειρεμένο κόσμο του ποιητή και του δραματιστή, τόσο έξω από το χρόνο και τόσο έξω από το χάρτη, όσο και το νησί του Πρόσπερου.

Στο βιβλίο αυτό υπάρχει μία Ιεραρχία από διανοούμενους που άποτελούν την Τάξη της Καστάλιεν, στην οποία και ένσωματώνεται ή δύναμη του «Παιχνιδιού με τα γυάλινα μαργαριτάρια». Για όσους προσεύουν, τό παιχνίδι με τα γυάλινα μαργαριτάρια γίνεται μία μυστική Ιεροτελεστία, όπου ή ύψηλότερη πνευματική αντίληψη συνδυάζεται μ' ένα είδος σκέψης που μοιάζει

μέ το Γιόγκα¹. Ἡ μουσική — κυρίως ἡ καθαρὴ μουσικὴ τοῦ Μπάχ — καὶ τὰ μαθηματικά εἶναι ἡ διπλὴ βάση πάνω στήν ἐποία ὑψώνεται ὅλο τὸ οἰκοδόμημα. «Ἑαφνικά κατάλαβα», γράφει ὁ Γιόζεφ Κνέχτ, ὁ «Magister Ludi» στοῦ ὁποῦ τοῦ φανταστικά «ἡμερολόγια» ποῦ βρέθηκαν μετὰ τὸ θάνατό του ὑποτίθεται ὅτι ἔχει στηριχθῇ τοῦ βιβλίου, «ὅτι στὴ γλώσσα, ἣ τουλάχιστον στὸ πνεῦμα τοῦ παιχνιδιοῦ αὐτοῦ, ὅλα εἶναι πραγματικά πολὺ σημαντικά· ὅτι κάθε σύμβολο μόνο του καὶ κάθε συνδυασμός συμβόλων δὲν ὁδηγεῖ ἀπλῶς πρὸς τὴ μία ἢ τὴν ἄλλη κατεύθυνση ἢ σὲ μεμονωμένα παραδείγματα, σὲ πειράματα καὶ ἀποδείξεις, ἀλλὰ στὸ κέντρο, στὸ μυστήριο καὶ στὸ βάθος τοῦ κόσμου, στήν πηγὴ τῆς γνώσης».

Ὡστόσο ἀκόμη καὶ σ' αὐτὸ τὸ ὄριμο ἔργο, αὐτὴ ἡ φιλοσοφικὴ ἀνακεφαλαίωση, σὰν νὰ ἦταν ἡ ἀντινομία ποῦ μπερδεύει τὸν συγγραφέα σ' ἐλὴ τὴ ζωὴ, δὲν λύεται ἀκόμη ἀποφασιστικά. Ὁ Ἔσσε κάνει τὸν «Magister Ludi» νὰ βλέπῃ τὸ «Παιχνίδι μετὰ τὰ γυάλινα μαργαριτάρια» ἔτσι: «Τὸ παιχνίδι, ὅπως ἐγὼ τὸ καταλαβαίνω περιζώνει τὸν παίκτη δταν συμπληρώσῃ τὴ σκέψη του ὅπως μιὰ σφαῖρα περιζώνει τὸ κέντρο τῆς, καὶ τὸν ἀφήνει μὲ τὸ αἶσθημα ὅτι μέσα ἀπὸ τὰ συγκεχυμένα γεγονότα τοῦ κόσμου ἀπέσπασε μιὰ τέλεια συμμετρία καὶ ἁρμονία ποῦ τὸν ἔχει διαποτίσει ὁλόκληρο». Ὡστόσο ἡ Ἀδελφότητα δὲν ικανοποιεῖ καθόλου τὴν πλατιὰ καὶ κυκλωτικὴ σκέψη τοῦ Κνέχτ. Ἡ ἀντινομία ἀνάμεσα στὸν κόσμο τῶν αἰσθήσεων καὶ στὸν κόσμο τοῦ πνεύματος ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει. Πραγματικά θαυμάσια μᾶς τὴν δίνει ἡ συγγραφὴς στήν πνευματικὴ μονομαχία ἀνάμεσα στὸν Κνέχτ καὶ στὸν Ντεσινιόρι, τὸν ἐξαιρετικὰ πεζὸ φοιτητὴ ποῦ μέσα του περιφρονεῖ τὴν

ἀποτραβηγμένη ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς Καστάλιον, καὶ ὁδηγεῖ στὸ τέλος τὸν Κνέχτ νὰ ἀπαρνηθῇ τὴν Τάξη.

Ἄν ὁ τυχαῖος θάνατος τοῦ Κνέχτ ἀπὸ πνιγμὸ μᾶς ἀφήνει μὲ τὴν ὑπόφραση ὅτι ὁ συγγραφέας ἀπέφυγε νὰ δώσῃ τὴν τελικὴ λύση, εἶναι ἄραγε γιὰ τὸ πρέβλημα ποῦ κρύβεται πίσω ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βρίσκεται πέρα ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἀνθρώπου νοῦ καὶ τὴν ικανότητά του νὰ τὸ λύσῃ; Γιατὶ ὁ Ἔσσε ἐπὶ φαίνεται νὰ ἀσχοληθῇ μὲ μιὰ παραλλαγὴ τῆς ἐλληνικῆς τραγικῆς ἀντιλήψεως, ποῦ τελικὰ ὠντήγησε στήν τρέλλα καὶ ἔνα πνεῦμα σὰν τὸν Νίτσε. Ὅπως ἔγραψε στήν μονογραφία του γιὰ τὸν γερμανὸ φιλόσοφο ὁ Α. Ρ. Ὁρτσιτς: «Ἡ ζωὴ εἶναι τὸ θέαμα τοῦ αἰώνιου παιχνιδιοῦ καὶ τῆς συγκρούσεως δυὸ ἀντιλήψεων ποῦ στέκονται ἀντίθετες ἢ μιὰ ἀπέναντι στήν ἄλλη». Καὶ γιὰ νὰ ἀναφέρω τὰ λόγια τοῦ Τόμας Μάν: «Ὁ ρωμαντισμὸς φέρνει μέσα του τὸ σπέρμα τῆς νοσηρότητος, ὅπως τὸ τριαντάφυλλο τὸ σκουλήκι· στὸ βάθος του εἶναι ἡ παραπλάνηση, ἡ παραπλάνηση μέσα στὸ θάνατο». Μῆνο ἢ σπουδαία ικανότητα ποῦ ἔχει ὁ Ἔσσε νὰ μᾶς ξανιφέρῃ πίσω σ' ἔνα κόσμο γεμάτο ἀπὸ φῶς, ἀπὸ καθαρὸ ἀέρα, ἀπὸ λίμνες, ἀπὸ βουνὰ καὶ ποταμούς, ἀπὸ ζῶα ποῦ βόσκουν, παιδιὰ ποῦ τραγουδοῦν, γυναῖκες καὶ ἄνδρες ποῦ πηγαίνουν χαρούμενοι σιγὴ καθημερινῆς τους δουλειῆς καὶ χαίρονται τίς ἀπλές τους χαρές, εἶναι ποῦ τὸν ἐμπόδιζε νὰ πέσῃ στήν ἄδυσσο.

«Τίποτα στὸν κόσμο δὲν εἶναι ἀποκρουστικότερο ἀπὸ τὸ νὰ ἀκολουθήσῃ κανεὶς τὸ δρόμο ποῦ ἔδηγεῖ στὸν ἐσωτερικὸ του ἑαυτό.» Αὐτὸν τὸν δύσκολο καὶ ἀκριβὸ «Weg nach Innen» (δρόμος πρὸς τὰ μέσα) ὁ Ἔσσε πέρασε τὴ ζωὴ του γιὰ νὰ τὸν βρῇ καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, καὶ μόνο ἔκείνοι ποῦ διαβάζουν μὲ κατανόηση καὶ συμπάθεια τὰ βιβλία του — ζωντανέμα τῆς πνευματικῆς του Ὁδύσειας — εἶναι σὲ θέση νὰ κρίνουν κατὰ πόσο πέτυχε τὸν σκοπὸ του.

1. Ἰνδικὸ φιλοσοφικὸ σύστημα ποῦ ζητεῖ τὴν ἀπελευθέρωση μὲ τὸ σταμάτημα τῆς σκέψεως, τὴν ἀπόλυτη ἀκίνησι, τὴν ἔκσταση, τὸν ἀσκητισμὸ.

ΣΙΜΠΕΛΙΟΥΣ

ὁ ἄνθρωπος

Τοῦ RALPH HILL

(Ἀπὸ τὸ «Sibelius - A Symposium»,
ἔκδ. Lindsay Drummond Ltd., Λονδίνο)

Ὁ μεγαλύτερος μουσικοσυνθέτης τῆς Φιλλανδίας, Ἰωάννης Ἰούλιος Χριστιανὸς Σιμπέλιους γεννήθηκε στὸ Τοβασεχὸς τῆς Φιλλανδίας στὰ 1865. Εἴκοσι χρονῶν ἐγκατέλειπε τὰ νομικὰ γιὰ νὰ ἀφιερωθῇ στὴ μελέτη καὶ τὴ σύνθεση τῆς μουσικῆς. Σπούδασε στὸ Ἑλσίνκι καὶ ὕστερα στὸ Βερολίνο καὶ στὴ Βιέννη κοντὰ σιὺς καλύτερους μουσικοδιδασκάλους. Ὁ Σιμπέλιους κατόρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν προσωπικότητά του ἀνέπαφη ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις. Ἡ μουσική του μεγαλοφυΐα καὶ ἡ καθαρὰ φιλλανδική του ψυχὴ

Ειμωέλιους

Οἱ δημιουργικὲς δυνάμεις τοῦ Σιμπέλιους γιὰ νὰ κεντριστοῦν πρέπει νὰ βροῦν τὸ κατάλληλο περιβάλλον. Ἐλευθερία καὶ μοναξιά ἦταν πάντα ζωτικὲς ἀνάγκες γιὰ τὴν ὑπαρξή του σὰν καλλιτέχνη. Σὲ ἓνα γράμμα στὴ Ρόζα Νιούμαρτς (φίλη καὶ βιογράφο του) εἶπε κάποτε: «Ἡρῆα γιὰ λίγο στὸ Παρίσι. Ἐδῶ πραγματικὰ ὑπάρχει μοναξιά! Δῶσε μου τὴ μοναξιά τῶν Φιλλανδικῶν δασῶν εἴτε μιᾶς μεγάλης πόλης». Τὸ ἐξοχικό του σπίτι κοντὰ στὸ Ἐλσίνκι, σκεπασμένο μὲ ὄξυες καὶ ἔλατα καὶ τριγυρισμένο ἀπὸ λειβάδια, μὲ τὴν γυαλιστερὴ ἐπιφάνεια μιᾶς λίμνης ποὺ ξεχωρίζει ὁλοκάθαρα μέσα στὸ διάστημα, δημιουργεῖ αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα

τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἡσυχίας, ποὺ εἶναι τόσο ἀπαραίτητη γιὰ ἓναν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ Σιμπέλιους. Ἡ ἀγάπη γιὰ κάθε τι φυσικό, γιὰ τὸ ὁμορφοτοπίο ποὺ σοῦ ἐμνέει τὸ δέος, εἶναι τὸ κλειδί τοῦ συνθέτη Σιμπέλιους· εἶναι ὑπερευαίσθητος σὲ κεῖνο ποὺ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὀνομάσῃ φυσικὴ ἁρμονία καὶ ρυθμό. Οἱ παράξενοι θόρυβοι ποὺ ἀκούγονται διὰν παίρνει νὰ βραδυάζῃ στὸ δάσος, ἡ ἀτμόσφαιρα μιᾶς ἐρημικῆς λίμνης ἢ ἐνὸς ἀνεμοδαρμένου ρεϊκιοῦ, ἡ μελαγχολία καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς πλαγιᾶς ἐνὸς βουνοῦ. Ὅλα αὐτὰ συγκινοῦν βαθειὰ τὸν Σιμπέλιους καὶ τοῦ ξυπνοῦν μουσικὲς ἰδέες, σχήματα, χρώματα. Ὅταν ἡ Ρόζα Νιούμαρτς ἔκαμε

τὸν βοήθησαν νὰ γίνῃ πραγματικὰ ὁ ἰδρυτὴς τῆς φιλλανδικῆς μουσικῆς καὶ νὰ θεωρῆται ὄχι μόνον ὁ μεγαλύτερος συνθέτης τῆς πατρίδας του, ἀλλὰ καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς καλὺτερον Εὐρωπαίους μουσικοὺς τῶν νεωτέρων χρόνων. Τὰ ἔργα του περιλαμβάνουν συμφωνίες, συμφωνικὰ ποιήματα, σουίτες, μουσικὴ δωματίου, σονάτες, χορωδίες κλπ. Τὰ περισσότερα εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴ Φιλλανδία, τὴ φύση, τοὺς θρύλους, τὰ ποιήματά της. Τὸ συμφωνικό του ποίημα «Κουλλέρβο» γράφηκε γιὰ ὀρχήστρα καὶ χορωδία καὶ εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ ἐπικό ποίημα «Καλεβάλα». Τὰ σπουδαιότερα μουσικά του ἔργα εἶναι: «Ὁ Κύκνος τῆς Τουονέλα», «Τραγούδι τῆς Ἀνοιξέως», «Νυκτερινὸς περίπατος καὶ Ἀνατολή», «Καρέλια», «Δρυὰς» κλπ. Τὸ συμφωνικό ποίημα «Φιλλανδία» καὶ τὸ «Λυπητερὸ Βάλς» εἶναι ἀπὸ τίς πιὸ ὡραῖες καὶ γνωστὲς συνθέσεις του. Στὰ 1893 διορίστηκε καθηγητὴς στὸ Ὄδείο τοῦ Ἐλσίνσκυ καὶ μὲ τὴν Φιλαρμονικὴ Ὀρχήστρα τῆς πόλης αὐτῆς ἔδωσε ἀρκετὲς συναυλίες στὴ Γερμανία, τὸ Βέλγιο, τὴ Γαλλία καὶ τίς Σκανδιναυικὲς Χῶρες, στίς ἀρχὲς τοῦ αἵωνα μας. Στίς παρακάτω σελίδες δημοσιεύουμε ἀποσπάσματα ἀπὸ ἓνα βιβλίο τοῦ Ράλφ Χίλλ γιὰ τὸν Σιμπέλιους ποὺ κυκλοφόρησε τελευταῖα στὸ Λονδίνο καὶ στὸ ὁποῖο ὁ συγγραφέας ἔχει κυρίως συλλέξει ἐντυπώσεις καὶ γνώμες διαφόρων φίλων καὶ βιογράφων τοῦ Φιλλανδοῦ μουσικοῦ. Τὰ κομμάτια ποὺ ἀναδημοσιεύουμε ἀναφέρονται κυρίως στὸν χαρακτήρα καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ «Ἐρημίτη τῆς Αἰνόλα».

τὴν πρώτη ἐπίσκεψι τῆς στὸν Σιμπέλιους στὴ Φιλλανδία — 1910 — ὁ Σιμπέλιους τὴν πῆρε νὰ δῇ τὸ ὀρμητικὸ ρεῦμα τοῦ Ἰμάτρα, ὅπου χύνονταν τὰ νερά τῆς λίμνης Σαίμα. «Ὁ Σιμπέλιους» λέει, «εἶχε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ τὴ μανία νὰ συλλάβῃ τὶς νότες τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Τὴ νότα τοῦ Ἰμάτρα δὲν εἶχε κατορθώσει κανεὶς νὰ τὴ μετρήσῃ, ὁ Σιμπέλιους ὅμως φαινόταν ἱκανοποιημένος μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσπάθειάς του, ὅταν συνέλαβε τοὺς βασικοὺς ἤχους τοῦ δάσους ἢ τοῦ ἀνέμου ποὺ σφύριζε πάνω ἀπὸ τὶς λίμνες καὶ τὰ ἔλη. Νὰ μοιράζεσαι μαζί του τὴ Φύση εἶναι μιὰ ἐξαίρετη μὰ σιωπηλὴ στιγμή».

Μιὰ ἀκτίνα τοῦ ἡλίου μέρα στὸ νερό, ἓνα φύλλο ποὺ πέφτει ἀπὸ τὸ δέντρο, μιὰ δυνατὴ βροχὴ εἶναι ἀρκετὰ γιὰ νὰ κινήσουν τὴ μουσικὴ του διάνοια: μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες του συνθέσεις γιὰ βιολὶ καὶ βιολοντσέλλο ποὺ τὴν ἔγραψε δέκα χρόνων εἶχε τὸν τίτλο «Οἱ στάλες τοῦ νεροῦ». Ἕνας φίλος τοῦ Σιμπέλιους διηγόταν κάποτε μιὰ παράξενη ἱστορία. Ἕνα καλοκαιριάτικο ἀπόγευμα ποὺ εἶχαν βγῇ μαζί περίπατο ἔφθασαν σὲ μιὰ ἀκτὴ, ὅπου ξέρριναν καὶ καννάβια. Τὸ καννάβι ἀνάδινε μιὰ ἰδιαίτερη δυσάρεστη μυρωδιά. Ὁ Σιμπέλιους στάθηκε κοίταξε τὴ γῆ καὶ σκυθρόπιασε σὰ νὰ εἶχε δῇ τίποτε ποὺ τὸν ἔκανε νὰ τὰ χάσῃ.

Γιὰ ἓνα διάστημα ἔμεινε σιωπηλός. Ὑστερα τὸ πρόσωπό του ἔφεξε καὶ ἄρχισε νὰ μουρμουρίζει ἓνα σκοπὸ καὶ ξεκίνησε γιὰ τὸ σπίτι του. Μόλις ἔφτασε ἔτρεξε ἀμέσως στὸ πιάνο καὶ ἄρχισε νὰ παίξῃ. «Καὶ γρήγορα» λέει ὁ φίλος του, «τὰ αἰσθήματα ποὺ τοῦ προκαλέσει ἡ χαρακτηριστικὴ αὐτὴ μυρωδιὰ τοῦ κανναβιοῦ πῆραν μουσικὴ μορφή, μέσα σ' ἓνα παραφορτωμένο *cariccio*». Ἡ οὐσία σὲ ὅλο αὐτὸ εἶναι πὼς ἡ μουσικὴ τοῦ Σιμπέλιους δὲν εἶναι ἀναγκαστικά ἡ ἐρμηνεία τέτοιων αἰσθημάτων. Ἡ αἰσθησιμὴ ξυπνάει ὠρισμένες μουσικὲς ἰδέες ποὺ ἀπὸ κεῖ καὶ ὕστερα ἀναπτύσσονται πάνω σὲ καθαρὰ μουσικὲς γραμμές, ἂν καὶ κάποτε βέβαια ὁ Σιμπέλιους ἄρχισε νὰ γράφῃ μουσικὴ προορισμένη νὰ προκαλέσῃ μιὰ ὠρισμένη ψυχικὴ διάθεση ἢ νὰ δημιουργήσῃ μιὰ φανταστικὴ ἀτμόσφαιρα.

Ἡ Φιλλανδία εἶναι πλούσια σὲ θρύλους καὶ προλήψεις ποὺ μίλησαν ζωντανὰ στὴ φαντασία τοῦ Σιμπέλιους. Σὲ ὅλη τὴ ζωὴ, ὑπῆρξε ἓνας ὄνεροπóλος ποὺ ἡ διάθεσή του ἄλλαζε μέσα μιὰ στιγμή καὶ ἀπὸ μελαγχολικὸς γινόταν εὐδιάθετος γιὰ νὰ ξαναπέσῃ καὶ πάλι στὴ μελαγχολία· σὰν παιδὶ τοῦ ἄρεσε νὰ πλανιέται στὸ δάσος, νὰ ζητάει τὰ στοιχεῖα καὶ τὶς νεράιδες μέσα στὰ πιὸ μελαγχολικὰ μέρη.

Μιὰ ὁμορφὴ δύση μιλοῦσε στὴ φαντασία του σὰν ἓνας νεραϊδέ-

νιος κόσμος καὶ μπορούσε νὰ κάθεται καὶ νὰ κοιτάζῃ μὲ ἄφωνο θαυμασμὸ τὰ χρώματα ποὺ ἄλλαζαν. Ἡ γοητεία αὐτοῦ τοῦ φανταστικοῦ κόσμου συντρόφεψε τὸν Σιμπέλιους σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ τὸν ἐμπνέῃ.

Ο ποιος γνώρισε τὸν Σιμπέλιους εὐχαριστήθηκε βλέποντας πόσο ἀληθινὸς ἄνθρωπος εἶναι καὶ μὲ τί δύναμη ἀκτινοβολοῦν τὰ γαλάζια σὰν ἀτσάλι μάτια του. Ὁ σὲρ Ἀρνολντ Μπᾶξ στὴν αὐτοβιογραφία του συγκρίνει τὶς ἐντυπώσεις του ἀπὸ τὸν Σιμπέλιους, ὅταν τὸν συνάντησε, μιὰ φορὰ στὰ 1909 καὶ μιὰ στὰ 1936. Ὁ Μπᾶξ λέει πὼς νόμιζε ὅτι εἶχε μπροστά του δύο ἐντελῶς διαφορετικούς ἀνθρώπους. «Ὁ τεράστιος τιτὰν τοῦ παρελθόντος, ποὺ ἔλεγε πὼς ἐνσωμάτωνε κάποια ἀπὸ τὶς πρωτόγονες δυνάμεις ποὺ συναντιᾷ στὴν Καλεβάλα, μπορεῖ ὅποτε θέλῃ νὰ μεταμορφωθῇ σὲ ἥρωα μιᾶς φάρσας ἢ νὰ πάρῃ τὴν ἱλαρότητα ἐνὸς προσώπου τοῦ Ραμπελαί. Ὁ παλιὸς Σιμπέλιους ὅμως σοῦ ἔδινε τὴν ἐντύπωση τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δὲν εἶχε γελάσει ποτὲ στὴ ζωὴ του καὶ οὔτε μπορούσε νὰ γελάσῃ ποτέ. Αὐτὸς ὁ δυνατὸς ἄκαμπτος σκελετός, αὐτὰ τὰ ψυχρὰ ἀτσαλένια γαλάζια μάτια, τὸ ἐντονο στόμα, ἦταν χαρακτηριστικά ἐνὸς Βίκινγκ πειρατῆ, ἀναίσιμου μπροστὰ στὴ δυστυχία,

στὴν τρυφερότητα στὸ ὁποιοδήποτε χιοῦμορ. Ἕνας συναρπαστικὸς τεράστιος ἄνθρωπος γεννημένος ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ βράχο καὶ τὸ δάσος τοῦ βορρᾶ »

Μιὰ διαφωτιστικὴ ἱστορία μοῦ διηγήθηκε ὁ ντιέ Τέρνε. «Μιὰ μέρα» λέει, «εἶπα πόση ἐντύπωση μοῦ κάνει κάθε φορὰ ὅταν γυρίζω στὴ Φιλλανδία, διασχίζοντας τὴ Βαλτική, νὰ βλέπω τὰ πρῶτα σημάδια τοῦ τόπου μας, χαμηλοῦς, κοκκινωπούς, γρανιτένιους βράχους ποὺ ἀναδύονται μέσα ἀπὸ μιὰ ὠχρή, γαλάζια θάλασσα, μοναχικὰ νησιά, μὲ σκληρὴ ἀρχαῖκὴ ὁμορφιὰ ποὺ τὰ κατοικοῦν χιλιάδες γλάροι. Καὶ τελείωσα λέγοντας πὼς ἐδῶ καὶ αἰῶνες αὐτὸς ὁ τόπος σιτάθηκε τὸ λίκνο τῶν Βίκινγκς. «Ναί» ἀπάντησε ζωηρὰ ὁ Σιμπέλιους καὶ τὰ μάτια του βγάλανε φλόγες, «καὶ ὅταν βλέπουμε αὐτοὺς τοὺς γρανιτένιους βράχους ἔερούμε γιατί μπορούμε νὰ διευθύνουμε τὴν ὁρχήστρα ὅπως τὴν διευθύνουμε! »

Ο Σιμπέλιους εἶναι πραγματικὸς ἐπικούρειος. Ντύνεται μὲ πολυτέλεια, καπνίζει τὰ καλύτερα καὶ μεγαλύτερα χαβανέζικα ποῦρα καὶ τρελλαίνεται γιὰ τὸ καλὸ φαῖ καὶ τὸ καλὸ κρασί. Ἀκουσα διάφορες ἱστορίες γιὰ τὴ Σωκρατικὴ του ἱκανότητα νὰ πίνῃ καλὸ κρασί καὶ νὰ προκαλῇ τὴ συζήτηση τὴν ὥρα τοῦ φαγητοῦ.

Ὁ Χένρυ Ἀσκέλι, ἕνας Ἀ-

μερικανὸς ποὺ ἔμεινε στὸ σπί-
τι τοῦ Σιμπέλιους τὸν περιγρά-
φει σὰν ἐξαιρετικὸ οἰκοδεσπότη.
«Τρῶει καὶ πίνει μὲ τὸν ξένο του
μὲ ἡδονή, κάνει προπόσεις, λέει
ἐνδιαφέροντα πράγματα, διηγεῖ-
ται ὁμορφα ἀνέκδοτα καὶ γελάει
μὲ τὴν ψυχὴ του. Ὡστόσο ὁ ἀστὸς
καλεσμένος του γρήγορα ἀνακα-
λύπτει πὼς στὴ πνευματικὴ του
συγκρότηση εἶναι ἐντελῶς δια-
φορετικὸς. Ὑπάρχει ἐπάνω του
κάτι τὸ αἰνιγματικόν, τὸ μακρι-
νόν, δύσκολο γιὰ νὰ τὸ καταλάβῃς.
Εἶναι δύσκολο νὰ ἀποκτήσης
μαζί του τὴ σωστὴ πνευματικὴ
ἐπαφὴ καὶ ὁ τυπικὸς ἀστὸς εἶναι
ἀναγκασμένος νὰ ὁμολογήσῃ στὸν
ἑαυτὸ του πὼς αὐτὸς καὶ ὁ Σιμπέ-
λιους ζοῦν σὲ δυὸ κόσμους τε-
λείως διαφορετικούς. Ὅταν τὸ
δειλινὸ ἔχει γίνῃ νύχτα καὶ οἱ
ξένοι ἔχουν φύγῃ καὶ τὸ σπίτι
ἡσυχάζῃ, ὁ οἰκοδεσπότης οὔτε
τὸ σκέπτεται νὰ πάῃ στὸ κρεββά-
τι του.

Οἱ ἄφωνες γι' αὐτὸν ὥρες τῆς
νύχτας εἶναι γεμάτες ἀπὸ τὴν
πιὸ ἐντονὴ ζωὴ καὶ δὲν ἐννοεῖ
νὰ τὶς χάσῃ. Ἡ ἔκφραση τοῦ
προσώπου του, χαρούμενη μπρο-
στὰ στοὺς ξένους τῆς ἡμέρας, γί-
νεται τώρα αὐστηρή. Αὐτιὲς οἱ
παράξενες, ὀρθιες ρυτίδες πάνω
ἀπὸ τὰ φρύδια του εἶναι τώρα
πολὺ πιὸ βαθιές. Κοιτάζει κά-
που πολὺ μακριὰ καὶ φαίνεται νὰ
ἔχῃ ἐντελῶς ξεχάσῃ ποῦ βρίσκε-
ται. Εἶναι ἀδύνατο νὰ πῆς τί
σκέπτεται, μπερδεύει ὁμως νὰ στοι-
χηματίσῃ πὼς ταξιδεύει στὸν ἀ-
τέρμονα κόσμον τῆς ἀφαίρεσης.

Σ' αὐτὴν τὴν ἄφωνη μοναξιὰ ἀ-
κούει τὴν μεγάλη μουσικὴ τοῦ
κόσμου».

Οἱ περισσότεροι μεγάλοι συν-
θέτες εἶναι τόσο προκατει-
λημμένοι ὥστε ποτὲ δὲν κρίνουν
εὐνοϊκὰ ἢ ἀμερόληπτα τοὺς συγ-
χρόνους τους· ὥστόσο ἂν πρό-
κειται γιὰ μουσικὴ πρὸς τὴν ὁ-
ποία εἶναι πολὺ καλὰ διατεθει-
μένοι, τὰ σχόλιά τους εἶναι συχνὰ
πολὺ ἐνδιαφέροντα καὶ σημαντι-
κά. Ὅπως δὴποτε, οἱ ἀντιδρά-
σεις τῶν μεγάλων συνθετῶν, εἴτε
εὐνοϊκὲς εἴτε ὄχι, γιὰ τὴν σύγχρο-
νὴ ἢ τὴν παλαιότερη μουσικὴ
εἶναι πάντα ἐνδιαφέρουσες καὶ
συχνὰ διαφωτιστικές. Ὁ Σιμπέ-
λιους εἶναι ἓνα τυπικὸ παράδει-
γμα. Ἐκεῖνον ποὺ ἐκτιμᾷ περισ-
σότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους
εἶναι ὁ Μπετόβεν. «Μὲ τὴν ἴδια
δύναμη ἀγαπῶ τὸν ἄνθρωπον καὶ
τὴ μουσικὴ του. Εἶναι μιὰ ἀπο-
κάλυψη γιὰ μένα. Εἶναι ἓνας
Τιτάν. Ὅλα ἦταν ἐναντίον του
καὶ ὅμως θριάμβευσε!» Γιὰ τὴν
κλασσικὴ σχολὴ μὲ ἐπὶ κεφαλῆς
τὸν Μότσαρτ ὁ Σιμπέλιους αἰσθά-
νεται μεγάλο θαυμασμό καὶ λέει
πὼς οἱ μεγαλύτερες διάνοιες στὴν
ἐνορχήστρωση εἶναι ὁ Μότσαρτ
καὶ ὁ Μέντελσον. Ἡ μουσι-
κὴ τοῦ Βάγκνερ εἶναι τρομερὰ
πλούσια, ἐξωτικὴ, βαρειά, ἀ-
κόμη καὶ τραχειά, βάρβαρη καὶ
χυδαία. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ μουσικὴ
τοῦ Πουτσίνι. Ἀπὸ τὴν ἄλλῃ με-
ριὰ πάλι,—περιέργο πραγματικὰ
—θαυμάζει τὸν Βέρντι. Ἐλεγε

στον Βάλτερ Λέγκε πώς ὁ Βέρντι «ἀνέβασε τὴ ζωὴ καὶ τὸ ζωηρὸ χρῶμα καὶ τὴ ζωντάνια τῆς Ἰταλικῆς σκηνῆς τοῦ δρόμου στὸ θέατρο μὲ μιὰ μουσικὴ πού τὰ ἐνώνει ὅλα αὐτὰ καὶ συγχρόνως τὰ ἐντείνει». Περίεργο εἶναι ἀκόμη, ὥστερα ἀπὸ τὴν ἰδέα του γιὰ τὴ μουσικὴ τοῦ Βάγκνερ καὶ τοῦ Πουτσίνι, ὅτι τοῦ ἀρέσει ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ὑπερ-ὠριμότητα τοῦ Ἑρνστ Μπλόχ.

Ἀξίζει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Σιμπέλιους συμφωνεῖ μὲ τοὺς περισσότερους μουσικοὺς ὅτι τὰ πρῶτα ἔργα τοῦ Στραβίνσκυ εἶναι καὶ τὰ καλύτερά του καὶ ὅτι οἱ συνεχεῖς ἀλλαγές πού βλέπομε ἀργότερα στὸ στυλ του γίνονται ἐκνευριστικές. «Τρία στυλ ἦταν ἀρκετετὰ στὸν Μπετόβεν, δὲν θυμᾶμαι ὅμως ἂν τὸ τελευταῖο ἔργο τοῦ Στραβίνσκυ πού ἐβλεπα ἦταν τὸ δέκατο ἢ τὸ ἐνδέκατο στυλ του». Ἡ μουσικὴ τοῦ Σένμπεργκ τοῦ λέει λίγα ἢ καὶ τίποτε: ἕνας ἐνδιαφέρων θεωρητικός, ἕνας φιλόσοφος ἴσως, ἀλλὰ ὄχι μέγας συνθέτης. Ἐλεγε στὸν Βάλτερ Λέγκε ὅτι μόνο ἀπὸ σνομπισμὸ τὸ κοινὸ χειροκροτοῦσε τὰ ἔργα τοῦ μακαρίτη τοῦ Σένμπεργκ: «Δὲν θὰ ὑπάρχουν οὔτε εἴκοσι μουσικοὶ σὲ ὅλο τὸν κόσμος πού νὰ μποροῦν νὰ παρακολουθήσουν τὴν ἐσωτερικὴ λογικὴ ἐνὸς ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ Σένμπεργκ ἢ νὰ σοῦ ποῦν ἀπάνω - κάτω τί νόημα ἔχει αὐτὸ πού ἀκοῦν. Κολακεύομαι νὰ πιστεύω πὼς ἔχω εὐαίσθητο αὐτί, πολὺ πιο εὐαίσθητο ἀπὸ τοὺς

διαφόρους ἀκροατὲς τῶν κονσέρτων.

Καὶ ὅμως ὅταν ἀκούω γιὰ πρώτη φορὰ τὰ πιὸ δύσκολα ἔργα τοῦ Σένμπεργκ δὲν καταλαβαίνω τίποτα. Πρέπει νὰ μελετήσω τὸ κομμάτι γιὰ νὰ καταλάβω τί θέλει νὰ πῇ. Πὼς λοιπὸν μπορεῖ ὁ τυχαῖος ἀκροατὴς ἢ ὁ ἐρασιτέχνης νὰ πάρῃ εἶδηση ἀπ' αὐτὴ τὴ μουσικὴ; Τὸ καλύτερο ἔργο τοῦ Σένμπεργκ εἶναι τὸ Ἑλμπαν Μπέργκ.» Ἀπὸ τοὺς Βρεταννοὺς συνθέτες ὁ Σιμπέλιους ἐκτιμᾷ τὸν Ἑλγκαρ καὶ τὸν Μπάξ. Λέει πὼς ὁ Ἑλγκαρ εἶναι μεγαλύτερο πνεῦμα καὶ ἔχει περισσότερα φυσικὰ δῶρα ἀπὸ τὸν Στράους, πού τὰ πρῶτα του ἔργα τὰ θαυμάζει ὅσο κανεὸς ἄλλου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ὁ Ἑλγκαρ «ἔγραψε θαυμάσιες μουσικὲς σελίδες καὶ ὥστερα, χωρὶς προειδοποίησις ἔπεσε σὲ κάτι πιὸ χυδαῖο μόνο γιὰ νὰ ξεκουραστῇ, σὰν νὰ μὴν εἶχε γράψῃ ποτὲ τίποτε κατώτερο ἀπὸ τὰ καλύτερά του κομμάτια.» Ὅταν διάβασε τὴν 5η Συμφωνία τοῦ Μπάξ πού εἶναι ἀφιερωμένη σ' αὐτόν, εἶπε:

«Ὁ Μπάξ εἶναι ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Ἐχει ἕνα λεπτὸ μουσικὸ πνεῦμα, πρωτότυπο προσωπικὸ στυλ, μιὰ θαυμάσια ἀνεξαρτησία, καὶ δόξα τῷ Θεῷ, μπορεῖ νὰ γράψῃ μιὰ μελωδίαν χωρὶς νὰ ντρέπεται γι' αὐτό.»

Μόνο ἕνας ἄνθρωπος ὅμως ὑπάρχει πού τὴ μουσικὴ του δὲν τὴν συζητεῖ: καὶ αὐτὸς εἶναι

ὁ ἴδιος. «Ξέρετε πῶς καταστρέφεται τὸ φτερὸ τῆς πεταλούδας ὅταν τὸ ἀγγίζει κανεὶς;» λέει.

«Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὶς συνθέσεις μου· καὶ μόνο νὰ τὶς ἀναφέρει κανεὶς τὶς σκοτώνει.»

Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ ΤΗΣ ΑἶΝΟΛΑ

Ο Σιμπέλιους εἶναι ὁ Ἑρμῆτης τῆς Αἶνολα. Πόσοι ἄνθρωποι τὸν εἶδαν τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια; Μ' ὅλο πού τὸ ἐρημητήριό του ἡ Αἶνολα εἶναι μιᾶς ὥρας ταξίδι ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα πολὺ λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι πού εἶδαν ἀπὸ κοντὰ τὸν μεγάλο θεὸ τῆς ἁρμονίας.

Πραγματικά ὁ Σιμπέλιους συναντῶνεται τὸν θρυλικὸ κινέζο καλλιτέχνη πού ζωγράφιζε ἐνα ἀσύγκριτο τοπίο μπροστὰ στὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὸν κατέπληξε ὅταν πέρασε μέσα ἀπὸ τὴν εἰκόνα καὶ ἐξαφανίστηκε σ' ἐνα ἑλικοειδὲς μονοπάτι πάνω στὸ βουνό — κι ἔτσι ἐξαφανίστηκε μέσα στὸ ἴδιο του τὸ ἔργο. Ἄν δὲν ἦταν οἱ σπάνιες συνεντεύξεις μὲ κανένα δημοσιογράφο, θὰ λέγαμε πῶς ὁ Σιμπέλιους ζεῖ ἀνάμεσα στοὺς μύθους καὶ στοὺς πρωτόγονους θεοὺς τῆς τέχνης σὲ ἕναν ἄλλο πλανήτη, ἀπρόσιτο στοὺς κοι-

νοὺς θνητοὺς. Ὅλοι ὅσοι ἐπισκέφθηκαν τὸ ἐρημητήριό του στὴν Αἶνολα λένε ὅτι ὁ Σιμπέλιους εἶναι πολὺ κοινωνικός.

Μπορεῖ νὰ μιλᾷ στοὺς καλεσμένους του σὲ ἕξη καὶ ἑπτὰ γλῶσσες συγχρόνως. Περιγράφει ὁλοζώντανα τὰ ταξίδια του καὶ τὶς συναντήσεις του μὲ μεγάλους συγχρόνους, χρησιμοποιώντας μὲ τὴ σειρὰ τὰ γαλλικά, τὰ ἀγγλικά, τὰ γερμανικά, τὰ ρωσικά καὶ τὰ ἰταλικά. Διηγεῖται περίφημα καὶ ζωντανεύει στιγμὲς πολὺ μακρυνὲς μὲ δραματικὸ ὕφος. Νέοι συνθέτες πού τοὺς βοήθησε καὶ καθοδήγησε στὶς σπουδές τους, ὅλοι μιλοῦν γιὰ τὴν ἐντύπωση τοῦ τοῦς ᾄφησε ἡ προσωπικὴ γοητεία καὶ ἡ εὐγένεια τοῦ Σιμπέλιους. Ἡ τρομερὴ λεπτότητα, ἡ εὐαισθησία του καὶ ὁ σεβασμὸς του γιὰ τὸ ἄτομο εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ σημάδια τῆς προσωπικότητάς του.

RALF PARLAND,

στὸ «OBS!» Στοιχείημα

— « ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ! » —

*Παρακολουθεῖτε τὶς ἑλληνικὰς ἐκπομπὰς ἀπὸ τὸ Λονδίνο; Ξέρετε οὐ
τὸ B.B.C. ἔχει τρεῖς ἑλληνικὰς ἐκπομπὰς τὴν ἡμέραν;*

ΠΡΩΤΗ ΕΚΠΟΜΠΗ:

7-7.15 π.μ. ὥρα Ἑλλάδος, σὲ μεσαῖα κύματα 267 μ. καὶ βραχέα
41.32 - 31.50 - 25-30 μ. Ἀρχίζει μὲ δελτίο εἰδήσεων ἀκολουθεῖ
μάθημα ἀγγλικῆς ἢ μουσικῆς.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΠΟΜΠΗ:

2.15-2.30 μ.μ. σὲ βραχέα κύματα 31.50 - 30.96 - 25.30 - 19.61 -
19.42 μ. ἀρχίζει μὲ τὸ δεύτερο δελτίο εἰδήσεων τῆς ἡμέρας ἀκολου-
θεῖ δελτίο τῆς κινήσεως τῶν ἑλληνικῶν πλοίων. Τὶς Κυριακὰς,
ἀντὶ τοῦ δελτίου κινήσεως πλοίων μεταδίδεται ἑλληνικὴ μουσικὴ.
Τὸ πρῶτο μέρος τῆς ἐκπομπῆς αὐτῆς, δηλ. τὸ δελτίο εἰδήσεων,
ἀναμεταδίδεται ἀπὸ τὸ Σταθμὸν Ἀθηνῶν στὰ μεσαῖα κύματα, 499 μ.

ΤΡΙΤΗ ΕΚΠΟΜΠΗ:

8.30 - 9 μ.μ. ὥρα Ἑλλάδος, σὲ βραχέα κύματα 30.96 καὶ 19.61 μ.
Ἀρχίζει μὲ τὸ τρίτο δελτίο εἰδήσεων τῆς ἡμέρας. Τὸ ὑπόλοιπο τῆς
ὥρας ἀφιερώνεται σὲ σχόλια, ὁμιλίαι καὶ μουσικὰ ἢ ἄλλα προγράμ-
ματα. Τὶς Κυριακὰς μεταδίδεται ἐναλλάξ τὸ πρωτότυπο, διδακτικὸ
καὶ τερπνὸ «Μᾶς ρωτᾶτε καὶ σᾶς ἀπαντοῦμε» καὶ «Ἡ Βρεταννία
τὸ Περσμένον Δεκαπενθήμερον» ποὺ εἶναι μιὰ ἀνασκόπηση τῆς
εὐθυμότερης πλευρᾶς τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Στὰ «Ραδιοφώνητα
Χρονικά» τῆς Δευτέρας καὶ τῆς Παρασκευῆς, σχολιάζονται τὰ ση-
μαντικώτερα πολιτικά, οἰκονομικά καὶ κοινωνικά γεγονότα τῆς ἑβδο-
μάδας. Κάθε Τρίτη μεταδίδεται μουσικὸ πρόγραμμα, καὶ κάθε
Πέμπτη ὁμιλία τῆς σειρᾶς «Ἡ Τέχνη στὴ Βρεταννία», μὲ θέμα τὸ
θέατρο ἢ τὸν κινηματογράφον, ἢ τὶς καλὰς τέχνες. Κάθε Σάββατο,
στὴ βραδυνή ἐκπομπή, μεταδίδεται μάθημα ἀγγλικῆς μὲ σχόλια
στὴν ἑλληνικὴν, καὶ στὴν ἴδια ἐκπομπή δ κ. Κακλαμᾶνος «Ἀπὸ τὴν
Σκοπιά τοῦ Λονδίνου» ἀνασκοπεῖ τὰ γεγονότα τῆς ἑβδομάδας.

*Λεπτομέρειες τῶν ἑλληνικῶν ἐκπομπῶν ἀπὸ τὸ Λονδίνο δημοσιεύον-
ται τακτικὰ στὸ «Ἑβδομαδιαῖον Πρόγραμμα Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν
Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης».*

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ;

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Η

Ἑκλογῆς

Ὄνομα

Ἑτερώνομον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

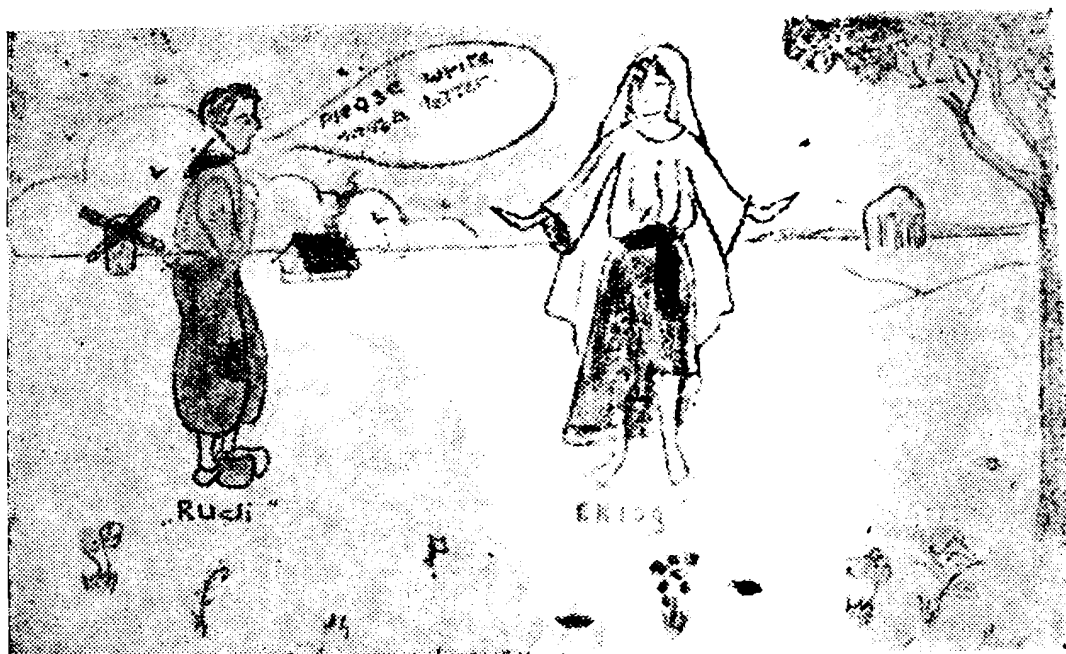
ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ καθαρά τὸ ὄνομα-
τεπώνυμόν σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας καὶ διαγράψατε τὸ τε-
τράγωνον τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀποστείλατε, παρακαλοῦμεν, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς
τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς σας, ἑξαμήνου ἢ ἐτησίας, εἰς τὸ Πρα-
κτορεῖον Ἑφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, Σωκράτους 43,
Ἀθῆναι, μετὰ τοῦ παρόντος δελτίου καὶ θὰ λαμβάνετε τακτι-
κὰ τὴν ΕΚΛΟΓΗ εἰς τὸ σπίτι σας. Τὸ καλύτερον δῶρον διὰ
τοὺς φίλους σας εἶναι μιὰ συνδρομὴ τῆς ΕΚΛΟΓΗΣ, τοῦ πε-
ριοδικοῦ ποὺ σᾶς κατατοπίζει εἰς τὰ διεθνῆ ζητήματα.

Τὰ γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας

Τὴ χαριτωμένη αὐτὴ κάρτα μᾶς τὴν ἔστειλε ὁ Ρούντι βὰν Ντάνσινγκ, ἓνας φίλος μας ἀπὸ τὴν Ὑλλανδία. Ζωγραφισμένη ἀπὸ τὸν ἴδιο ἡ κάρτα παριστάνει ἓναν Ὑλλανδὸ (τὸν Ρούντι) ποὺ λείπει στὴν Ἑλληνοπούλα (τὴν «Ἐκλογή»): «Σὲ παρακαλῶ, στείλε μου ἓνα γράμμα». Ἐλπίζουμε ὅτι κάποια ἀπὸ τίς ἀναγνώστριές μας ποὺ ξέρει ἀγγλικά θὰ θελήσῃ νὰ ἀπαντήσῃ σὲ μιὰ τόσο εὐγενικὰ πρόσκληση. Ἡ διεύθυνση εἶναι:

Rudi van Dantsig, Lausewetstr. 7 II, Amsterdam, West, HOLLAND

Μόλις ἔλαβα τὸ τεύχος 21 τῆς «Echo», καὶ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά συγχαίρω τὸν ἑαυτὸ μου ποὺ ἔγινα συνδρομητὴς σὲ ἓνα περιοδικὸ γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῇ λόγια νὰ ἐπαινέσῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀντικειμενικότητά του.

Καὶ ἐπειδὴ ἔχω ὅλα τὰ τεύχη τῆς «Echo» ποὺ ἔχουν ὡς τώρα ἐκδοθῇ, τολμῶ νὰ πῶ πῶς εἶμαι ἓνας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς φίλους σας. Ὡστόσο θὰ ἠθέλα νὰ σᾶς ὑποβάλω μερικὲς προσωπικὲς μου σκέψεις καὶ ὁρισμένα ἐρωτήματα, καὶ θὰ ἤμουν εὐτυχὴς ἂν πάνω σ' αὐτὰ εἶχα μιὰ ἀπάντησή σας.

1) Στὸ ἐξώφυλλο τῆς «Echo» διαβάζω ὅτι τὸ περιοδικὸ σας ἐκδίδεται σὲ διάφορες γλώσσες, γαλλικά, ἰταλικά, γερμανικά, ἑλληνικά, φιλλανδικὰ κ.ἄ. Μὴ πῶς συμβαίνει ὥστε ἡ «Echo» ποὺ εἶναι μιὰ διεθνὴς ἐπιθεώρηση καὶ συντάσσεται στὸ Λονδίνο νὰ μὴν ἐκδίδεται στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα; Νὰ κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ φανῇ παράδοξο σὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς

ἀναγνώστες σας. Δὲν σκέπτεστε ὅτι τὸ περιοδικὸ σας εἶναι ἀναγκαῖο καὶ γιὰ τὸν ἀγγλικὸ λαὸ ὅσο καὶ γιὰ τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης; Δὲν νομίζετε πῶς θὰ ἦταν χρήσιμο ἡ «Echo» νὰ ἐκδίδεται καὶ στίς Ὑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς καὶ στίς Κτήσεις, ἂν βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ ἐκδίδεται στὴ Ρωσία; Γιὰ ποῖο λόγο νὰ μὴ βγαίνει καὶ ἰσπανικά;

2) Ὅλα τὰ περιοδικὰ αὐτά, τοῦ τύπου τῆς «Echo» ποὺ ἐκδίδονται στὴν Εὐρώπη περιέχουν τὰ ἴδια ἄρθρα καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν τύπο; Ἐὰν ἡ σύνταξη κάθε τεύχους ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐθνικότητα τοῦ ἀναγνώστη σὺν ὁποῖο ἀπευθύνεται, ἔχω τὴ γνώμη ὅτι ἐκ μέρους σας γίνεται μιὰ μικρὴ προδοσία.

Ἡ «Echo» πρέπει νὰ δικαιολογήσῃ τὸν τίτλο της καὶ ὡς διεθνοῦς περιοδικοῦ πρῶτα μὲ τὸ νὰ ἐκδίδεται σὲ ὅλες τίς ἐλευθερες χώρες καὶ ὕστερα μὲ τὸ νὰ δημοσιεύῃ τὰ ἴδια ἄρθρα σὲ ὅλες τίς ἐκδόσεις της: Ἀρθρὰ ἢ διαλεχτὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν παγκόσμιον τύπον ἢ

άλλα που δίνουν την προτεραιότητα στους αντικειμενικούς δημοσιογράφους και συγγραφείς καθώς και εκείνα που διαπνέονται περισσότερο απ' αυτόν τον σύγχρονο ανθρωπισμό προς τον οποίο ένατινίζομαι. Κατά τη γνώμη μου είναι το μόνο μέσο για να δημιουργηθεί ένας τυχόν διανοητικός σκέψης.

3) Νομίζω, ότι οι διάφορες απόψεις της σύγχρονης γαλλικής σκέψης δεν αντιπροσωπεύονται καθόλου καλά στην «Echo». Μέσα σε 457 άρθρα που δημοσιεύτηκαν στα πρώτα 20 τεύχη της «Echo», μόνο 45 ήταν αποσπάσματα από τον γαλλικό τύπο και η έλλειψη αυτή γίνεται ακόμη πιο αισθητή όταν δει κανείς ότι τα περισσότερα απ' αυτά τα άρθρα παρουσιάζουν μόνο ανεκδοτικό ή πληροφοριακό ενδιαφέρον.

Είμαι πολύ εύχνης που μπορώ να διαβάσω στην «Echo» αποσπάσματα από το «Tribune», «New Statesman», το «Spectator», «Observer», τους «Times». Θα ήθελα ωστόσο να έβλεπα λίγο συχνότερα αποσπάσματα και από το «Nouvelles Littéraires», «Temps Modernes», «Esprit», «Revue Internationale», «Pensée», κ. ά. Αυτό το λέω όχι από εθνικιστική προκατάληψη αλλά γιατί πιστεύω ότι ο μόνος δρόμος για την ανταλλαγή των ιδεών, τερνά σήμερα από τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ιταλία και τις βόρειες χώρες και ότι καθήκον σας είναι να βοηθήσετε αυτή την πνευματική επικοινωνία.

Δεν θα μπορούσατε να δημοσιεύατε από καιρό σε καιρό τον αριθμό των αναγνωστών της «Echo» σε κάθε χώρα, όπως και τον αριθμό των συνδρομητών; Πάντα θέλει κανείς να μάθει πόσοι άνθρωποι διαβάζουν τα ίδια πράγματα μ' αυτόν και συνεπώς σκέπτονται με τον ίδιο τρόπο.

Αυτές τις λίγες παρατηρήσεις έχω να κάνω και να σας ευχαριστήσω που δεν σπαταλάτε καιρό στις διαφημίσεις και ακόμη να σας συγχαρώ ακόμη μια φορά για την ώρα έμφανιση της «Echo».

L. J. H., Castillones, Γαλλία

Είμαστε ευτυχείς που μπορούμε ν' απαντήσουμε στις ερωτήσεις του L. J. H. :

1) Η ανάλογη έκδοση στην αγγλική και σε άλλες γλώσσες είναι κάτι που το σκέπτεται πολύ η διεύθυνση. Δυστυχώς διάφοροι εξωτερικοί λόγοι, που ο κυριώτερος είναι η έλλειψη χαρτιού, εμποδίζουν την πραγματοποίηση αυτών των σχεδίων όσο γρήγορα θα θέλαμε. Όσοι στοχεύουμε σκοπός είναι να ενθύνουμε συνεχώς τον δοκίμο της «Echo» και των σχετικών μ' αυτήν περιοδικών.

2) Τα τεύχη της «Echo» έχουν περίπου κατά 90% το ίδιο περιεχόμενο. Οι αναγνώστες μας θα καταλαβρίνουν βέβαια ότι κάποτε υπάρχουν άρθρα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για μια χώρα μόνο, και ότι δεν θα θέλαμε να τα στερήσουμε απ' αυτή τη χώρα

κρατώντας αυστηρή ομοιομορφία σε όλες μας τις εκδόσεις.

3) Επιθυμούμε πολύ, στο μέλλον, να αξιολογήσουμε την αναλογία των άρθρων που προέρχονται από πολλές χώρες του κόσμου. Τα περιοδικά που εκκλίδονται σε άλλες γλώσσες, και όχι στη γαλλική, περιέχουν μεγαλύτερη αναλογία γαλλικής ύλης από τη Γαλλική έκδοση, όπως στην Ιταλική έκδοση δεν υπάρχουν Ιταλικά, παρ' όλο που σε άλλες εκδόσεις δημοσιεύονται πολύ συχνά. Νομίζουμε πως μ' αυτό τον τρόπο μπορούμε να βοηθήσουμε καλύτερα την πνευματική επικοινωνία παρά αν αναδημοσιεύαμε πολλά άρθρα, που ίσως να είναι κιόλας πολύ γνωστά στη χώρα της καταγωγής τους.

4) Ενώ επιθυμούμε πάντοτε να αυξάνουμε την κυκλοφορία μας, ο σκοπός μας είναι να εξασφαλίσουμε «ποιότητα» και όχι «ποσότητα» αναγνωστών. Πληροφορούμε τον κ. L. J. H. ότι είναι ένας κι αυτός ένας από τα 4—500.000 των «εκκλιδτών» που διαβάζουν τις εκδόσεις μας στην Ευρώπη τουλάχιστον σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε σήμερα.

Κάποιος αναγνώστης της «Εκλογής» έρριξε την ιδέα μιας δημοσίευσης κάποιου μυθιστορηματικού σε συνέχειες. Μια λαμπρή σκέψη που η πραγματοποίησή της θα γεμίσει ένα αισθητό κενό στο περιοδικό. Έλπίζω πως το ζήτημα θα εξεταστεί σοβαρά, από τη διεύθυνση και θ' αναγνωριστή πως άκοτελεί μίαν ανάγκη για την «Εκλογή» ή λύση του. Κάτι που φοβάμαι όμως είναι το κακό δείγμα του έργου, που θα κριθεί αξιό για τον σκοπό αυτό. Μήπως αποτελέσει δηλαδή μίαν ανορθωγραφία στο πλαίσιο του περιοδικού. Κατά τη γνώμη μου το έργο που θα παρουσιάσει η «Εκλογή» στους αναγνώστες της πρέπει να συγκεντρώνει τα έξι στοιχεία :

α) Να μην έχει ως τώρα μεταφραστική στην Ελληνική.

β) Το όνομα του συγγραφέα του να είναι αρκετά γνωστό κι' αναγνωρισμένο στο εξωτερικό και να αποτελέσει μίαν έγχυση για το περιεχόμενο του μυθιστορηματος.

γ) Ο συγγραφέας του να είναι σύγχρονος (άπαραιτητα).

δ) Να μην ξεπερνά σε συνέχειες τα 12 τεύχη του περιοδικού.

ε) Ο μεταφραστής που θα κάνει αυτή τη δουλειά να είναι δοκιμασμένος από πρωτότερα έργα της τέχνης του.

στ) Η μετάφραση να είναι πλήρης και

ζ) Να γίνει στη δημοτική σε μίαν μορφή και στρωτή δημοτική.

... Τα «Νησιά του Ονείρου» στο τεύχος Αύγουστου μ' άρεσαν πολύ και ξεχωρίζουν σαν υποδείγματα στο είδος τους για μελλοντικά άρθρα τέτοιου περιεχομένου. Το «Χέρμπερ Έβαττ» και «Κεφαλού» αρκετά καλά, επίσης. Από εμφάνιση απόλυτα ικανοποιητική.

M. K., Αθήνα.

Ευχαριστούμε πολύ τον αναγνώστη μας για τις υποδείξεις του. Έχουμε και άλλοτε μελετήσει το ζήτημα αυτό που παρουσιάζει πολλές δυσκολίες. Πρώτα για την έκλογη του βιβλίου που μπορεί ο τύπος του να μην άρει σε πολλούς και δεύτερο για να δημοσιευθεί ένα μυθιστορημα χωρίς περιουσίες σε δώδεκα τεύχη, όπως πρέπει, θα πρέπει να φυσιάσουμε μεγάλο μέρος του περιοδικού.

Μαζύ με τα συγχαρητήριά μου για την «Εκλογή» που έχει γίνει το καλύτερο ελληνικό περιοδικό θέλω να σας πω κι εγώ την γνώμη μου για την ύλη του περιοδικού σας.

Είναι πολύ σωστή η παρατήρηση του άνθργου Γ. Α. από την Κόνιτσα πως χορτάσαμε πιά από κείμενα και άρθρα που αναφέρονται στη διεθνή πολιτική, την οικονομία των διαφόρων χωρών, στους πολέμους και στις συνδικακές μικρών και μεγάλων.

Στο τεύχος 'Ιουλίου 1948 με πολύ ενδιαφέρον διάβασα το άρθρο της Lucia Mocholy για τη μικροφωτογραφία. Με την άφορμή αυτή νομίζω πως θα είχε πολύ ενδιαφέρον ένα άρθρο για τη χρησιμοποίηση της μικροφωτογραφίας στις διάφορες Ευρωπαϊκές και Αμερικανικές Βιβλιοθήκες, 'Αρχεία και Μουσεία. Το σύστημα εφαρμόζεται νομίζω στην 'Αγγλία απ' όπου μπορεί κανείς με μικρά έξοδα να λάβει έδω στην 'Ελλάδα φωτοστατικά αντίτυπα έγγραφων ή σελίδων ενός σπανίου βιβλίου που τον ενδιαφέρει. Ένα λεπτομερειακό άρθρο θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον για τους 'Ελληνες έρευνήτες και μελετητές.

Τ. Κ., Μεθώνη

Πολλοί λένε ότι στην εποχή μας έτσι όπως έδημιουργήθηκε η κοινωνία, επαφιν να γίνονται θαύματα. Νομίζω πως αότων ή ιδέα είναι πολύ έσφαλμένη, γιατί τα θαύματα γίνονται και θά εξακολουθούν να γίνονται. Παίρνω παράδειγμα τον έαυτό μου. Είμαι ένας σμηνίτης που η τύχη θέλησε να φυσηξη αντίθετα ο άνεμος στο δρόμο του. 'Εμεινα ορφανός από έξη χρονών παιδάκι και έβγηκα στη βιοπάλη της ζωής, κατορθώνοντας μόνο να βγάλω την Δ' τάξη του δημοτικού σχολείου. 'Ημουν αμόρφωτος τελείως ενώ τώρα πολλές είναι οι φορές που μπαίνω σε θέματα που μιλούν οι φοιτητές συνάδελφοί μου και όπως είπα αυτό όλα είναι δημιούργημα της «Εκλογής». Γι' αυτό θα ήθελα να σου έκφράσω τις ευχαριστίες μου. Τόσο όμως καιρό δεν τολμούσα. Σε ευχαριστώ για όλα όπως ο μαθητής τον δάσκαλο. Δεν θά ξεχάσω ότι η «Εκλογή» υπήρξε

για μένα κάτι το σημαντικό στη ζωή μου, αυτό δεν το λέω μόνο σε σένα αλλά θά το λέω και σε κάθε άλλον που θά βρεθί ν' αντισταλάωμε δυο λέξεις μαζί. Δεν κρύβω ότι η «Εκλογή» μου έδωσε τα φώτα που άλλοι ξοδεύουν για να τα δούν, αγωνιούν και στο τέλος τρέχουν απελπισμένοι και ντροπισμένοι χωρίς να το κατορθώσουν. Νομίζω πως τώρα μόλις βλέπω όσα είναι τριγύρω μου...

Γ. Α. Τατόι, 'Αθήνα

Είμαι πολύ εύτυχής που εδρήκα τέλος πάντων ένα περιοδικό να πλησιάζω το τέλειον. Πράγματι η «Εκλογή» εκτός του ότι είναι ο συνδετικός κρίκος των λαών της γής, είναι ακόμη και η πηγή κάθε γνώσεως, πολιτικής, θρησκευτικής, τεχνικής, επιστημονικής κλπ. Είναι ο 'Ιδανικός τύπος του περιοδικού που θέλει ο λαός.

'Αλλά αφού η «Εκλογή» μας φέρνει τόσο κοντά με όλο τον κόσμο και πρόπαντός με την 'Αγγλική Συμπολιτεία δεν θά ήταν όρθο να μάς χαρίση όλίγας σελίδας διά να μάθουμε και την 'Αγγλική γλώσσα ;...

Στρατιώτης Χρ. Χ. Σχολή Διαβίβασιων

Δυστυχώς μαθήματα δεν μπορούμε να δημοσιεύουμε γιατί ο χώρος είναι περιορισμένος και το περιοδικό μηνιαίο. Και όπως έχουμε διαπιστώσει από προηγούμενη μελέτη του ζητήματος δεν υπάσχει σύστημα αγγλικής που να μπορεί να δώση αποτελέσματα όταν δημοσιεύεται κατά μικρά τμήματα.

Με το θάρρος που μου δίνει η παληά γνωριμία μας—είμαι τακτικός αναγνώστης σου από το πρώτο τεύχος του Μαρτίου 1945 — έρχομαι να σε πορακαλέσω για κάτι, που ασφαλώς θά είναι η έπιθυμία και πολλών άλλων αναγνωστών σου, ν' άφιερώσης σ' ένα από τα προσεχή τεύχη σου αρκετές—διστάζω να σου ζητήσω πολλές—σελίδες σου στην ΧΙΝ 'Ολυμπιάδα του Λονδίνου: με παράθεση των αποτελεσμάτων όλων γενικά των αγωνισμάτων ατομικών και ομαδικών, τους έξη πρώτους νικητές και τις επιδόσεις τους με χαρακτηριστικές περιγραφές, ιδίως αγωνισμάτων του στίβου: τέλος με όσο μπορείς περισσότερες φωτογραφίες.

*Ι. Ν., Καθηγητής Φιλολογίας
Βειλήσσια Χαλανδρίων*

'Η 'Ολυμπιακή 'Επιτροπή πρόκειται να εκδόση με όλες αυτές τις λεπτομέρειες, ειδικά τεύχος στα αγγλικά το οποίο θά αναγγείλη η «Εκλογή» όταν κυκλοφορήση στην 'Αθήνα.

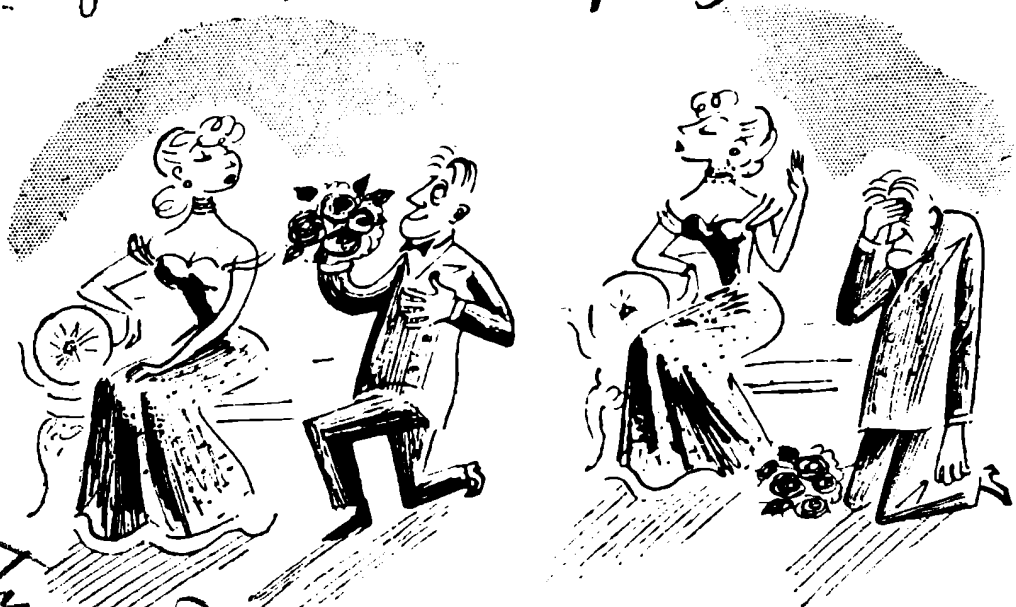
*Μ*ετ' ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας παρακολουθοῦμεν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του τὸ νέον καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του περιοδικὸν «ΕΚΛΟΓΗ», καθ' ὅσον τοῦτο ἐκφράζει ἀξιοσημείωτον προσπάθειαν ἱκανοποιήσεως ἐγκυκλοπαιδικῶν πνευματικῶν διαφερόντων τοῦ ποικίλου ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Εὐχαρίστως δὲ διαπιστοῦμεν ὅτι τὴν ἀξιέπαινον ταύτην προσπάθειαν ἐξυπηρετεῖ ἡ καταβαλλομένη φροντὶς πρὸς ἐπιλογὴν τῆς ὕλης, εἰς τρόπον ὥστε τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῷ Περιοδικῷ ἄρθρα ν' ἀποτελοῦν ἀπάνθισμα ἐκ τῶν καλυτέρων προϊόντων τῆς παγκοσμίου διανοήσεως καὶ νὰ καθιστοῦν τοῦτο πνευματικὸν ἐντρύφημα διὰ τὸν φιλομαθῆ ἀναγνώστην. Εὐχῆς ἔργον θὰ ᾗτο εἰς τὴν σειράν τῶν δημοσιευμάτων περιλαμβάνοντο καὶ ἄρθρα σχετικὰ πρὸς ζωντανὰ καὶ θεμελιώδη προβλήματα τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς, ὅπερ θὰ συνετέλῃ εἰς τὴν ἐπιτυχεστέραν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του.

Εὐλογοῦντες πατρικῶς τὴν προσπάθειαν, εὐχόμεθα τὴν πλήρη αὐτῆς ἐπιτυχίαν.

*† Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος*

Δ Α Μ Α Σ Κ Η Ν Ο Σ

How many are
 John Handley's

In fact the time is
 fifteen and

Handley's
 Fry

(Από το «Lilliput», Λονδίνο)